

Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Дніпровська академія неперервної освіти

МАТЕРІАЛИ

6-ї Міжнародної науково-практичної конференції

«Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації»

(повна версія)

07-09 листопада 2018 року
м. Дніпро

УДК 658
ББК 65.291.21
Р64

Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації: Матеріали 6-ї міжнародної наук.-практ. конф. – Дніпро, 7-9.11.2018: тези доповідей (повна версія). – Дніпро: Поліграфічний відділ ДДАЕУ, 2018. – 292 с.

Посвідчення УкрІНТЕІ № 697 від 14.11.17

В матеріалах конференції висвітлено передові науково-практичні результати досліджень, отриманих в галузі менеджменту.

Для студентів, аспірантів, науковців та фахівців.

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та друкуються мовою оригіналу.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, географічних назв, цитат та інших відомостей несуть автори публікацій.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

© Колектив авторів, 2018

© ДДАЕУ, 2018

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Asma Mazher Masud, Amaid Rafi A study on globalization and food distribution chains	9
Безугла Л. Стратегічне управління розвитком системи екотуризму в умовах глобалізації	12
Білоткач О. Управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств в умовах глобалізації	14
Вагин А. Маркетинговые стратегии в управлении АТП	16
Гулик Т., Кобзєв А. Новітні концепції управління ефективністю діяльності сучасних підприємств	18
Гулик Т., Крюк В. Щодо реструктуризації підприємств як фактора підвищення ефективності їх роботи в умовах кризи	21
Гулик Т., Остапенкова Д. Визначення і класифікація зовнішньоекономічних операцій підприємств	24
Демчук Н., Ткаченко Г. Особливості управління сільськогосподарськими підприємствами в умовах глобалізації	26
Егоров А. Особенности рисков в транспортной деятельности	28
Зубко О. Особливості менеджменту в галузі рибництва України	31
Карасьов О. Показники якості видів технічного обслуговування і ремонту автомобілів	33
Карасев П. Организация технического обслуживания специальной техники	35
Катан Л., Сотніков С. Управління конкурентоспроможністю банківськими продуктами в умовах глобальної фінансової нестабільності	38
Крилова О. Менеджмент банківських ресурсів в умовах глобалізації	40
Малюк О., Саприкіна Т. Проблеми оцінювання якості продукції	42
Маркова Д., Вареник В. Сучасні проблеми управління діяльністю підприємства	44
Масюк Ю., Бабинова К. Фінансово-економічна безпека підприємства в умовах нестабільної економіки	46
Масюк Ю., Калач М. Управління платоспроможністю підприємства в системі економічної безпеки	48
Масюк Ю., Котляр І. Управління вартістю підприємства в системі фінансового менеджменту	50
Мішенський В. Фінансовий менеджмент стабільності комерційного банку	52

Момот В., Литвиненко О. Дослідження функцій місії організації у контексті розвитку корпоративної культури	55
Настусенко А. Формирование спроса населения на сервисное обслуживание легковых автомобилей	57
Нековаль Д. Розвиток малого бізнесу у Великобританії	60
Нужна С. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку цифрової економіки в менеджменті	62
Омельяненко В., Біла В. Концептуалізація динамічних факторів інноваційного розвитку	64
Pavlov K. Intensive type innovations	67
Середа Г. Помеліло Н. Розвиток компетентностей випускників ЗВО в області ефективного пошуку роботи	69
Хомякова Д., Рябенко Є. Україна та ЄС: чи існує єдність в українському суспільстві?	76
Сварник О. Кластерний аналіз глобальної конкурентної позиції міст	78
Ткаліч О. Проблеми та перспективи розвитку менеджменту в умовах глобалізації	81
Федорова Т. Потенційні конкурентні переваги вітчизняних виробників агропродовольчої продукції в умовах глобалізації	83
Чмут А., Мельник С. Розвиток зовнішньої торгівлі товарами продовольчої групи в Херсонській області	85
Шабат О., Єдинак В. Питання мотивації персоналу в умовах посилення світової конкуренції	88
Яковлєва-Мельник Н. Прямі іноземні інвестиції як фактор розвитку інноваційної економіки України	90

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Байдак І. Вплив бізнес-планування на розвиток малого підприємництва	92
Бараненко Н., Демчук Н. Кадровий менеджмент як ключова ланка висококонкурентного підприємства	93
Верболоз Д. Застосування системного підходу для досягнення цілей в логістиці АПК	95
Вороніна В., Онищенко Т. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства	96
Гурська Л. Теоретичні основи менеджменту якості	100
Данько В. Розвиток системи охорони здоров'я України на засадах економічних методів управління та запровадження інновацій	102
Баглюк Ю., Дацик Є. Удосконалення інформаційно-аналітичної системи управління у вищих навчальних закладах України	104
Забара В., Соломіна Г. Event- менеджмент – ефективна модель функціонування бізнесу	109

Середа А., Завальна В. Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «оцінка персоналу»	111
Заїка Г., Ключковська В. Управління розвитком інвестиційної діяльності підприємства	115
Іванова С. Проблема банкрутства комерційних банків та шляхи його запобігання	118
Іщенко К., Іщенко М. Диверсифікація асортименту хлібопекарської продукції	120
Каверін В. Інновації в логістиці як головний фактор розвитку підприємства	121
Калініченко О., Федірець О. Впровадження енергетичного менеджменту в аграрних підприємствах	123
Канцер Д. Шляхи зниження ризиків на підприємстві	126
Крамарьов О. Сучасні підходи при визначенні бази оподаткування земель сільськогосподарського призначення	127
Кулікова М. Ефективне керівництво на основі «сучасного управління»	130
Коломоєць Ю., Лупко К. Автор як суб'єкт авторського права	132
Миронова О. Сучасні підходи до впровадження процесно-орієнтованої системи управління сільськогосподарськими підприємствами	134
Мілько А. Правове регулювання діяльності холдингових компаній у сфері аграрних відносин	136
Осадчук І., Боліла С. Обґрунтування необхідності системної соціально відповідальної поведінки малого бізнесу аграрної сфери	138
Полякова А., Коломоєць Ю. Сутність та нормативне регулювання трудових правовідносин у сільськогосподарських підприємствах	141
Помазан Л. Контроль процесів як основна функція аграрного менеджменту	143
Помазков Р. Впровадження системи електронного документообігу в діяльність установ	145
Баглюк Ю., Прищак М. Регулювання та аналіз попиту і пропозиції на ринку праці України	147
Редченко Р. Мотивація як функція адміністративного менеджменту	149
Семенова Т., Клейн К. Управління комунікаційною політикою підприємства в сучасних умовах	151
Сичова М. Інформаційне забезпечення у сфері розвитку аграрного потенціалу	153
Соломіна Г. Форензік – новітній інструмент ефективного менеджменту компаній	155
Сомова Л. Багаєва Ю. Удосконалення товарної політики фірми	157

Сомова Л., Волкова К. Асортиментна політика підприємства: методи і механізми удосконалення	159
Степаненко О. Проблеми регулювання та перспективи розвитку діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу	162
Стрільчук В. До питання визначення об'єкта управління у природокористуванні	164
Thompson S., Krykunova V. Organic supply chain: advantages and challenges	167
Федосєєва Н. Роль менеджменту в рекламному бізнесі	169
Чайка Т., Яснолоб І. Екологічний менеджмент як інструмент підвищення енергоефективності	172
Якубенко О. Особливості самоменеджменту в контексті вимог до керівників сучасних підприємств	175

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Сичова М. Акімов О. Реалізація державної політики у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю в Україні: організаційні структури	178
Бербенець О. Стан впровадження електронного урядування в Україні	179
Боліла С., Осадчук І. Вища освіта як інструмент виховання політично свідомої особистості та залучення її до участі в публічних процесах	181
Вознюк А. Реформування місцевого самоврядування в Україні	186
Шатохін В., Гаркавий В. Інтеграційні процеси в сфері аграрної освіти, науки та виробництва	187
Демчук Н., Юрченко Ю. Публічне управління в Україні на сучасному етапі	189
Довгалюк Ю. Реалізація програм у сфері державної молодіжної політики на регіональному рівні з урахуванням досвіду ЄС	191
Капітанова Ю., Безугла Л. Аутсорсинг як інструмент публічного управління	193
Кравченко Ю. Модернізація державного управління в умовах глобальної інтеграції	195
Демчук Н., Лисуха І. Публічне управління та шляхи його реформування в Україні	197
Мареніченко В. Використання досвіду США у розвитку креативної індустрії як вектор публічного управління в Україні	200
Плотницька А. Принципи діяльності органів виконавчої влади у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю в Україні	202

Пугач А., Плотницька А. Стан розвитку аграрного ресурсного потенціалу України	204
Радіонова Т. Загальні принципи і механізми державного управління у здійсненні професійного визнання в країнах Європи	206
Русс Д. Диференціації доходів населення України	208
Савельєва М. Пенсійне забезпечення державних службовців як складова їх соціального захисту	211
Свіницька М. Перебіг процесу децентралізації в Дніпропетровській області	213
Синиціна Ю. Концепція розвитку центрів надання адміністративних послуг у місті Дніпро	214
Філяшина Н. Управління персоналом в органах місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад	216
Хитько М. Сутність державного регулювання розвитку наукової діяльності	218
Шапран Л. Концептуальні підходи до формування та використання трудових ресурсів	220
Шевченко Н., Руденко Ю. Розвиток сільського туризму в умовах децентралізації	222
Шевченко О. Розвиток соціокультурної сфери сільських територій	224
Шпортко Г., Макаренко А. Нормативно-правове забезпечення формування спроможних територіальних громад	226
Шушпан О. Шляхи удосконалення роботи центрів соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді на сучасному етапі модернізації державного управління	228
Яковлева О. Децентралізація: переваги, недоліки, перспективи	230

ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Антіпов О. Аграрна реформа і розвиток кооперативного руху	233
Воловик І. Відновлення поколінь як чинник розвитку сільськогосподарської кооперації	234
Гулик Т., Нестеренко А. Характеристика регіону та обґрунтування місця розташування підприємства (конгрес-готелю)	236
Гусак В. Організація раціональної розробки управлінських рішень в сільськогосподарських підприємствах	238
Застава І., Застава Р. Інформаційно-консультаційна діяльність як фактор розвитку кооперативів	240
Земелько О. Перспективи розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні	242
Колпакова Ю. Перспективи виробництва кисломолочної продукції в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах	243

Копил П. Формування системи управління витратами підприємства на засадах кооперації	245
Кривко В. Розробка енергоефективних проектів для сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	246
Крючко Л., Локотькова А. Перспективи розвитку обслуговуючої сільськогосподарської кооперації в Україні	248
Крючко Л., Рудакова В. Роль кооперації в розвитку сільського господарства України	250
Літвін В. Проблеми розвитку сільськогосподарських кооперативів	252
Меркулова К. Обґрунтування створення сільськогосподарського постачальницько-збутового кооперативу	254
Миронова Р. Організаційно-економічний механізм кооперативних форм господарювання	256
Притула К. Планування ефективного розподілу виробничих ресурсів підприємства в умовах кооперації	258
Ріпка О. Перспективи сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на ринку ягід	260
Руденко Ю. Розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в контексті сталого розвитку України	262
Сірко А. Кооператив як організаційна форма	264

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Ахновська І. Аналіз підходів до визначення сутності економіки знань	266
Демчук Н., Бараненко Н. Інноваційний освітній менеджмент як шлях до інтеграції у світовий простір	270
Вишневська М., Крамаренко А. Самоменеджмент як одна з ключових складових сучасного освітнього менеджменту	272
Сиченко В., Рибкіна С. Сучасні проблеми вищої освіти: фінансування та регулювання	274
Воловик І. Кощенко О. Програми подвійних дипломів: міфи та реальність	277
Kramarenko T. A professional learning culture	278
Lytvynova O. The questionnaire methods	280
Озима В. Самоосвіта педагога як умова професійного розвитку	282
Резунова О. Управлінська компетентність як необхідна складова професійної компетентності викладача Вишу	284
Stukalo O. Formation of professional communication of future veterinarians in the process of foreign language learning	286
Чорнобай В. Мовна стійкість майбутніх фахівців-аграріїв під час навчання у ВНЗ	288

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

A STUDY ON GLOBALIZATION AND FOOD DISTRIBUTION CHAINS

ASMA MAZHER MASUD, AMAID RAFI, Master Program “Management”
supervised by PhD Iryna Volovyk

Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro

International agribusiness includes the range of activities involved in production, processing, financing, marketing, and distribution of agricultural products, including raw farm products as well as manufactured food and natural fibers.

Agribusiness is the business of agricultural production. Goldberg and Davis coined the term in 1957. It includes agrichemicals, breeding, crop production (farming and contract farming), distribution, farm machinery, processing, and seed supply, as well as marketing and retail sales.

Food distribution is a process in which a general population is supplied with food.

International business refers to cross-border commerce and other business transactions between governments or companies and transactions of goods and services between two or more countries. It refers to the trade of goods, services, technology, capital and/or knowledge at a global level.

Transactions of economic resources include capital, skills, and people for the purpose of the international production of physical goods and services such as finance, banking, insurance, and construction. International business is also known as globalization.

The food system encompasses many activities, from harvest to processing, retailing, and consuming. This system is called by many names: marketing channel, distribution channel/chain, or supply chain.

It is not easy to distribute and sell food products. A food product can take many paths to reach the retail customer, and these paths often include many hurdles. It takes a great deal of work, money, help, and luck to successfully market food products to end consumers.

Food distributors purchase products from a manufacturer or from another distributor, sell, and distribute the products to retailers, foodservice companies, and other distributors.

Food brokers act as food manufacturers' representatives and facilitate sales between manufacturers and retailers. They do not take ownership or physical possession of products.

Food wholesale distributors are very similar to distributors, but they do not perform as many services, such as stocking and managing retail shelves. Foodservice distributors and brokers are similar to retail brokers and distributors, except that they focus on servicing foodservice customers.

Self-distributing retailers. Manufacturers deliver directly to these centers. The retailer then distributes the product to individual retail stores.

A supermarket is a self-service shop offering a wide variety of food and household products, organized into sections and shelves. It is larger and has a wider selection than earlier grocery stores, but is smaller and more limited in the range of merchandise than a hypermarket or big-box market.

The supermarket typically has aisles for meat, fresh produce, dairy, and baked goods. Shelf space is also reserved for canned and packaged goods and for various non-food items such as kitchenware, household cleaners, pharmacy products and pet supplies. Some supermarkets also sell other household products that are consumed regularly, such as alcohol (where permitted), medicine, and clothes, and some sell a much wider range of non-food products: DVDs, sporting equipment, board games, and seasonal items (e.g., Christmas wrapping paper in December).

Globalization or globalisation is the process of interaction and integration between people, companies, and governments worldwide. Globalization has grown due to advances in transportation and communication technology. With increased global interactions comes the growth of international trade, ideas, and culture. Globalization is primarily an economic process of interaction and integration that's associated with social and cultural aspects.

Gielens and Dekimpe (2001) conclude that retailers are more likely to be successful at expanding internationally if they are first to enter the foreign market, with substantial scale, using no partners or acquired assets, and at the same time offering a store format that is at the same time new to the host market and familiar to the parent firm. These conclusions were based on an exhaustive study of 160 foreign entries by Europe's top seventy-five food retailers in Western Europe and a variety of transition economies in Eastern Europe.

Comparative analysis was done for the ATB and VARUS supermarket as the distributors of food for foreign customers in Ukraine.

ATB-Market LLC is one of the leading retail trade companies in Ukraine. The company owns the largest national network of retail shops. Now more than five hundred discounters operate in 117 cities and towns in 15 regions of Ukraine. The company was set up in 1993 year in the city of Dnipro. For the

last four years, the company has been showing the highest rate of expansion in Ukraine. In 2006 year 50 ATB discounter shops were launched in Ukraine, in 2009 83 shops, respectively. In 2009, the Company was officially recognized as a retail trade leader due to its drastic expansion.

VARUS is a national Ukrainian supermarket chain. She began her work with the opening of the first store in Dnepropetrovsk on February 25, 2003.

VARUS network has 55 stores in Kyiv, Dnipro, Kryvyi Rig, Zaporizhzhia and others. The total sales area of the network is more than 60,000 square meters.

The VARUS range has 25,000 items of food and related among the TOP-10 retail chains of Ukraine in terms of volume of goods turnover. In 2013 VARUS ranked 132th in the rating of 200 largest companies of Ukraine according to Forbes.

The method used to identify the information was based on personal experiences and open official data about supermarkets.

Points of comparative analysis:

Supermarket	Advantages	Disadvantages
ATB	<ol style="list-style-type: none">1. Bigger space.2. Cleanliness.3. Good behavior of the employees.4. Availability of products.5. Good quality of food and other products.	<ol style="list-style-type: none">1. Less counters.2. Less staff.3. Less range of products.4. No departmental signage.5. No assistant for foreign customers (English speaking staff).
VARUS	<ol style="list-style-type: none">1. Large variety of food products.2. Own production: baking bread, confectionary, fish and meat products.3. Great discount scheme.4. Availability of specialty goods – halal meat, milk etc.5. Cleanliness at all time.	<ol style="list-style-type: none">1. Lack of space usage.2. Unwanted crowding at the counter due to small number of counters.3. No assistant for foreign customers (English speaking staff).4. Non-availability of small bill change at times of emergency purchase.5. No Departmental boards to indicate goods.6. Higher prices VS ATB.

Both of the supermarkets have been able to fulfil the needs and wants of the customers in way or the other. ATB and VARUS are the most well-known food distributors, apart from the disadvantages both the chains work up to the mark. However according the research ATB was the most convenient supermarket along with the product range to the atmospherics to the

employees. Hence, ATB remains the best food supplier chain for us as foreign consumers.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ЕКОТУРИЗМУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ЛЮДМИЛА БЕЗУГЛА, к.н. з держ. упр., доцент кафедри маркетингу

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Україна посідає одне з провідних місць у Європі за рівнем забезпеченості цінними природними та історико-культурними ресурсами, здатними генерувати значний інтерес у вітчизняних та іноземних подорожуючих. Однак національний туристичний продукт має низьку конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному туристичному ринку. В Україні екологічний туризм в його організованому вигляді, по суті, робить перші кроки. Традиційно його прийнято здійснювати на територіях національних парків і природних заповідників. Саме тут зосереджені найбільш примітні природні цінності, долучення до яких і приваблює численних туристів.

Поява екологічного туризму пов'язана з виникненням нових групових і суспільних потреб у пізнанні природи, необхідністю ощадливого ставлення до природних і культурних надбань, забезпеченням власного внеску в їх збереження. Сьогодні відбувається зміна пріоритетів у спрямованості запитів туристів, особливо в індустріально розвинених країнах. Все більше людей намагаються відпочивати як подалі від міст, в куточках з відносно непорушною природою [2].

Доцільність розвитку екотуризму саме в Україні обґрунтовується тим, що він може відіграти роль каталізатора структурної перебудови економіки, забезпечити демографічну стабільність та розв'язання нагальних соціально-економічних проблем українського села, саме для вирішення цих нагальних потреб ринку будуть розроблені теоретичні положення, методологічні засади та практичні рекомендації щодо вдосконалення організаційно-економічного механізму функціонування бізнесу за допомогою виявлення конкурентоспроможних стратегій в системі екотуризму на засадах інноваційного розвитку.

Затяжна фінансово-економічна та політична криза (революція Гідності, анексія Криму, воєнні дії на сході України) зумовили ситуацію суттєвого зменшення обсягів діяльності та значної втрати туристичного потенціалу країни. За оцінками експертів Асоціації лідерів туристичного бізнесу розмір втрат українського туризму з початку 2014 року складає 70-80%, значна частка якого пов'язана з переорієнтацією попиту громадян України, що відпочивали в Криму, на інші регіони південної частини материкової

України (Миколаївська, Херсонська та Одеська області), а також Єгипет, Туреччину, Грузію та Болгарію [3].

За безумовної актуальності подальшого розвитку потребують питання екологічного туризму, як інноваційної складової функціонування бізнесу, обґрунтування сучасної концепції екологічного маркетингу, розробки альтернативних конкурентоспроможних стратегій за видами екотуризму та системи управління. Важливим стратегічним завданням на всіх рівнях управління повинно стати формування інноваційного потенціалу підприємств у рамках певного виробленого важеля, який повинен використовувати організаційно-економічний механізм розвитку інноваційних процесів.

Організаційно-економічний механізм повинен бути спрямований, насамперед, на охорону навколишнього середовища, створення господарського механізму, ідентичного вживаному в управлінні економікою регіонів шляхом забезпечення єдиних підходів до організації планування виробництва та охорони навколишнього середовища, стимулювання екологізації виробництва і зниження антропогенного впливу на рекреаційні ресурси [3].

Дана стратегія повинна забезпечити розвиток екотуризму щоб:

- природні комплекси не постраждали;
- були створені механізми підвищення зайнятості місцевих жителів;
- виникла можливість зростання доходів як природоохоронних структур, так і місцевих поселень;
- розвивалася екологічна освіта.

Таким чином, враховуючи вище зазначені загальні принципи розвитку екотуристичної сфери, а також стратегічні цілі розвитку сфери туризму та курортів України, визначимо стратегічні пріоритети розвитку екологічного туризму, зокрема:

- формування конкурентоспроможного національного туристичного продукту, привабливого для споживачів;
- ефективне використання наявного туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу за сприяння місцевих територіальних громад, що передбачає необхідність мінімізації негативного впливу на природу, з одного боку, та поповнення місцевих бюджетів від туризму, з іншого;
- системне підвищення якості інфраструктури курортів та рекреаційних територій;
- популяризація та реклама кращих туристичних екологічних маршрутів, зокрема одноденних приміських;
- вивчення зарубіжного досвіду ведення екологічного туризму та можливості запровадження кращих зразків туристичного бізнесу в національну практику;
- підвищення рівня екологічної освіти та виховання [1].

Для того щоб екологічний туризм мав перспективи розвитку в Україні для його організації варто керуватися наступними засадами:

- спрямованість до природи і спрямованість на використанні переважно природних ресурсів;
- схоронність первозданності середовища нашого мешкання;
- пріоритетність екологічного утворення, формування відносин рівноправного партнерства з природою;
- схоронність місцевого соціокультурного середовища;
- економічна ефективність і стійкий розвиток тих районів, де проходять тури.

Список використаних джерел:

1. Білоус С. В. Організаційно-економічні засади розвитку туристичного бізнесу України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / С. В. Білоус; ЛНУ ім. І. Франка. - Львів. 2012. - 20 с.
2. Гальків Л.І. Стан та перспективи розвитку екологічного туризму в Україні / Л.І. Гальків, О.В. Килин, Н.М. Стручок // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. — 2015. — Т. 20. — Вип. 3. — С. 189–193.
3. Любонько Т.В., Формування організаційно-економічного механізму управління розвитком екологічного туризму / Т. В. Любонько // Ефективна економіка. – 2014. - № 9.

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ОЛЕНА БІЛОТКАЧ, аспірант

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Інвестиційна діяльність спрямовується на вкладення коштів, майнових, інтелектуальних цінностей, розвиток виробництва, його технологічного удосконалення, одержання прибутку в майбутньому, нарощування капіталу, досягнення певних цілей, орієнтація на високий результат та отримання прибутку.

Необхідною умовою управління сільськогосподарських підприємств є інвестиційна політика, яка є ефективним інструментом діяльності господарюючого суб'єкта та має вирішальне значення для його функціонування незалежно від розмірів.

Управління інвестиційною діяльністю є складовою частиною управлінського процесу для покращення інвестиційної привабливості об'єкта інвестування, створення умов для позитивного та ефективного протікання процесів інвестування (рис.1).

Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств залежить від різноманітних особливостей, а саме специфічні цілі, завдання, напрями інвестиційної діяльності, фактори впливу на інвестиційний

клімат, об'єкти інвестицій, соціальні, економічні, фінансові та інших особливостей галузі.

Внутрішні і зовнішні чинники впливають на управління інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, які визначають послідовність проведення управлінських заходів, а також багатоваріантність підходів щодо прийняття управлінських рішень та комплексність в процесі формування управлінських рішень.

Основними факторами, які впливають на зміст інвестиційної політики підприємства є виробничі фактори, маркетингові умови, фінансове становище підприємства та трудові ресурси.

Рисунок 1. Процес управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств в умовах глобалізації

Основна роль інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств в Україні полягає в переконанні потенційних інвесторів в доцільності вкладень їхніх коштів в українського сільськогосподарського товаровиробника.

Суттєве місце в цій сукупності належить механізму управління інвестиційною діяльністю, зокрема сільськогосподарських підприємств, оскільки саме активізація цих процесів сприятиме отриманню високих кінцевих результатів виробництва на основі підвищення продуктивності праці.

Інвестор розглядає інвестиційну привабливість комплексно при прийнятті рішення про вкладання капіталу у той чи інший інвестиційний об'єкт. Підприємству необхідно визначатися з наявністю потенційних інвесторів, які мають бажання розмістити капітал з максимальною ефективністю.

Для залучення іноземних інвестицій у сільськогосподарським підприємствам необхідно: максимально спростити процедури, що регламентують взаємовідносини при залученні іноземних інвестицій; розробку механізму участі нерезидентів у операціях на вторинному ринку цінних паперів; впровадження механізму визначення та постійного моніторингу інвестиційного рейтингу України, регіонів та підприємств. Крім присутності

факторів політичної стабільності, необхідно надійна законодавча база, система пільг.

Однією з головних умов підвищення ефективності інвестування сільськогосподарських підприємств їх функціонування є вдосконалення нормативно-правової бази інвестування підприємств аграрних підприємств, що дозволить створити передумови розвитку фермерських кредитних кооперативів, іпотечного кредитування, агролізингу.

Таким чином, оцінка інвестиційної привабливості аграрних підприємств є необхідною передумовою для управління інвестиційної діяльності аграрних підприємств.

Раціональні управлінські рішення при цьому мають спрямовуватися на покращення якості інвестиційного потенціалу підприємства шляхом динамічного розвитку внутрішньої структури.

Отже, управління інвестиційною діяльністю є відправною точкою залучення інвестиційних ресурсів та оптимізація їх структури. У процесі інвестиційної діяльності сільськогосподарські підприємства вирішують завдання з їх розміщення, здійснюють вибір інвестиційних проектів.

Для покращення управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств в умовах глобалізації необхідно чітко сформулювати мету управління, оцінити можливості, сильні та слабкі сторони, вибрати методи, розробити організаційну та виробничу структуру, напрями та пріоритети інвестиційної діяльності, механізм управління інвестиціями на досягнення позитивного ефекту, який має проявлятися в перевищенні доходів від інвестицій над витратами на їх проведення, оцінку інвестиційного клімату, підвищити конкурентоспроможність сільськогосподарського підприємства та джерела формування інвестицій.

МАРКЕТИНГОВЫЕ СТРАТЕГИИ В УПРАВЛЕНИИ АТП

АЛЕКСЕЙ ВАГИН, студент гр. 0034-05

Научный руководитель: Карасёв Алексей Павлович, к.э.н, доцент кафедры автомобильного транспорта

Псковский государственный университет, Псков, Россия

Для успешного функционирования на рынке любое предприятие, в том числе и автотранспортное предприятие (АТП), экспедиционное и посредническое должно владеть правилами поведения на рынке, знать основные законы рыночной деятельности и уметь вовремя подготовиться и приспособиться к изменению рыночных условий. Большую помощь по этим и другим вопросам рыночной деятельности может оказать изучение основ маркетинга. Маркетинг является одной из наиболее новых и современных концепций рыночной деятельности. Глубокое изучение теории маркетинга позволит выбирать правильный путь рыночного развития

предприятия, прогнозировать спрос на автотранспортные услуги, разрабатывать стратегию развития АТП, планировать расходы на маркетинговую деятельность и т.д.

В последние годы маркетинг стал рассматриваться как ведущая функции управления, определяющая не только рыночную, но и производственную политику предприятия. Маркетинг представляет собой сложную и динамическую систему, обеспечивающую рыночную ориентацию управления предприятием [1].

Деятельность предприятий на рынке в течение многих лет являлось объектом тщательного изучения западных ученых-экономистов. Оказалось, что независимо от профиля предприятия, его масштаба, вида его продукции или услуг существует ряд общих закономерностей, характеризующих процессы, происходящие на рынке. Знание этих закономерностей необходимо для правильного понимания задач, стоящих сейчас перед предприятиями автотранспорта, и тех методов, которые должны осваиваться специалистами коммерческих служб АТП.

Рассмотрение характеристик и закономерностей рынка целесообразно начать с. анализа концепции рыночного поведения предприятий, т.е. тех основополагающих принципов, которыми руководствуется предприятие в своей деятельности на рынке. Известны 4 основные концепции рыночного поведения [2]:

1. Концепция товара является, по-видимому, наиболее ранней из всех сознательно применяемых предприятиями рыночных концепций. Основой концепции товара является предположение о том, что покупатель будет приобретать товар (или пользоваться услугами) данного предприятия главным образом благодаря высокому качеству и умеренной цене товара или услуги.

2. Концепция сбыта предполагает, что покупатель купит товар или воспользуется услугами данного предприятия главным образом при наличии определенных усилий по сбыту этого товара или услуг.

3. Концепция маркетинга является наиболее прогрессивной концепцией рыночного поведения предприятия, которая за последние годы приобрела в большинстве стран запада широкое распространение.

4. Концепция социально-этического маркетинга возникла в результате осознания той угрозы, которую может нанести окружающей среде и обществу неконтролируемая деятельность предприятий на рынке.

На практике рыночная деятельность любого предприятия не определяется и не может определяться одной единственной стратегией, взятой в чистом виде. Усилия по повышению качества товаров и услуг и снижению себестоимости (характерные для концепции товара.), по стимулированию спроса на продукцию предприятия (концепция сбыта), по изучению реальных потребностей рынка и перестройка деятельности предприятия применительно к ним (маркетинг) в той или иной пропорции обязательно присутствуют в деятельности любого предприятия. Взятые

вместе, они составляют так называемые маркетинговые усилия предприятия. Задача заключается в том, чтобы правильно распределить имеющиеся ресурсы по отдельным элементам маркетинговых усилий.

Список использованной литературы:

1. Менеджмент на транспорте: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н. Н. Громов, В. А. Персианов, Н. С. Усков и др.; Под общ. ред. Н.Н.Громова, В.А.Персианова. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 528 с.

2. Котлер Ф. Основы маркетинга: пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е.М. Пеньковой. – М.: Прогресс, 1990. – 736 с.

НОВІТНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ТЕТЯНА ГУЛИК, к.е.н., доцент

АНДРІЙ КОБЗЄВ, магістр

Національна металургійна академія України, м. Дніпро

Сучасна теорія і практика управління підприємствами вимагає кардинальних змін, що обумовлено глобалізацією світової економіки, підвищенням динамічності ринкового середовища і посиленням конкуренції. Причини необхідності появи нових підходів до управління пов'язані зі змінами в самому бізнесі:

– усе більшого значення для ефективності діяльності підприємств набуває використання інновацій, знань, втілених в інтелектуальному продукті;

– жорсткість конкуренції призводить до активізації пошуку новітніх методів управління ефективністю діяльності підприємства.

В сучасних умовах розвитку підприємств України усе більше поширення й застосування одержують новітні концепції управління, найбільш перспективними, на нашу думку, є концепція Business Performance Management (BPM) та Balanced Scorecard (BSC) (рис.1). Основне призначення систем подібного роду укладається в забезпеченні функцій збору, систематизації й аналізу інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень.

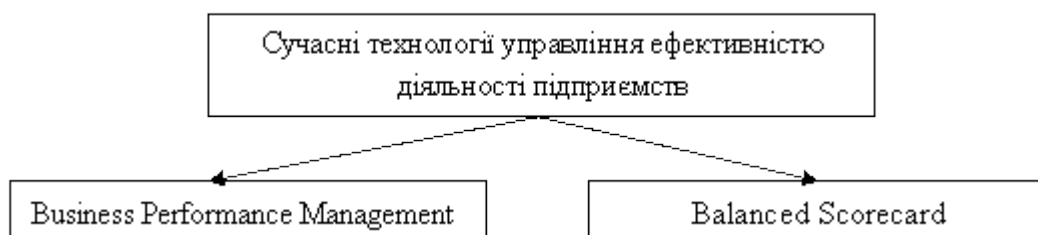

Рис.1. Новітні концепції управління ефективністю діяльності підприємств

Business Performance Management (BPM) - відносно нова концепція управління, що позначає цілісний, процесно-орієнтований підхід до прийняття управлінських рішень, спрямований на підвищення спроможності підприємства оцінювати свій фінансовий стан і управляти ефективністю своєї діяльності на всіх рівнях шляхом об'єднання власників, менеджерів, персоналу і зовнішніх контрагентів в рамках загальної інтегрованого середовища управління.

Будь-яка управлінська концепція гарна настільки, наскільки вона дозволяє вирішувати насувні проблеми реального бізнесу. Дослідження, проведені корпорацією Huregion, показують, що стосовно BPM можна виділити сім проблемних областей управління: - неузгодженість стратегії та поточної діяльності; - локальність оптимізації; - низька оперативність реагування; - низька надійність управлінських рішень; - низькі темпи поліпшень; - приховані знання; - недосягнення поставлених цілей.

Неузгодженість стратегії та поточної діяльності. Діяльність будь-якої частини (бізнес-одиниці, підрозділи) підприємства має сприяти вирішенню завдань, що стоять перед нею в цілому. Але, на жаль, так буває далеко не завжди. Будь-яке підрозділ має свої інтереси, і найчастіше вони лише частково відповідають інтересам підприємства. У результаті постійно виникають ситуації, подібні тій, яка описана у відомій байці про лебедя, рака та щуку. Ресурси витрачаються даремно, ефективність падає. Ситуація ще більш ускладнюється, якщо стратегічний план час від часу коригується з урахуванням мінливих економічних умов. У цьому випадку BPM дозволяє сфокусувати увагу менеджерів всіх рівнів і всіх підрозділів на досягнення глобальних цілей, що стоять перед всім підприємством. Теоретики BPM назвали це властивість "стратегічним фокусуванням" (strategic focus). Глобальні цілі "розподіляються" по всій організації і пронизують всі підрозділи. Звичайно ж, підрозділи, як і раніше, будуть переслідувати свої локальні цілі, але тепер ці цілі будуть повністю відповідати генеральної лінії вищого керівництва.

Низька надійність управлінських рішень. Щоб управлінські рішення були економічно обґрунтованими, менеджер повинен володіти адекватною інформацією, причому ця інформація повинна бути доступна у формі, зручній для аналізу. Критеріями якості управлінської інформації є своєчасність, точність, послідовність, контрольованість. Без якісної інформації будь-яке рішення або план не можуть вважатися обґрунтованими, а менеджерів доводиться працювати "на дотик", покладаючись головним чином на свою інтуїцію.

З точки зору BPM рішення повинні бути засновані на фактах (fact-based decisions), що досягається шляхом використання оброблених та проаналізованих даних, отриманих з надійних, контрольованих джерел. У цьому відношенні принципи BPM відповідають підходам, закладеним в системах ділового інтелекту (Business Intelligence, BI).

Низькі темпи поліпшень. Хороший менеджер завжди шукає шляхи найбільш ефективного використання наявних ресурсів і можливостей. Одним з методів, що добре зарекомендували себе на практиці, вважається моделювання різних сценаріїв (аналіз "що якщо"). Проте найчастіше це вдається зробити лише на рівні окремого підрозділу або бізнес-одиниці.

ВРМ передбачає застосування принципів ситуаційного аналізу, але переносить їх на корпоративний рівень. Для моделювання та аналізу сценаріїв використовуються розподілені бізнес-моделі, у створенні яких беруть участь різні підрозділи, об'єднані принципом "Коллаборативні управління". Так, ВРМ дозволяє підтримувати інноваційний процес і прискорити настання позитивних змін.

Приховані знання. Бізнес генерує величезну кількість інформації, велика частина якої прихована від людей, здатних ефективно її використувати. Сказане звучить, як закон Мерфі, але на практиці найчастіше все відбувається саме так. Часто важлива інформація виявляється похованою десь в надрах електронних таблиць, причому сам факт її існування буває відомий тільки її творцю. У результаті цінна інформація, що зберігається одним менеджером, стає не доступною для інших, а при переході працівника на іншу ділянку накопичені ним знання виявляються втраченими для наступників.

ВРМ передбачає прозорість інформації шляхом документування та каталогізації всіх видів управлінської інформації, включаючи неструктуровані дані. У результаті інформація стає доступною і може бути отримана із застосуванням стандартних процедур та з деталізацією, достатньої для прийняття рішень.

Навіть найкращі плани і самі правильні рішення стають марними, якщо вони не приносять реальних результатів. Підхід ВРМ - це націленість на результат. Цей результат досягається шляхом трансформації стратегій і цілей в конкретні дії, з подальшим доведенням конкретних завдань до конкретних виконавців. У разі зміни обстановки плани не втрачають своєї реалістичності, оскільки система управління здатна фіксувати поточний стан в режимі реального часу і моделювати майбутні дії. При цьому досягається повна інтеграція управління, оскільки ВРМ передбачає тісну взаємодію з операційними системами управління, такими, як ERP, CRM, системи управління персоналом і т.д.

Такі основні "області поліпшень", що досягаються шляхом практичного застосування концепції ВРМ. Неважко помітити, що всі ці області так чи інакше пов'язані між собою, і поліпшення в якій-небудь однієї з них, як правило, позитивно позначається і в інших.

Слід зазначити, що перераховані "області поліпшень" властиві й іншим підходам, наприклад концепції управління ресурсами підприємства - ERP (Enterprise Resource Planning). Ефект від впровадження ERP-систем також досягається і за рахунок інтеграції, і за рахунок відносин співробітництва, і за рахунок оперативності та надійності управлінських рішень. У

тому, що різні концепції управління мають загальні "галузі поліпшення", немає нічого дивного. Більш того, це зайвий раз підкреслює комплексність сучасного менеджменту. Але в той же час є й важлива відмінність, що лежить в області стратегічної складової процесу управління, - орієнтація на глобальні цілі компанії. Саме ВРМ використовує в якості відправної точки глобальні, стратегічні цілі, дозволяє трансформувати їх в реальні дії, а потім забезпечує регулярний моніторинг цих дій і аналіз досягнутих результатів.

Список використаних джерел:

1. Духонина О. Управление предприятиями в современных условиях / О. Духонина, П. Горянский // Финансовая газета. Региональный выпуск. - 2005. - № 10. - с. 96-99.

2. Коробков А. The Balanced Scorecard - новые возможности для эффективного управления / А. Коробков [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bsc.com.ua>.

ЩОДО РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОРА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ РОБОТИ В УМОВАХ КРИЗИ

ТЕТЯНА ГУЛИК, к.е.н., доцент

ВЛАДИСЛАВ КРЮК, магістр

Національна металургійна академія України, м. Дніпро

На сьогоднішній день економічний стан України характеризується як кризовий. Це зумовлено тим, що виробничі підприємства не можуть ефективно функціонувати, нарощувати свій виробничий, фінансовий та кадровий потенціал. Одним із найважливіших завдань розвитку виробничого потенціалу є його структурна перебудова, яку можна здійснювати за допомогою ефективною політики реструктуризації та санації потенційно конкурентоспроможних підприємств, а, по-друге, через ліквідацію або повне перепрофілювання збиткових і збанкрутілих підприємств.

Одним із ефективних засобів оздоровлення підприємства є їх реструктуризація, яка передбачає здійснення організаційно-економічних, правових, технічних заходів, які спрямовані на реорганізацію підприємств, зміну форм власності, організаційно-правових форм, які здатні привести підприємство до фінансового оздоровлення, збільшити обсяг випуску конкурентоспроможної продукції, підвищити ефективність виробництва підприємства. Саме тому метою статті є обґрунтування теоретичних аспектів здійснення реструктуризації підприємств, висвітлення основних завдань та етапів проведення, а також характеристика основних методів оцінки ефективності проведення реструктуризації.

Визначення сутності реструктуризації як економічної категорії Для української економіки реструктуризація підприємств – це відносно нове

поняття. Термін “реструктуризація” походить від англійського дієслова to restructure, що в перекладі означає “змінювати структуру”.

Структура – це сукупність стійких зв’язків об’єкта, що забезпечують його цілісність і тотожність самому собі, тобто збереження основних якостей за умов різноманітних внутрішніх та зовнішніх змін. В англійській мові приставка геозначає “знову”, “назад”, “ще раз”, тобто поняття “реструктуризація” можна розуміти, як зміну існуючої структури, функціональних зв’язків об’єкта.

Оскільки шляхи реструктуризації багатогранні і немає єдиного стандарту її проведення, то, відповідно, не існує однотипної методики оцінювання ефективності реструктуризації.

Ефективність реструктуризації – це успішність, результативність проведених заходів, виражених системою різних показників.

Будь-який показник ефективності задається як деяка функція, за якою судять про ефективність проекту. Всі вони комплексно застосовуються при виборі найбільш прийняттого варіанту проекту реструктуризації.

Існують різноманітні методи оцінки ефективності реструктуризації. Всі вони поділяються на якісні і кількісні.

Метод експертних оцінок ефективності реструктуризації заснований на узагальненні думок фахівців–експертів. Інтуїтивні характеристики, що

базуються на знаннях і досвіді експерта, дають у низці випадків досить точні оцінки. Експертні методи дозволяють швидко і без великих часових та трудових затрат одержати інформацію, необхідну для вироблення правильного рішення при реструктуризації. Метод експертних оцінок ефективності реструктуризації доцільно використовувати тоді, коли:

- зв’язок між досліджуваними явищами носить переважно якісний характер і не може бути виражений за допомогою традиційних кількісних вимірників;

- вхідна інформація неповна і неможливо виявити вплив всіх факторів на процес реструктуризації;

- виникла екстренна ситуація, що вимагає швидкого прийняття рішень.

Метод оцінки ризику реструктуризації порівняно простий, його головним завданням є визначення факторів, що впливають на реструктуризацію, етапи роботи з реструктуризації, при виконанні яких може виникнути ризик, після чого ідентифікувати всі можливі ризики. Всі фактори, що так чи інакше впливають на ступінь ризику при реструктуризації можна умовно розділити на дві групи: зовнішні фактори (інфляція, зміна банківських процентних ставок і умов кредитування, податкових ставок і митних зборів тощо) і внутрішні фактори (виробничий потенціал, технічне оснащення, рівень продуктивності праці тощо).

Врахувати всі ризикові фактори неможливо, але цілком реально виділити головні з них, а також визначити, який ефект обумовлює та чи інша ризикова подія, та визначити ймовірність її настання.

Метод оцінки фінансового стану є найбільш поширеним при оцінці ефективності реструктуризації. Проте дана методика має ряд недоліків, оскільки деякі показники, розраховані за даними діяльності підприємства, можуть говорити про неплатоспроможність, у той час як інші, навпаки – про стабільність підприємства.

Виділяють чотири основні групи показників, що використовуються при оцінці ефективності реструктуризації:

- показники ліквідності (включають коефіцієнти поточної ліквідності, швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності);
- показники фінансової стійкості (коефіцієнти співвідношення позикових і власних коштів, забезпеченості власними коштами, маневреності власних оборотних коштів);
- показники ділової активності підприємства (коефіцієнти оборотності оборотного і власного капіталу);
- показники ефективності використання ресурсів / рентабельності підприємства (коефіцієнти рентабельності активів, рентабельності власного капіталу).

Кожна група показників оцінює окремі сторони діяльності підприємства, проте жодна з них не дозволяє однозначно оцінити ефективність проекту реструктуризації.

При оцінці реструктуризації як інвестиційного проекту використовуються динамічні (дисконтовані) методи оцінки ефективності проектів і методи оцінки ефективності проектів на недисконтованій основі. Найбільшого поширення отримали динамічні методи оцінки, в основі яких лежить теорія міжчасової вартості грошей, зокрема – дисконтування.

При оцінці проектів з урахуванням часового чинника використовуються наступні показники:

1. Чистий приведенний дохід.
2. Внутрішня норма прибутковості.
3. Індекс прибутковості (рентабельність інвестицій).
4. Період окупності проекту.

Кожна розглянута методика оцінки ефективності реструктуризації має певні недоліки, найбільш прийнятною вважаємо методику оцінки ефективності реструктуризації як інвестиційного проекту.

Але і значення даних показників не завжди повністю характеризують ефективність процесу реструктуризації.

Тому при оцінці ефективності проекту реструктуризації слід додатково використовувати інтегральний показник – зміна ринкової вартості підприємства. Зміна ринкової вартості підприємства – різниця між поточною вартістю підприємства за існуючих умов і поточною вартістю підприємства після реструктуризації.

ВИЗНАЧЕННЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ

ТЕТЯНА ГУЛИК, к.е.н., доцент

ДАР'Я ОСТАПЕНКОВА, магістр

Національна металургійна академія України, м. Дніпро

В основі зовнішньоекономічної діяльності стоїть здійснення комерційних операцій, які обслуговують процес обміну матеріальними цінностями та послугами. Для його здійснення необхідно провести певні взаємопов'язані між собою дії, зокрема: знайти покупця; укласти з ним угоду-договір (контракт), у якому будуть обумовлені всі умови, а саме, який товар реалізується, його кількість, якість, ціна, строки поставки тощо; виконання договору шляхом підготовки товару для поставки, доставка його покупцю, здійснення розрахунків за поставлений товар.

Ці дії носять комерційний характер, тобто, вони здійснюються на оплачуваній основі, тому операції процесу обміну стають комерційними операціями.

При здійсненні операцій такого характеру необхідно враховувати, що комерційна діяльність спрямована на реалізацію конкретних видів продукції, незалежно від того, коли вона здійснюється. Це може бути до початку виробництва продукції (на підставі замовлень) чи після його завершення, коли йде пошук покупців уже виробленого товару, або ж, коли виробник працює на невідомий ринок.

Зовнішньоекономічна комерційна операція – це комплекс дій контрагентів різної державної належності щодо підготовки, укладення і виконання міжнародної торгової, науково-виробничої, інвестиційної чи іншої угоди економічного характеру. Її об'єктами є матеріально-речова продукція, послуги, результати виробничого та науково-технічного співробітництва у вигляді знань, досвіду, технології тощо [16].

Вивчаючи міжнародні комерційні операції, слід зазначити, що в залежності від виконуваних функцій вони поділяються на основні, тобто такі, які здійснюються між безпосередніми учасниками операцій, та забезпечувальні (допоміжні, або товаропросувальні), що пов'язані з переміщенням товару до покупця. Забезпечувальні операції здійснюються безпосередньо самими продавцями (експортерами) та покупцями (імпортерами) або іншими фірмами та організаціями на основі окремих угод за відповідну винагороду. В залежності від складності основної операції на одну основну операцію може припадати до 10 і більше допоміжних операцій. Отже, зовнішньоекономічна комерційна операція (ЗЕКО) – це комплекс основних та забезпечувальних операцій.

Існує й інша класифікація поділу зовнішньоекономічних операцій, крім поділу основних та забезпечувальних. Так, залежно від їх змісту, тобто залежно від об'єкта угоди, ЗЕКО можна поділити на три групи:

1. Операції, що пов'язані з купівлею-продажем товарів у матеріально-речовій формі, це: експортно-імпортні операції; реекспортні операції та реімпортні операції; операції зустрічної торгівлі; операції, які здійснюються на особливих товарних ринках, міжнародних біржах, торгах, аукціонах;

2. Операції купівлі-продажу послуг, які, у свою чергу, поділяються на:
а) операції купівлі-продажу основних послуг: інжинірингові операції; орендні операції; туристичні операції; аудиторські операції; представницькі операції та інші;

б) операції купівлі-продажу послуг, що забезпечують процес товаро просування:

транспортні операції; транспортно-експедиторські операції; операції зі страхування товару; розрахунково-фінансові операції; митні операції; організація реклами; організація виставок, ярмарків та участь у них; операції з технічного обслуговування та забезпечення запасними частинами машин технічної продукції тощо.

3. Операції купівлі-продажу результатів творчої діяльності: ліцензійні операції; операції з передачі ноу-хау; операції зі спільного виробництва кіно та телефільмів; операції з торгівлі об'єктами авторського права тощо.

Поряд з названими зовнішньоторговими операціями у практиці міждержавних відносин використовуються також спеціальні форми зовнішньої торгівлі товарами у матеріально-речовій формі, це: торги, аукціони, біржі.

Зовнішньоторгові операції становлять переважну частину усіх міжнародних комерційних операцій. До них слід віднести експортні – імпортні операції.

Експортні операції передбачають продаж і вивезення товарів за кордон для передачі їх у власність іноземному контрагенту.

Імпортні операції - це закупівля і ввезення іноземних товарів для реалізації їх на внутрішньому ринку країни-імпортера або виробничого споживання підприємством-імпортером.

У міжнародній комерційній практиці під експортом та імпортом розуміють тільки операції, котрі здійснюються на комерційних засадах, на підставі укладання та виконання МТУ - контрактів купівлі-продажу. Поставки у вигляді допомоги, дарування та ін., які здійснюються на безвідплатних засадах, у вартість експорту та імпорту, як правило, не включаються, а враховуються окремо.

Експортно-імпортні операції вважаються здійсненими, якщо товар після виконання певних митних формальностей та процедур, про які подані відомості для статистичного обліку, пропустили через митний кордон країни-контрагента.

У міжнародній комерційній практиці використовують два основних методи здійснення експортно-імпортних операцій:

1. Прямий метод (direct), або прямі продажі - передбачає встановлення прямих зв'язків між виробником (постачальником) та кінцевим споживачем, тобто поставку товарів безпосередньому кінцевому споживачу та закупку товарів у безпосереднього самостійного виробника на підставі договору купівлі-продажу.

2. Непрямий, або посередницький (agency), метод - передбачає Купівлю та продаж товарів через торгово-посередницьку ланку на підставі укладання спеціального договору - агентської, комісійної або іншої угоди з торговим посередником, в якій передбачається виконання останнім певних обов'язків, пов'язаних з реалізацією товару продавця, за агентську, комісійну або іншу винагороду.

Посередниками можуть бути брокери, дилери, комісіонери, оптові покупці, промислові та торгові агенти. Їхні функції полягають у пошуку іноземних партнерів, підготовці документації і оформленні угод, кредитно-фінансовому обслуговуванні і страхуванні товарів, післяпродажному обслуговуванні, рекламуванні товарів тощо.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

НАТАЛІЯ ДЕМЧУК, д.е.н., проф.

ГАННА ТКАЧЕНКО, аспірант

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Стрімке поширення глобалізаційних процесів докорінно змінює соціально-економічну структуру суспільства та виробничих відносин.

Стратегія управління розвитком сільськогосподарських підприємств в умовах глобалізації повинна ґрунтуватися на основі організаційно-економічної системи управління підприємством, що є адаптованою до умов зовнішнього середовища. Визначено основні етапи та принципи адаптації сільськогосподарських підприємств до умов глобалізації, що полягають у: формуванні логістичної системи підприємства; забезпеченні гнучкості управлінської та виробничої систем; визначенні потенціалу конкурентних переваг підприємства; залученні інноваційної техніки та технологій, співробітництво із науковими організаціями; формуванні маркетингової стратегії підприємства. Встановлено, що кожне сільськогосподарське підприємство повинно обрати свою стратегію розвитку з визначенням своїх конкурентних переваг та мети в межах глобалізаційних процесів.

Розвиток конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва потребує принципово нових підходів до організації його

ведення, що пов'язано з необхідністю інноваційно-інвестиційного розвитку, впровадження механізмів ресурсного, технологічного та

організаційного оновлення, врегулювання міжгалузевих диспропорцій, розбудови інфраструктури для усунення посередницького впливу. Вирішенню зазначених проблем сприяє своєчасна та ефективна адаптація сільськогосподарських підприємств до змін ринкового середовища, що забезпечить досягнення не тільки рівноваги, пристосування, а й можливість впливати на зміни зовнішньоекономічного середовища при цьому збільшувати ефективність своєї діяльності та виживати в умовах ринкової нестабільності. Отже, глобалізаційний розвиток економіки країни зумовлює необхідність удосконалення та зміни стереотипів функціонування сільськогосподарських підприємств відповідно до умов глобалізації.

У забезпеченні ефективного розвитку та підвищенні конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств в умовах глобалізації велику роль має стратегія. Основне призначення стратегії розвитку в умовах глобалізації полягає у взаємоузгодженості цілей сільськогосподарських підприємств з їх можливостями, вимогами споживачів, використати слабкі позиції конкурентів та свої конкурентні переваги. Стратегія управління розвитком сільськогосподарських підприємств в умовах глобалізації повинна ґрунтуватися на основі організаційно-економічної системи управління підприємством, що є адаптованою до умов зовнішнього середовища.

Формування стратегії управління дозволяє визначити загальну структуру принципів адаптації сільськогосподарських підприємств до виробництва в умовах глобалізації, яка повинна включати наступні складові: формування логістичної системи підприємства; забезпечення гнучкості управлінської та виробничої систем, динамізму та оперативності у прийнятті управлінських рішень; акумуляція достатніх ресурсів для постійного підвищення конкурентоспроможності та пошуку сучасних нетрадиційних конкурентних переваг; залучення у виробництво інноваційної техніки та технологій, співробітництво із науковими організаціями задля спільної реалізації інноваційних проектів; побудова широких інформаційних та аналітичних систем, проведення всебічного моніторингу ринку та систематичних маркетингових досліджень.

Стійкість конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств залежить від процесів що відбуваються у національній економіці в процесі глобалізації. Стан ринків і конкурентне оточення підприємств динамічно змінюється, що вимагає від них пошуку додаткових конкурентних переваг.

Під впливом глобалізації динамічного розвитку набуває світова конкуренція, що призводить до трансформації системи виробництва вітчизняних сільськогосподарських. Трансформаційні процеси покликані слугувати підвищенню конкурентоспроможності й ефективності суб'єктів господарювання, а за умов домінування глобальних монополій є інструментом пригнічення слабших учасників сильнішими через несумісність фундаментальних інтересів.

Для забезпечення конкурентоспроможного розвитку на світовому

аграрному ринку вітчизняні сільськогосподарські підприємства повинні приводити якісні показники своєї продукції не лише до державних стандартів, а проходити сертифікацію у міжнародних організаціях, чітко визначати сегмент глобального аграрного ринку, на який орієнтуватися та формувати маркетингову політику комунікацій з врахуванням соціальної складової та загальним зростанням турботи глобального споживача про стан здоров'я та рівень обізнаності в вимогах до якості, що постійно зростає через збільшення доступної інформації.

Список використаних джерел:

1. Астафьева О.Н. Глобализация как социокультурный процесс // Сборник текстов докладов и сообщений методологического семинара «Глобализация: синергетический подход» // <http://spkurdyumov.narod.ru/D45Ostapheva.htm>

2. Гольдштейн Г.Я. Глобальный стратегический инновационный менеджмент. // <http://aup.ru/books/m61/>

ОСОБЕННОСТИ РИСКОВ В ТРАНСПОРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

АНДРЕЙ ЕГОРОВ, студент гр. 1032-02М

Научный руководитель: Карасёв Алексей Павлович, к.э.н, доцент кафедры автомобильного транспорта

Псковский государственный университет, Псков, Россия

Существует ряд классификационных признаков рисков природных, социальных, финансовых, предпринимательских и прочих, позволяющих свести их в определенные группы. Вместе с тем единая классификация рисков отсутствует в связи с их многообразием и невозможностью отнесения к разным сферам деятельности. Наряду с рисками, присущими для большинства видов деятельности, имеются специфические риски, характерные только для определенных областей и направлений. Так, на транспорте при осуществлении перевозок пассажиров и грузов характерен риск попадания в дорожно-транспортное происшествие. Движение транспортных средств сопряжено с риском влияния неблагоприятных природных условий (шторм, ураган, смерч, снегопад и т. д.).

Видовое разнообразие рисков чрезвычайно велико. Основные виды риска, наиболее часто встречающиеся в деятельности транспортных предприятий:

1. Производственный риск. На транспорте производственный риск связан с основным видом деятельности – процессом перевозок пассажиров и грузов, а также с выполнением перегрузочных работ, хранением грузов, осуществлением технического обслуживания и ремонта транспортной техники и постоянных устройств, снабжением производства эксплуатационными материалами и другими процессами.

Риск осуществления перевозок в первую очередь зависит от технического состояния транспорта. В настоящее время износ основных производственных фондов всех видов транспорта значительно возрос.

2. Инновационный риск. Риск инновационной деятельности представляет собой возможность неблагоприятного осуществления процесса нововведения и получения отрицательного результата от его внедрения.

Нововведения сопряжены с риском намного большим, чем риск, сопровождающий стабильно функционирующее производство, устоявшийся уровень деятельности.

Любому предприятию очень важно предвидеть риск инвестирования в новую технику и технологию, особенно такие, которые могут коренным образом изменить действующее производство.

3. Коммерческий риск. На уровень коммерческого риска большое влияние оказывает изменение объемов спроса, которое приводит к колебаниям объемов перевозок.

Невостребованность транспортных средств и постоянных устройств при снижении объемов спроса может приводить к потерям, так как величины ожидаемых значений прибыли будут завышены, а реально полученные результаты окажутся ниже, что и создает рисковую ситуацию.

Риск, связанный с колебаниями спроса на перевозки, усиливается из-за наличия большого количества конкурирующих фирм и недооценки возможностей конкурентов.

4. Финансовый риск. Принятие основных управленческих решений в сфере экономики и финансов должно проводиться с учетом уровня финансового риска рассматриваемых проектов и структурных изменений. Финансовый риск обусловлен вероятностью потерь финансовых ресурсов, обесценения финансовых активов. Финансовые потери представляют собой денежный ущерб, возникающий из-за изменения валютного курса рубля, инфляционных процессов, введения дополнительных налогов с предприятий, непредусмотренных платежей, выплаты штрафов, потери денежных средств и ценных бумаг, невозврата долгов заемщиком, неблагоприятной экономической конъюнктуры и т.д.

Основной причиной финансовых рисков выступает возможность изменения покупательной способности денег. Это может произойти в результате изменения курса валют (валютный риск), которое может случиться в период между заключением договора и фактическим временем расчетов за выполненную международную перевозку.

При росте инфляции в стране полученные доходы за выполнение перевозки могут обесцениться. Поэтому в условиях неуправляемой инфляции транспортные фирмы должны учитывать инфляционный риск. Риск инфляции снижает привлекательность транспортного сектора для отечественных и зарубежных инвесторов.

Изменения в налоговой системе, тарифной политике по решению государственных органов связаны с риском законодательных изменений.

Неустойчивое налоговое законодательство, введение новых дополнительных налогов или повышение налоговых ставок вызывают сокращение прибыли, остающейся в распоряжении предприятий. Расширение перечня льгот и льготных категорий граждан при проезде на отдельных видах транспорта также отражается на величине прибыли.

5. Внешнеэкономический риск. Внешнеэкономический риск при осуществлении международных перевозок пассажиров и грузов включает в себя несколько разновидностей риска, которые отражают угрозы перевозочному процессу и способны повлиять на экономический результат деятельности транспортного предприятия.

В первую очередь среди разновидностей внешнеэкономического риска следует учитывать страновой риск. Он связан с выбором страны, в которую осуществляются перевозки. Становой риск обусловлен сложившейся геополитической, социально-экономической ситуацией и деятельностью государства в данной стране. Наличие политической нестабильности, возможность военной конфронтации, кризисная ситуация в экономике, изменения налогового и таможенного законодательства, большие курсовые потери от падения или повышения курса валюты, возможные ограничения на конвертирование местной валюты, разрыв контракта из-за действий властей страны повышают риск внешнеэкономических операций. Становые риски возникают по причинам, непосредственно не зависящим от действий хозяйствующих субъектов.

6. Социальный риск. Он возникает при подборе, расстановке и увольнении кадров, комплектовании первичных коллективов, распределении ответственности в процессе принятия решений, мотивации труда.

Социальные риски связаны с имуществом, несчастными случаями, внезапными событиями, профессиональной ответственностью. В настоящее время на российских транспортных предприятиях серьезной проблемой стала необеспеченность квалифицированной рабочей силой из-за низкой и несвоевременной оплаты труда. Слабая профессиональная компетентность перевозчиков приводит к ошибкам в управлении транспортными средствами, авариям и, как следствие, имущественному ущербу. Размер имущественного ущерба при перевозках дорогостоящих грузов может быть настолько велик, что компенсировать его непосредственный виновник – водитель транспортного средства – не в состоянии.

7. Экологический риск. Характеризуется двойственным проявлением. С одной стороны, он обусловлен вероятностью негативных проявлений сил природы в процессе производственной деятельности. С другой стороны, экологический риск выражается в вероятности воздействия производства на окружающую среду. Реализация экологического риска приводит к ущербу для природы и общества. Особенностью большинства экологических рисков является их долговременный характер, т.е. они могут проявиться спустя много лет после совершения рискованного события и чреват катастрофическими потерями.

Несмотря на развитие рыночных отношений в России и возрастание числа рискованных ситуаций в производственно-хозяйственной деятельности отдельных предпринимателей и фирм, на практике не находит распространения опыт зарубежных фирм в части риск-менеджмента и не уделяется внимания привлечению к работе в фирмах и компаниях специалистов по риску. Вместе с тем, необходимость в этом назрела. Введение в штат работников предприятия риск-менеджеров актуально для транспортных компаний, особенно специализирующихся на международных перевозках.

Введение должности риск-менеджера на транспортном предприятии не может полностью избавить его от рисков возникновения потерь, но за счет предвидения риск-менеджером ситуаций с повышенной опасностью, точного их прогнозирования возможно определение путей и способов снижения риска.

ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ В ГАЛУЗІ РИБНИЦТВА УКРАЇНИ

**О. ЗУБКО, аспірантка кафедри менеджменту і права
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Економічні та соціальні проблеми в розвитку сільськогосподарського виробництва України значно вплинули і на стан розвитку галузі рибництва країни. Зважаючи на тривалу тенденцію щорічного зниження виробництва ставкової аквакультури, скорочення запасів водних біоресурсів рибогосподарських водойм, старіння основних фондів виробництва, недосконалість законодавчої бази, незбалансованість економічних процесів та значне економічне навантаження на водні об'єкти рибна галузь потребує особливо дієвих заходів, направлених на розвиток рибогосподарського комплексу країни.

Рибна галузь інтегрована у загальну структуру національного господарства, тому незадовільний стан в цій сфері негативно позначаються на кінцевому стані економічного розвитку всього національного господарства країни.

Для успішного розвитку підприємств галузі рибництва управління галуззю потрібно зосередити на вирішення наступних пріоритетних задач, а саме:

- відтворення зруйнованої інфраструктури рибництва в Україні, шляхом побудови або перепрофілювання комбікормових заводів у різних регіонах України з метою виробництва комбікормів для риб, а також забезпечення цих заводів дешевою сировиною, щоб створити сприятливі умови для виробництва якісних кормів за доступними цінами;

- надання державного замовлення машинобудівним підприємствам на виробництво засобів механізації технологічних процесів у рибництві:

кормороздавачів, очеретокосарок, рибницьких човнів, басейнів, садків, ємкостей для перевезення живої риби, аераційних пристроїв, інкубаційного обладнання, тощо;

- створення законодавчої бази для отримання засобів механізації рибницьких процесів на лізингових умовах;

- відновлення пересувних механізованих колон для виконання специфічних і трудомістких робіт з капітальних ремонтів та реконструкції гідропоруд водних об'єктів, зважаючи на значний обсяг робіт у цьому напрямку діяльності і відсутність реальних можливостей у окремих виробничих підприємств для проведення цієї роботи;

- залучення інвестицій в рибну галузь України шляхом створення сприятливого інвестиційного клімату в державі;

- забезпечення рівних ринкових умов для виробників рибної продукції через підтримку вітчизняного виробника продукції, шляхом введення підвищених митних тарифів на продукцію аквакультури, імпортовану в Україну, за умови можливості налагодження виробництва аналогічної продукції в Україні та запобігання потраплянню на ринки рибної продукції "тіньового виробництва", "лівого" імпорту, браконьєрської риби, щоб запобігти нечесній конкуренції;

- підвищення ефективності державного управління рибною галуззю через залучення професійних кадрів на всіх рівнях управлінської вертикалі. Ефективне кадрове забезпечення аквакультури через формування реального державного замовлення на фахівців з аквакультури. Створення умов для обов'язкового відпрацювання студентами бюджетної форми навчання протягом не менше трьох років на підприємствах галузі рибництва;

- виховання культури споживання у населення України - при державній підтримці та за участю держави пропаганда серед населення вживання здорової і поживної продукції власного виробництва, використання з цією метою, в першу чергу, державних ЗМІ;

- удосконалення нормативно-правової бази щодо ведення аквакультури в країні та узгодження її з вимогами міжнародних договорів. Так, в розвиток діючого Закону України „Про аквакультуру”, необхідно розробити і затвердити державну галузеву програму „Аквакультура України, наприклад, на період 2020-2030 рр.". В програмі викласти стратегію, цілі і завдання з розвитку вітчизняної аквакультури, розробити механізм поетапного виконання поставлених завдань за допомогою законодавчого, фінансового, матеріально-технічного, наукового і кадрового забезпечення;

- посилення рівня наукового забезпечення розвитку галузі рибництва України, а саме через:

- збільшення обсягів цільового бюджетного фінансування науково-дослідної роботи в аквакультурі, реконструкцію та створення нових науково-експериментальних баз галузевих науково-дослідних інститутів,

- створення регіональних науково-консультаційних центрів з розвитку аквакультури, оснащення наукових організацій сучасним обладнанням і приладами,
- поновлення учбових програм і технологічної бази профільних навчальних закладів, виведення нових високопродуктивних типів і порід риб,
- розроблення регіональних схем розвитку випасної аквакультури природних водойм,
- розробки і удосконалення ефективних ресурсощадних і низьковитратних технологій, безвідходного виробництва та переробки товарної риби, тощо.

Лише за умови реалізації в комплексі всіх вище вказаних пропозицій можливе значне зростання обсягів випуску рибницької продукції, більш повне постачання населення України цінними продуктами харчування власного виробництва, а переробних галузей економіки – сировиною, створення нових робочих місць, збільшення надходжень до державного бюджету і, в цілому, сприяння забезпеченню продовольчої безпеки держави.

ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ВИДІВ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ І РЕМОНТУ АВТОМОБІЛІВ

ОЛЕКСІЙ КАРАСЬОВ, к.е.н, доцент

Псковський державний університет, Псков, Росія

Справний стан рухомого складу забезпечується проведенням ТО, тобто комплексом операцій з підтримки рухомого складу в працездатному стані, забезпечення економічності його роботи, безпеки руху, зменшення інтенсивності зміни параметрів технічного стану, попередження відмов. Проведення ТО повинно забезпечувати безвідмовну роботу рухомого складу в межах встановлених періодичностей по впливам, включеним до переліку операцій. Так як ТО-2 за своїм обсягом і переліком операцій повністю охоплює всі системи автомобіля і є як би завершальним циклом по відновленню параметрів його працездатності, то в межах періодичності ТО-2 найдоцільніше накопичувати інформацію для подальших розрахунків показників якості, серед яких важливе місце займають показники надійності автомобілів.

Поза зв'язку з іншими характеристиками висока надійність ще не означає високої якості технічного стану рухомого складу, але без неї не можуть бути повністю реалізовані техніко-експлуатаційні дані автомобіля. Найчастіше оцінка надійності здійснюється за допомогою напрацювання на відмову – одного з показників безвідмовності, який характеризує властивість автомобіля зберігати працездатний стан протягом деякого часу або деякого напрацювання. Показник використовують для визначення

ресурсів агрегатів і деталей автомобіля, прогнозування їх відмов, планування потреби в запасних частинах, визначення міжремонтних пробігів, періодичності ТО і т.ін.

В експлуатації справний стан автомобіля забезпечується проведенням ТО і ремонту, тому система оцінок надійності автомобіля повинна реалізовуватися з урахуванням показників якості виконання ТО і ремонту. Оцінка працездатності і справності автомобіля, його агрегатів і вузлів після ТО або ремонту може здійснюватися за допомогою фактичної наробки на операцію ремонту (1):

$$l_{op} = \frac{L}{n}, \quad (1)$$

де L - пробіг автомобіля між черговими ТО-2 в км; n - кількість виконаних операцій ремонту в цей період.

В операції ремонту повинні бути включені роботи по усуненню відмов і несправностей, що виникли як при роботі автомобіля на лінії, так і виявлених в процесі проведення ТО і приймального контролю ВТК.

Показник "напрацювання на операцію ремонту" побічно характеризує надійність автомобіля в експлуатації, перш за все його безвідмовність і збереженість. Цей показник можна використовувати в цілях аналізу досягнутого рівня якості ТО і ремонту автомобілів, для чого рівень якості (K) рекомендується визначати в такий спосіб (2):

$$K = \frac{l_{op}}{l_{op(n)}}, \quad (2)$$

де $l_{op(n)}$ - нормативна напрацювання на операцію ремонту, км.

Типовий склад показників якості ТО і ремонту повинен характеризувати:

- якість технічного стану автомобілів, агрегатів і систем. Призначення показника - здійснення оперативного контролю якості ремонту, оцінка якості технічного стану автомобіля, визначення обсягу супутніх поточних ремонтів, загальна оцінка якості експлуатації автомобілів, аналіз і планування техніко-економічних показників роботи підприємства;

- якість видів ТО і ремонту автомобілів. Цей показник дозволяє проводити аналіз ефективності видів ТО і ремонту і визначати їх раціональну організацію;

- якість виконання основних операцій ТО і ремонту автомобілів. Показник дозволяє розробляти заходи щодо підготовки виробництва, спрямовані на підвищення якості операцій ТО і ремонту, здійснювати вибір напрямків щодо вдосконалення їх приймального контролю, а також коригувати переліки операцій ТО і ремонту;

- якість праці виконавців. Цей показник забезпечує прийняття рішень по моральному і матеріальному стимулюванню, розвитку внутрішнього го-спрозрахунку;

- якість приймального контролю збирально-мийних, заправних, мастильних, очисних робіт ШО і ТО. За допомогою цього показника оцінюється якість роботи бригад ШО і ТО, розробляються заходи по підвищенню вимог до зовнішнього вигляду і чистоті автомобіля, до зменшення інтенсивності їх зносу.

Частота появи відмов і несправностей автомобілів в циклі ТО залежить від його виду і має відповідні закономірності в циклах ТО-1 і ТО-2, тому формування значень напрацювання на операцію ремонту, як показника якості технічного стану, проводиться після завершення циклу ТО за період між черговими ТО-2. Таким чином, величина напрацювання на операцію ремонту характеризується сукупністю відхилень від номіналу параметрів стану автомобілів за період між черговими ТО-2.

Особливу складність представляє визначення показників якості праці виконавців, які виконують мийно-прибиральні, заправні, мастильні, очисні роботи. Прийнятий метод оцінки якості за допомогою напрацювання на операцію ремонту для цього не може бути застосований, тому для оцінки цих масових операцій пропонується використовувати метод вибіркового контролю якості.

ОРГАНИЗАЦИЯ ТЕХНИЧЕСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ СПЕЦИАЛЬНОЙ ТЕХНИКИ

ПАВЕЛ КАРАСЕВ, к.т.н, доцент

Псковский государственный университет, Псков, Россия

В настоящее время в автотранспортных и строительных организациях имеется большое количество модификаций подвижного состава. Как правило, они располагают и специальной техникой: автокранами, автобетоносмесителями, автомобилями с компрессорными установками и т.д. Специализированный транспорт, как правило, изготавливается на базе серийных моделей. Обычно в качестве шасси в России используют грузовые автомобили МАЗ, КамАЗ, Урал. Переоснащение осуществляется путем установки навесного оборудования и специальных устройств. Могут вноситься изменения в конструкцию подвески, тормозной системы и т.д. Наибольшее распространение в АТП получили автокраны, которые используются в основном производстве, а также выполняют услуги сторонним организациям.

Организация обслуживания и ремонта спецтехники требует привлечения высококвалифицированных специалистов. Это обусловлено сложностью конструкции, необходимостью применения специализированного диагностического оборудования, оригинальных приспособлений и инструмента.

Определение причин и устранение неисправностей машин и механизмов на предприятиях, где они эксплуатируются, организуется разными способами. На крупных предприятиях создаются специализированные службы для ТО и ремонта спецтехники и соответствующая материально-техническая база. Небольшие авторемонтные предприятия обращаются в специализированные сервисные центры предприятий изготовителей или на СТО. Каждый из предложенных вариантов имеет свои плюсы и минусы.

Новые машины, у которых еще не истек срок гарантии, в подавляющем большинстве случаев обслуживаются в официальных дилерских центрах производителей. По мере старения и износа специальной техники, обращение к дилерам становится невыгодным.

Выбирая подрядчика для обслуживания и ремонта спецтехники, необходимо обратить внимание на техническую оснащённость сервисной станции, стаж работы механиков, их опыт по ремонту спецтехники данного производителя. От этого напрямую зависят качество и оперативность ремонта техники.

Своевременное проведение регламентных процедур способствует поддержанию работоспособности машин специального назначения. Техническое обслуживание следует проводить, соблюдая периодичность, установленную производителем, по мере наработки определенного количества моточасов. Сезонное обслуживание выполняют при смене сезона, т.е. два раза в год.

В процессе проведения ТО определяется работоспособность агрегатов и выполняются операции предусмотренные технологией. При выявлении неисправностей проводится текущий ремонт, предусматривающий устранение отказов. Квалифицированное и регулярное обслуживание машин и механизмов позволяет свести к минимуму простои по причине отказов.

Значительную часть операций ЕО и ТО вполне способны проводить водители-машинисты, занимающиеся непосредственной эксплуатацией техники. Если отказы произошли по вине производителя, то обращаются к представителям фирмы или в специализированные центры, которые присылают инженеров для осмотра машин и принятия решения по организации ремонта.

В процессе эксплуатации специальной техники наиболее часто возникают следующие отказы:

- Краны автомобильные или на гусеничном ходу. Отказы из-за износа редукторов, барабанов, тросов;
- Бульдозеры. Отказы рабочих органов, гидравлических приводов и трансмиссии;
- Фронтальные погрузчики. Износ деталей и узлов гидроуправления и гидроцилиндров.

- Гидравлические экскаваторы колесные и гусеничные. Выход из строя силовых установок, пневмогидротрансформаторов, электрооборудования и ходовой части.

Приведенные наиболее часто встречающиеся отказы оказывают существенное влияние на работоспособность и безопасность применения специальных машин. При организации ремонтных работ по их устранению необходимо тщательно проводить дефектацию деталей узлов и комплектовать качественными запасными частями.

В зависимости от сложности поломки проводится текущий, средний или капитальный ремонт машин специального назначения. В первом варианте неисправность может быть устранена силами предприятия. Для проведения среднего ремонта потребуется соответствующее оборудование и измерительные приборы. Такие работы могут быть организованы на предприятиях, имеющих развитую материально-техническую базу ТО и ремонта.

Капитальный ремонт требуется для техники, прошедшей амортизационный срок или поврежденной в процессе эксплуатации. Он осуществляется на заводах компании изготовителя или на специализированных предприятиях. Для восстановления работоспособности проводится комплекс операций на специализированных постах и участках (электротехнический, топливный, агрегатный и т.д.). Качественный ремонт возможен только при наличии развитой материально-технической базы.

В зависимости от наличия МТБ возможны следующие варианты организации и ремонта специальной техники:

- выполнение ТО и ТР собственными силами;
- организация агрегатного ремонта (ремонта агрегатов на специализированных предприятиях);
- заключение договора на ТО и ТР со специализированными ремонтными организациями.

Все три варианта требуют экономической оценки. Выбирается тот вариант, который требует минимум финансовых вложений.

На основании вышеизложенного можно отметить, что для поддержания специальных машин в работоспособном состоянии предприятию необходимо решить следующие задачи:

- подготовить высококвалифицированных специалистов по эксплуатации ТО и ремонту;
- определить пути развития автосервиса на предприятии (создание и развитие собственной МТБ или обслуживание на сервисных предприятиях);
- создание обменного фонда агрегатов, наиболее часто выходящих из строя;
- дать экономическую оценку методов обслуживания специальной техники.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ БАНКІВСЬКИМИ ПРОДУКТАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

ЛЮДМИЛА КАТАН, д.е.н., проф.

СЕРГІЙ СОТНІКОВ, магістрант

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Характерною ознакою сучасного етапу розвитку банківської системи України є її тісна взаємодія з банківськими системами інших країн в умовах фінансової глобалізації. Участь України у глобалізаційних процесах передбачає розширення діяльності іноземних банків в Україні, вихід вітчизняних комерційних на ринки банківських послуг інших країн, залучення ними капіталу на міжнародному фінансовому ринку та адаптацію українського банківського законодавства до міжнародних стандартів.

Суперечливість розвитку банківської системи України в умовах фінансової глобалізації проявляється у підвищенні її чутливості до зовнішніх кризових явищ та можливості порушення національної фінансової безпеки. При цьому низький рівень капіталізації вітчизняних банківських установ не здатен захистити банківську систему України у разі виникнення зовнішніх або внутрішніх факторів дестабілізації та створює додаткові загрози порушення стабільності економіки країни.

Відповідно необхідним є врахування всіх можливих переваг і загроз фінансової глобалізації та особливостей функціонування вітчизняної банківської системи для розробки стратегії підвищення її конкурентоспроможності та стабільності. З огляду на це, актуальним та важливим завданням є визначення особливостей розвитку банківської системи в умовах фінансової глобалізації та розробка пропозицій щодо підвищення її конкурентоспроможності.

В узагальненому вигляді фінансова глобалізація являє собою об'єктивний процес, що є частиною глобалізації економіки, і передбачає поступове об'єднання національних фінансових ринків в єдиний світовий фінансовий ринок на основі вільного та ефективного руху капіталу між країнами і регіонами, посилення ролі фінансових центрів, масштабності валютних і кредитних операцій, а також формування системи наднаціонального регулювання і нагляду. Виявлено випереджаючі темпи розвитку міжнародних фінансових ринків у порівнянні із реальним сектором світової економіки.

Фінансова глобалізація є надзвичайно складним та суперечливим процесом, що, з одного боку, сприяє прискоренню економічного розвитку, з іншого, підвищує ризики появи та поширення кризових явищ. Визначено, що саме процеси фінансової глобалізації стали передумовою для

виникнення системних банківських ризиків, що поширюються за межі окремих країн.

Необхідність попередження глобальних фінансових криз в умовах виникнення нових видів ризиків, обмеженості можливостей наглядових органів окремих країн висуває якісно нові вимоги до системи банківського регулювання та нагляду. Саме формування нової системи наднаціонального банківського регулювання та нагляду є найважливішим чинником у функціонуванні банківських систем в умовах глобалізації світової економіки.

Останнім часом спостерігається поступове збільшення попиту на банківські послуги суб'єктів підприємницької діяльності та фізичних осіб. Саме від того, наскільки ефективно спроможні банки діяти на різних сегментах даного ринку, визначатиметься успішність ринкових перетворень, забезпечення інтенсивного економічного зростання та добробуту країни. У конкурентному середовищі найкращі результати буде мати той банк, який точніше прорахує всі чинники взаємодії банку і клієнта, зокрема різноманітність потреб клієнтів. Проте можна спостерігати тенденцію до легкого і швидкого освоєння банками нових послуг конкурентів.

Тому більшість вітчизняних банків пропонують своїм клієнтам приблизно однаковий набір послуг. Також слід відзначити, що в кожному регіоні України є кілька провідних банків, які займають на даному сегменті ринку монопольне місце.

Провідною тенденцією розвитку ринку банківських послуг у світі є трансформаційні зміни глобального банківського сектору, каталізатором яких стала світова фінансово-економічна криза. Прояви глобальної фінансово-економічної кризи та загострення кризових явищ в економіці України стали серйозним випробуванням для національного ринку банківських послуг. На теперішньому етапі розвитку банківського бізнесу в Україні дуже важливими є забезпечення продуктивного розвитку ринку банківських послуг на довгострокову перспективу з урахуванням зарубіжного досвіду та національних особливостей.

В умовах загострення глобальної конкуренції важливим і необхідним є вирішення проблеми підвищення ефективності банківських послуг. Першочерговими напрямками в розвитку повинно стати використання новітніх способів управління в банківських установах, поліпшення якості банківського обслуговування клієнтів, розширення асортименту надання банківських послуг і використання сучасних банківських технологій, що значною мірою залежатиме від вдосконалення регуляторної політики та нагляду в банківській сфері.

Література:

1. Прімерова О.К. Функціонування національних банківських систем в умовах глобалізації / О. К. Прімерова // Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. – Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”. – 2007. – Т. 68. – С. 70-73 (0,32 д. а.).
2. Гольдштейн Г.Я. Глобальный стратегический

инновационный менеджмент. // <http://aup.ru/books/m61/>

2. Коваленко В. Методологічні підходи до створення й розвитку конкурентного середовища на ринку банківських послуг України / В. Коваленко // *Фінанси України*. – 2010. – № 10. – С. 84– 88.

МЕНЕДЖМЕНТ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ОЛЕНА КРИЛОВА, доцент кафедри економічного аналізу та фінансів

НТУ «Днепровская политехника», м. Дніпро

Сталий розвиток банківської системи України значною мірою залежить від ефективності управління фінансовими ресурсами банків. Останні роки характеризуються значними змінами у розподілі фінансових ресурсів, зростанням обсягів банківського обслуговування господарської діяльності організацій.

Разом з цим прийоми та методи банківської діяльності ускладнюються і набувають нових рис. Незважаючи на значний позитивний досвід роботи, накопичений у банківській сфері, необхідність адаптації до динамічного, складного і слабо визначеного оточення зумовлює необхідність розробки інноваційних методів банківського менеджменту, у тому числі логістичного підходу до управління фінансовими ресурсами банку. Обґрунтування доцільності впровадження даного підходу, визначення й удосконалення його елементів сприятиме забезпеченню конкурентних переваг банку та посиленню його спроможності протистояти сучасним вимогам ведення бізнесу, особливо в умовах фінансової кризи.

Розвиток сучасного світу відбуваються під впливом глобалізації. Проте, найбільшого прояву вона набуває саме у фінансовому секторі, що змушує з нової точки зору подивитися на фінансову стабільність окремо взятої держави та сфер і ланок її фінансової системи. На сьогодні банківська система України відчуває нестачу фінансових ресурсів. За умов фінансової глобалізації вітчизняні банки співпрацюють з іноземними фінансовими інститутами, що передбачає запозичення фінансових активів на зовнішніх фінансових ринках, присутність іноземних банків на території України, а також приведення до відповідності міжнародним стандартам банківського законодавства.

Присутність іноземних банків в Україні різко скоротилася в 2017 році, поштовхом до цього стало те, що іноземні банки вже не мали можливості розширювати свою діяльність на національних ринках, адже в розвинених країнах існує широкий спектр фінансових послуг, що надаються різними фінансовими посередниками, а також норми антимонопольного законодавства цих країн не дозволяють отримати значні частки ринку.

Наприклад, в таких країнах як Великобританія, Ірландія, Швеція банківський ринок уже є висококонцентрованим.

Майже протягом всього періоду, спостерігається позитивна тенденція щодо присутності іноземного капіталу в банківській системі України. Проте в період світової кризи дещо призупинились темпи інвестиційної експансії з-за кордону. Наявність іноземного капіталу в банківській системі України має позитивний вплив на її розвиток, наприклад: розширення спектру банківських послуг; посилення конкурентної боротьби між банками, що в свою чергу впливає на якість банківських послуг; розширення кредитних можливостей банківської системи України за рахунок іноземного капіталу; адаптація стандартів регулювання банківської діяльності до міжнародних тощо.

Проте, варто зазначити і про можливі проблеми та ризики присутності іноземного капіталу для банківської системи та для вітчизняної економіки в цілому:

- справжня ціль присутності іноземних банків на вітчизняному ринку може не співпадати зі стратегією розвитку держави, тож поза увагою фінансових інститутів нерезидентів можуть залишитись галузі, що на даний момент не можуть приносити значні прибутки, проте є важливими для економічно-соціального розвитку України;

- полегшення доступу до зовнішніх фінансових ресурсів спричинило збільшення частки кредитів в іноземній валюті, підвищуючи таким чином рівень доларизації, який в свою чергу сягнув майже 30%. - ускладнення проведення грошово-кредитної політики з боку Національного банку України;

- в процесі конкурентної боротьби вітчизняні банки через малокапіталомсткість та недостатній розвиток маркетинг та менеджменту часто програвали фінансовим інститутам-нерезидентам, втрачаючи клієнтів;

- загроза відтоку іноземного капіталу в період фінансових криз;

- діяльність філій іноземних банків може створювати додаткові ризики для банківської системи, серед основних слід виділити ризик банкрутства материнського банку, ризик спекулятивної діяльності, політичний ризик;

- завелика частка присутності іноземного капіталу в банківській системі України збільшує ризик впливу негативних тенденцій, фінансових криз на світовому рівні тощо.

Підсумовуючи вищенаведене зазначимо, що Україні потрібна виважена, ефективна політика з боку держави як щодо наявності іноземного капіталу у банківській системі, так і щодо конкурентоспроможної діяльності вітчизняних банків. Адже позитивна тенденція нарощення частки іноземного капіталу у статутному капіталі банків, при неефективному управлінні даним процесом, може загрожувати економічній безпеці нашої держави.

Лише за умов поступового поглиблення глобалізаційних процесів та експансії з боку іноземних фінансових груп для збереження конкурентоспроможності банків, останні повинні удосконалювати свою фінансову діяльність, збільшувати рівень капіталізації, застосовувати ефективні інструменти менеджменту та маркетингу, впроваджувати новітні технології, наближувати діяльність до міжнародних стандартів.

ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

ОКСАНА МАЛЮК, к.е.н., доц., доцент кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня

ТЕТЯНА САПРИКІНА, студентка гр. ЕП901-12м

Національна металургійна академія України м. Дніпро

В умовах глобалізації проблеми пов'язані з оцінюванням якості продукції, що виробляється промисловими підприємствами України є надзвичайно актуальними. Це обумовлено тим, що забезпечення належного рівня якості вітчизняної продукції є необхідною умовою для її реалізації на світовому ринку.

Грошові потоки, що надійшли від експортних операцій у 2017 році склали 47,9% ВВП України. Аналіз структури надходжень показав, що за означений період 17,7% забезпечив експорт послуг, а 82,3 % - товарів.

За даними Укрстату основними групами товарів українського експорту є продукція АПК та харчової промисловості - 37,6%, металургійного комплексу - 26,8%, машинобудування - 11,4%, мінеральні продукти - 9%, хімічна промисловість - 5,1%, деревна та паперова маса - 4,2%, різноманітні промислові товари - 3,2%, продукція легкої промисловості - 2,7%.

Головними торговельними партнерами України щодо експорту товарів є країни Європейського Союзу (46%), Азії (28,2%), СНД (13,7%), Америка (2,8%) тощо. Утримання відповідного рівня експорту вітчизняної продукції потребує постійного підвищення якості вироблених товарів, до яких і сьогодні висуваються жорсткі умови.

Беручи до уваги вище зазначене, гостро стає питання оцінювання якості продукції. Сьогодні, у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі висвітлюються питання, що пов'язані з якістю продукції та методичним забезпеченням її оцінювання. Значний науковий внесок у розробку теоретико-методичних основ щодо означеного питання мають наукові праці Захожай В.Б., Кириченко Л.С., Лойко Д. П., Момот О.І., Михеєвої Е.Н., Новицького Н.І., Салимової, Т.А., Шадріна А.Д., Шаповал М.І., Шуляр Р.В., Шубенкової Е. В. та інших науковців. Втім, незважаючи на значний науковий доробок, до сьогодні не існує загально прийнятого методичного забезпечення оцінювання якості продукції.

В Україні поняття і терміни, які застосовуються в галузі управління якістю, визначаються міжнародними і національними стандартами. Міжнародний стандарт ISO 8402-94 встановлює терміни з якості, пояснює їх сутність і те, як вони застосовуються в стандартах ISO серії 9000 “Системи якості”. Згідно даного стандарту “якість продукції” – це сукупність характеристик об’єкту, які відносяться до його здатності задовольняти встановлені потреби у відповідності з його призначенням.

На нашу думку, оцінювання якості продукції передбачає послідовне проведення сукупності операцій, які в загальному вигляді зображені на рисунку.

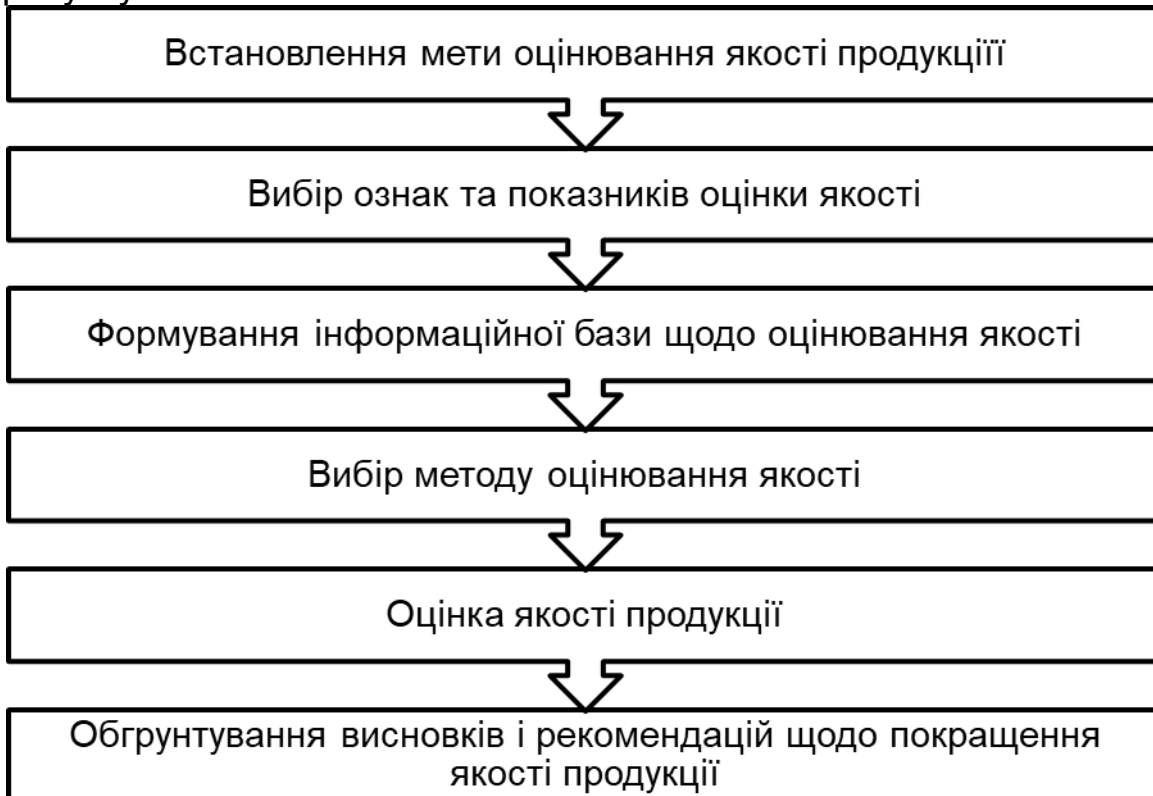

Рис.– Алгоритм оцінювання якості продукції

Згідно запропонованого алгоритму, оцінюванню якості продукції передують чітке означення мети. В залежності від мети оцінювання (вихід з даною продукцією на регіональний, національний, світовий рівень тощо) відбувається відбір ознак та показників за якими доцільно проводити оцінювання продукції.

Наступним етапом є формування інформаційної бази, яка необхідна для встановлення відібраних ознак та розрахунку показників якості продукції.

Найбільш відповідальним етапом оцінювання якості продукції, на нашу думку, є вибір методу за допомогою якого планується оцінювати якість продукції. Проведений аналіз методичного забезпечення щодо оцінювання якості продукції показав, що найбільш вживаними є такі: диференційний, комплексний і змішаний. Сутність диференційного методу оцінки рівня якості продукції полягає у порівнянні показників якості окремого виду

продукції за відповідними базовими показниками окремо по кожній з найбільш вагомих характеристик. Комплексний метод передбачає використання узагальненого показника якості, метод застосовують в тих випадках, коли доцільно рівень якості відобразити тільки одним числом. При оцінці складної продукції, для оцінки рівня її якості, одночасно застосовуються комплексний і диференційний методи, тобто оцінку проводять змішаним методом.

За результатами оцінки формулюється загальний висновок щодо забезпечення необхідного рівня якості продукції та за потребою, з урахуванням отриманих в процесі оцінювання якості продукції даних, розробляються рекомендації щодо покращення якості продукції.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

ДАР'Я МАРКОВА, здобувач ступеня бакалавра,
В. ВАРЕНИК, к.е.н, доцент кафедри

Університет Імені Альфреда Нобеля м. Дніпро, Україна

Українська економічна система на даний момент знаходиться у кризовому стані. Сприяє цьому багато факторів. Дуже сильно впали обсяги виробництва продукції та послуг, велись жорсткі правила щодо податків, важкі умови введення малого і середнього бізнесу, ріст інфляції. Нашій країні не вистачає чіткої стратегії для подальшого розвитку економіки країни.

Для боротьби з зовнішніми й внутрішніми проблемами використовують фінансовий менеджмент. Головною метою фінансового менеджменту виступає забезпечення добробуту щодо всіх власників підприємства в будь-якому періоді [1], допомагає раціонально використовувати свої ресурси, з одної сторони для створення ринкової вартості, а з іншої для покриття всіх витрат. Він допомагає чітко розібратися з проблемами, вести фінансову політику, поточне планування, контроль і підвищити рівень конкурентоспроможності і ефективності виробництва. Але не буває все на 100 %, часами можуть виникати проблеми і фінансовий менеджмент не виняток.

Одною з великих проблем вважається різке погіршення фінансового стану суб'єктів господарювання. За даними Держстату України можна дослідити, що різко зменшилась величина фінансових результатів до оподаткування і зросла загальна сума збитку на підприємствах України. Підприємства зі свого боку залишається шукати шляхи щодо зниження витрат, ставити у пріоритет випуск продукції, необхідної на даний момент. Шукати дешевших постачальників, щоб мінімізувати витрати також пошук нових

ринків збуту. Для моніторингу ризику банкрутства використовують методи антикризового фінансового менеджменту.

Наша країна не має оптимальної організаційної структури фінансового управління. Для здійснення цього процесу потрібні висококваліфіковані працівники, які володіють теорією, мають практичні вміння і навички у цьому питанні. Можуть статися будь-які ситуації, які потребують миттєвого та нестандартного рішення. Це повинно для того, щоб досягти стратегічних і тактичних цілей даного суб'єкта господарювання.

Щоб навести приклад фінансового менеджменту, я пропоную, проаналізувати динаміку наявності оборотних активів ПАТ «Інтерпайп» у Таблиці 1.[2] Оборотні активи є невід'ємної та важливою складовою балансу.

Таблиця 1

Динаміка наявності оборотних активів підприємства

Показники	Роки		
	2015	2016	2017
1. Власні кошти, тис. грн.	978126	744505	622117
2. Довгострокові кредити, тис. грн.	-	-	-
3. Необоротні активи, тис. грн.	438863	439242	437548
4. Оборотні активи, тис. грн.	2488543	2093894	1877028
5. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	11546	3740	45679
6. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	1892474	1732270	1629716
7. Наявність оборотних коштів, тис. грн.	539263	305263	184569

Продовження таблиці 1

8. Поточна потреба, тис. грн.	584523	357884	201633
9. Брак ($7 < 8$) / надлишок ($7 > 8$), тис. грн.	45260	52621	17064

За проведеними розрахунками наявність оборотних коштів на підприємстві є негативною, що свідчить про їх недостатній обсяг. З нашого прикладу ми маємо дуже не стабільну ситуацію, тому що в 20145 році не вистачало 45260 тис. грн, в 2016 р. ця сума збільшилась до 52621 тис. грн, в 2017 р. можемо побачити, що сильно знизилась оборотні кошти у підприємства та їх поточна потреба, тому і маємо значно низький брак оборотних коштів, який становить 17064 тис. грн. Отже, в кінці досліджуваного періоду підприємство не змогло оптимізувати суму оборотних коштів до розмірів, які дійсно необхідні досліджуваному підприємству для ведення ефективної господарської діяльності.

Проведений аналіз свідчить про неефективну політику управління оборотними активами.

В умовах нашої ситуації, ми маємо проблеми з залученням фінансових ресурсів для їх поточної діяльності. Сюди відноситься висові відсоткові ставки по кредитах, криза всієї банківської системи і скорочення

іноземного інвестування в економіку України. Для вирішення цієї проблеми, фінансові менеджери повинні додержуватись ефективної політики щодо управління капіталом, зменшити обсяг залученого капіталу та підвищити рівень віддачі вкладених ресурсів.

Щодо вирішення наявних проблем, на нашу думку, потрібна чітко налагоджена система інформаційного забезпечення. Для більш ефективної обробки даних слід застосовувати сучасні інформаційні технології. Найголовніше для підвищення ефективності фінансового управління потрібно виробити дієву стратегію та тактики для будь-якої ситуації.

Список використаних джерел:

1. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./ За ред. Г.Г. Кірейцева. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 531 с.
2. Фінансова звітність ПАТ «Інтерпайп»: http://nmpp.interpipe.biz/ru/investors/reportingissuer/richna_fin_zvitnist/

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ЮЛІЯ МАСЮК, к.е.н., проф.

КАТЕРИНА БАБИКОВА, магістрант

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Кризові явища в діяльності вітчизняних підприємств на сучасному етапі пов'язані насамперед з недостатньою їхньою захищеністю від дестабілізуючих факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Функція безпеки є невід'ємною з урахуванням необхідності забезпечення дієздатності суб'єкта господарювання, що стає передумовою її врахування під час здійснення стратегічного планування, особливо беручи до уваги нестабільні умови політичного, економічного та правового середовища підприємницької діяльності.

Забезпечення стійкого росту економіки підприємства, стабільності результатів його діяльності, досягнення цілей, що відповідають інтересам власників і суспільства в цілому, неможливі без розробки й впровадження стратегії розвитку підприємства, що у сучасній економіці визначається наявністю надійної системи його фінансово-економічної стабільності та безпеки. Ефективність діяльності господарюючих суб'єктів у ринковій економіці обумовлюється багато в чому умінням його системи управління організувати систему безпеки, яка могла із певною мірою достовірності гарантувати уникнення загроз, які формуються в зовнішньому та внутрішньому середовищі, що й призводить до необхідності розгляду проблем забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Під процесом забезпечення фінансово-економічної безпеки господарюючих суб'єктів розуміють сукупність мір, спрямованих на запобігання та протидію негативним впливам на їхню економічну безпеку за різними аспектами фінансово-економічної діяльності. Саме запобігання викликам, не тільки явно загрозливого характеру, але й потенційно можливим економічній безпеці підприємства, складає ціль роботи менеджерів по забезпеченню фінансово-економічної безпеки бізнесу. На основі загальної теорії безпеки необхідно вибудувати алгоритм дій господарюючого суб'єкта, що забезпечить йому прийняття таких мір і кроків, які не дали б можливості опуститися за критичну межу й загубити свою економічну незалежність.

Ступінь фінансово-економічної безпеки підприємства обумовлена здатністю органів управління забезпечити стійкий економічний розвиток підприємства, досягнення основних цільових параметрів діяльності при збереженні незалежності й ліквідності її фінансової системи, розробити й впровадити систему постійного моніторингу фінансово-економічного стану підприємства з метою раннього діагностування ознак кризових явищ і ознак банкрутства, забезпечити нейтралізацію негативних впливів кризових явищ економіки, дій конкурентів, зміцнити операційну ефективність системи контролю і сформуванню адекватну систему обліку фінансових потоків, забезпечити захист конфіденційності інформації, що складає комерційну таємницю.

Існує значна кількість різних методик та методичних підходів для визначення рівня економічної, фінансової, фінансово-економічної безпеки, яким притаманні ті чи інші недоліки та переваги. Ці методики можуть застосовуватися як на рівні підприємства, так і на рівні регіону та держави, носити галузевий характер, відтворюючи особливості функціонування підприємств даної галузі, вплив внутрішнього та зовнішнього середовища, базуватися на застосуванні системного та комплексного підходів. Методики комплексної оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств мають враховувати ще ситуативний та рефлексивний підходи, оскільки усі методики мають бути спрямовані на оцінку бізнес-процесів, характерних для підприємства та давати можливість менеджменту оперативно приймати рішення щодо управління діяльністю підприємства з метою досягнення стратегічних цілей, на основі реалізації комплексу заходів безпеки.

Вирішення завдань побудови й функціонування управління фінансово-економічною безпекою є індивідуальним для кожного конкретного підприємства та потребує урахування його стратегічних цілей і особливостей проблем, що стосуються окремих елементів системи господарювання, напрямків та об'єктів (технологія, кадри, організація, якість продукції, формування інформаційної бази й т.д.), наявного потенціалу та ресурсів[3]. Управління фінансово-економічною безпекою, повинне забезпечувати інтеграцію економічних процесів на підприємстві, зв'язувати разом внутрішні ресурси й зовнішнє середовище, надавати конкурентні переваги для досягнення поставлених цілей діяльності підприємства.

Впровадження найбільш обґрунтованих заходів щодо управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві передбачає використання методів експертних оцінок, які дозволяють перевести якісні показники в кількісні. Рекомендований комплекс заходів для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки охоплює: мінімізацію фінансово-інвестиційних загроз, удосконалення виробничої програми, удосконалення організаційної структури, підвищення кадрового потенціалу управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві.

Список: використаних джерел:

1. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4701>
2. Каламбет С.В. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємств залізничної галузі / С.В. Каламбет, В.А. Воропай // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2013. - №2. – С. 8-15.
3. Електронний ресурс. — Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/229.pdf>
4. Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/81.pdf>

УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

ЮЛІЯ МАСЮК, к.е.н., проф.

МАРІЯ КАЛАЧ, магістрант

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Фінансування підприємств і інших суб'єктів господарювання в умовах жорсткої конкуренції на ринку обумовлює необхідність забезпечення надійного фінансового стану і платоспроможності підприємства шляхом корегування системи фінансового управління основних аспектів виробничо-господарської діяльності. Платоспроможність є однією з основних передумов виробництва продукції та відтворення задля нормального функціонування підприємства. Це обумовлено тим, що платоспроможність із позиції фінансового менеджменту характеризує рівень реалізації функцій управління платоспроможністю і фінансовим станом у процесі виробництва і реалізації продукції. Управління має бути спрямоване на забезпечення споживачів обсягами продукції відповідної якості й асортименту, задоволення вимог кредиторів у встановлені терміни і виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом.

Динамічність розвитку ринкових відносин супроводжується недостатнім рівнем менеджменту, що зумовлює погіршення фінансового стану та загального функціонування підприємства. Специфікою управління сучасними підприємствами є те, що вони змушені працювати в умовах

відсутності чітко визначених пріоритетів промислової політики, низької адаптивності до нестабільних умов функціонування чи потреб ринку; мінливості суспільних і політичних орієнтирів та динамічного інноваційного розвитку. Це відбивається на рівні економічної безпеки підприємства. Разом з цим, в зазначених умовах успішна діяльність підприємства можлива за рахунок забезпечення належної платоспроможності. Адже платоспроможність є важливою характеристикою діяльності підприємства та являє собою здатність зберігати рівноважний, конкурентоспроможний стан сьогодні та в перспективі, постійно реагуючи та адаптуючись до екзогенних та ендогенних чинників в актуальних ринкових умовах. Отже, питання управління платоспроможністю в системі економічної безпеки підприємства зосереджені в зоні найбільшої уваги як у організаційно-методичному, так і науковому аспектах.

Сучасний стан світової економіки характеризується великою нестійкістю, загостренням конкурентної боротьби між господарюючими суб'єктами, збільшенням числа ризикованих фінансових операцій. У зв'язку з цим ускладнюється прогнозування розвитку української економіки, яка великою мірою залежить від припливів і відтоків капіталу з-за кордону і цін на сировину. За даних обставин процес прийняття рішень щодо вибору стратегії і тактики розвитку промислового підприємства стає вкрай відповідальною справою, що змушує впроваджувати в управлінську діяльність нові підходи і методи. Серед таких підходів виділяється підхід, що передбачає забезпечення відповідного рівня економічної безпеки підприємства.

Базовим елементом забезпечення економічної безпеки підприємства може бути стратегічне планування і прогнозування діяльності підприємства. Так само варто виділити такі аспекти в діяльності підприємства як антикризове і стратегічне управління, на основі яких і повинна будуватися сучасна модель економічної безпеки підприємства. При застосуванні такого модульного підходу ми можемо отримати більшу ефективність, ніж у разі реалізації кожного елементу окремо, тобто відбудеться виникнення синергетичного ефекту. У цьому бачиться найбільш перспективний напрям розвитку теорії та практики забезпечення сталого розвитку підприємства.

Поточна платоспроможність підприємства досліджується шляхом визначення впливу структури джерел фінансування майна на можливість виконання підприємством своїх зобов'язань. При цьому одним із найпоширеніших методів оцінки такої поточної платоспроможності підприємства зараз є агрегатний підхід, коли всі активи розподіляються за швидкістю перетворення їх на гроші та відповідно ці групи активів порівнюються з пасивами, згрупованими за терміновістю їх погашення. Саме перевищення вартості активів певного рівня ліквідності і є запорукою можливості підприємства виконувати свої зобов'язання або, по-іншому, – платоспроможності підприємства

Платоспроможність підприємства полягає у його готовності негайно погасити короткотермінову заборгованість власними коштами. Основними ознаками платоспроможності є : наявність у достатньому обсязі коштів на поточних рахунках; відсутність простроченої кредиторської заборгованості[2]. Регулювання платоспроможністю складається з аналізу та управління руху грошових потоків, тобто передбачає цілеспрямований вплив на процеси обертання грошових коштів, а отже, і їх витрачання та перерозподіл [3]. Важливою функцією управління платоспроможністю є оцінювання, методи проведення якого залежать від цілей застосування його результатів.

Ефективне управління платоспроможністю підприємства сприяє забезпеченню вищого рівня економічної безпеки. Тому підприємствам необхідно обирати актуальні, своєчасні та найбільш ефективні підходи до управління грошовими коштами, які в перспективі забезпечать платоспроможність та принесуть йому прибутки.

Список використаних джерел:

1. Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2015/14.pdf
2. Горбатенко А.А. Оцінка платоспроможності підприємства в кризових умовах/А.А. Горбатенко //Вісник Української академії Банківської Справи. - 2009. - № 1 (26). - С. 31-40.
3. Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_2016_2_29.pdf

УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ЮЛІЯ МАСЮК, к.е.н., проф.

ІГОР КОТЛЯР, магістрант

Дніпровський державний

аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Актуальність управління вартістю підприємства зростає через посилення конкурентної боротьби організацій за капітал інвесторів та акціонерів. Окрім того, необхідність управління вартістю підприємства продиктована сучасними вимогами до ведення бізнесу, які висуваються до топ-менеджерів підприємств. В цьому контексті особливої ваги набуває концепція в рамках нової управлінської парадигми, яка отримала назву вартісно-орієнтоване управління - VBM (Value Based Management). VBM дозволяє фінансовим менеджерам здійснювати планування, моніторинг та управління діяльністю підприємств, забезпечуючи підвищення акціонерної вартості. VBM - підхід виник в процесі розвитку фінансового менеджменту.

Ефективне управління вартістю підприємства в сучасних умовах господарювання потребує розвитку та уточнення концептуальних засад

побудови відповідної системи менеджменту з метою координації взаємодії елементів системи та забезпечення найбільш ефективного отримання вартісних характеристик компанії в цілому.

Побудова та впровадження альтернативної концепції управління на підприємстві має визначену мету. Мета вартісноорієнтованого управління - це орієнтир господарської діяльності суб'єкта, контекстним полем цілевстановлення якого є зростання вартості підприємства, що конкретизується залежно від системних характеристик суб'єкта. Однак, слід пам'ятати, що максимізація вартості - це не одноразова задача, а безперервний цикл стратегічних та оперативних рішень, який постійно повторюється. Ланка, яка замикає цикл вартості, - це система взаємопов'язаних показників та нормативів, на основі яких оцінюється успішність досягнення поставлених цілей і визначається внесок кожного в загальний успіх компанії. Цілі є невід'ємним елементом механізму управління вартістю на підприємстві, оскільки правильне формування цілей забезпечуватиме ефективність його реалізації, взаємозв'язок системних елементів та їх дієвість. Тобто бачення своєї головної фінансової цілі в максимізації вартості підприємства і розуміння того, які параметри впливають на її підвищення, і становить основу вартісного мислення топ-менеджменту компанії.

Для визначення цілей управління підприємством на основі його вартості слід використовувати комплексний підхід, тобто створити систему цілей, яка б відображала потреби підприємства. З цією метою ми пропонуємо розподіл загальної мети на підцілі, завдання та окремі дії.

Побудова та впровадження альтернативної концепції управління на підприємстві має визначену мету. Мета вартісно-орієнтованого управління - це орієнтир господарської діяльності суб'єкта, контекстним полем цілевстановлення якого є зростання вартості підприємства, що конкретизується залежно від системних характеристик суб'єкта. Однак, слід пам'ятати, що максимізація вартості - це не одноразова задача, а безперервний цикл стратегічних та оперативних рішень, який постійно повторюється.

Ланка, яка замикає цикл вартості, - це система взаємопов'язаних показників та нормативів, на основі яких оцінюється успішність досягнення поставлених цілей і визначається внесок кожного в загальний успіх компанії. Цілі є невід'ємним елементом механізму управління вартістю на підприємстві, оскільки правильне формування цілей забезпечуватиме ефективність його реалізації, взаємозв'язок системних елементів та їх дієвість.

Тобто бачення своєї головної фінансової цілі в максимізації вартості підприємства і розуміння того, які параметри впливають на її підвищення, і становить основу вартісного мислення топ-менеджменту компанії. Для визначення цілей управління підприємством на основі його вартості слід використовувати комплексний підхід, тобто створити систему цілей, яка б відображала потреби підприємства. З цією метою ми пропонуємо розподіл загальної мети на підцілі, завдання та окремі дії.

Кількість елементів, що складають систему управління вартості компанії, є дуже великою, тому детальний опис їх самих, а також всіх їхніх зв'язків є неможливим. Отже, необхідно систематизувати окремі елементи та на основі цього сформувані обмежену кількість функціональних та цільових підсистем, які забезпечують ефективність отримання вартісних характеристик компанії в цілому. Таким чином, вирішення наукового завдання побудови "механізму управління вартістю підприємства" забезпечує розроблення системи, інструментом якої є системний підхід до дослідження компонент і процесів управління вартістю, комплексного обґрунтування управлінських рішень щодо вирішення завдання генерування вартості підприємствами при різних станах зовнішнього і внутрішнього середовища. При цьому важливим є висновок, що основи формування вартісно-орієнтованого управління базуються на концепції збалансованого розвитку у взаємозв'язку з теоріями управління та організованих систем, стратегічного маркетингу, маркетингу взаємовідносин.

Список використаних джерел:

1. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2013/25.pdf
2. Нестеренко Ж.К., Афанасьєва Т.А. Удосконалення оцінки підприємств методами доданої вартості // Економічний простір: Збірник наукових праць. - № 37. - Дніпропетровськ: ПДАБА, 2010. - С.231-243.
3. Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.vectorstudy.com/management_theories/clarkson_-_principles.htm

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СТАБІЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

ВОЛОДИМИР МІШЕНСЬКИЙ, студент гр.мгФБС-1-18

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Сучасні фінансові тенденції, що спостерігаються у світовому господарстві та відображаються в кожному окремому регіоні країни, ставлять перед банками величезну кількість проблем, однією з яких є збереження їх стійкого стану та розвитку. У зв'язку з чим актуалізується важливість якісної зміни компонентів банківського менеджменту, що дають змогу не тільки своєчасно оцінити фінансову стійкість кредитних організацій, а й сформувані комплекс превентивних заходів щодо її збереження.

Основним принципом вдосконалення системи регулювання банківської діяльності та банківського нагляду є впровадження міжнародно визнаних норм та міжнародного досвіду з урахуванням особливостей організації і функціонування українського ринку банківських послуг.

Базельський процес вдосконалення банківської діяльності розвивається у напрямі зміцнення стійкості комерційних банків. Загальна його мета — визначення комплексу заходів, які б максимально сприяли фінансово стабільному розвитку банків у національних економіках та на міжнародному рівні в цілому. Базельська система будується в контексті адекватного нагляду за діяльністю банків з позиції оцінки та обліку ризиків не тільки у сфері кредитування, але й у всіх сферах банківської діяльності. Мінімумально необхідне регулювання банківської діяльності та відповідний нагляд є серед основних умов забезпечення фінансової стійкості. Це одна з фундаментальних тез Базельського процесу, якому в угоді Базель приділяється особлива увага [1].

Однією з основних причин втрати банками стійкості є низький рівень управління. Необхідно підвищити вимоги до власників та керівництва банків, щоб протидіяти участі в управлінні ними осіб з сумнівною репутацією або нестабільним фінансовим станом.

Для впровадження в Україні нових підходів щодо достатності капіталу, розроблених Базельським комітетом з банківського нагляду, необхідним є виконання певних умов, зокрема:

- розвинене законодавство, включаючи сферу банківського регулювання та нагляду;
- достатньо високий рівень загальної економічної стабільності;
- високий рівень загальноекономічної культури та культури банківської діяльності, зокрема;
- наявність надійної інформаційної бази про кредитоспроможність позичальників у динаміці за останні, як мінімум, 3-5 років або повний економічний цикл.

У той же час, закликаючи наглядові органи прискорити введення складних, сучасних підходів і забезпечити високий рівень прозорості банківської діяльності, Базельський комітет з банківського нагляду підкреслює, що зважаючи на проциклічність розвитку фінансової системи, проблему якої Базель не вирішує, а навіть, навпаки, може посилити, існують побоювання з приводу того, що нові нормативи будуть ще більш проциклічними в порівнянні з діючими зараз. У періоди економічного піднесення, очевидно, відбуватиметься зменшення капіталу, оскільки зменшується кредитний ризик і зростає якість захисту і (або) забезпечення. У цьому випадку зменшення регулятивного капіталу спричиняє збільшення обсягів пропонованого кредитування, що й надає проциклічний імпульс. При економічному занепаді кредитний ризик зростає, якість захисту знижується, регулятивний капітал збільшується, внаслідок чого кредитна недостатність може наступити саме тоді, коли продуктивна діяльність вже сповільнюється і необхідним є вливання в неї фінансових ресурсів. Тому наглядовим органам слід розробити систему заходів, що здатні коригувати поведінку фінансових посередників відповідно до поточного етапу розвитку економіки країни.

Аналіз української практики показує, що найбільші вітчизняні комерційні банки використовують Базельські рекомендації з метою внутрішньої оцінки фінансової стійкості банків (свого банку, банків-партнерів, конкурентів), розрахунку окремих показників діяльності банку, розробки і застосування внутрішніх методик, в тому числі методик ризик-менеджменту тощо [3].

Представлені методичні рекомендації щодо оцінки фінансової стійкості комерційних банків дають змогу за офіційною публічною звітністю визначати вірогідність дефолта кредитної організації, а також прогнозувати її подальший фінансовий стан з урахуванням рекомендацій. Основні положення методичних рекомендацій можуть бути використані банками при оцінці фінансового стану банків-контрагентів, для аналізу своєї діяльності та при виборі партнерів на міжбанківському ринку, а також зовнішніми користувачами банківських послуг.

Список використаних джерел:

1. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework. Basel Committee on Banking Supervision. — Basel. — Updated November 2005 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.bis.org
2. Core Principles for Effective Bank Supervision [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.bis.org/list/bcbs/tid_25/index.htm
3. Дослідження корпоративного управління в банківському секторі України. — Нью-Йорк: Міжнародна Фінансова Корпорація, 2004. — 21 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІЙ МІСІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

ВОЛОДИМИР МОМОТ, д.е.н., проф., проректор

ОЛЕНА ЛИТВИНЕНКО, ст. викл.

Університет імені Альфреда Нобеля, Дніпро

Одна з проблем сучасного менеджменту у глобалізованому економічному просторі, що зазвичай виникають під час реалізації зусиль, які

спрямовані на стратегічний розвиток організації, є опір змінам, адже впровадження будь-яких стратегічних кроків призводить до радикальних змін, що можуть торкатися навіть підходів до ведення бізнесу. Опір змінам є надпотужним фактором, що стримує розвиток організацій, тобто виникає парадоксальна ситуація, коли зусилля, які покликані саме необхідністю розвитку організації, у кінцевому рахунку спроможні викликати гальмування такого розвитку. Значна кількість дослідників вбачають сильну корпоративну культуру одним з чинників, що можуть допомогти у вирішенні цього парадоксу. Дійсне, якщо організація має сильну корпоративну культуру, яку спрямовано на інновації та розвиток, наприклад, культуру, що можна класифікувати, як адхократію за Камероном та Куїном, то теоретичне вона спроможна знаходити протидію силам інерції, котрі спричинюють опір змінам. Необхідно лише знайти достатньо потужний канал впливу, завдяки якому сильна організаційна культура компанії буде допомагати подолати інерцію.

Автори вважають, що у цій ситуації можливе використання певних властивостей місії організації. Місію організації у більшості випадків фахівці сприймають, як інструмент зовнішньої комунікації, мессидж, що компанія надсилає до оточення, котрий є досить глибинним та може навіть пояснювати причини існування цієї компанії, вказувати на переваги, що існуючи та потенційні споживачі матимуть, споживаючи продукти компанії, вирізняти цю компанію та її продукти від конкурентів. Але у той же час місія має цілком зрозумілу внутрішню функцію, що обслуговує не маркетингову діяльність, а стратегічний менеджмент компаній за умов глобалізованого середовища господарювання. Використання цієї функції дозволяє задіяти шукомий канал впливу на інерцію, що призводить до блокування змін у процесі стратегічного розвитку організації. Перед усім, місія (а точніше цінності, на яких вона базується) може бути використана у якості правил, що дозволяє не тільки відбирати персонал, який відповідає певним вимогам, але й групувати його навколо спільних уявлень про позитивне й негативне та мобілізувати на реалізацію загальної мети організації, навіть всупереч проблемам та перешкодам на цьому шляху.

Незважаючи на очевидність міркувань, що наведені вище, досить складно провести дослідження, що дозволили б сформулювати принципи дії такого каналу, котрий трансформує суттєво нематеріальні категорії (думки, погляди та уявлення) у досяжні результати, які визначаються зменшенням опору змінам й розробити теоретичний базис використання місії організації у контексті спрямованого розвитку корпоративної культури. Більш того, досить складно встановити наскільки практики, що здійснюють керівництво стратегічним розвитком організацій є обізнаними з можливістю ефективного застосування внутрішньої функції місії та поділяють вищевказані сучасні інтерпретації. Тому необхідно знайти надійний метод (підхід), що дозволяє зробити відповідні висновки та створити засадничі

основи практичного використання найбільш важливих внутрішніх функцій місії.

За останню декаду у якості такого підходу, коли можливості формалізації задачі є досить обмеженими, а невизначеність та неповнота об'єктивної інформації стає визначальним фактором, все частіше використовується так званий ролевий підхід.

Ролевий підхід визнається, як третій альтернативний шлях створення нових знань у бізнесі та менеджменті на додаток до аналітичного та системного підходу. Згідно з цим підходом нове знання є результатом обговорення, а істина є похідною (продуктом) думок та позицій індивідів, що приймали участь у обговоренні, або в інших формах комунікацій (обміну думками). З одного боку такий підхід дозволяє компенсувати недосконалість, або навіть повну відсутність конкретної, специфічної інформації, замінивши неї на судження, а з другого – забезпечує інтенсивний обмін думками, ставленнями та досвідом між експертами, що залучені до процесу, тобто створює передумови для швидкого та ефективного розповсюдження нових знань. Враховуючи специфічність знань, що здобуті у такий спосіб їх часто називають інсайтами (від англ. *insight* – зрозуміння, осяяння, одкровення).

Відповідно до ролевого підходу реальність є “соціально відтвореною”, тобто вона складається не з конкретних знань та фактів, що встановлені на підставі спостережень, а з різних змістовних структур (думок, точок зору, поглядів, позицій і т. ін.), які відповідають різним індивідуальностям, котрі залучені до відтворення реальності. Індивіди (актори) та реальність, що відтворюється знаходяться у діалектичному зв'язку – ми створюємо реальність в той же час, коли реальність створює нас.

Нове знання відповідно до цього підходу залежить від різних індивідуальностей, включаючи самого дослідника; реальність описується на різних структурних рівнях, що сформовані відповідно тому, як вирізняються погляди, інтерпретації та трактування реальності у різних акторів (індивідуальностей), котрі функціонують у власній сфері діяльності.

Дослідник намагається зрозуміти та описати неоднозначні діалектичні відносини, інтерпретація яких постійно змінюється та їм присвоюються різні змісти. Завдяки розумінню неоднозначності зростає наше знання про ті процеси, які є соціальним відтворенням реальності. Результат застосування підходу подається в різних формах описової мови та впроваджується на практиці за допомогою інтерактивних дій.

Результативність застосування ролевого підходу цілковито залежить від особистості самого дослідника (дослідниці). З плином часу дослідник, що послідовно застосовує ролевий підхід, здатен оволодіти високою майстерністю у здобутті нових знань у сферах, де надвисокий вплив невизначеності та відсутня інформація належної якості. Крім того, дослідник може мати так звані метатеорії, що є своєрідними стартовими позиціями

для загального розуміння та відповідного конструювання соціально структурованої реальності.

Але у ідеальному випадку для повністю адекватного відтворення реальності потрібно залучити нескінченну кількість акторів (або усю генеральну сукупність експертів, якщо мова йде про «вузьку», спеціалізовану проблему), тому що саме така кількість забезпечить 100-відсоткову вірогідність того, що всі без винятку позиції (погляди) будуть враховані під час узагальнення.

Відповідне, можна сформулювати дві вимоги стосовно критеріїв істинності у випадку використання ролевого підходу:

- Абсолютна істина є досяжною при нескінченній кількості акторів.
- Абсолютною істиною є та пропозиція, яку підтримано усіма акторами без винятку.

Зрозуміло, що у випадку аналізу «прихованих» функцій місії організації у контексті розвитку корпоративної культури неможливе залучити до дослідження навіть генеральну сукупність експертів. Але розумним наближенням до такого охоплення може бути залучення змістів та структур з мережи Інтернет.

ФОРМИРОВАНИЕ СПРОСА НАСЕЛЕНИЯ НА СЕРВИСНОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ ЛЕГКОВЫХ АВТОМОБИЛЕЙ

АРТЕМИЙ НАСТУСЕНКО, студент гр. 0034-05

Научный руководитель: Карасев Павел Иванович, к.т.н, доцент кафедры автомобильного транспорта

Псковский государственный университет, Псков, Россия

В России, как и во всех странах мира наблюдается постоянный рост автомобильного транспорта. По данным ГИБДД, на 1 января 2015 г. в России зарегистрировано более 33 млн. ед. автотранспортных средств, в том числе более 24 млн. легковых и 4,7 млн. грузовых автомобилей, а также 770 тыс. автобусов. Данный факт свидетельствует о массовой автомобилизации страны. С одной стороны, он обеспечивает более высокое качество жизни населения и способствует развитию экономики, а с другой, – сопровождается и негативными последствиями – загрязнением окружающей среды, перегрузкой автомагистралей, ростом числа ДТП и т.д.

В целом состояние аварийности как в России, так и за рубежом во многом определяется уровнем автомобилизации. Ответственность за ДТП в основном лежит на водителях (76%), немалую лепту вносят пешеходы. Еще одна причина проблем на дорогах – неисправный транспорт.

Состояние автомобиля, находящегося на дороге, не менее важно, чем профессионализм его водителя. Ежегодно, по статистике, на дорогах России погибает население небольшого города (35 тыс. человек). Такое

положение обусловлено и ослабленным контролем за тем, какой транспорт выходит на дорогу, каково его техническое состояние.

По данным статистики, половина автопарка страны – машины старше 10 лет (50 %). Автомобилей возрастом от 5 до 10 лет – 30,5%; от 0 до 5 лет – 19,5%. В создавшихся условиях актуальным становится вопрос о своевременном, качественном техническом обслуживании и ремонте автотранспорта.

Определяющими условиями увеличения срока службы и повышения производительной работы автотранспортных средств являются их грамотная эксплуатация и техническое обслуживание.

Эффективную работу автотранспорта обеспечивает автосервис, основное назначение которого – сохранение потребительских качеств и физических свойств транспортных средств: снижение интенсивности износа узлов и деталей, предупреждение дефектов в работе узлов, агрегатов, двигателя.

Этот сектор бытового обслуживания населения динамично развивается, однако остается очень молодым и испытывает ряд серьезных проблем.

Наметившееся многообразие объектов автобизнеса вызывает необходимость изучения тенденций развития российского рынка и прогнозирования функционирования сети обслуживания и восстановительного ремонта автотранспортных средств.

Проведенный анализ литературных источников позволяет выделить несколько условий, влияющих на предпочтения автовладельцев при выборе предприятия, выполняющего ремонт и техобслуживание автотранспорта:

1. Месторасположение СТОА.
2. Перечень работ по ремонту легковых автомашин.
3. Цена и качество обслуживания.
4. Выполняет ли автосервис работы по гарантийному обслуживанию легковых автомобилей.
5. Есть ли возможность доставки неработающих автомобилей специальным автотранспортом.
6. Рекламно-технические описания имеющегося оборудования и его фотографии.
7. Сведения о наличии и ценах сопутствующих товаров.
8. Порядок приема автомашин для ремонта и технического обслуживания (предварительная запись по телефону, личный приезд владельца автомашины, обязательность предоставления паспорта на транспортное средство и т.д.).
9. Месторасположение ближайших АЗС.
10. Действующие правила обслуживания клиентов. Порядок разрешения спорных вопросов.

11. Возможен ли ремонт автомобилей по кредитным карточкам и по безналичному расчёту.

12. Скидки, предоставляемые постоянным клиентам.

13. Рекомендации по эксплуатации, техническому обслуживанию и содержанию различных автомобилей.

14. Ответы на наиболее распространенные вопросы клиентов.

Анализ рынка свидетельствует о том, что прогнозирование спроса на техническое обслуживание и ремонт автотранспорта является очень сложной задачей. Спрос может измеряться как в натуральных и условно-натуральных показателях (число заявок на ремонт и обслуживание автомобилей, затраты нормочасов), так и в стоимостном выражении (общая стоимость выполненных работ).

Факторы, формирующие спрос на ТО и ремонт автотранспортных средств следующий:

- парк автомобилей, находящихся в личном пользовании граждан и в собственности организаций;

- уровень организации автотехобслуживания (время, цена и качество обслуживания);

- состояние дорожной сети;

- комплекс социальных условий (уровень доходов населения, склонность к самообслуживанию, транспортная подвижность населения).

Два фактора, формирующие спрос населения оказывают взаимное влияние. Это уровень качества работ и доходов потребителей.

Увеличение мощностей автосервисной отрасли, развитие сети в условиях конкурентной борьбы существенно повысило качество обслуживания автотранспортных средств. Этот фактор явился стимулом для роста парка автомобилей и повышения степени автомобилизации страны.

Следующий узловый фактор – доходы потребителей – также оказывает влияние на изменение спроса населения. При этом прямое воздействие величины доходов на объемы автосервисного обслуживания является не столь существенным (для различных доходных групп потребность в обслуживании и ремонте определяется главным образом техническим состоянием автомобиля). Доходы населения влияют на увеличение парка автотранспортных средств и изменение его структуры.

Рассмотренная связь позволяет осуществить прогнозирование спроса на техническое обслуживание и ремонт автотранспорта на основе комплексного подхода, учитывающего весь спектр основных факторов и их взаимосвязей, определяющих спрос.

Второй составляющей рыночных отношений является предложение. Именно через учет предпочтений продавцов и покупателей формируется в рамках различных рынков система цен на продукцию и услуги.

В условиях рыночной экономики никакая деятельность не будет стоить ничего, пока она не будет востребована покупателем. Поэтому очень важно - какие работы и как будет выполнять фирма. Клиента

завоевывают разумным соотношением цена - качество, стараясь чтобы второе было выше первого.

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Д. НЕКОВАЛЬ, студентка ЕП-17-1

Науковий керівник: Т. Олійник доцент

Дніпровський національний університет ім. О. Гончара

В сучасному світі існує багато різновидів людської діяльності. Одним з таких є бізнес. Ні для кого не секрет, що саме ця діяльність формується на ризиках задля отримання максимального прибутку і самореалізації того, хто веде цей бізнес. В залежності від кількості найманих працівників, балансової вартості активів та розміру доходу за певний проміжок часу існує мікро-малий, малий, середній та великий бізнес.

Малий бізнес – це деяка підприємницька діяльність, що створюється на власний ризик і не суперечить чинному законодавству, головна мета якого – збагачення та самореалізація підприємця. Для малого бізнесу в будь-якій країні характерні такі риси, як відносно невеликі розміри, обмежена кількість працівників (до 50 осіб) та обмежений обіг капіталу. Як і кожна економічна категорія, сутність малого бізнесу краще розкривається через свої функції, а саме: формування конкурентного середовища, сприяння швидкому науково-технічному прогресу, урегулювання питання безробіття, тобто поглинання надлишкової робочої сили, пом'якшення соціальної напруги та ін. Взагалі малий бізнес – це важливе джерело інновації. Тому дуже важливо з боку держави підтримувати будь-які починання населення з приводу бізнесу, зокрема малого.

Для детальнішого розгляду сутності даної економічної категорії, звернемо увагу на високорозвинену країну Європейського Союзу – Великобританію. В цій країні мале підприємство визначають за трьома критеріями: дохід - до 2,3 млн. євро на рік; сума активів - 1,455 мли євро; середньо тижнева кількість працюючих – не більше 50.

Найбільшого поширення такого роду бізнесу спостерігається у сфері послуг, будівництві та у сільському господарстві. З боку Британського уряду існують заходи по підтримці малого бізнесу загального характеру які мають стосунок до всіх малих компаній та пріоритетного характеру, що спрямовані на підтримку малих підприємств в окремих секторах. До загальних заходів можна віднести питання податкової і фінансової звітності компаній, отримання консультаційної допомоги від державних структур, ряд податкових пільг. Щодо пріоритетних заходів, то вони охоплюють життєво важливі державні проблеми в плані економіки: поліпшення стану навколишнього середовища, удосконалення системи охорони здоров'я і освіти, розвиток новітніх досліджень у сфер науки і та інших сферах.

Уряд Великобританії розробив низку заходів щодо стимулювання підприємців до розвитку і удосконалення діяльності малого бізнесу шляхом проведення щорічного конкурсу серед дрібних підприємств на кращі розробки комерційної стратегії у сфері високотехнологічної продукції.

Малі підприємства Великобританії мають істотні податкові пільги. Зокрема, це звільнення від сплати податку на прибуток з коштів, спрямованих на інформаційні та телекомунікаційні технології, а також кошти, що виділені на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи [3].

Власники підприємств малого бізнесу мають велику підтримку з боку держави, а саме: отримання різних схем пільгового кредитування, а саме: при подачі бізнес-плану на початку своєї кар'єри підприємці мають можливість отримати позику на дуже вигідних для себе умовах. А власники, які бажають підвищити кваліфікацію своїх робітників на платних курсах, отримують безвідсоткові позики або кредити під дуже низький відсоток. До 80% усіх, як невеликих (£500), так і істотних (до £250 тис.), кредитів малі підприємства отримують під державну гарантію. Підприємцям, які вирішили створити підприємство у неперспективних районах країни, держава видає «підйомні» [2].

Впродовж останніх 25 років у Великобританії відбувалося впровадження культури малого підприємництва. Тому бути власником невеликої фірми або компанії є дуже престижним [1].

Основними сферами діяльності малого бізнесу є надання широкого спектру послуг та впровадження розробок в галузі високих технологій. А тому держава зацікавлена у забезпеченні гарантії оздоровлення суспільства шляхом збільшення кількості робочих місць через розвиток і підтримку малого бізнесу.

Державна підтримка малого бізнесу здійснюється через серйозне спрощення процедури реєстрації, надання різноманітних схем пільгового кредитування та пільгового оподаткування, розвиток зон ділової активності, створення технологічних парків, захист інтересів найманого персоналу. Враховуючи всі пільги для «малих» підприємців, держава встановила контроль державних і судових органів за їх діями.

Звертаючи увагу на всі переваги і недоліки ведення малого бізнесу у Великобританії, можна дійти висновку, що ця діяльність в даній країні є перспективною і безперечно прогресивною.

Список використаних джерел:

1. Масляева М. Малый бизнес по-английски – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.direkt.yandex.ru/?partner>.
2. Налоговое регулирование в зарубежных странах. Библиотека Интернет индустрии – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.i2r.ru/static/465/out_14673.shtml.
3. Новости малого бизнеса. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.businesspress.ru/newspaper/default mid 44/html>2008>.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В МЕНЕДЖМЕНТІ

СВІТЛАНА НУЖНА, к.е.н, доцент, nuzhna.s.a@dsau.dp.ua,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро

В останні роки відбувається масштабна еволюційна трансформація економіки, в результаті якої з'явилися нові продукти, які сьогодні користуються підвищеним попитом і які визначили напрямки ринкової конкуренції. В умовах третьої хвилі глобалізації важливу роль в розвитку країни відіграє цифрова економіка, найголовнішим фактором якої є інформація та знання, а також шляхи доступу до них. Цифрова економіка — це не окрема галузь, а віртуальне середовище, яке доповнює нашу реальність, це система з складними інтеграційними зв'язками, яка потребує нової парадигми інформаційного забезпечення. Нова економіка розвинулася в результаті науково-технічної революції що разом призвело до модернізації світового ринку, на якому розвивалися західні країни, нові промислові країни та країни, що розвиваються і займають активну позицію. Технології стали головною рушійною силою еволюції економіки та суспільства з домінуванням нового типу мислення та переходу від інформаційної епохи до цифрової.

Сьогодні цифралізація є не тільки рушійною силою розвитку світової економіки суспільства, а і у сфері управління. Найбільшу увагу звертають на інформаційні потоки, і це не випадково оскільки саме інформація є основою в прийнятті рішень та онтологічного підходу до управління. Надання інформації – це процес інформатизації з одного боку, а з іншого - сукупність форм документів, нормативна база документів, сукупність операцій з інформацією, що використовується в інформаційній системі в процесі її функціонування. Натомість, С. Коляденко розглядає цифрову економіку як таку, що базується на виробництві електронних товарів і сервісів високотехнологічними бізнес-структурами і дистрибуції цієї продукції за допомогою електронної комерції. Тобто під цифровою економікою автор розуміє виробництво, продажі і постачання продуктів через комп'ютерні мережі [1, с.106-107].

Інформація в глобальному сенсі є продуктом високої якості та високої ціни. Інформаційний продукт також як і будь-який інший ресурс, має корисний термін, тобто до втрати релевантності даних, що складають їх структуру. У той же час інформація сама по собі не втрачає своєї цінності з часом, оскільки її можна використовувати в аналізі, оцінці минулих подій та з метою раціонального управління. Таким чином, інформаційний продукт є якісним тільки тоді, коли формується на основі достовірної інформації для моніторингу зовнішнього та внутрішнього економічного

середовища. Процес виробництва інформації базується на програмних комплексах і включає в себе розробку баз даних та використання наступних інноваційних елементів як:

- підтримуючої інфраструктури (відповідного апаратного та програмного забезпечення, телекомунікації, мереж та ін.);
- електронного бізнесу або e-business бізнесу (ведення господарської діяльності та будь-яких інших бізнес-процесів через комп'ютерні мережі);
- електронної комерції або e-commerce (дистрибуція товарів через Інтернет).

Все це дає можливість інформаційного забезпечення в процесі прийняття рішень і є необхідним для якісної організації обміну інформацією. Якщо критично оцінити управлінську інформацію, то можна зробити висновки, що ґрунтуючись на вимогах користувачів, ринку та сучасного суспільства, інформація є цінною для аналізу реального фінансового становища господарства на ринку та оцінки перспектив, напрямків його розвитку, незважаючи на складні економічні умови та ризик. Мається на увазі управління інформацією, її постійне оновлення та якісне вдосконалення, яке логічно вимагає пошуку нових технічних та технологічних інструментів, удосконалення методів її формування та обробки, а також практичні підходи до перетворення всієї інформаційної системи з використанням нововведення та нових технологічних продуктів. Отже, цифрова економіка – це інноваційна динамічна економіка, що базується на активному впровадженні інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій в усі види економічної діяльності та сфери життєдіяльності суспільства, що дозволяє підвищити ефективність та конкурентоспроможність окремих господарств, економіки та рівень життя населення.

Реальність сьогодні така, що інформаційна система потребує серйозних змін і трансформації, що породжує корисні знання, які можуть принести економічну вигоду в прийнятті управлінських рішень. Процес модернізації інформаційної системи полягає у переробці інформації як якісного знання - передбачається, що інформація буде розшифрована таким рівнем аналітика, який якісно покращить систему управління інформацією: оптимізує схему інформаційних потоків, оновить структуру та організує інформативний зв'язок з макропроцесами.

Отже, представлення інформації відповідає реаліям розвитку цифрової економіки, і тому сприяє розробці ефективних механізмів та інструментів для розвитку що має безумовне значення в процесі прийняття рішень як для сучасного суспільства так і в глобальному масштабі. Країна не може бути успішною в розвитку цифрової економіки за відсутності необхідної нормативно-правової бази, стратегії розвитку економіки, що базується на цифрових технологіях. Але не менш важливим є формування професійних навичок, базової ІКТґрамотності, підготовка до професійної кар'єри, сприяння навчанню протягом усього життя.

Список використаних джерел:

1. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі / С. В. Коляденко. // Економіка. Фінанси. Менеджмент. – 2016. – № 6. – С. 106–107.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ДИНАМІЧНИХ ФАКТОРІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ¹

В. ОМЕЛЬЯНЕНКО, к.е.н., доцент кафедри бізнес-економік та адміністрування

В. БІЛА, магістрантка

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, м. Суми

В останні десятиліття усе більше уваги приділяється стратегічним аспектам управління економікою, зокрема факторам довгострокових коливань економічної активності. Ці періоди часу, з одного боку, характеризуються тривалими структурними, галузевими та інституціональними кризами, істотними змінами в нагромадженні капіталу, загальним зниженням ефективності виробництва, падінням продуктивності праці. Провідним їх фактором є інновації, які виявляють подвійний вплив на динаміку економічного росту та відкривають нові можливості.

В даному дослідженні ми пропонуємо розглянути інновації в контексті аналізу економічної динаміки. Причиною актуалізації дослідження динаміки в економіці є виражена недосконалість статичної теорії в поясненні ряду економічних явищ, незважаючи на її простоту та доступність. Крім того, вона також неспроможна з'ясувати взаємопов'язані зміни рівня економічних елементів та відповідні механізми.

Зі стратегічної точки зору відзначимо, що порівняльні переваги країн, як правило, не носять постійний характер, незважаючи на те, що у певний часовий відрізок вони мають відносно стабільний (статичний) характер. Конкурентні переваги, навпаки, досить динамічні, оскільки залежать від мінливих інвестиційних та інноваційних ресурсів (та їх комбінацій), ринкової кон'юнктури, інновацій та їх впровадження у виробництво.

Закономірності динаміки Кондратьєв [1] розділив на чотири види:

- 1) ті, що характеризують послідовність змін системи, її коливання;
- 2) ті, що допомагають з'ясувати резонансну взаємодію циклів різної тривалості в даній системі по вертикалі;

¹ Публікація містить результати досліджень, проведених за проектом № 0117U003855 «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України» та грантом Президента України за конкурсним проектом № 0118U005233 «Формування механізмів стратегічного управління в сфері національної безпеки України на основі системної стійкості інноваційної системи» Державного фонду фундаментальних досліджень

3) ті, що характеризують взаємодію безпосередньо і побічно пов'язаних систем суспільного розвитку;

4) ті, що більш детально виявляють стадії та механізми переломних, кризових моментів у динаміку суспільства.

В розрізі вказаних закономірностей динаміку основних економічних показників діяльності можна розглядати через обумовленість присутністю в них фактора інноваційності, а також адаптивністю до змін в зовнішньому й внутрішньому середовищу. В цьому контексті концепція технологічних укладів визначає послідовну зміну техно-економічних структур, обумовлена зміною базових технологій, що задають динаміку розвитку сполучених виробництв.

Як показує аналіз історичної практики, викладений у дослідженні [2], найважливішою умовою економічного розвитку провідних країн є підвищення їх конкурентоздатності та забезпечення лідируючих позицій національних економік на міжнародних ринках високотехнологічної продукції. Домогтися цього вони змогли за рахунок переходу економіки на інноваційний шлях розвитку та створення національної інноваційної системи. Це загальновизнана теза, яка в той же час є досить складною з точки зору практичної реалізації та дослідження впливу інноваційної динаміки на інституційну структуру.

Важливість впливу інновацій можна проілюструвати й через аналіз характеру впливу ряду факторів глобалізаційних процесів. Насамперед, переваги або недоліки цього впливу залежать від самих акторів – учасників глобалізаційного процесу, а не тільки від характеру протікання цього процесу.

Глобалізація передбачає просування локальних компаній, виробництв на світовий рівень, проникнення глобальних трендів на локальний рівень. Тому найбільш очевидною зміною в умовах глобалізації є поява більш жорсткої конкуренції та одночасно більш тісне співробітництво.

Якщо розглядати міжнародний бізнес з позиції міжнародних відносин, то він представляє собою певну конфігурацію суб'єктів міждержавної економічної діяльності, що спрямована на досягнення взаємовигідного співробітництва. Особливо явно цей підхід проявляється у сфері інновацій, які в епоху їх глобалізації стають колаборативними в рамках інноваційних мереж.

Дослідження [3; 4] були спрямовані на вивчення впливу інноваційної активності на зміну обсягу й структури зовнішньої торгівлі, а також оцінку внеску імпортованих інноваційних технологій у ріст національних економік. Результати досліджень підтвердили, що країни ОЕСР, що впроваджують інновації, швидко нарощували обсяги експорту високотехнологічної продукції та прискорювали динаміку зовнішньої торгівлі.

Вказані факти призводять до необхідності підходу до дослідження динаміки інноваційних процесів як до нерівноважних процесів з позицій еволюційної економіки. Вплив макроекономічних факторів на економіку

приводить до необхідності створення нових механізмів та організаційних форм інноваційного процесу, що дозволять створювати не тільки процесні, організаційні або маркетингові інновації, але й нові продукти, здатні конкурувати на міжнародних ринках.

Список використаних джерел:

1. Кондратьев Н.Д. Основные проблемы экономической статики и динамики: Предварительный эскиз. М.: Наука, 1991.
2. De Courcy, J. Research Joint Ventures and International Competitiveness: Evidence from the National Cooperative Research Act // Economics of Innovation and New Technology. 2007. Vol. 16. № 1. pp. 51–65(15).
3. Dosi G., Pavitt K., and Soete L. The Economics of Technical Change and International Trade. London, Harvester Wheatsheaf, 1990.
4. Nadiri M.I. Innovations and Technological Spillovers // NBER Working Paper. 1993. № 4423. pp. 2733.

INTENSIVE TYPE INNOVATIONS

Konstantin Pavlov, Prof, Dr. of economic science.
Professor of the Department of Economics and Management
Izhevsk Branch of the Russian University of Cooperation

Abstract: the expediency of identifying innovations and investments of intensive and extensive types is substantiated, as well as criteria of quantitative and qualitative character are defined that allow classification of existing innovations and investments.

Keywords: intensive type, extensive type, innovation, investment, criteria.

В последнее время всё больше внимания уделяется вопросам формирования в России инновационной экономики, что совершенно справедливо, т.к. это позволит уменьшить зависимость уровня и темпов социально-экономического развития страны от получаемых доходов вследствие экспорта сырьевых ресурсов. Важно также и то, что в результате этого улучшится имидж России, которую пока ещё нередко отождествляют с сырьевым придатком капиталистического мира. Таким образом, в целом мировой опыт действительно свидетельствует о том, что рост инвестиций в инновационные сферы экономики способствует ускоренному развитию народнохозяйственного комплекса страны и повышению среднего уровня жизни.

Однако это только в целом, а в каждом конкретном случае вложение инвестиций в инновационные сектора далеко не всегда способствует росту прибыли и доходов – так, в фундаментальной науке известно немало случаев, когда вложение средств не только не окупалось, но и приводило к негативным результатам. Кстати, руководство России в последнее время нередко критикует различные ведомства и организации в связи с тем, что существенные инвестиции в создание нанотехнологий пока ещё не дают ожидаемого результата. В этой связи совершенно справедлива постановка вопроса о том, насколько эффективны те или иные инвестиции и инновации.

Однако, на наш взгляд, в современных условиях этого не достаточно и кроме осуществления социально-экономической оценки эффективности инвестиций и инноваций необходимо осуществлять оценку последствий внедрения инвестиций и инноваций с точки зрения их влияния на усиление процессов интенсификации общественного воспроизводства. В этой связи нами предлагается выделять инвестиции и инновации интенсивного или экстенсивного типов в зависимости от того, способствуют ли результаты их внедрения соответственно интенсификации или, наоборот, процессу экстенсификации. Важно также в общей структуре инвестиций и инноваций выделять удельный вес, долю каждой из этих двух групп. Целесообразность осуществления такого рода классификации инвестиций и инноваций во многом объясняется тем обстоятельством, что в последнее время существенно возросла актуальность использования интенсивных методов хозяйствования. Прежде всего, это связано с демографическим кризисом последних лет – как известно, на 1000 жителей России умерших сейчас приходится в 1,5 раз больше, чем родившихся (приблизительно 15 человек против 10). В этой связи осуществление мероприятий трудосберегающего направления интенсификации представляется весьма своевременным и эффективным.

В других странах могут быть актуальными и иные направления интенсификации. Так, например, в среднеазиатских странах СНГ – Узбекистане, Туркмении, Таджикистане, Киргизии исключительно важным являются водосберегающее направление интенсификации общественного

производства. В Японии, где сравнительно немного крупных месторождений природных ресурсов, весьма актуально материалосберегающее направление интенсификации, здесь же в связи с крайне ограниченным характером земельных ресурсов большое значение имеет также землесберегающее направление интенсификации [1]. В большинстве стран мира весьма актуально энерго- и фондосберегающее направления.

Более того, даже в разных регионах одной и той же страны актуальными могут быть разные направления интенсификации: на Дальнем Востоке и на Севере России большое значение по-прежнему (т.е. как и во времена социалистической экономики) имеет трудосберегающее направление, в старопромышленных регионах Урала - в Свердловской области, Удмуртской Республике, Челябинской области – крайне актуально фондосберегающее направление интенсификации. В Белгородской области, где на высоком уровне развиты металлургическая и горнодобывающая отрасли промышленности очень эффективно осуществление мероприятий материалосберегающего направления. Таким образом, кроме выделения двух групп инвестиций и инноваций, способствующих интенсификации или экстенсификации, в первой группе целесообразно выделить несколько подгрупп, соответствующих разным направлениям интенсификации – трудо-, фондо-, материалосберегающему и т.д. в соответствии с региональной, отраслевой и структурной спецификой экономики той или иной страны. Напомним, что говоря о процессах экстенсификации и интенсификации, имеются в виду два принципиально различающихся способа достижения производственной цели. При одном происходит количественное увеличение использования ресурса, при втором на единицу выпуска продукции при решении производственной задачи экономится ресурс. Целесообразно определять поэтому интенсификацию производства как реализацию мероприятий, имеющих своим результатом экономию стоимости совокупности применяемых ресурсов. Ресурсосберегающим направлением интенсификации производства является реализация мероприятий, в результате которых экономится ресурс, например, живой труд. Таким образом, предложенный подход понимания процесса интенсификации позволяет говорить и об интенсификации производства, и об интенсификации использования отдельных факторов производства, не отождествляя эти понятия [2].

Таким образом, если существующую функциональную зависимость между экономическим результатом (обозначим его \mathcal{E}) от использования какого-либо ресурса (обозначим P) представить в виде $\mathcal{E} = f(P)$, то в случае экстенсивного использования ресурса его увеличение приведёт к пропорциональному росту экономического эффекта, тогда как при интенсивном использовании ресурса его увеличение приведёт к большему росту эффекта. Иначе говоря, если имеем два значения ресурса $P1$ и $P2$, причём $P2 = n \times P1$ (n – коэффициент пропорциональности), то в случае экстенсивного использования ресурса $\mathcal{E}2 = n \times \mathcal{E}1$, а в случае интенсивного

использования $\Delta 2 > n \times \Delta 1$. Как можно видеть, интенсивное использование ресурса (труда, фондов, материалов, воды и пр.) обусловлено ростом ресурсоотдачи (производительности труда, фондоотдачи, материалоотдачи и т.д.), правда в вышеозначенной функциональной зависимости следует учитывать также временной лаг.

Список использованных источников:

1. Ванер, И. Теоретические вопросы интенсификации экономических процессов // Известия АН СССР. Серия Экономическая. 1981. №5. С. 41-49.

2. Павлов, К.В. Интенсификация экономики в условиях неопределенности рыночной среды. М.: Магистр, 2007. 271с.

РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКІВ ЗВО В ОБЛАСТІ ЕФЕКТИВНОГО ПОШУКУ РОБОТИ

ГАННА СЕРЕДА, к.е.н., доцент кафедри менеджменту та поведінкової економіки

НАТАЛІЯ ПОМЕЛІЛО, магістр кафедри менеджменту та поведінкової економіки

ДонНУ імені Василя Стуса, м. Вінниця

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні тенденції розвитку ринку праці диктують нові вимоги до змісту та методів підготовки студентів як майбутніх висококваліфікованих спеціалістів. Фахові знання вже не є єдиною виключною компетенцією, яку потенційний роботодавець хоче бачити в готовому спеціалісті, все більшої актуальності набуває комплекс таких компетенцій, як розвинене аналітичне мислення, гнучкість та адаптабельність, здатність до ефективного пошуку та обміну знаннями та досвідом, уміння працювати в стресових ситуаціях, ефективно взаємодіяти в команді, націленість на результат, вміння швидко освоювати нові інформаційні горизонти та технології, самостійно шукати, аналізувати та плідно використовувати отриману інформацію. Від того, як ефективно молодь може взаємодіяти у нестандартних ситуаціях та приймати оптимальні рішення, залежить її подальший кар'єрний розвиток і отримання бажаних результатів трудової діяльності. Заклад вищої освіти відіграє провідну роль у формуванні навичок самоорганізації, таких, як пунктуальність, уміння правильно розпорядитися своїм часом, та уміння ставити цілі та досягати їх, і від того, наскільки в процесі навчання студент адекватно сприймає та аналізує інформацію, вміючи критично обирати потрібні та достовірні її джерела, здатність навчатися новому та уміння вчасно і в повному обсязі мобілізувати

свої зусилля, залежить його подальша успішність, яка підсилює отримані професійні знання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Бути компетентним означає бути здатним (мати вміння) мобілізувати в даній ситуації отримані знання та досвід. Звідси впливає поняття «компетенція», яке походить від латинського слова *competere* і позначає кваліфікацію і придатність в якійсь посаді (професії).

Метод компетенцій робить наголос на валідності критеріїв: важливо те, що дійсно приводить до найкращого виконання роботи, а не фактори, найбільш вірогідно описують всі характеристики людини в надії, що деякі з них будуть ставитися до виконання роботи [1].

Отже, що ж таке компетенція? Існує безліч визначень цього терміна, наведемо деякі з них:

1. «Компетенція - базова якість індивідуума, що має причинне відношення до ефективного та / або найкращому на основі критеріїв виконання в роботі або в інших ситуаціях». (Лайл М. Спенсер-мл. І Сайн М. Спенсер. Компетенції на роботі.);

2. "Компетенція - це особливості, які причинно пов'язані з ефективною роботою. Це означає, що існує доказ, що володіння певними характеристиками зумовлює і веде до ефективності в роботі." (Boyatzis, Richard E (1982), *The competent manager: a model for effective performance*, John Wiley & Sons.);

3. Визначення Уїддетта (Whiddett) і Холліфорда (Hollyforde) "засновані на поведінці в межах організації". Згідно з ними: "Компетенція - це поведінка, що демонструється людиною в процесі ефективного виконання завдань в межах даної організації" (Стів Уїддетт (Whiddett, Steve) і Сара Холліфорд (Hollyforde, Sarah (2003), «Практичний посібник з компетенції: як поліпшити індивідуальну роботу і роботу організації в цілому») [2];

Метою дослідження є з'ясування проблем та перешкод в процесі працевлаштування випускників закладів вищої освіти для подальшої побудови компетентної моделі випускника щодо ефективного пошуку їм роботи та підвищення його конкурентоспроможності на ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В сучасному світі вища освіта сприймається як принципова вимога роботодавця, як необхідна, але все ж таки недостатня умова отримання робочого місця в бізнес сегменті ринку праці.

За даними кадрового порталу «HeadHunter», конкуренція серед молодих спеціалістів у країні в 2017 році склала 6 осіб на одне робоче місце.[4]

Відповідно до поставленої мети та завдання дослідження, було проведено дослідницьку роботу щодо з'ясування причин та наслідків деякої дезорієнтованості студентів, що знижує ефективність пошуку ними роботи.

Опитування проводилося серед студентів кафедри економіки та кафедри менеджменту в заочному відділенні ДонНУ імені Василя Стуса. Вибіркова сукупність становила 20 осіб у віці від 30 до 38 років.

На питання «Що саме вплинуло на вибір Вашої спеціальності?» більшість (71,4%) респондентів відповіли наступним чином: (рис.1) «власний вибір», що є дуже гарним показником того, що люди обирали свою спеціальність обдуманно та цілеспрямовано. Також при обиранні напряму навчання керувались порадою батьків 19,0% та порадою знайомих відповідно 9,5% опитаних.

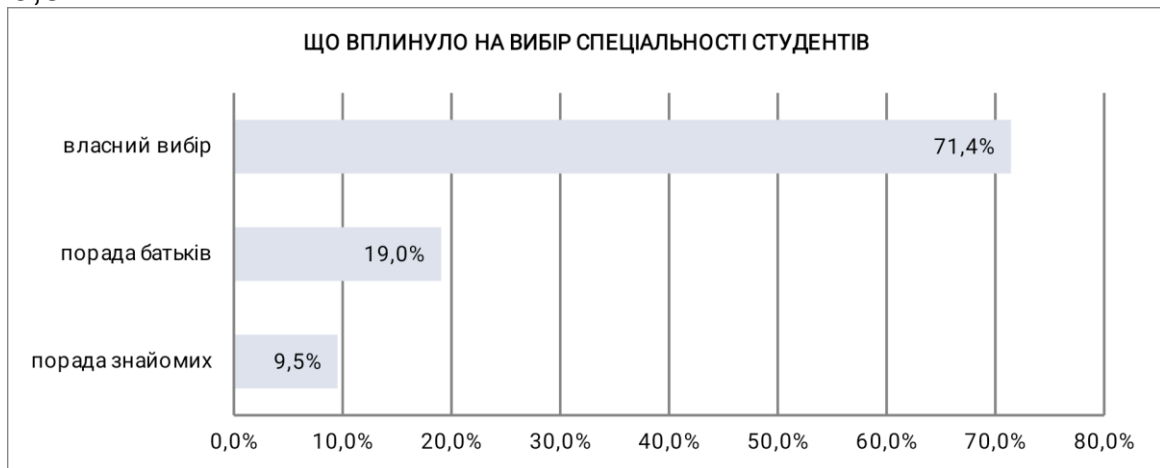

Рисунок 1. - Відповіді респондентів на питання «Що саме вплинуло на вибір Вашої спеціальності?»

На питання «Які саме проблеми постають перед Вами при прийнятті на роботу?» (рис.2.) відповіді розподілились наступним чином:

- 28% вважають перешкодою низьку заробітну платню;
- 25% бачать перешкодою відсутність досвіду;
- 13% поділили між собою такі причини, як важкий графік роботи, висока конкуренція та завищенні вимоги роботодавця;
- натомість лише 6% бачать перешкоду в вимогам роботодавця щодо знання іноземної мови;
- 3% респондентів недостатньо інформовані про місце роботи.

Також в анкеті було поставлене запитання «Чи займаєтесь Ви самоосвітою?» на що всі опитані надали позитивні відповіді, що є дуже хорошим індикатором того, що всі студенти зацікавлені в різносторонньому, і не лише вишівському навчанні.

Рисунок 2. - Відповіді респондентів «З якими саме проблемами Ви стикаєтесь при прийомі на роботу?»

На питання «Де Ви плануєте шукати роботу за спеціальністю?» відповіді показали наступну картину: 24 % отриманих планують скористатись зв'язками та 24% також обрали відповідь відсилки резюме; 19 % планують звернутись до центру зайнятості, в той час, як 8% опитаних планують працювати за розподілом (підприємство надіслало їх для підвищення кваліфікації) та 3 % опитаних докладуть власні зусилля щодо пошуку роботи.

Рисунок 3. - Відповіді респондентів на питання «Де плануєте шукати роботу за спеціальністю?»

А ось відповіді 22% (8 осіб) опитаних показали, що майбутні випускники планують відкрити власний бізнес, для чого і здобувають вищу освіту.

Для успішного працевлаштування студенти повинні знати способи пошуку роботи, знати, як саме поводитись в конфліктних ситуаціях, в самій організації, адаптаційні процеси на підприємстві та етапи працевлаштування; повинні вміти користуватись всіма можливими джерелами

інформації, планувати заздалегідь сам процес пошуку роботи та знати, які саме документи повинні бути заздалегідь підготовані належним чином, правильно поводитись при під час як самого пошуку роботи так й під час співбесід та ін., повинні вміти презентувати себе, мати навички роботи із документами та комунікативні навички.

Ми спробували з'ясувати, які саме компетенції може пропонувати студент-випускник та які компетенції хоче бачити роботодавець у новоспеченому кандидату на робоче місце. Для цього було опитано роботодавців Донецької області, приватних підприємців та установ і організацій.

На що ж саме роботодавці першочергово звертають увагу, наймаючи на роботу нещодавніх випускників ВНЗ? Найбільше компаній віддають перевагу практичним навичкам (здатність аналізувати інформацію, системне мислення, здатність до самонавчання); на другому місці є досвід роботи, на третьому, - навички комунікації (це: спілкування, ведення переговорів, розв'язання конфліктів, робота в команді та із клієнтом), близько 8% роботодавців віддають перевагу першому враженню, а тільки 5% ставлять наявність диплому важливим фактором. (див.рис.4.)

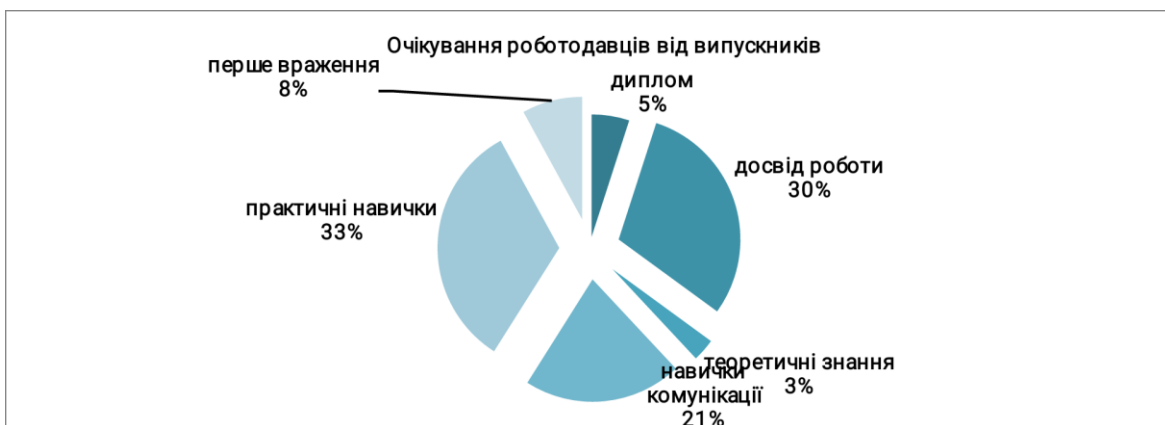

Рисунок 4. - **Очікування роботодавців від випускників**

Більшість керівників явно бачать сенс в тому, щоб брати на роботу молодих випускників вишів.

На цю користь такі аргументи:

1. бажання використовувати молоду енергію, активність, відкритість новому, динамічність;
2. можливість використовувати молодий потенціал за меншу зарплату, ніж у досвідчених фахівців;
3. можливість вливати «молоду кров», в т.ч. і для активізації старих працівників;
4. молоді мають і ту перевагу, що їх легше інтегрувати в організаційну культуру підприємства;
5. з них простіше ліпити «свого», ніж переробляти і переучувати тих, у кого сформувалися стійкі звички, які не відповідають організаційній культурі компанії.

Багато роботодавців висловлюють думку, що випускник має володіти базовими знаннями, а тонкощам бізнесу та методам роботи вони вже навчать безпосередньо на робочому місці.

Частина респондентів відзначили, що воліли б прийняти досвідчених працівників, але внаслідок гострого браку на ринку праці підготовлених кадрів з певною спеціалізацією, вони вже зараз готові прийняти молодь з вузівським освітою.

Незважаючи на визнання безсумнівних переваг молодих фахівців, роботодавці не поспішають комплектувати ними кадровий склад своїх підприємств.

Більшість (65%) опитаних роботодавців вказували на такі причини своїх побоювань, як наступні:

- бракує стабільності і надійності. Молоді випускники, особливо ті, які раніше взагалі не працювали, швидко змінюють своє перше робоче місце, розглядаючи його саме як перше і аж ніяк не останнє, як місце, де можна перебитися перший час.

- нестача відповідальності. У тих, хто не мав раніше досвіду, немає сформованої звички ходити на роботу і виконувати доручені завдання, дотримуватися елементарних норм ділового етикету. Вони орієнтовані на себе, а не на справу (мати вільний час для них важливіше, ніж вирішувати завдання компанії).

- відсутність вміння працювати на результат (а це значить, «тримати» мету, знаходити шляхи подолання перешкод на шляху до неї, проявляти самостійність і наполегливість).

- не бачать взаємозв'язків між своєю роботою і результатом (в тому числі, і фінансовим) діяльності компанії, не бачать того, як від дорученої їм роботи залежать інші етапи і ланки роботи всього підприємства.

- відсутність адекватності в сприйнятті себе як працівника: завищені очікування і щодо зарплати, і щодо оцінки своєї праці, і щодо характеру роботи, яку хочуть виконувати.

Висновки дослідження та перспективи подальшого розвитку у даному напрямі. В ході даного дослідження зроблено висновок, що для роботодавців принциповими моментами в питанні, приймати чи не приймати молодого випускника на роботу, є, крім спеціальних знань, особистісні якості потенційного працівника (сприйнятливність, динамічність, готовність вчитися, готовність починати з малого).

Що стосується вищої освіти, то роботодавці розцінюють його як ознаку, яка априорі відрізняє випускника ЗВО від тих, хто вищою освітою не володіє.

Таким чином, роботодавці розглядають в цілому молодого випускника вузу як джерело активності, динамічності і сучасних знань для підприємства, з одного боку, а з іншого боку, як тривожне поєднання зниженої відповідальності з підвищеними амбіціями.

Роботодавці, вирішуючи питання, прийняти або не прийняти молодого випускника на роботу, виходять в принципі з наявності у випускника одного з двох ринкових переваг:

- Спеціальні знання, ринковий попит на які високий і які не можуть бути компенсовані особистісними якостями (наприклад, знання в області ІТ, геофізики, мікробіології та ін.). Спеціальні знання роблять випускників певних спеціальностей апріорі конкурентоспроможними
- Особливі особистісні якості, які потрібні в ринковій економіці і які виділяють одного випускника на тлі цілого ряду його ж однокурсників (тих, хто має ті ж знаннями, але не володіє необхідними якостями). Ці якості можуть зробити конкурентоспроможними своїх носіїв, навіть якщо вони отримали спеціальність, пропозиція по якій перевищує попит.

Список використаних джерел:

1. Зимова І.А. Ключові компетентності як результативно-цільова основа компетентнісного підходу в освіті. - М. : Дослідницький центр проблем якості підготовки фахівців. - 2004.
2. Попов М. Повний словник іншомовних слів, які увійшли у вжиток в російській мові, 1907 - [Електронний ресурс] / <http://www.inslov.ru/html-komlev/k/kompetentnost5.html>
3. Кагакина Е.А., Чекалина Т.А. Содержание и структура профессиональной компетенции студентов вуза // Мир науки, культуры, образования. 2011. № 4 (29). С. 105–108.
4. Ткачук А. Інтерв'ю з керівником відділу сектори працевлаштування студентів та аспірантів КНУ ім. Т.Г. Шевченко Інною Степанець. - [Електронний ресурс] / <https://golos.ua/i/598461>
5. Клименюк Н.В., Високос А.І. Проблема працевлаштування випускників вищих навчальних закладів Миколаївський національний університет імені В.А.Сухомлинського, м.Миколаїв, 2016, с.73-77
6. Ситник Н.І. Компетентісний підхід в управлінні людськими ресурсами, Національний технічний університет України «КПІ». 2010, с.121-125.

УКРАЇНА ТА ЄС: ЧИ ІСНУЄ ЄДНІСТЬ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ?

ДАР'Я ХОМЯКОВА, ЄВГЕНІЯ РЯБЕНКО студентки гр.МТ-1-17

Науковий керівник: доц. Воловик І.А.

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Характерною рисою сучасного світового розвитку країн є активізація інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому, навіть ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчувають на собі їх відчутний вплив. Актуальність проблеми взаємовідносин України з Європейським Союзом – беззаперечна і визначається тією роллю, яку відіграє Європейський Союз в сучасному світі. Висвітлення цієї теми займає чільне місце серед науковців, журналістів та політиків. Ми також хотіли б долучитися до розгляду питання вступу України до ЄС.

В рамках вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» ми провели дослідження* серед студентів, викладачів та осіб не пов'язаних з університетом. Було опитано 53 особи віком від 15 до 70 років. Питання, на яке було запропоновано респондентам: «Чи підтримуєте Ви ідею про вступ України до ЄС найближчим часом?». Варіанти відповіді: так, ні, не визначився/не визначилась.

Результати опитування:

- з 29 опитаних студентів 16 (~55%) – відповіли «Так», 8 (~28%) – відповіли «Ні», 5 (~17%) – ще не визначилися з відповіддю;
- опитування серед викладачів говорить про те, що 8 (89%) підтримують ідею вступу України до ЄС в найближчий час і лише один - ні;
- серед осіб, опитаних поза навчальним закладом більша частина молоді та осіб середнього віку вважає, що Україні слід вступати до ЄС, а люди більш похилого віку давали відповідь, що вони проти цієї інтеграції, принаймні в найближчий час, або вони говорили, що не знають чи потрібно це Україні. З 15 опитаних осіб 5 (33%) – за вступ України до ЄС в найближчий час, 6 (40%) – проти, а 4 (27%) – не визначились.

На нашу думку, такі результати опитування досить репрезентативні стосовно думки Українського суспільства: настрої 50/50 щодо вступу України до Європейського Союзу дійсно є актуальними.

Для того, щоб виявити причини та фактори, що впливають на відповіді необхідно розібратись з перевагами та недоліками євроінтеграційного процесу для України.

Серед аргументів на користь євроінтеграції експерти виділяють:

- 1) Політичні переваги:
 - стабільність політичної системи та адаптація національного законодавства із законодавством ЄС;
 - реформування недієздатного національного судочинства;
 - участь в Європейській колективній безпеці та гарантування, за її допомогою, територіальної недоторканості України .
- 2) Економічні переваги:
 - макроекономічна стабільність;
 - нові ринки збуту для українських товарів та додаткові інвестиції в українську економіку;

– зменшення митних тарифів та отримання позитивного сальдо торговельного балансу;

– забезпечення розвитку середнього та малого бізнесу;

– впровадження стандартів ЄС у виробництві;

– підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

3) Соціальні переваги:

– ефективний захист прав людини в інституціях ЄС;

– відкриття кордонів для вільного пересування населення та розширення можливостей для освіти, роботи й відпочинку, забезпечення високого рівня життя населення;

– формування середнього класу, реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо.

4) Культурні (ідеологічні) переваги:

– широкий доступ до інформаційного потенціалу ЄС;

– поширення української культури в країнах ЄС [1], [2].

Серед аргументів, які використовують опоненти:

1) Політичні недоліки:

– часткова втрата суверенітету;

– невизначеність стратегії розвитку ЄС;

– небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом;

– погіршення відносин з країнами СНД та іншими країнами.

2) Економічні недоліки:

– втрата конкурентоспроможності певних галузей;

– можливе переміщення до України шкідливих виробництв;

– складність переходу на європейський рівень цін.

3) Соціальні недоліки:

– ускладнення візового режиму зі східними сусідами;

– поглиблення демографічного спаду, проблема незаконної міграції та відтоку кадрів.

4) Культурні (ідеологічні) недоліки:

– розмивання національної самобутності України;

– падіння духовності [1], [2].

Отже, питання вступу України до ЄС дуже комплексне та потребує, на нашу думку, більш системного висвітлення у засобах масової інформації та проведення спеціальних кампаній, які дозволять суспільству сформувати свою думку не лише керуючись настроями, а розуміючи економічні та політичні механізми євроінтеграції. Навіть невелике дослідження показало, що думки розділяються, а це значить, що ця тема потребує постійного дослідження, моніторингу та уваги з боку держави, яка взяла курс на євроінтеграцію.

*Дослідження проводилось групою студентів ДДАЕУ: Хомякова Дар'я, Рябенко Євгенія, Владіміров Платон, Єфанов Сергій, Півень Каріна.

Список використаних джерел:

1. Євроінтеграція України: переваги та недоліки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1642/> , вільний. Назва з екрану.
2. Про переваги та недоліки інтеграції України до ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uzhgorod.net.ua/news/54495> , вільний. Назва з екрану.

КЛАСТЕРНИЙ АНАЛІЗ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ МІСТ

ОЛЕКСАНДР СВАРНИК, студент групи 292, «Міжнародні економічні відносини»

Керівник: Саркісян Лариса Геворгівна, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, кандидат економічних наук

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

svarnyk.o@donnu.edu.ua

Інтерес до дослідження конкурентоспроможності міст сильно зріс останнім часом, але тема загалом не нова. Мери та громадськість міст давно цікавилися питанням створення робочих місць, економічним розвитком, конкурентоздатністю та інфраструктурою. Ще на початку виникнення економічної науки питання економічного розвитку міста піднімались неодноразово і на важливості даної проблеми наголошували такі дослідники як Адам Сміт, Джейн Джекобс, Майкл Спенс та інші.

Індекс конкурентоспроможності талантів глобальних міст (GCTCI) – індекс, що розраховується INSEAD (Бізнес школа світу), The Adecco Group і TATA Communications. Повна та офіційна версія індексу з'явилась лише 2018 року. Він оцінює конкурентоспроможності 90 міст світу, 47 з яких – європейські міста (в основному країн ЄС), що пояснюється доступністю даних для даної частини світу. В основі методології лежать п'ять базових факторів, кожен з яких складається із набору змінних, що представляють різні сфери такі як економіка, освіта, навколишнє середовище та інші, що детально відображено на рисунку 1.

Варто зазначити, що оскільки всі значення в межах однієї змінної пов'язані між собою (найбільше індивідуальне значення береться за 100, а всі решта рахуються як відсоток від найбільшого значення), то ми не можемо виключити екстремуми із аналізу, але ми повинні розглядати їх як окремі кейси. Також при аналізі даних треба брати до уваги, що таблиця значень була не повною і частина показників по деяких містах була відсутня і вони не були враховані [2, с. 104-107].

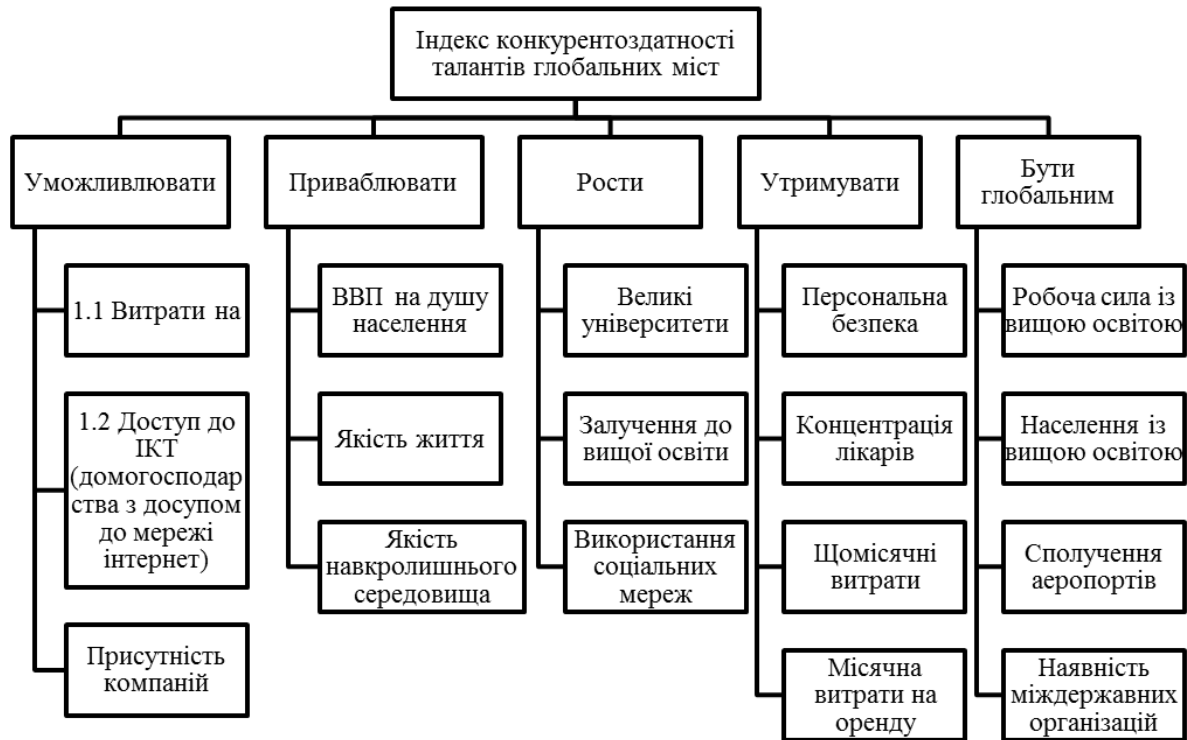

Рис. 1 - Структурні компоненти GTCI [2, с. 91]

Кластерний аналіз це загальний термін для позначення широкого загалу числових методів, що використовуються для аналізу багатомірних даних задля того, що показати чи дослідити групи або кластери в межах досліджуваних наборів даних. Дані групи є однорідними та відділеними від інших груп та розкривають певні характеристики, що відрізняють ту чи ту групу від інших [1].

Результатом кластерного аналізу є п'ять груп (кластерів), відображених на рисунку 2, що демонструють по яких групах розподілені досліджувані міста.

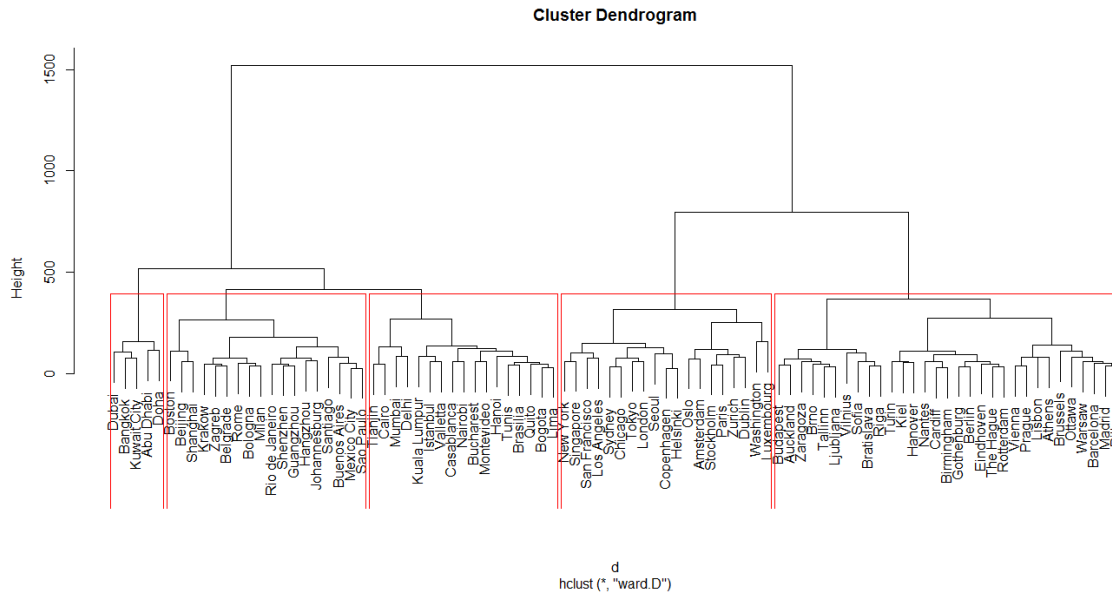

Рис. 2 - Дендрограма результатів кластерного аналізу [3, 4]

До першого кластера входять п'ять міст, серед яких чотири міста країн Перської затоки (Абу-Дабі, Дубай, Доха, Бахрейн) та Бангкок. Дану групу характеризує низький показник витрат на R&D, мала кількість міжурядових організацій, що працюють в даних містах, високий рівень використання соціальних мереж, а також низькі показники, що стосуються вищої освіти, такі як частка населення і робоча сила із вищою освітою.

До другого кластера входять 18 міст з різних регіонів світу. Дану групу характеризують низький доступ населення до інформаційно-комунікаційних технологій, в середньому нижчий показник ВВП на душу населення за виключенням чотирьох міст (Болонья, Рим, Бостон, Мілан), та нижчий показник рівня життя порівняно із іншими містами. Дана група міст має значний рівень залучення до вищої освіти, а також кожне з міст в даній групі має великі університети або їх представництва. Тим не менш показники «робоча сила із вищою освітою» та «населення із вищою освітою» є значно нижчими ніж багатьох інших містах. Також група характеризується низьким рівнем сполученості повітряного транспорту, за виключенням такого міста як Бостон, даний показник якого є досить високим.

Третій кластер включає в основному міста Азії та Африки. Дана група міст є найбільш проблемним кластером, адже по ній найбільше відсутніх даних, що потрібно брати до уваги аналізуючи її особливості. Третій кластер країн характеризується майже повною відсутністю великих університетів, має низьке залучення до вищої освіти і низьку частку працівників та населення з вищою освітою. Тим не менш в групі є два кейси, що по деяких показниках мають відносно сильні позиції. Це Куала-Лумпур із значним показником повітряного сполучення та Тяньцзінь із значним рівнем витрат на R&D.

Четвертий кластер включає найбільші та найрозвиненіші міста, що є мегаполісами глобального значення і по багатьох параметрах перевершують інші кластери. Наприклад, даний кластер характеризується найвищим рівнем життя, високим рівнем представництва 2000 Глобальних компаній Forbes, високим доступом до інформаційно-комунікаційних технологій. Дуже високим є показник «населення із вищою освітою» і великою кількістю великих університетів, за виключенням Люксембургу де великі університети відсутні.

П'ятий кластер найбільший за кількістю представлених у ньому міст, він нараховує 31 позицію і в об'єднує в основному міста Європи. Дана група характеризується відносно високою якістю життя, високим рівнем навколишнього середовища, високим рівнем доступом до інформаційно-комунікаційних технологій. Тим не менш, за рівнем ВВП на душу населення міста даного кластеру поступаються попередньому де даний показник у двічі вищий.

Таким чином можна зробити висновок, що найбільші конкурентні позиції займають міста, що найбільше інвестують в R&D, освіту та є інвестиційно привабливими для іноземних компаній.

Список використаних джерел:

1. Everitt B., A handbook of statistical analyses using R. (2nd ed.): CRC Press, 2010. 360 p.
2. Global Talent Competitiveness Index. URL: <https://gtcistudy.com/wp-content/uploads/2018/01/GTCI-2018-web.r1-1.pdf> (Last access: 08.11.2018)
3. R Core Team (2018) R: A language and environment for statistical computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria, URL: <https://www.R-project.org/>.
4. Scrucca L., For M., Murphy T.B. and Raftery A.E. (2017) mclust 5: clustering, classification and density estimation using Gaussian finite mixture models The R Journal 8/1, pp. 205-233

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ОЛЬГА ТКАЛІЧ, к.е.н. кафедри економіки
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро

Глобалізація і регіоналізація виступають головними процесами у розвитку сучасного світу, що не тільки суттєво впливає на економічне життя, але і спричиняють політичні, соціальні і навіть культурно цивілізаційні

наслідки. Ці наслідки все більше відчувають на собі практично всі країни світу.

Зростаюча роль регіоналізації і глобалізації в сучасному світі зумовила необхідність вирішувати проблеми управління вже в масштабах не підприємства, а мереж взаємозв'язаних організацій, часто розташованих у різних частинах світу. Крім обсягу вирішуваних менеджментом проблем, у постіндустріальному суспільстві змінилося і їхня якість у порівнянні з конвеєрним виробництвом часів засновника наукового менеджменту Ф. Тейлора. Це вимагає інших підходів до менеджменту, іншої культури і філософії менеджменту і актуалізує дану тему дослідження.

Дотичним до зазначеної проблеми є ціла низка наукових розвідок [1; 2], де теоретичні проблеми глобалізації і регіоналізації розглядалися у тісному зв'язку з питанням про перспективи світової цивілізації. Комплексний аналіз природи, основних закономірностей і законів глобалізації і глобальній інтеграції, з одного боку, а регіоналізації - з іншого, дозволяє авторам критично оцінити сучасні міжнародні трансформаційні стратегії і стратегії глобального розвитку. Проте, стрімкі зміни соціально-економічних реалій потребують подальшого вивчення впливу глобалізації і регіоналізації на менеджмент як соціокультурний феномен. Глобалізація дозволяє країнам обмінюватися досвідом і вчитися одна у одній, використовуючи при цьому досягнуті успіхи і враховуючи труднощі, з якими вони стикаються. Цей процес сприяє взаємному збагаченню ідеалів, культурних цінностей і прагнень з урахуванням визнання культурної різноманітності. Як тенденція світового розвитку глобалізація – це явище, що визначається ринковими, а не державними силами і означає гомогенізацію життя. Глобалізація змінює всі соціально-економічні процеси, а не тільки процеси світової економіки та її структуру. Набуває міцності неймовірний за потужністю дії на людство процес, що генерує трансконтинентальні і міжрегіональні потоки, що створює глобальну за своїм масштабом взаємозалежність. При цьому йдеться не лише про значно збільшені обсяги торговельних потоків, але і про такий світовий ринок, який виглядає як ринок єдиної держави.

Оскільки глобалізація стала неоднозначним, багатовимірним і нелінійним процесом, позасистемним чинником впливу на суспільний розвиток, який супроводжується драматичними змінами у соціальному, економічному, політичному і культурному житті як західних, так і інших країн світу, глобальна економіка, що склалася як якісно нова реальність, у цілому опинилася підпорядкована не вирішенню загальнолюдських проблем, не гуманним цілям поліпшення життя всіх без виключення народів, а ідеї максимізації прибутків обмеженого числа глобальних акторів.

Список використаних джерел:

1. Астафьева О.Н. Глобализация как социокультурный процесс // Сборник текстов докладов и сообщений методологического семинара «Глобализация: синергетический подход» // <http://spkurdyumov.narod.ru/D45Ostapheva.htm>

2. Гольдштейн Г.Я. Глобальный стратегический инновационный менеджмент. // <http://aup.ru/books/m61/>

ПОТЕНЦІЙНІ КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ТЕТЯНА ФЕДОРОВА, к.е.н., доцент кафедри менеджменту організацій

**ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»,
м. Херсон**

Розвиток світового ринку агропродовольчої продукції потребує розробити та впровадити комплексну та зважену стратегію розвитку, що дозволить якісно використовувати наявний аграрний виробничий потенціал. Експерти прогнозують, що обсяги торгівлі агропродовольчою продукцією стабільно зростатимуть, з огляду на стрімку урбанізацію, збільшення доходів населення, зміну харчових вподобань та подальший розвиток альтернативних видів пального. При цьому слід наголосити, що зазначенні тенденції стосуватимуться як сировинних товарів, так і продукції з високою часткою доданої вартості. Проте скористатися прогнозованими перспективами буде можливо при досягненні певного рівня конкурентоспроможності, вітчизняної агропродовольчої продукції на зовнішніх ринках. Створенню ефективного агропродовольчого виробництва мають сприяти іноземні інвестиції, покращені умови ведення бізнесу із значним зменшеннями надмірного регулювання. Конкурентоспроможне, експортоорієнтоване агропродовольче виробництво з дотриманням міжнародних стандартів безпечності та якості, безперечно дозволить досягти поставлених цілей. Одночасна модернізація виробництв дасть можливість виробляти продукцію з високою часткою доданої вартості, що значно диверсифікує український аграрний експорт [1]. Зміцнення торгових позицій на зовнішніх ринках, неодмінно матиме позитивний ефект на торговельний баланс. Прослідковуючи тенденції розвитку окремих країн, де питома вага експорту у ВВП становить близько 50 % або перевищує це значення (тобто країна є експортозалежною) при високому рівні коефіцієнту перевищення імпорту над експортом в більшості випадках за 2010–2016 рр. Зафіксовані позитивні темпи зростання ВВП [2, 3].

Переважаюча частина українського експорту – це сировинні товари, причому така негативна тенденція спостерігається у всіх основних

галузях. Так, наприклад, за результатами 2016 р. 70 % експорту складала сировина продукція агропромислового комплексу, металургійної та хімічної промисловості та мінеральної сировини. Безумовно, така ситуація наражає вітчизняну економіку на залежність від коливань цін на світових ринках та має приховані ризики для економічної та соціальної стабільності при свідомому неефективному використанні ресурсів.

Угода про Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі між Україною та ЄС є довготривалою терапією для української економіки, успішне виконання цілої низки процедур у різних сферах сприятиме входженню нашої країни до європейської спільноти [3]. Звичайно перед усіма господарюючими суб'єктами, інституціями, державними структурами стоять серйозні виклики, адже Угода надає не тільки можливості, а й накладає обов'язки. З однієї сторони, Українські виробники отримали вихід на ринок із 28 країн Євросоюзу, проте конкуренція на цьому розвинутому ринку вкрай висока, тому для вітчизняних виробників не існує іншого виходу, окрім як адаптуватися до європейських стандартів, модернізувати виробництво аби вдало конкурувати з європейськими виробниками і успішно розширяти географію постачання українських агропродовольчих товарів, тим більше природно-кліматичні умови сприяють цій стартегічній цілі. Можна по-різному дискутувати на тему готовності українського бізнесу до таких змін, але одне залишається цілком зрозумілим – хто хоче зберегти актуальність на цільових ринках, мусить сміливо приймати виклики часу, завойовувати ринки збуту в умовах постійної конкуренції.

Подальший розвиток експорту продукції агропродовольчого виробництва – це, перш за все пошук та вихід на нові ринки збуту. Щоб збагнути, чи вигідно виробнику виходити на зовнішні ринки того чи іншого продукту, потрібно оцінити експортний потенціал стосовно агропродовольчої галузі і зробити відповідні висновки. З метою оцінки порівняльних переваг агропродовольчих товарів і можливості розвитку їх експорту, запропоновано застосовувати методологію вимірювання вартості ресурсів на внутрішньому ринку.

Забезпечення зростання національної економіки, спираючись виключно на ресурсну основу без сумнівів має бути переглянute в бік ефективної та інноваційно-орієнтованої економіки. Чітке усвідомлення змісту і структури Індексу глобальної конкурентоспроможності спонукає до встановлення пріоритетів національного економічного розвитку в умовах глобальної конкуренції з одночасним якісним запровадженням ефективних змін.

Список використаних джерел:

1. Трокоз Ю. В. Конкурентоспроможність і виявлені порівняльні переваги аграрного сектору України в торгівлі з Європейським Союзом. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і

природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2016. Вип. 249. С. 390–405.

2. Кваша С. М., Кваша К. С. Стан та тенденції розвитку сільського господарства країн-членів Європейського Союзу. Київ: ННЦ ІАЕ, 2013. 40с.

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ГРУПИ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

АННА ЧМУТ, к.е.н., ст.. викладач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

СВІТЛАНА МЕЛЬНИК, студентка 4 курсу

Херсонський державний університет, м Херсон

В умовах розвитку процесів глобалізації світового господарства посилюється роль зовнішньоторговельних відносин країни та її окремих регіонів. Міжнародна торгівля є формою міжнародних економічних відносин та складовою конкурентоспроможності національної економіки. Зовнішня торгівля товарами продовольчої групи через фінансово-економічні механізми здатна забезпечити ефективність аграрного виробництва, доповнювати та підтримувати стабільність агропродовольчого ринку.

Важливим джерелом інформації з приводу зовнішньої торгівлі регіонів України та Херсонської області зокрема є статистичні дані щодо експорту та імпорту продовольчих товарів, їх географічної представленості на зовнішніх ринках [1].

Експорт (експорт товарів) – це продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в не грошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів. При цьому термін реекспорт (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України [2].

Імпорт (імпорт товарів) – це купівля (у тому числі з оплатою в не грошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами [2].

Зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [2].

Зовнішньоекономічні операції, які скріплюються зовнішньоторговельними угодами, – це експортно-імпортні операції, які мають матеріально-речову форму [3, с. 356].

Херсонська область має значний потенціал в сфері зовнішньоторгівельної діяльності. В першу чергу це зумовлено сприятливими природо-кліматичними умовами, які дозволяють розвивати в широких масштабах сільськогосподарське виробництво. Також в регіоні присутній значний логістичний потенціал (міжнародний аеропорт, морські та річкові торгові та вантажні порти, залізничні та автомобільні шляхи). Зовнішньоторгівельні операції проводяться з більше ніж 100 країнами світу.

Найбільшими експортерами харчових продуктів є наступні підприємства харчової промисловості Херсонської області: ПАТ «ДІМ Марочних коньяків «Таврія», ПрАТ «Чумак», ТОВ «Данон Дніпро», ПАТ «Цюрупинське», ТОВ «ВВВВ», ТОВ «Херсонська кондитерська фабрика». Основні показники розвитку зовнішньої торгівлі товарами продовольчої групи в 2016-2017 р.р. в Херсонській області наведені в табл. 1.

Таблиця 1.

Основні показники розвитку зовнішньої торгівлі товарами продовольчої групи в 2016-2017 р.р. в Херсонській області [4].

Група товарів	Експорт, тис дол. США		Імпорт, тис дол. США		ЗТ оборот, тис дол. США		Сальдо, тис дол. США	
	2016 р.	2017 р.	2016 р.	2017 р.	2016 р.	2017 р.	2016 р.	2017 р.
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	12689,2	14219,8	2635	5091,3	15324,2	19311,1	10054,2	9128,5
II. Продукти рослинного походження	97004,6	106023,9	3732,9	4585,7	100737,5	110609,6	93271,7	101438
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	19494,5	20529	13,5	84,6	19508	20613,6	19481	20444,4
IV. Готові харчові продукти	39357,6	40736,9	8555,4	6217,3	47913	46954,2	30802,2	34519,6

Відповідно до даних представлених в таблиці 1 можна зробити висновки, що експорт першої групи товарів зріс за аналізований період на 12%, другої – на 93%, третьої – на 5,3%, четвертої – на 3,5%. Стосовно

імпорту, то у аналізованому періоді щодо першої групи товарів він зріс майже в два рази, показники другої групи зросли на 22,8%, в п'ять разів збільшився імпорт третьої групи. В той же час імпорт четвертої групи товарів знизився на 27,3%. Аналізуючи показники зовнішньоторгівельного обороту в зазначений період, то він зріс по усім групах крім четвертої – «Готові харчові продукти». Зовнішньоторговельне сольдо для усіх аналізованих груп продуктів в аналізований період було позитивним.

Причинами суттєвого зменшення імпорту готових харчових продуктів є зниження купівельної спроможності населення України, скорочення потреби у високотехнологічному імпорті, викликані девальваційними процесами, посиленням протекціоніських заходів [5].

Аналізуючи географічну структуру зовнішньої торгівлі товарами необхідно зазначити, що на країни СНД припадає 19% зовнішньої торгівлі Херсонської області. На Європейського союзу припадає 31,3% експорту, 7,4% припадає на країни Африки а та 7,9% на країни Америки.

Однією з ключових задач, що стоїть перед підприємствами-експортерами харчових продуктів є підвищення якості своєї продукції у відповідності до міжнародних стандартів та забезпечення її конкурентоспроможності на зовнішніх ринках. Для ефективної роботи на зовнішніх ринках експортерам необхідно враховувати вимоги зовнішнього середовища: особливості чинного законодавства, міжнародні правила, соціально-культурне середовище, звичаї, правила валютно-фінансових розрахунків, політику та ін.

Разом з тим потребує регулювання механізм зовнішньоекономічних зв'язків на рівні держави й окремих її регіонів, який наразі є не досконалим, а митно-тарифне регулювання вимагає всебічного дослідження і аналізу.

Список використаних джерел:

1. Коляда О.В. Зовнішня торгівля товарами України: сучасний стан та перспективи розвитку / О.В. Коляда // Економіка і суспільство. - 2017. – Вип. № 9 . – С. 66-70.
2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: від 16.04.1991, ВВР, 1991, № 956-XII, ст. 1 / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 1991.
3. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підруч./ О.П. Гребельник. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 696 с.
4. Головне управління статистики в Херсонській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua>
5. П'янкова О.В. Зовнішня торгівля України: проблематика структурних змін та пріоритетів / О.В. П'янкова// Економіка і суспільство . – 2016. - Вип. # 5 . – С. 65-71.

ПИТАННЯ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ СВІТОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

О. ШАБАТ, магістрант

В. ЄДИНАК, к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

На сучасному етапі розвитку управління все більшого значення набувають мотиваційні аспекти. Мотивація персоналу є основним засобом забезпечення оптимального використання трудових ресурсів та мобілізації наявного кадрового потенціалу підприємства. Основна мета процесу мотивації – це отримання максимальної віддачі від використання наявних трудових ресурсів, що дозволяє підвищити загальну результативність, ефективність та прибутковість діяльності підприємства.

На фоні процесів економічної стагнації та дестабілізації в економіці України відбувся переломний момент в підходах до питання мотивації трудової діяльності. Державні, приватні, корпоративні підприємства на практиці відчули, що їх розвиток та успіх стає неможливим без пошуку нових сучасних форм мотивації і стимулювання праці в сучасній системі ринкових відносин, що функціонує в умовах загострення світової конкуренції.

Керівники не завжди чітко уявляють, які мотиви стимулюють їх підлеглих на ефективну роботу і часто переоцінюють значимість для працівників «базових мотивів», таких як зарплата, безпека, надійність, в той же час недооцінюють внутрішні стимули до роботи – самостійність, творчість, бажання досягти високих результатів. Така ситуація є притаманною для багатьох організацій не тільки в Україні, але й у цілому світі. У багатьох країнах Європи в останній час роль особи працівника стає все більш важливою. Відповідно змінюється співвідношення стимулів та потреб, на які може опиратися система стимулювання. Для мотивації співробітників підприємства використовують як фінансові, так і не фінансові методи винагороди.

Сьогодні в Україні створення системи та зміна методів управління пов'язані з безперервним науковим пошуком оптимального розв'язання складних економічних та соціально-політичних проблем, радикального оновлення всіх ланок управління, стилю роботи управлінського персоналу. Тому задача організації ефективної системи управління підприємствами стає особливо гострою та полягає у створенні кардинально нових систем управління або внесення прогресивних змін у функціонування діючих. Організація управління здійснюється шляхом організаційного проектування, реорганізації або ліквідації одних діючих систем та створення на їх місці інших, здатних самостійно і високоефективно досягати цілей в умовах загострення світової конкуренції.

Побудова системи мотивації в організації дає можливість, з одного боку, вирішити економічну проблему, тому що ефективна система мотивації дозволяє підвищити економічні показники діяльності організації і рухатися в напрямку її стратегічних цілей, а з іншого боку, дозволяє вирішити психологічну проблему, оскільки при її побудові необхідно враховувати такий важливий показник, як задоволеність трудовою діяльністю.

У зв'язку з тим, що на систему мотивації і стимулювання істотно впливають цілий ряд факторів, таких як: національна культура (через корпоративну культуру), технології, використовувані в організації, стадії розвитку організації та ряд інших факторів, сутність мотивації полягає в тому, щоб, орієнтуючись на систему потреб працівників, забезпечити повне і ефективне використання їх трудового потенціалу для якнайшвидшого досягнення цілей організації.

В якості основних методів мотивації та підвищення ефективності трудової діяльності можуть використовуватися матеріальне заохочення, організаційні та морально-психологічні інструменти. Зазвичай в практиці управління, одночасно застосовують різні методи та їх комбінації. З метою ефективного управління процесом мотивації необхідно використовувати в управлінні підприємством усі три зазначених групи методів.

Ефективне управління персоналом та й самої організації в цілому може бути досягнуто лише за умови ефективного впливання на трудову мотивацію. Досягти цього можна за допомогою різних стимулів: система економічних нормативів і пільг, рівень заробітної плати і справедливості розподілу прибутків, умови праці, стосунки в колективі, кар'єрний розвиток, творчий порив і цікава робота, бажання самоствердитися і постійний ризик, жорсткі зовнішні команди і внутрішня культура тощо. Однак питання мотивації повинні бути пріоритетними та домінуючими.

Список використаних джерел

1. Красносова О.М. Проблеми матеріального стимулювання персоналу промислових підприємств / Красносова О.М. // Фінанси України. – 2004. – № 10.
2. Дмитренко Г.О Мотивація і оцінка персоналу: Підручник/ Дмитренко Г.О., Шарапова О.О., Максименко Т.М. – К.МАУП, 2002. – 248 с.
3. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи/ Будзан Б. — К.: Основи, 2001. — 350 с.
4. Куліков Г.Т. Підвищення реальної заробітної плати як провідний фактор мотивації праці в перехідній економіці України / Куліков Г.Т. // Україна: аспекти праці. – 2006. – № 6.
5. Ковальська К.В. Нові підходи до мотивації персоналу в стратегічному управлінні корпораціями/ К.В. Ковальська, Р.В. Рак/ Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. –1. – С.29-33.
6. Дмитренко Г.А. Нові інструменти мотивації/ Дмитренко Г.А.// Економіка України. – 2006. – № 5.

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

НАТАЛІЯ ЯКОВЛЄВА-МЕЛЬНИК, викладач
НМетАУ, м.Дніпро

Запорука досягнення успіху практично в усіх сферах економіки будь-якої країни світу – застосування інноваційних технологій. Інтеграційні процеси потребують прискорення трансформації багатьох сфер української економіки, застосування інноваційної моделі розвитку для забезпечення конкурентоздатності нашої держави. Досягнення бажаного обумовлено обсягами внутрішніх і зовнішніх інвестицій.

Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україні за 2014-2016 роки різко скоротилися до 0,1 % (2016 рік) у загальному обсязі інвестицій. Знакове, що в 2012 році аналогічний показник становив – 8,7%. За 2017 рік даний показник продемонстрував невелике зростання – на 1,1 %. Динаміка частки іноземних інвестицій відображена на рис.1.

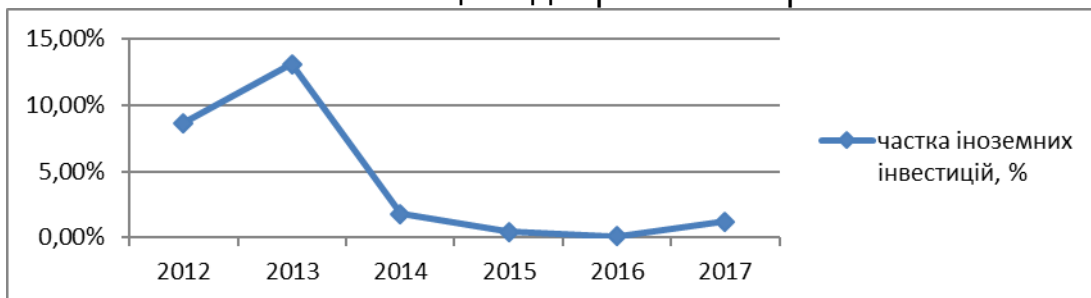

Рис.1. Динаміка частки іноземних інвестицій в загальному обсязі інноваційної діяльності підприємств України (2012-2017 рр.).

За Державної служби статистики України, за 2017 рік обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну знизилися на \$ 1082 млрд. (або на 15%), до \$2202 млрд., порівняно з 2016 роком.

Розподіл інвестиційних потоків на світовій арені вимагає від країн жорсткої конкурентної боротьби, а обсяги світових інвестицій періодично зазнають спаду вже понад 10 років.

Звіти світових досліджень, демонструють зниження обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в розвинені країни в 2017 році на 27% – до \$810 млн, також в Північній Америці – на 33%, в Європі – на 27%. Натомість, в Австралії було зафіксовано зростання на 11%. ПІІ в країни, що розвиваються, в минулому році збільшилися на 2%. В країнах з перехідною економікою показник ПІІ впав на 17% – до \$55 млрд, що відповідає мінімальному показнику 2005 року. Стимулювання ПІІ для сталого розвитку, як і

раніше, залишається проблемою державного менеджменту на світовому рівні.

Актуальність проведення досліджень сучасного стану привабливості інвестиційного середовища в Україні для іноземних інвесторів з метою активізації інвестиційної діяльності та розробки економічного механізму залучення додаткових зовнішніх інвестиційних джерел для подальшого інноваційного розвитку вітчизняної економіки – не викликає сумніву.

Держава інвестує інноваційну діяльність в Україні лише на 0,4% від загальних обсягів. 95% – фінансують підприємства власними коштами. Тож додаткові надходження прямих іноземних інвестицій – необхідні для динамічного розвитку національної інноваційної економіки.

Збільшення обсягів надходження іноземних інвестицій в інноваційні напрямки розвитку економіки України можливо забезпечити шляхом подолання прогалин в менеджменті іноземного інвестування:

- надання внутрішньої та зовнішньої безпеки;
- спрощення (подолання) бюрократичної системи документації; не-прозорості та корупції в роботі виконавчих, контролюючих структур;
- вдосконалення механізму реалізації наявних нормативних актів; посилення контролю щодо дотримання законодавства нашої країни; стабілізація податкового регулювання;
- створення системи гарантій стабільності для забезпечення довгострокового фінансування інвестиційних проектів, стимулювання процесу формування інвестиційних умов для інноваційного розвитку;
- забезпечення високої ефективності розвинутої інвестиційної інфраструктури та забезпечення належної роботи інститутів спільного інвестування;
- надання уваги та стимулювання розробки регіональних, національних, програм інноваційного розвитку підприємництва;
- стимулювання впровадження енерго- й ресурсозберігаючих технологій на підприємствах, надання соціальної та фізичної безпеки робочих місць. Позитивні зрушення в цьому напрямку має забезпечити постановою про пріоритетні напрями інноваційної діяльності Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 року № 980;
- створення та впровадження освітніх програм, що сприятимуть розвитку винахідницької діяльності, розумінню всіх особливостей права інтелектуальної власності та відповідальності за його порушення, підтримка та сприяння науковим працівникам у інноваційних розробках;
- створення потужної інформаційної бази (в першу чергу Internet-сайтів) для можливості ознайомлення з перевагами регіонів України в тій чи іншій галузі (виробничій, туристичній і т.п.) та забезпечення можливості безпосереднього контакту з організаціями, що пропонують відповідні проекти.

Після здобуття Україною незалежності було розроблено й прийнято не один документ щодо сприяння ПІІ, але ефективність їхнього

впровадження досить низька. Тож менеджмент залучення та використання ПІІ в нашій державі потребує активного використання на практиці та втілення стратегії інноваційно-інвестиційної політики держави.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

ВПЛИВ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ НА РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

ІРИНА БАЙДАК, старший викладач
**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Мале підприємництво – органічний структурний елемент ринкової економіки, який забезпечує стійкість економічної системи і виконує важливу соціальну роль, створюючи робочі місця та джерело доходу для значних прошарків населення [1]. Малі підприємства є найбільш сприятливими для запровадження інновацій та розвитку конкуренції.

У країнах з розвинутою ринковою економікою чисельність зайнятих у сфері малого підприємництва, як правило, перевищує 50 % населення працездатного віку (країни ЄС), а подекуди, може наблизитись і до 80 % (Японія). В Україні у сфері малого підприємництва зайнято біля 30 % від усієї кількості зайнятих на підприємствах країни [2].

В сучасній економіці малий бізнес нестійкий. За даними американської статистики в перший рік після створення розоряються 80% малих підприємств, а протягом 5 років - 92%. У Великобританії кожне третє з новостворених малих підприємств припиняє своє існування через 3 роки, а через 6 років після реєстрації виживає тільки 35% таких підприємств. У Німеччині щорічно створюється близько 40 тис. підприємств малого бізнесу, і в той же час 20-25 тис. визнається банкрутами.

В умовах зростаючої нестабільності бізнес-середовища для малих підприємств, надзвичайно важливого значення набуває проблема врахування та пошуку шляхів зменшення ступеня ризику як на початку, так і під час здійснення господарської діяльності.

Планування – це єдина можливість подолати проблеми пов'язані з адміністративними бар'єрами, не вигідними умовами кредитування, низьким управлінським рівнем тим самим зменшивши ризики.

Таким чином планування зменшує невизначеність у діяльності підприємства, спонукаючи менеджерів передбачати наслідки зміни та

ефективно на них реагувати. Саме бізнес-план містить в собі як елементи стратегічного планування, так і тактику досягнення стратегічних цілей. Завдяки наявності стратегічного блоку, цей документ здатен на початковому етапі життєвого циклу малого підприємства оцінити можливість його виживання у відповідності до ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища.

Сьогодні можна говорити про нове розуміння суті і місця бізнес-планування в процесі управління малими підприємствами. Бізнес-планування необхідно розглядати як механізм інтеграції управлінських функцій з метою створення стратегічно керованого підприємства, що, вимагає тісного взаємозв'язку стратегічного і оперативного планування.

В сучасних умовах бізнес-планування стає важливим інструментом ефективного господарювання. Використання теоретичних основ бізнес-планування та можливостей його практичного застосування дає можливість забезпечити планову роботу за допомогою розвитку сучасної технічної бази комп'ютеризації, раціонального використання вітчизняної та світової науки в галузі планування та організації виробництва.

Список використаних джерел:

1. Черничко Т. В. Місце та значення малого бізнесу в розвитку національної економіки / Т. В. Черничко, В. В. Яворський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.4. – С. 151-156
2. Черевко О.Л., Іванісова А.В., Гарькава Т.Л. Процедура бізнес-планування та її вплив на розвиток малого бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92734/36-Cherevko.pdf?sequence=1>

КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК КЛЮЧОВА ЛАНКА ВИСОКОКОНКУРЕНТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

НАТАЛІЯ БАРАНЕНКО, студентка гр. МгФБС-1-18

НАТАЛІЯ ДЕМЧУК, професор, д.е.н

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Управління персоналом як підсистема менеджменту на сучасному етапі має велике практичне значення. Оскільки ефективно функціонування будь-якого підприємства в умовах розвинутого та висококонкурентного ринкового середовища імовірно лише за умови організованої стратегії та політики в системі менеджменту, де сформовані основні принципи оцінки відбору, компетенції, розвитку, мотивації працівників, здатних на високому професіональному рівні здійснювати заплановані цілі.

Управління персоналом є однією із найголовніших сфер діяльності організації, яка може багаторазово підвищити ефективність будь-якого виробництва.

Виходячи з теоретичних засад менеджменту, основними функціями процесу управління персоналом є планування, організація, керівництво, контроль та регулювання.

Аналіз теоретичних та практичних досліджень дозволяє нам сформулювати основні напрямки менеджменту щодо управління персоналом:

- діяльність спрямована на вирішення службових потреб, підтримку розвитку персоналу, кожного окремого працівника, удосконалення умов праці з метою виконання завдань організації;
- кожний працівник розглядається як особистість, якій пропонуються послуги по задоволенню індивідуальних потреб;
- орієнтація на майбутнє. Ефективне управління персоналом повинно допомагати організації забезпечувати її компетентними кадрами і в довгостроковій перспективі [2].

Управління персоналом в умовах ринку включає такі цілі і завдання: розробка і реалізація кадрової політики; розробка штатного розпису відповідно до стратегії підприємства; розробка професійно-кваліфікаційних вимог; забезпечення робочих місць фахівцями, підбір і відбір персоналу; регулювання руху персоналу та ін.

Сучасна стратегія управління людськими ресурсами дає позитивний ефект, якщо дотримуватись як мінімум таких умов [1]:

- відносно добре розвинена система адаптації до зовнішнього і внутрішнього ринку праці (індивідуальне планування кар'єри, підготовка і перепідготовка персоналу, стимулювання професійного зростання і ротації кадрів);
- існують гнучкі системи організації робіт (гурти якості, автономні робочі групи);
- використовуються системи оплати праці, побудовані на принципах всебічного врахування персонального внеску (зокрема і самими працівниками) і (або) рівня професійної компетентності (знання, уміння, навички, які реально опанували працівники);
- підтримуються високий рівень участі окремих працівників і робочих груп у розробці та прийнятті управлінських рішень, що стосуються їх повсякденної роботи;
- застосовується практика делегування повноважень підлеглим;
- функціонує розгалужена система організаційної комунікації, що забезпечує дво- і багатосторонні вертикальні, горизонтальні та діагональні зв'язки в організації.

Менеджмент персоналу – це не самоціль, а ефективний засіб забезпечення виконання організацією поточних завдань і досягнення перспективних цілей. Управління людськими ресурсами є одним з найважливіших

завдань підприємства для досягнення оперативних, тактичних і стратегічних цілей суб'єкта господарювання

Стратегія менеджменту персоналу організації передбачає сформовану та документально закріплену сукупність підходів до формування, розвитку і використання працівників підприємства з метою підвищення їх конкурентоспроможності для досягнення стратегічних цілей організації.

Список використаних джерел:

1. Григор'єв О. А. Концепція менеджменту знань та особливості моделювання системи управління кадровим потенціалом підприємства / О. А. Григор'єв // Науковий вісник НЛТУ України. - 2013. - Вип. 23.18. - С. 277-282. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlту_2013_23.

2. Костюченко Т. І. Роль менеджменту в сучасному управлінні персоналом у кризовий період / Т. І. Костюченко // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка. - 2013. - Вип. 3. - С. 67-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvChdieu_2013_3_11.

ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ В ЛОГІСТИЦІ АПК

Д. ВЕРБОЛОЗ, студент гр. МгМТз-2-17

Науковий керівник: доц. к.держ.упр Шпортюк Н.Л.

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Одним із пріоритетних напрямків відновлення економіки України залишається розвиток аграрного. В умовах глобалізації економічних перетворень основними суб'єктами аграрного ринку стали великі організаційні утворення типу інтегрованих виробничих структур – агрокомбінатів, агрохолдингів, концернів, корпорацій, діяльність яких зосереджує в собі збільшення масштабу сільськогосподарського виробництва та централізацію основних виробничих об'єктів.

Останнім часом у практичній діяльності аграрних підприємств дедалі ширше застосовують логістичні системи.

Логістичні системи відповідають загальноприйнятому поняттю системи, оскільки: складаються із системоутворювальних елементів; елементи взаємозв'язані та взаємозалежні; зв'язки впорядковані; зв'язки утворюють певну структуру із заздалегідь заданими властивостями. Системний підхід передбачає розгляд усіх елементів логістичної системи як взаємозв'язаних і взаємодіючих для досягнення єдиної мети управління. Відмінною особливістю системного підходу є оптимізація функціонування не окремих елементів, а логістичної системи в цілому, в результаті чого

проявляється так званий синергетичний ефект. Отже, з позицій системного підходу до організації бізнесу логістична система — відносно стійка сукупність ланок (структурних/функціональних підрозділів компанії; постачальників, споживачів, логістичних посередників), взаємозв'язаних та об'єднаних єдиним управлінням логістичним процесом для реалізації корпоративної стратегії організації бізнесу. Правильно побудована логістична система підприємств є визначальною у конкурентних перевагах, оскільки зорієнтована на скорочення товарних запасів, прискорення обігу оборотних коштів, зниження собівартості продукції та загальних логістичних витрат, оптимальне використання складських і транспортних потужностей, забезпечення споживачів якісним логістичним сервісом.

Специфіка сільськогосподарського виробництва дозволяє виділити основні системні характеристики логістики АПК: виконання замовлень клієнтів та організація каналів обслуговування; прогнозування попиту на сільськогосподарську продукцію та аналіз обсягів споживання; управління запасами продукції (сировини та матеріалів) та мінімізація втрат внаслідок неритмічності потоку поставок; комунікаційні зв'язки та доступність інформаційного простору для ритмічності потоку замовлень; утримання складів та мінімізація витрат зберігання; управління транспортним потоком; оптимізація географічного розташування виробничих та складських об'єктів; управління сервісним обслуговуванням; управління фінансовими потоками; управління кадровим потенціалом.

Список використаних джерел:

1. Портер Е. Майки. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов: Пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 454 с.
2. Сток Дж.Р., Ламберт Д.М. Стратегическое управление логистикой: Пер. с 4-го англ. изд. — М.: Инфра-М, 2005 — 197 с

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

ВІКТОРІЯ ВОРОНІНА, к.е.н., доцент кафедри менеджменту
ТЕТЯНА ОНИЩЕНКО, студ.

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Розвиток та зростання економічного потенціалу вітчизняних підприємств в умовах ринкових відносин значною мірою залежить від наявності надійної та ефективної системи фінансово-економічної безпеки.

Проблемам забезпечення фінансово-економічної безпеки на рівні господарюючих суб'єктів присвячені праці таких дослідників, як: Н. Дехтяр, О. Дейнека, О. Барановський, І. Бланк, Т. Васильців, В. Волошин,

І. Мойсеєнко, О. Марченко, Л. Шемаєва, І. Школьник та ін. Водночас, сучасні загрози в діяльності підприємства висувають принципово нові вимоги до розробки та впровадженню ефективного механізму забезпечення управління фінансово-економічною безпекою.

Погоджуємось з думками Дехтяр Н. А. та Дейнека О. В. [1], Мойсеєнко І. П. та Марченко О. М. [2] і вважаємо, що алгоритм управління фінансово-економічною безпекою складається з наступних елементів: організація, аналіз, планування, мотивація та контроль.

Організація забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві проявляється у формуванні організаційної схеми управління безпекою, визначення відповідальних співробітників, конкретизація завдань, обов'язків, прав щодо управління безпекою у структурних підрозділах підприємства.

Аналіз стану системи та рівня фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає моніторинг макро- та мікросередовища задля виявлення ризиків, оцінки загроз для підприємства; обчислення основних індикаторів рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності; проведення стратегічного, поточного та оперативного планування фінансово-економічної безпеки підприємства, створення стратегії управління безпекою підприємства.

Мотивація виявляється в системі заохочень, зовнішнього стимулювання для досягнення бажаного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства або штрафних санкцій за невиконання запланованих показників чи задля коригування індикаторів.

В основу механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства покладено системне поєднання функцій, інструментів, методів та організаційного, нормативно-правового і інформаційно-аналітичного забезпечення, що ґрунтуються на базі принципів забезпечення фінансової безпеки та об'єктивно існують як економічні закономірності. Принципи управління фінансово-економічною безпекою підприємства наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 - Принципи управління фінансово-економічною безпекою підприємства*

Принципи	Сутність
Законність	дотримання основ чинного законодавства під час забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства
Самостійність і відповідальність	діяльність підрозділу безпеки повинна повною мірою забезпечити захист інтересів та фінансову стійкість підприємства
Економічна доцільність	необхідно, щоб ефективність роботи системи безпеки була вищою від її вартості
Обґрунтованість	всі заходи щодо безпеки повинні проводитися з використанням досягнень науки й техніки, надавати надійний захист на певному рівні безпеки
Комплексність	гарантування взаємозалежної системи безпеки всіх ресурсів підприємства (інформаційні, людські, матеріальні й ін.) і здатність системи до розвитку й удосконалювання

Своєчасність	всі дії системи безпеки повинні мати характер, що попереджає, а постановка завдань із надання безпеки повинна проводитися на ранніх стадіях розроблення системи безпеки на підставі аналізу моделей загроз, конкурентів, об'єктів захисту
Безперервність	головний принцип безпеки, що припускає перелік заходів під час функціонування системи безпеки
Активність	реалізація активних мір захисту власних інтересів із використанням нестандартних форм і способів захисту
Координація й взаємодія	організація взаємодії заходів із всіма підрозділами підприємства й здійснення єдиного управління процесом безпеки підприємства, організація взаємодії з державними й правоохоронними органами
Спеціалізація	використання для надання безпеки спеціалізованих організацій, що мають відповідні ліцензії й досвід практичної роботи з певного напрямку
Централізація управління	керування безпекою підприємства повинен здійснювати перший керівник, а функціонування системи безпеки повинно відбуватися з використанням певних функціональних і методологічних принципів

**узагальнено на основі [3]*

Вважаємо, що сучасний механізм управління фінансово-економічною безпекою розвитку підприємства повинен враховувати необхідність формування двох напрямів стратегій:

– перший напрям стратегій повинен враховувати ситуацію, визначати цільові настанови й формувати політику підприємства для втримання й розширення свого життєвого простору;

– другий напрям стратегій повинен охоплювати методи, прийоми й інструменти для вивчення стратегій, що формуються іншими суб'єктами (державою, підприємствами-конкурентами), спрямованих проти діяльності й розвитку підприємства та звужуючих його життєвий простір.

При цьому для реалізації першої стратегії необхідно здійснювати оцінювання відповідності ресурсів загальним стратегічним цілям розвитку підприємства. Для реалізації другої стратегії необхідно створювати систему розпізнавання й оцінювання ступеня небезпеки загроз, створюваних зовнішнім оточенням і сформованою внутрішньою ситуацією на підприємстві та розробити механізми захисту від них.

Важливе місце в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства займає алгоритм функціонування механізму управління безпекою. Встановлено, що у загальному вигляді цей алгоритм може мати такі етапи:

1. Аналіз негативних (внутрішніх і зовнішніх) впливів (чинників) на стан фінансової безпеки підприємства.

2. Оцінка можливих фінансових втрат (втрати по фінансовій безпеці) від дії внутрішніх і зовнішніх негативних чинників.

3. Оцінка поточного стану рівня забезпечення фінансової безпеки підприємства.

4. Розробка комплексу заходів щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

5. Бюджетне планування реалізації сукупності розроблених заходів із забезпечення безпеки.

6. Планування рівня забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами.

7. Поточне планування фінансової діяльності підприємства, включаючи забезпечення фінансово-економічної безпеки.

8. Оперативна реалізація запланованих заходів із забезпечення безпеки.

9. Контроль за реалізацією запланованих заходів із забезпечення фінансової безпеки підприємства.

10. Коригування (через наявність зворотного зв'язку) комплексу заходів із забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Отже, рішення щодо формування механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства повинні прийматися на основі відповідної концепції, яка розкриває та уточнює сутність його дії. Підтримка фінансово-економічної безпеки підприємства можлива лише за умови реалізації на підприємстві дієвого механізму її забезпечення та управління. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства сприятиме досягненню належного рівня безпеки суб'єктів господарювання, своєчасному виявленню та розробці заходів з нейтралізації зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпеченню стабільного ефективного функціонування вітчизняних підприємств в кризових умовах економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В. Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство : колективна монографія / За заг. ред. К. С. Шапошникова та ін. У 2 томах. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015. – Т. 2. – 420 с.

2. Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посібник / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. – Львів: Брама, 2011. – 380 с.

3. Козаченко А. В. Економічна безпека підприємства. Сутність і механізм забезпечення : монографія / А. В. Козаченко, В. П. Понаморов, А. Н. Лещенко. – К. : Вид-во «Либра», 2003. – 280 с.

4. Шемаєва Л. Г. Забезпечення економічної безпеки підприємства на основі управління стратегічною взаємодією із суб'єктами зовнішнього середовища : монографія / Л. Г. Шемаєва. – Київ, 2009. – 357 с.

5. Школьник І. О. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів [Текст] : навч. пос. для студ. / І. О. Школьник, А. М. Куліш, І. М. Кобушко. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 332 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ

ЛАРИСА ГУРСЬКА, викладач

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь

Формування конкурентного середовища стимулює підприємства звернути увагу на ефективність і якість товарів, які виробляються, оскільки в гострій конкурентній боротьбі здатні вижити тільки ті компанії, які зможуть швидко адаптуватися до жорстких умов. В цій ситуації надзвичайно важливою є якість продукції та управління компанією.

Якість – ступінь, до якого властивість власних характеристик продукції, процесу або системи задовольняє сформульовані потреби чи очікування споживача. Управління якістю – скоординована діяльність, яка полягає у спрямуванні та контролюванні організації щодо якості [4, с.342].

Вагомий внесок у дослідження побудови та оцінки ефективності системи управління якістю на підприємстві зробили такі провідні зарубіжні та вітчизняні вчені, як А.В. Глічев, М.І. Круглов, І.Д. Крижанівський, Н. Ольдерогге, Корнєєва, І.В. Сіменко, М.І. Шаповал.

Процес управління якістю на підприємстві, виходячи із основних положень сучасної концепції менеджменту якості, розглядається як самостійна, складна функція управління бізнес-процесами, цілями реалізації котрої є:

- ✓ підвищення конкурентоспроможності та прибутковості підприємства за рахунок підвищення якості продукції;
- ✓ зниження всіх видів витрат і укріплення економічної стабільності підприємства;
- ✓ дотримання вимог охорони навколишнього середовища;
- ✓ забезпечення цілеспрямованого та системного впливу на параметри якості в напрямі їх постійного поліпшення [2, с.122].

Одним із сучасних методів управління компанією є TQM (Total Quality Management) – всеохоплюючий менеджмент якості. Це концепція, яка передбачає загальне, цілеспрямоване та добре скоординоване застосування систем і методів управління якістю в усіх сферах діяльності – від досліджень до сервісного обслуговування за участі керівництва та співробітників усіх рівнів та за умов раціонального використання технічних можливостей.

Метою TQM є досягнення довгострокового успіху шляхом максимального задоволення запитів усіх груп, зацікавлених у діяльності компанії. В поняття «зацікавлені сторони» входять люди або компанії, зацікавлені в успіху діяльності організації, а саме: споживачі, власники, робітники, постачальники та суспільство, але й ряді випадків можуть належати і інші сторони.

Завданнями TQM є постійне поліпшення якості шляхом регулярного аналізу результатів та коригування діяльності, прагнення до повної

відсутності дефектів та зниження невиробничих витрат, забезпечення конкурентоспроможності та завоювання довіри всіх зацікавлених груп за рахунок використання передових технологій, гнучкості, своєчасних поставок, енергії колективу .

TQM являє собою не просто підхід до організації процесів планування, забезпечення та контролю якості продукції фірми. Основні положення концепції TQM можна висловити наступними тезами.

1. Визначальна роль керівництва у заходах з реформування підприємств на основі принципів TQM.

2. Основна увага – клієнтам.

3. Стратегічне планування.

4. Залучення усіх співробітників.

5. Підготовка персоналу.

6. Нагороди та визнання.

7. Розробка продукції та послуг повинна швидко реагувати на потреби і очікування споживачів, які постійно змінюються та збільшуються.

8. Управління процесом.

9. Якість постачальників.

10. Інформаційна система.

11. Кращий досвід.

12. Постійна оцінка ефективності роботи системи управління якістю [3, с.62].

Необхідно зазначити, що питання забезпечення, підтримання та підвищення якості і конкурентоспроможності обов'язково необхідно розглядати у взаємозв'язку, орієнтуючись на ті підходи та концепції, що домінують як в межах країни, так і на рівні компанії якість створюється у конкретних організаціях і процес її забезпечення у кожній бізнесовій організації починається із свідомості співробітників і чіткого розуміння ними тих цілей, що є пріоритетними для компанії. Визначення пріоритетності цілей компанії здійснюється на основі концепції державної політики і тих пріоритетів, які чітко сформульовані і проголошені на рівні держави у вигляді національної політики у галузі якості. Значення та необхідність управління якістю на рівні організації визначається тим, що сприяє задоволенню все більших потреб та очікувань споживачів і, відповідно, надає поштовх для розвитку і вдосконалення бізнесу.

Ідеї всеосяжного менеджменту якості закладено в основу міжнародних стандартів ISO 9000:2000, щоб допомогти організаціям усіх видів і розмірів упровадити й забезпечити функціонування ефективних систем менеджменту якості [1].

Впровадження TQM є складним проектом для будь-якого підприємства, для успішної реалізації якого необхідне точне знання та дотримання всіх закономірностей і документації. Залучення персоналу – традиційно один з найскладніших моментів у процесі становлення системи. Методів залучення два: інформування та навчання. Обидва вимагають постійної

уваги, а інформуванню в стандарті відведений окремий підрозділ. Систематичне навчання не означає постійних великих витрат на залучення зовнішніх тренерів. Значно ефективніше внутрішнє навчання, яке проводиться силами співробітників підприємства, що передбачено стандартом.

Сучасним керівникам слід усвідомити, що шлях до успіху в кожній компанії безумовно свій, але так чи інакше він проходить через якість. Впровадження TQM – складний і тривалий проект (терміном до 1,5-2 роки), і практика показує, що на етапах впровадження та початкового функціонування система неминуче сприймається співробітниками як додаткове навантаження і приводить до опору, подолати який допоможе програма впровадження TQM, котрий повинен включати: опис етапів впровадження, список відповідальних за кожен етап проекту, процедуру оцінки впровадження TQM. Проте, основним чинником успіху в справі залучення персоналу є наполегливість і неухильне слідування вибраному курсу.

Список використаних джерел:

1. ДСТУ ISO 9000-2001. Системи управління якістю – Основні положення та словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://omul.org/info/dstu/file/gost2905.html>
2. Михайлов С.І. Менеджмент [текст]: навч. посіб. / С.І. Михайлов, Т.І. Балановська, О.С. Степасюк [та ін.] / За ред. С.І. Михайлова – 2-ге вид. випр. та доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 536 с.
3. Ольдерогге Н. Менеджмент четвертого покоління: современная концепция менеджмента / Н. Ольдерогге // Менеджмент. – 2012. - №11
4. Шаповал М.І. Менеджмент якості: Підручник. – 3-тє вид., випр.. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2012. – 471 с.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ТА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ

ВЛАДИСЛАВ ДАНЬКО, здобувач
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»,
м. Херсон

Сфера охорони здоров'я є одним із найважливіших елементів соціальної інфраструктури суспільства. Її функціонування забезпечує відтворення людського потенціалу, визначає спроможність національної економіки в цілому в довгостроковій перспективі. Здоров'я населення країни є інтегрованим показником якості життя та критерієм успішності здійснених політичних, соціальних й економічних трансформацій.

Проблеми реформування системи охорони здоров'я країни, зумовлені складною економічною ситуацією, пов'язаною з дефіцитом усіх видів ресурсів, актуалізували питання про перехід охорони здоров'я від екстенсивної розподільчої системи ресурсного забезпечення до інтенсивної моделі розвитку з використанням економічних методів управління та запровадження інновацій [1]. Для виявлення достатності закладів охорони здоров'я в забезпеченні населення України медичними послугами при нинішньому стані їх розвитку доцільно визначити залежності між кількісними характеристиками їх діяльності та демографічними змінами населення України.

Стан здоров'я населення передусім характеризується системою показників, зокрема рівнем захворюваності, демографічними показниками (народжуваність, смертність, приріст населення та ін.), тривалістю життя, інвалідністю, фізіологічним розвитком населення тощо. Окремо кожен із цих показників не дозволяє дійти висновку про загальний стан здоров'я населення. Тільки в сукупності вони дають досить повну характеристику. Показники кількості відвідувань амбулаторно-поліклінічних закладів на 10 тис. населення, кількості таких закладів, кількості лікарняних ліжок на 10 тис. населення обрано як найбільш характеристичні щодо обсягу надання послуг з охорони здоров'я. Крім того, за цими характеристиками статистичні дані є найбільш докладними, що визначає релевантність даних характеристик. Джерелом інформації виступають статистичні дані, опубліковані Державною службою статистики України [2].

Перш за все досліджено динаміку чисельності населення України, що свідчить про його щорічне скорочення за 2000-2016 рр. Так, якщо у 2000 р. чисельність населення України складала 48923,2 тис. чол., то в 2016 р. зменшилася майже на 6338,7 тис. чол. і склала 42584,5 тис. чол. (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя за підсумками 2015-2016 рр.). Отже, щороку чисельність населення зменшувалася на 372,86 тис. чол., або майже на 1,00%. Розуміння наявної тенденції зменшення населення в Україні потребує її порівняння з показниками інших європейських держав. З цієї позиції проаналізовано 10 найбільших за площею країн. Так, перше місце за площею належить саме Україні, яка займає 603700 км², Франція – 547030, Іспанія – 505992, Швеція – 449964, Норвегія – 385155, Німеччина – 357050, Фінляндія – 338145, Польща – 312685 км².

Найбільш важливими проблемами реформування сфери послуг щодо охорони здоров'я, зокрема, є такі [3]: недостатність обсягів фінансування; недосконалість механізму державного фінансування; нераціональність використання отриманих ресурсів; недосконалість законодавства; недоступність одержання якісних послуг щодо охорони здоров'я; низька якість кадрового забезпечення; недосконалість структурно-організаційної моделі системи охорони здоров'я. Саме на подолання останнього недоліку переважно спрямована реформа охорони здоров'я в Україні, що для

більшості громадян уособлюється у скороченні чисельності амбулаторно-поліклінічних закладів та декларованому державою збільшенні обсягу послуг, які надаються «сімейними лікарями». Однак ні в наукових публікаціях, ні в дослідженнях, ініційованих органами державної влади, ні у програмних документах немає якісної чи кількісної характеристики взаємозв'язку між обсягами послуг щодо охорони здоров'я та загальними характеристиками здоров'я населення або / та його чисельністю. Окрім того, що причинно-наслідкові зв'язки між чисельністю населення України та обсягом наданих послуг щодо охорони здоров'я залишалися недоведеними, сам характер цих зв'язків є суперечливим, а саме: між чисельністю населення (як причиною) та обсягом надання послуг щодо охорони здоров'я (як наслідком) існує майже прямо пропорційний обернений зв'язок, тоді як потреба у зазначених послугах має прямо залежати від чисельності населення; якщо кількість відвідувань амбулаторно-поліклінічних закладів прямо пов'язана з чисельністю цих закладів, то кількість лікарняних ліжок є оберненою до інших характеристик обсягу надання послуг щодо охорони здоров'я [3,4].

Список використаних джерел:

1. Шевченко В. А. Особливості функціонування системи закладів охорони здоров'я України в умовах їх інноваційного розвитку. Управління розвитком. Харків, 2016. № 3 (185). С. 41–48.
2. Демографічна та соціальна статистика: охорона здоров'я / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 16.02.2016).
3. Шевченко В.А. Взаємозалежність параметрів розвитку підприємств сфери медичних послуг в Україні. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: ТНЕУ «Економічна думка», 2016. Т. 25. №2. С. 146-153.
4. Щодо пріоритетних напрямів вітчизняної системи охорони здоров'я. Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/480> (дата звернення: 17.11.2016).

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ У ВИЩІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Ю. БАГЛЮК, к.е.н., доцент

Є. ДАЦИК, магістр

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Актуальність. На сьогодні інформація має статус ведучого фактора економічного відтворення і стає основою всіх економічних відносин. Тому,

важливо створювати зручну у користуванні інформаційно-аналітичну систему в усіх сферах діяльності людини і, насамперед, в сфері удосконалення системи освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковими дослідженнями різноманітних аспектів автоматизації й інформаційного забезпечення систем управління, у тому числі на державних та приватних підприємствах, займалися вчені Є.Балашов, Н. Бусленко, В. Глушков, В. Гончаров, А. Дабагян, А. Іваненко, І. Кононенко, Н. Міхеєва, Г. Поспелов, М. Раду, Ю. Якутін та ін.

Мета дослідження. Метою дослідження є наукове обґрунтування та розробка методичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності закладів вищої освіти на державному рівні, та в подальшому впровадження реального проекту. Проект включає у себе розробку зручної платформи для здобувачів освіти та викладачів.

Виклад основного матеріалу. Система освіти, що застосовується в Україні, називається Болонською. У 2005 році в Бергені Болонську декларацію підписав міністр освіти України. Але насправді українська система не має і половини якостей, які приписуються Болонській системі. Тому, втілення такого проекту, що описуватиметься в статті, дещо наблизить вітчизняну систему освіти до того рівня, якою вона насправді має бути.

Сучасна система освіти в Україні передбачає надання освітніх послуг абітурієнтам за великим переліком спеціальностей у всіх куточках країни. Кожен університет має свою інформаційну базу, сайт, платформу через яку усі студенти та співробітники ЗВО мають можливість обмінюватись інформацією стосовно освітнього процесу та робочими моментами. Розглянемо на прикладі Донецького національного університету імені Василя Стуса платформу, якою користується ЗВО. У системі Office 365 ДонНУ імені Василя Стуса студенти та працівники вишу можуть листуватися, обмінюватися даними, шукати потрібну інформацію, завантажувати літературу, лекції та презентації викладачів, дивитися розклад занять та отримувати додаткову інформацію стосовно цікавих заходів та ін. Таке практикують не тільки ЗВО, які були перенесені з окупованої території, а і багато інших ЗВО України та світу. Ця платформа ДонНУ імені Василя Стуса була запущена у роботу 4 роки тому. Однак, сучасні потреби користувачів зростають, тому запропонований проект дозволить розширити можливості платформи та спростити освітній процес.[1]

Першочерговим завданням стане побудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів освіти, яка являє собою складну, інтегровану, багаторівневу, ієрархічно організовану людино-машинну систему, призначену для підтримки ефективного управління, здійснення контролю над усіма освітніми процесами за допомогою сучасних інформаційних технологій. Планується, що ця платформа буде об'єднувати усі виші України, але на початку у тестовому режимі працюватиме на базі

Донецького національного університету імені Василя Стуса. У подальшому, якщо він проект вдалим, планується підключення усіх наукових центрів (університетів, академій тощо) і це буде спільна інформаційна база, яка поєднуватиме усіх здобувачів вищої освіти і викладачів країни.[2]

Ідея впровадження такого проекту не інноваційна, вже багато країн мають такий ресурс, здебільшого країни Євросоюзу, зокрема Польща вдало реалізувала таку ідею вже багато років тому. Польська платформа USOS об'єднує усі ЗВО країни, підключення до неї є обов'язковою вимогою, щоб надання освітніх послуг від ЗВО були і в подальшому можливими. Тому, маючи такий вдалий приклад з цього питання, можна впевнено перейняти досвід та запровадити в українській системі освіти такий потужний, зручний ресурс.

Позитивні сторони від реалізації цього проекту:

- зручність використання ресурсу;
- на платформі буде розміщуватись і оновлюватись інформація, щодо академічної мобільності студентів. Тобто, усі бажаючі матимуть можливість своєчасно бачити усі пропозиції по обміну на навчання між ЗВО своєї країни та світу. Це дасть змогу прозоріше відбирати кандидатів;
- об'єднання усіх вишів надасть більш швидку можливість обмінюватись важливою інформацією;
- на платформі у студентів буде можливість бачити свої результати за усіма видами контролю, починаючи з реферату і закінчуючи балами за екзамен. Ця структура допоможе знизити корупцію у закладах вищої освіти;
- спочатку буде розроблена, а потім і викладена у відкритий доступ велика бібліотека для студентів. Окрім літератури навчальної, буде художня та інших напрямків.
- платформа включатиме допоміжні програми для навчання (наприклад, для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 071 Облік і оподаткування - програма 1С), які можна вільно і безкоштовно установити на свій комп'ютер і користуватися;
- здобувачі вищої освіти матимуть можливість вивчати обрану іноземну мову, для чого вони будуть забезпечені літературою та відео матеріалами повністю і безкоштовно. Трохи згодом будуть на базі кожного вишу розроблені та введені вебінари;
- в подальшому планується розробка спрощеного мобільного додатку, зручного для виконання найпростіших функцій (листування, перегляду результатів оцінювання та ін.), на який оперативно будуть приходити найважливіші повідомлення. Саме він надасть можливість швидше отримувати інформацію, оскільки миттєво сповіщатиме користувачів про важливі зміни;
- платформа буде дуже зручною для таких споживачів, як сторонні працівники, яким потрібно підвищити кваліфікацію. Адже не завжди можна достатню кількість робітників зняти з виробництва і відправити на

підвищення кваліфікації на 2 - 4 тижні. Економніше буде керівництву звернутися до найближчого вишу і підключити на короткий термін працівників до розробленої платформи, де вони пройдуть комплекс відео-тренінгів та складуть іспит, не покидаючи робоче місце. Лише одну годину у робочий час буде приділено курсу підвищення кваліфікації, вивчаючи матеріали та виконуючи завдання. На рис. 1 наведений алгоритм процесу підвищення кваліфікації:

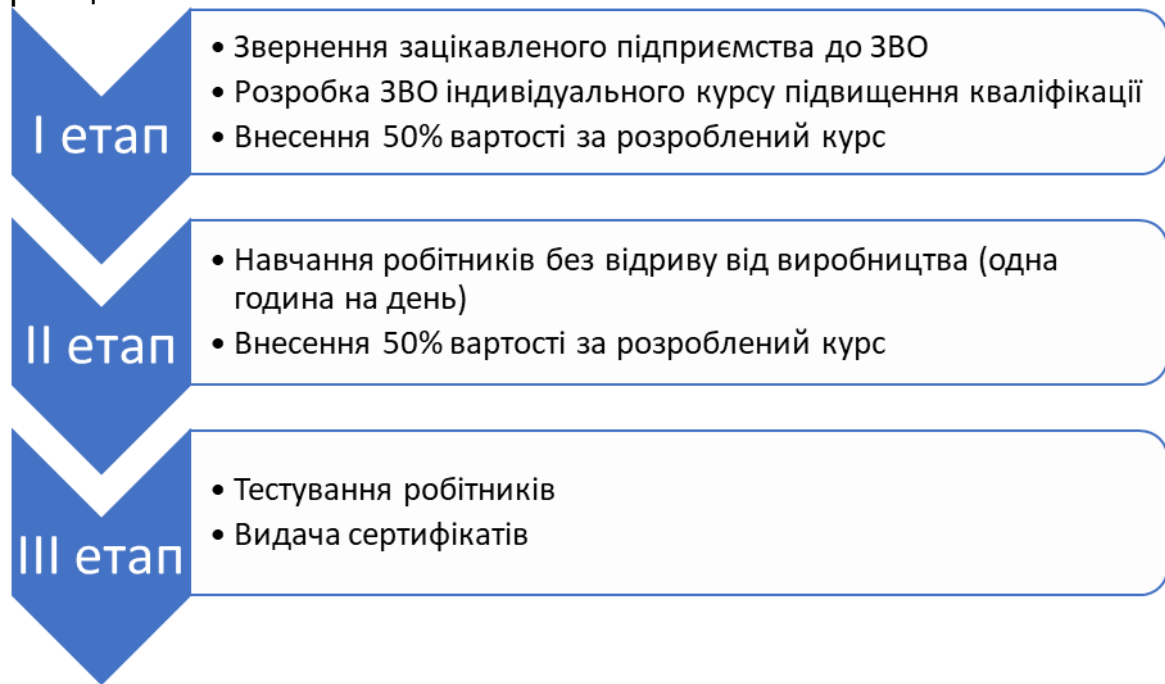

Рис. 1. - Алгоритм процесу підвищення кваліфікації

Основними завданнями розробленої системи стануть:

- ІТ-підтримка процесу навчання в усіх вишах країни одночасно;
- проведення професійного обслуговування процесу навчання;
- комплексне впровадження системи матеріального забезпечення;
- полегшення освітнього процесу.

Крім того, Платформа міститиме інформацію про всіх здобувачів вищої освіти, аспірантів, докторантів і співробітників університету, а також всіх заходів, які реалізуються в університетах, тобто буде виконувати функцію багатофункціонального архіву. При цьому, за бажанням, майбутній роботодавець може простежити весь хід курсу навчання студента, від початку, через записи про успішність студента, включеної в окремі роки навчання (з оцінками), до моменту отримання диплома, а також науковий рейтинг по ЗВО. Ця система не тільки спростить комунікації між усіма користувачами, вона буде прозорою і обійти її буде дуже складно [3].

Така інформаційна інфраструктура стане обов'язковою для усіх вишів в Україні. Її можна зробити і безкоштовним ресурсом, але маючи у собі таке велике розмаїття корисних програм для навчання, звичайно можлива невелика щорічна плата за такий корисний ресурс, яка є цілком доцільною. Прибутковість проекту можна забезпечити, розміщуючи актуальну

рекламу на сторінках сайту, орієнтуючись на аудиторію користувачів. Назва проекту - система інформаційного забезпечення освітнього процесу (СІЗОП).

У рамках роботи над проектом, було розроблено пробну версію логотипу для програмного комплексу СІЗОП, який ще буде корегуватися. Використана подібність назви СІЗОП до грецької мови. Шрифтове рішення має античну стилістику. Базовим елементом логотипу є храм Парфенон (метафора сховища знань). Розроблений логотип може використовуватися як іконка програмного забезпечення, а також у подальшому може прикрашати іконку мобільного додатка і стати базисом візуального комплексу бренду СІЗОП (рис. 2).

Рис.2. - Логотип платформи СІЗОП

Створюючи дизайн логотипу платформи СІЗОП треба звертати увагу на усі складові. Саме по цих елементах користувач у першу чергу зможе оцінити проект, судитиме перший час після входу на сайт про те, чи є проект вдалим. Варто приділити увагу візуалізації проекту. [4]

Фінансування проекту здійснюватиме держава. Виконавцем проекту стане приватна фірма, яка виграє тендер. Для реалізації проекту необхідна проектна команда, яка складатиметься з головного менеджера проекту, двох його помічників, Team leader, трьох ІТ – розробників, двох тестувальників та дизайнера. Орієнтовна вартість проекту складатиме 2,5 млн грн. Після розробки до платформи обов'язково повинні будуть підключитися усі ЗВО країни, як приватні, так і державні. Цей ресурс об'єднає усіх здобувачів вищої освіти та людей, що працюють у цій сфері, зробить процес навчання доступнішим, полегшить комунікацію. Користувачам платформи необхідно лише буде зареєструватися і надалі користуватися ресурсом в період навчання. [5]

Висновки. У роботі відображена роль проекту вдосконалення інформаційної структури закладів вищої освіти. Основною ідеєю реалізації проекту стало створення інформаційної структури для ЗВО України. Впровадження платформи спростить абітурієнтам пошук та вибір вишу, здобувачам вищої освіти спростить процес навчання, викладачам та керівникам ЗВО - пошук нових перспектив розвитку свого навчального закладу, власного професійного зростання, удосконалення методів навчання. Реалізація цього проекту в майбутньому очікує багато відгуків та пропозицій щодо подальшого розвитку та удосконалення проекту.

Список використаних джерел:

- 1) Черномазова В. А. Все о методе проектов / В. А. Черномазова // — 2013. — № 7/8. — С. 15—18.[1]
- 2) Безверхнюк Т. М. Проектно-орієнтований підхід як нова філософія організації управління державними програмами і проектами / Т.М. Безверхнюк // Науковий вісник Академії муніципального управління : збірник наукових праць. — Вип. 3/2011. — Київ: Академія муніципального управління, 2012. — С. 17-24.[2]
- 3) Воробець С. Й. Створення автоматизованих інформаційних систем на засадах процесного підходу / С. Й. Воробець, В. П. Кічор, А. В. Симак // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : збірник наукових праць ; відп. ред. О. Є. Кузьмін. — Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2014. — С. 408—413.[3]
- 4) Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 4 лютого 1998р. № 75/98-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 1998. — № 27—28. — Ст. 182.[4]
- 5) Ноздріна Л. В., Полотай О. І. Дослідження передумов запровадження інноваційних освітніх проектів у ВНЗ //CD-ROM: ISBN 978-966-593-624-4. — Міжнародна науково-практична конференція «Е-навчання у вищій школі — проблеми й перспективи» (INCEL-08). — NTU: «KhPI», 2012. — С. 1—6.[5]

EVENT- МЕНЕДЖМЕНТ – ЕФЕКТИВНА МОДЕЛЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ

ВАЛЕРІЙ ЗАБАРА, студент 2 курсу, спеціальність «Менеджмент»
ГАННА СОЛОМІНА, к.е.н, доцент кафедри економіки та фінансів
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Пошук ефективних моделей функціонування бізнесу формує потребу в розробці та впровадженні нових підходів до управління, застосування інноваційних управлінських методів та інструментів. У дослідженні, в якості відповідного інструменту управління, розглядається івентивний менеджмент, який застосовують на практиці передові вітчизняні підприємства.

При цьому під інновацією розуміється технологія, метод, інструментарій, що відповідає трьом ключовим критеріям [1]:

- важливості – забезпечує вигоди, які сприймаються як значущі;
- унікальності – вигоди за рахунок унікальності принесуть додаткові переваги;
- стійкості – вагомість переваги забезпечується використання «стійких» методів, зменшуючи ризик.

Event-менеджмент в системі маркетинг-менеджменту здебільшого відноситься до PR-інструментарію, на рівні з такими елементами, як прес-реліз, фірмовий стиль [2,3].

Вітчизняні фахівці event-індустрії позначають ним організацію та проведення заходів, як один з нових інструментів створення і підтримки іміджу підприємства або його продукції. Просування нової економічної одиниці на ринок за його допомогою призводить до зростання рекламного кластера, зменшуючи необхідність проведення прямої реклами, збільшення чутливості споживачів до нецінових факторів.

У європейських країнах event-менеджмент – інструмент роботи BTL-агентств, що найбільш динамічно розвиваються на комунікаційному ринку [4]. Непрямим показником зростання ринку та послуг event в Україні можна вважати збільшення кількості агентств, що їх надають [5], проте, фактично, їх кількість значно більша, оскільки офіційні дані не враховують незареєстрованих юридичних осіб.

Проведений аналіз використання event-менеджменту в практиці управління свідчить, що ґрунтовні його дослідження відсутні. До нього, здебільшого відносять інструменти стратегічного маркетингу, підкреслюючи значення в процесі комунікації з клієнтами: підприємства проводять заходи, спрямовані на просування товарів, для того, щоб полегшити комунікації з потенційними клієнтами. Event-менеджмент також розуміють як впровадження методів управління проектами – project management в практику проведення подій, наголошується на необхідності формалізованого проектного підходу до організації заходів [6].

Подальше практичне впровадження та розвиток event-менеджменту у вітчизняній практиці дозволить розширити інноваційну управлінську технологію, що зможе вирішувати наступні завдання [7]:

- підвищити обізнаність продукту та презентацію іміджу;
- зростання продажів;
- задоволення потреб суспільства.

Необхідно відмітити, що event-менеджмент виступає універсальною технологією реалізації стратегічних цілей підприємства через побудову ефективних комунікацій зі стейкхолдерами, створення іміджу підприємства, як внутрішнього так і зовнішнього. Результатом використання підходу є можливість покращення та зміцнення становища на ринку в довгостроковій перспективі, підвищення репутації, що в подальшому позначиться на капіталізації в цілому. Отже, головним завданням є формування цілісної event-політики, яка має враховувати специфіку діяльності, кадрову політику, ресурси, стратегічні цілі, оскільки event-менеджмент направлений на вивчення торгової марки, бізнесу, цільової аудиторії, розробку концепції заходу, а також планування технічних аспектів [8].

На сьогодні методи та інструменти ведення бізнесу знаходиться у фазі активного розвитку, тому інновації є неминучими. Особливо це стосується великих підприємств, для яких систематизація планування

кожного заходу в рамках event-політики - є стадією розвитку event-менеджменту, що має стати інноваційним інструментом досягнення цілей підприємства на всіх етапах її функціонування.

Список використаних джерел:

1. Васильєва М.Г. Мотивация персонала в условиях внедрения инноваций // Управление персоналом. – 2009. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.top-personal.ru/issue.html?2028>
2. Касьянов Ю.В. PR-кампания своими силами. – СПб.: Питер, 2008. – 250 с.
3. Shone A., Parry B. Successful event management: a practical handbook. – Cengage Learning EMEA, 2004. – P. 13.
4. Альманах лаборатория рекламы, маркетинга и Public Relation. 2004. – № 5 (36).
5. 346 агентств згідно даним сайтуMaria.ua. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://maria.ua/ru/kyiv/ivent-agentstva>
6. Wikipedia. Event Management. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Event_management#Marketing_tool.
7. Carter L. Event Planning. – AuthorHouse, 2007. – P. 3.
8. Event-менеджмент – организация мероприятий на высшем уровне [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pr2b.net/index.php/articles/91-listprevent>.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОЦІНКА ПЕРСОНАЛУ»

А. СЕРЕДА, к.е.н., доцент

В. ЗАВАЛЬНА

**Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця**

В умовах сучасного розвитку економіки оцінка персоналу набуває особливого сенсу, адже саме у період кризи та мінімізації витрат на персонал знижується заробітна плата, відбуваються скорочення персоналу, і, при цьому, кожен продуктивний працівник розглядається як об'єкт для інвестування фінансового капіталу.

З метою правильного розподілення інвестицій важливо мати чітке уявлення про можливості та перспективи кожного працівника компанії, адже в важкий період для компанії важливо зберегти найбільш ефективних працівників.

Правильно організована та методично-обґрунтована оцінка персоналу значно спрощує безліч HR-процедур, таких як пошук та відбір

персоналу, кадрові ротації, навчання та підвищення кваліфікації працівників, процеси матеріального та нематеріального стимулювання.

Метою дослідження є формування єдиного теоретико-методологічного підходу до визначення поняття «оцінка персоналу».

Оцінка персоналу є важливим інструментом оцінки поточного стану персоналу організації, який проводиться з метою побудови ефективної стратегії, політики та системи управління персоналом. Завдяки даному аналізу з'ясовується потреба організації в працівниках певної кваліфікації, рівні трудового потенціалу фірми, вимоги до компетентностей працівників. У свою чергу дана інформація дозволяє вирішувати значний спектр кадрових завдань.

Успішність управління персоналом організації значної мірою залежить від ефективності функціонування каналу зв'язку між суб'єктом управління та об'єктом управління. Оцінка персоналу по суті і є одним з таких каналів, який подає інформацію суб'єкту управління про стан об'єкта, можливі проблеми та напрямки управлінського впливу.

Більшість науковців не розглядають оцінку персоналу як самостійну підсистему кадрового менеджменту, а лише в рамках вирішення окремих завдань.

Недостатньо досліджене і поняття «оцінка персоналу», а без його наявності неможливе складання будь-якої науково обґрунтованої концепції.

У таблиці 1. Наведені основні трактування «оцінки персоналу» різними теоретиками.

Табл.1. – Підходи до визначення поняття «оцінка персоналу»

Автор	Визначення «оцінка персоналу»
П.В. Журавльов, С.А. Карташов, Н. А. Мансуров	...«оцінка потенціалу, оцінка індивідуального внеску» [1].
Є. Рудавіна і В. Екомасов	..процедура, проведена в організації, що має очний або заочний характер, покликана дати відповіді на поставлені замовниками даної процедури питання» [2]
Р.Е. Хруцький і Р.А. Толмачов	...система періодичної (регулярної) оцінки результатів праці працівника або продемонстрованих навичок, підходів до виконання роботи (за місяць, квартал, рік) відповідно до цілей (стандартами) і завданнями (результатами) діяльності, встановленими для даної посади [3]
О.А. Борисова	...процес визначення ефективності діяльності співробітників у реалізації завдань організації з метою послідовного накопичення інформації, необхідної для прийняття подальших управлінських рішень» [4].
С.В. Шекшня	...процес визначення ефективності виконання співробітниками організації своїх посадових обов'язків і реалізації організаційних цілей [5, с. 215]

В.С. Половинко	...систематичне порівняння показників і параметрів об'єкта з якимось нормативним чи бажаним показником» [6, с. 74].
О.Я. Кібанов, Л.В. Балабанова та Л.М.Шимановська – Діанич	...цілеспрямований процес встановлення відповідності якісних характеристик персоналу (здібностей, мотивацій та властивостей) вимогам посади або робочого місця [7, с.339].
Є. В. Маслов	...процедура, що проводиться з метою виявлення ступеня відповідності особистих якостей працівника, кількісних і якісних результатів його діяльності відповідним вимогам [8, с.218-219].
О.П. Єгоршин	...це визначення відповідності працівника вакантній або займаній посаді [9]

Є. Рудавіна і В. Екомасов акцентують увагу на тому, що процедура оцінки не є кінцевою і служить для отримання інформації, яка сприяє діям і процедурам, які необхідні для прийняття остаточного і обґрунтованого рішення.

На нашу думку, висновки професора і наукового співробітника Центру глобального лідерства INSEAD С.В. Шекшні про те, що оцінка позитивно впливає на вмотивованість персоналу та рівень їх професійної підготовки, цілком правильні та доречні, адже працівники, які не задоволені своїми результатами та прагнуть до переміщення по кар'єрних сходах, розуміють свої слабкі та сильні сторони, та напрями свого професійного та особистісного розвитку. Працівники ж, які після оцінки отримали очікуване підвищення, чи іншу нагороду (матеріальну чи нематеріальну) стають більш мотивованими на продуктивну роботу.

В.С. Половинко зауважує: «єдиного підходу до тлумачення оцінки, її сутності та значення не існує», з цим твердженням важко не погодитися, множинність визначень пояснюється специфічністю форм прояву і змісту оцінки залежно від і цілей і завдань її проведення.

Американські фахівці з менеджменту розцінюють оцінку персоналу як інструмент забезпечення керівництвом інформацією про те, наскільки ефективно працівники виконують покладені на них обов'язки.

Поняття оцінки персоналу слід відрізнити від поняття атестація персоналу, основна їх відмінність полягає в тому, що процедура оцінки не кінцева і служить для отримання інформації, оцінка може бути одним із інструментів атестації, але не може її замінити. Існують також і розбіжності в нормативних тлумаченнях "атестації персоналу" та "оцінки персоналу", оскільки проведення першої регламентується нормами трудового законодавства та має певні та чітко визначені законом умови та наслідки її проведення.

Отже, роль оцінки персоналу в системі управління персоналом не можна недооцінювати, адже саме на основі оцінки формуються важливі управлінські рішення, від яких залежить майбутнє організації.

Не можливо здійснювати управлінські функції (відбір, планування персоналу, адаптацію, стимулювання та ін.), не проводячи при цьому оцінку особистісних, професійних та ділових якостей працівників. Але усі наведенні у статті визначення зводяться тільки до оцінки ефективності праці або ж до визначення відповідності посаді.

Враховуючи усі недоліки наведених вище визначень поняття «оцінка персоналу», спираючись на сутнісне поняття «оцінка», пропонуємо власне визначення поняття «оцінка персоналу».

Оцінка персоналу – це цілеспрямований процес отримання інформації суб'єктом оцінки про особистісні та ділові якості об'єкта оцінки, необхідної для прийняття управлінських рішень.

Отже, існують різні аспекти поняття «оцінка персоналу» що дозволяють визначити її сутність, але в економічній літературі це насамперед одна з процедур управління персоналом. Водночас це незамінний інструмент визначення достовірного стану трудового потенціалу колективу.

Головним результатом такої оцінки виступає визначення місця кожного працівника в організації, з'ясування шляхів його розвитку та кар'єрного просування, а також визначення доцільності та ефективності капіталовкладень в працівників.

Список використаних джерел:

1. Журавльов П.В., Карташев С.А., Мансуров М.К., Одегов Ю.Г., Технологія управління персоналом. Настільна книга менеджера. М.:Іспит., 1999. с.280.
2. Рудавіна Є., Ескомасов В. Книга директора з персоналу: практичні рекомендації. СПб.:Питер, 2008. с.274.
3. Хруцький В. Є., Толмачов Р.А. Оцінка персоналу: критика теорії та практики застосування збалансованих показників М.: Фінанси і статистика, 2007. С 31-32.
4. Борисова Є.А. Оцінка і атестація персоналу СПб.: Питер, 2003 – 256 с.
5. Шекшня С.В. Управління персоналом сучасної організації: навчально- практичний посібник – М.: ЗАО «Бізнес школа» «Інтел – Синтез», 2002. 215 ст.
6. Половинко В.С. Управління персоналом – Омск:ОмГУ, 2001- 74ст.
7. Управління персоналом організації: підручник (під редакцію А.Я. Кібанова) – М.: Інфарм, 2010. с.339.
8. Маслов Є.В. Управління персоналом організації: навчальний посібник – М.: ІНФАРМ Новосибірськ НГАЄіУ, 2000 – С.218-219.
9. Одегов Ю.Г. Оцінка ефективності роботи з персоналом: методологічний підхід навч.практ посібник – М.: Альфа–прес, 2011 – 752с.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Г. ЗАЙКА, В. КЛОЧКОВСЬКА
ДонНУ імені Василя Стуса

Постановка проблеми. Управління розвитком інвестиційної діяльності в сучасних умовах - це найважливіша складова в загальній системі управління підприємством. Ефективна інвестиційна діяльність суб'єкта господарювання здатна забезпечити міцний фундамент для економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності підприємства, а також рівня його прибутковості в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічним аспектам управління розвитком інвестиційної діяльності підприємств присвячені роботи провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів М. Білика, І. Бланка, В. Гриньової, В. Грідасова, О. Данілова, С. Кривченко, Я. Крупки, Г. Куліша, Т. Майорової, М. Назарова, А. Пересади, П. Рогожина, В. Федоренко, Л. Червової, В. Шевчука, Д. Тобіна, Дж. А. Бейлі, П. Друкера, В. Шарпа та ін.

Мета роботи – обґрунтувати напрями вдосконалення організаційно – економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Викладення основного матеріалу. В умовах фінансової нестабільності та кризового стану економіки України надзвичайно важливого значення набуває активізація інвестиційної діяльності, оскільки без цього неможливо здійснювати прогресивні структурні зрушення в економіці, інноваційне оновлення її реального сектора, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави [2]. Досягнення високих показників ефективності діяльності підприємства можливе лише за умови реалізації інвестиційної діяльності, спрямованої на інноваційне відтворення [1]. ДП «Маріупольський морський торговельний порт» входить у п'ятірку провідних портів України по своєму економічному розвитку, але враховуючи складну політичну і економічну ситуацію на сході України порт втратив значні обсяги вантажообігу [3].

Портом надається повний комплекс послуг, пов'язаних із вантажопереробкою. Основними напрямками діяльності порту є:

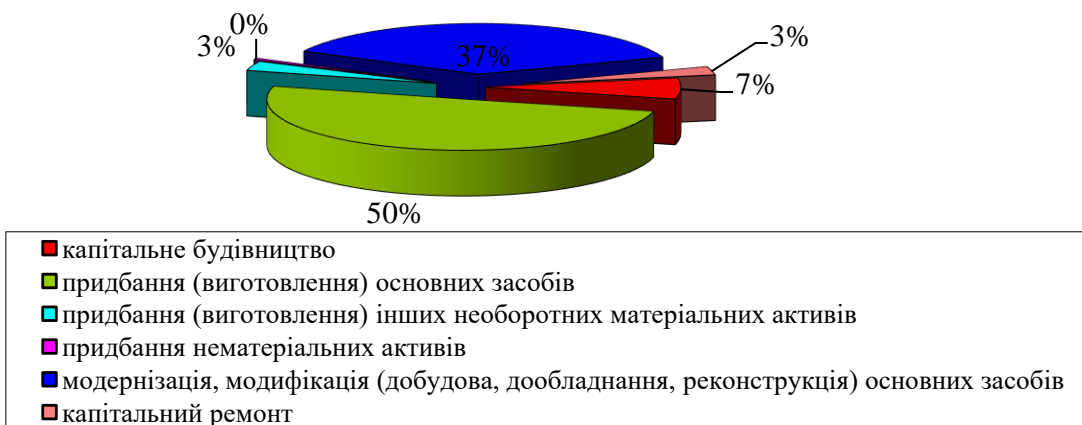
- організація та виконання вантажно-розвантажувальних робіт;
- надання транспортно-експедиторських та інших послуг;
- надання послуг з перевезення вантажів залізничним транспортом;
- зберігання вантажів та здійснення складських операцій з вантажами[3].

Структура інвестиційного портфеля ДП «ММТП» за період з 2015 року по 2017 рік представлена за допомогою рис. 1.

2015 рік

2016 рік

2017 рік

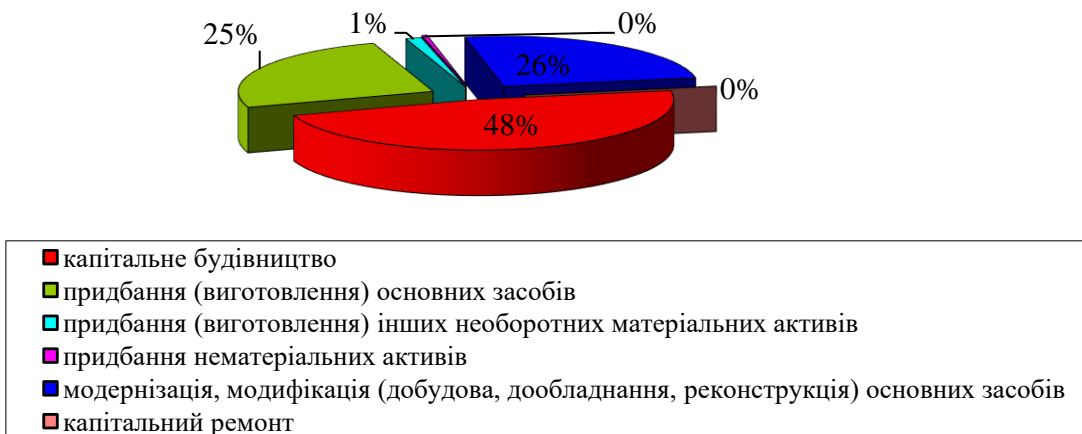

Рисунок 1 – Структура інвестиційного портфеля ДП «ММТП», % [3]

За аналізований період структура інвестиційного портфеля ДП «Маріупольський морський торговельний порт» змінилася таким чином: частка обсягів інвестицій за статтею «Капітальне будівництво» зросла з 4% до 49%; за статтею «Придбання (виготовлення) основних засобів» зменшилась з 44% до 25%; за статтею «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів» зменшилась з 4% до 1%; за статтею

«Придбання нематеріальних активів» знизилась з 2% до 1%; за статтею «Модернізація, модифікація (добудова, дообладнання, реконструкція) основних засобів» знизилась з 43% до 25%; інвестиції за статтею «Капітальний ремонт ДП «ММТП»» на 2017 рік не були заплановані, а в 2015 році складала 3% [3].

Висновки. Успішний розвиток підприємства залежить від ефективної реалізації інвестиційної стратегії, яку потрібно обирати враховуючи поточний стан підприємства, його діючу технічну, технологічну та фінансову базу, особливості фінансово-господарської діяльності.

Підвищити ефективність капітальних вкладень можливо за умови:

- ретельного економічного обґрунтування запланованих капітальних витрат;
- спрямування капітальних вкладень у першу чергу на реконструкцію, розширення та модернізацію діючих об'єктів порту, що забезпечують життєдіяльність підприємства;
- доцільного розміщення потужностей на території порту, що буде сприяти поліпшенню структури послуг що надаються;
- забезпечення балансу між об'ємами запланованих капітальних вкладень та фінансових, трудових і матеріально-технічних ресурсів порту;
- раціонального використання територій і площ порту, що забудовуються;
- проектування об'єктів з урахуванням можливості їх підключення до існуючих інженерних комунікацій і використання допоміжних господарств;
- зниження навантаження на конструктив будівель та споруд шляхом застосування полегшених матеріалів;
- посилення відповідальності проектних організацій за якість розробки проектів та кошторисів;
- підвищення контролю за якістю будівельних матеріалів та дотриманням технологічних процесів в будівництві;
- забезпечення контролю за своєчасним виконанням пусконаладжувальних робіт, дотриманням термінів освоєння нових потужностей та введенням їх до показників, передбачених проектом.

Список використаних джерел:

1. Акуленко В. Л. Аналіз теоретичних підходів до управління інвестиційною діяльністю підприємства. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2012. № 3. С. 66–73.
2. Романова Т.В. Напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. - Ефективна економіка. № 11, 2014.
3. <http://mtu.gov.ua>. ДП Маріупольський МТП ПЗ до ФП на 2017.docx

ПРОБЛЕМА БАНКРУТСТВА КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗАПОБІГАННЯ

СВІТЛАНА ІВАНОВА, викладач

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь

Банкрутство та ліквідація комерційного банку характеризується масштабними негативними економіко-соціальними наслідками, в порівнянні з банкрутством промислового підприємства. Нездатність банківської установи погасити свої зобов'язання призводить до збитковості клієнтів, вкладників, акціонерів і держави. В даний час багато банків, не тільки в Україні, а й більшості країн світу стоять або стояли на порозі банкрутства. З цією неприємною процедурою стикаються не тільки нові, щойно відкриті банки, а й банки які були на фінансово - кредитному ринку багато років.

Сучасне поняття «банкрут» зустрічається ще в середньовічних джерелах права італійських міст, де використовувались терміни *fuggitivi* – коли неспроможний боржник тікав від своїх кредиторів, та *decoctor* – що означало поступове зменшення майна боржника. Лексично слово «Банкрутство» походить від італійського виразу *banca rotta*, який означав звичай «перекидати лавку банкіра, що стояла на площі міста, у разі його неспроможності розрахуватися з кредиторами» [1]. Згідно з Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», банкрутство – визнана арбітражним судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [2].

Головні причини, які призводять до банкрутства банків можна поділити на зовнішні (які не залежать від керівництва установи та її акціонерів), та внутрішні, (які спричинені чинниками, що існують у середині установи).

На сучасному етапі зовнішніми причинами банкрутства є:

- призупинення темпів зростання та нестабільність загальносвітової і внутрішньої економік;
- масове вилучення вкладів;
- втрата довіри до банку, наприклад, від неправильного керівництва;
- загальноекономічна ситуація, коли відбуваються масові паніки серед вкладників банківських установ;
- рейдерські атаки, спрямовані на знецінення активів банку, та в подальшому призводять до їх можливого продажу, або ліквідації.

До внутрішніх причин банкрутства відносять:

- недотримання законодавства, особливо в частині підтримання необхідного рівня всіх показників;
- обман органів влади, який викликаний приховуванням інформації від контролюючих суб'єктів про справжній стан з платоспроможністю фінансової установи;
- некомпетентне керівництво, що залежить від рівня корпоративної культури установи;

- спекуляція;
- недоліки внутрішньобанківської системи, яка безпосередньо залежить від проведеної політики всередині установи.

Характерною рисою сучасної банківської кризи є істотне погіршення банківських балансів, зростання частки проблемних кредитів і проблемних активів в цілому. Така ситуація негативно позначається на результатах фінансової діяльності банків, створює певні труднощі для кредиторів і позичальників, ускладнює менеджмент банку, знижує довіру населення до банківської системи та стримує відновлення кредитування реального сектору економіки України. Тому на сьогодні важливе практичне значення має розробка сучасних підходів до вдосконалення організації управління проблемними активами на основі системи організаційно-правових і адміністративних заходів, одним із яких може бути створення так званих госпітальних банків.

Основна мета функціонування таких банків полягає в тому, що проблемні активи замість того, щоб ліквідувати у негайному порядку за будь-якими цінами, можуть бути реструктуризовані у спеціальній установі, яка має відповідні фінансові можливості, а отже, може спокійно «дочекатися» закінчення кризи та після відновлення платоспроможності боржників повернути такі активи на ринок за прийнятною ринковою ціною [3].

Для ефективної роботи банківських установ необхідно постійне визначення й прогнозування стану ринку банківських послуг, всебічне планування банківської діяльності й оперативне управління фінансовими ресурсами банку. Процес планування повинен передбачати розробку бізнес-плану банку, який є основою управління як окремими видами діяльності і банківськими продуктами, так і банком в цілому.

Список використаних джерел:

1. Шершеневич Г. Ф. Курс торгового права / Г. Ф. Шершеневич. – М.: Товар. Торговые сделки, 2003. – 544 с. – (Классика российской цивилистики) – ISBN5-8354-0143-4: 302.50 р. Братья Башмакови. – 1898. – С. 88.
2. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом [Текст]: Закон України станом на 16 січня 2016 р. № 2343-XII//Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31. – С. 440.
3. Правовий тиждень № 46-47 від 26 листопада 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uris-c.com.ua/2010/11/26/банкрутство-банків/>

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ АСОРТИМЕНТУ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

КАТЕРИНА ІЩЕНКО, МИКОЛА ІЩЕНКО, магістранти кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування
Науковий керівник, доцент Воловик І.А.
**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Харчова промисловість України є однією зі стратегічних галузей розвитку вітчизняної економіки. Вона покликана забезпечувати стабільне постачання населення необхідними якісними продуктами харчування і виступає важливою ланкою формування продовольчої безпеки держави й експортного потенціалу країни.

Хлібобулочні вироби є важливим продуктом харчування для більшості населення України. Потреба в них притаманна людям будь-якого соціального статусу і за будь-якого рівня доходів. Останні впливають на розміри споживчого ринку хлібобулочних виробів та на переваги споживачів щодо певних видів даної продукції. Хлібопекарська галузь покликана забезпечувати споживачів країни цими життєво значущими продуктами харчування в необхідних обсягах, асортименті та якості [1].

Асортимент харчових продуктів, зокрема хлібобулочних виробів, що випускається в Україні, досить широкий. Однак хлібобулочні вироби функціонального призначення для різних груп населення виготовляються в недостатній кількості і їх частка в загальному об'ємі виробництва не перевищує 1...2 %. Функціональні продукти – це харчові продукти, що є частиною звичайного раціону, які крім поживних властивостей мають здатність позитивно впливати на ті чи інші функції організму людини. Створення функціональних хлібобулочних виробів покликане подолати головний недолік традиційних хлібобулочних виробів – дисбаланс між високою енергетичною цінністю і відсутністю вітамінів і мікроелементів, необхідних для нормального функціонування організму людини, які неминуче гинуть в процесі виробництва [2].

В даний час конкуренція, яка загострилася на вітчизняному ринку хлібобулочних виробів змушує харчові підприємства шукати нові можливості підвищення конкурентоспроможності своєї продукції на ринку, однією з яких є диверсифікація. Серед напрямів диверсифікації хлібопекарської промисловості України в сучасних умовах виділяють наступні напрямки – диверсифікацією по асортименту, по ринкам збуту та вертикальну диверсифікацію.

Для хлібопекарської галузі, насамперед, характерна перша форма. Така диверсифікація сприяє розширенню асортименту продукції, що призведе до покращення конкурентоспроможності підприємства на ринку та до підвищення доходу. Зростання доходу після впровадження випуску нової продукції відбувається в основному за рахунок економії на додаткових витратах, а також внаслідок приросту доходу внаслідок освоєння нової ніші ринку [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що диверсифікація товару повинна займати особливе місце в товарній політиці підприємства. Диверсифікація виступає як ефективний засіб для забезпечення стабільного розвитку підприємства. За допомогою диверсифікації підприємство може отримати хороші результати з підтримки сталого або зростаючого товарно-грошового потоку з високими показниками прибутку при мінімальному споживчому ризику та популяризувати здорове харчування серед населення.

Список використаних джерел:

1. Ємцева Г.Ф. Сучасний стан та тенденції діяльності підприємств хлібопекарної галузі / Г.Ф. Ємцева // Хлібний бізнес. – 2014. – С.12-13
2. Григоренко О. До питання моніторингу стану харчування населення України / О. Григоренко // Товари і ринки. – 2010. – № 2. – С. 118–124.
3. Должанський І.З. Диверсифікація товарної пропозиції торгового підприємства / І.З. Должанський, В.М.Лозюк // Механізм регулювання економіки. – 2009. - №4. – С.70-76.

ІННОВАЦІЇ В ЛОГІСТИЦІ ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В. КАВЕРІН, магістрант

Науковий керівник Величко О.П.

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

В умовах побудови інноваційної моделі розвитку в Україні актуалізуються проблеми стимулювання та ефективного забезпечення інноваційних процесів промислових підприємств. Водночас зусилля промислових підприємств, спрямовані на розроблення і впровадження інновацій, забезпечують економічну стабільність підприємства і покращують фінансові результати передусім за умови ефективної маркетингової підтримки та забезпечення логістичної придатності інновації до здійснення над нею логістичних операцій, а саме зберігання, перевантаження, транспортування, пакування тощо.

На сьогодні використання інновацій зумовлена такими факторами:

- велика конкуренція на ринку, тому потрібно володіти перевагами перед іншими;
- зростання ступеня диференціації ринку (диференціація потреб споживчих переваг клієнтів, індивідуалізація сегментів ринку, диверсифікація товарів тощо);
- постійний розвиток технологій;

- збільшення потужності підприємства через використання новітніх технологій;
- мінімізація витрат (матеріальних, фінансових) при максимізації прибутку;
- інтеграційні процеси і т.д.

Сучасний ринок потребує все нових і нових підходів задоволення потреб споживачів, та використання ефективно матеріальних та часових ресурсів. Також за допомогою нововведень підприємство має можливість заповнити вільну нішу та розширити свій ринок.

Логістичні інновації можна класифікувати за їхнім застосуванням у процесі управління потоками :

- Інновації в постачанні ресурсів
- Інновації при перевезенні вантажів
- Інновації внутрішньовиробничої логістики
- Інновації вантажопереробці, складуванні і зберіганні
- Інновації в управлінні запасами
- Інновації в розподілі/постачанні продукції замовником
- Інновації в логістичному менеджменті

Інновації в логістичній діяльності широко використовуються у різноманітних галузях. Для запобігання випадків простою в пробці досвідчені транспортні компанії вдаються до допомоги сучасної техніки, оснащуючись спеціальним обладнанням для постійного відстеження стану вуличного руху в будь-якій частині міста і використовуючи для цього різні методи. WMS-система дозволяє оптимально використовувати складські площі, скоротити витрати на зберігання, підвищити продуктивність праці і точність обліку. Однією з основних завдань сучасної логістики є максимальна координація матеріальних та інформаційних потоків при їх об'єднанні. Для вирішення цього завдання все ширше застосовується електронна обробка даних, автоматизація виробництва і впровадження інших нових досягнень при вдосконаленні структури інформаційних потоків в логістиці.

Вище наведені аргументи свідчать про необхідність забезпечення створення нових логістичних технологій і логістичних технічних засобів порівняно з темпами освоєння інновацій промисловістю, промисловість ж має перевищувати темпи практичного втілення інновацій у виробничо-комерційну діяльність. Будь-яка позитивна зміна, наприклад, підвищення продуктивності складів, збільшення пропускної спроможності терміналу або оптимізація автомобільних перевезень, може стати достатньою перевагою підприємства у галузі.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

О. КАЛІНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства

О. ФЕДІРЕЦЬ, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна

Розв'язати нагальні проблеми, які виникли в аграрному секторі національної економіки України і стосуються ефективного використання енергетичних ресурсів, може такий напрям наукової та практичної діяльності, як енергетичний менеджмент.

Сільське господарство є складною природно-біологічною та економічною системою, відтворення в якій базується на використанні трудових ресурсів, земельних ресурсів, інформаційних ресурсів, енергетичних ресурсів, сільськогосподарських рослин та тварин, механізації виробничих процесів. Це вимагає залучення, переважно, вичерпних матеріальних та енергетичних ресурсів, вартість яких постійно збільшується. Крім того, процес виробництва сільськогосподарської продукції обумовлений особливостями аграрної сфери: біокліматичні умови, рівень розвитку технологій, рівень технічного забезпечення, організаційно-економічні. Це знижує рівномірність і щільність споживання енергії, збільшує протяжність енергетичних розподільчих систем, обумовлює необхідність створення в сільському господарстві значних резервів енергетичних ресурсів для задоволення потреб у них в періоди пікового навантаження.

Енергетичний менеджмент в аграрній сфері – це процес, спрямований на визначення і реалізацію оптимальних витрат енергетичних ресурсів та раціональних шляхів їх досягнення. Мета раціоналізації енергоспоживання повинна відповідати наступним вимогам: визначеність, чіткість, досяжність, відповідність вимогам об'єктивних законів розвитку економіки, відповідність цілям вищого порядку [5, с. 163 – 164].

У свою чергу, менеджмент енергозбереження – це система управління, яка забезпечує роботу суб'єкта господарювання, при якій споживається тільки необхідна для виробництва кількість палива і енергії [2, с. 7].

Потенціал енергозбереження аграрного підприємства – це сукупність потенційних можливостей підприємства щодо економії енергії, ресурсів та засобів, необхідних для реалізації цих можливостей з урахуванням рівня специфіки енергоспоживання у сільському господарстві.

Механізм енергозбереження – це сукупність структур, норм, методів і засобів управління процесом енергозбереження, що ґрунтуються на раціональному споживанні енергетичних ресурсів. При цьому процес раціонального енергоспоживання доцільно розглядати в межах функціонування системи енергетичного менеджменту аграрного підприємства (рис. 1).

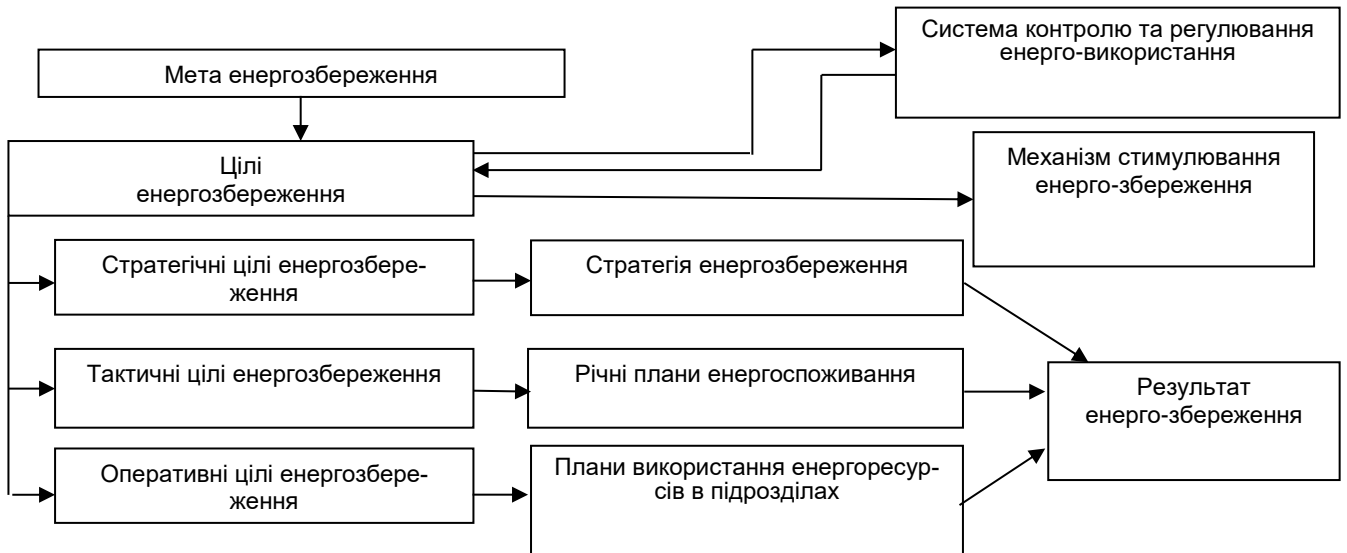

Рис. 1. – Блок-схема енергетичного менеджменту аграрного підприємства

Джерело: опрацьовано авторами на основі [5, с. 54]

Система енергетичного менеджменту – частина загальної системи управління підприємством, яка включає в себе організаційну структуру, функції управління, обов'язки та відповідальність, процедури, процеси, ресурси для формування, впровадження, досягнення цілей політики енергозбереження [2, с. 9]. З іншої точки зору, система енергетичного менеджменту аграрного підприємства – це комплекс організаційних, технічних засобів і програмно-методичного забезпечення, що у сукупності дозволяють керувати виробничим процесом у такий спосіб, щоб споживалася тільки мінімально необхідна кількість паливно-енергетичних ресурсів для виробництва визначеної кількості продукції або послуг [3, с. 13].

Виділяють три основні рівні прийняття рішень про впровадження енергоощадних заходів у сільськогосподарське виробництво. По-перше, це макроекономічний (загальний) рівень, на якому вирішуються питання про структурну перебудову національної економіки України, формуються державні стандарти енергоспоживання тощо. По-друге, це галузевий і регіональний рівень, де мають прийматися рішення про розміщення державного замовлення (контракту) на сільськогосподарську продукцію з урахуванням енергетичної ефективності її виробництва. По-третє, це рівень мікроекономічний (аграрних підприємств), де здійснюється конкретизація рішень, прийнятих на вищих структурних рівнях управління, тобто безпосередньо впроваджуються енергоощадні заходи [1, с. 133].

Пошук резервів енергозбереження в аграрних підприємствах необхідно вести у таких напрямках, як:

1. Організаційно-економічний: удосконалення системи управління в аграрному підприємстві; підвищення рівня кваліфікації працівників; підвищення моральної та матеріальної зацікавленості працівників у енергозбереженні; раціональне співвідношення галузей; систематичне планування

сільськогосподарського виробництва; нормування та планування використання виробничих ресурсів; контроль та облік використання енергетичних ресурсів; підвищення технічного рівня обслуговування засобів виробництва; поступове оновлення техніко-технологічної бази виробництва.

2. Агротехнологічний: дотримання науково обґрунтованих сівозмін; впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій у рослинництві; раціоналізація енерго- та ресурсозбереження в тваринництві; використання нових гібридів, використання насіння високого класу; дотримання науково обґрунтованих систем удобрення; застосування інтегрованих (агротехнічних, хімічних та біологічних) методів захисту посівів від шкідників, хвороб і бур'янів; підвищення ефективності транспортних операцій.

3. Технічний: покращення матеріально-технічного забезпечення; оптимізація системи машин; підвищення ефективності зберігання енергетичних ресурсів; модернізація засобів виробництва; застосування приладів контролю та обліку використання енергетичних ресурсів; раціональне завантаження енергообладнання; впровадження паливозберігаючих пристроїв в електрообладнанні, приміщеннях та теплообладнанні; застосування нових енергозберігаючих машин та обладнання [4, с. 307 – 308].

Таким чином, комплексне застосування заходів за зазначеними напрямками дає можливість зменшити енергомісткість виробництва сільськогосподарської продукції та підвищити економічну та енергетичну ефективність аграрного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Дзядакевич Ю. В. Енергетичний менеджмент / Ю. В. Дзядакевич, М. В. Буряк, Р. І. Розум. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 295 с.
2. Енергетичний менеджмент / Ю. В. Дзядакевич, М. В. Буряк, Р. І. Розум. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 295 с.
3. Енергетичний менеджмент: [навч. посіб.] / [А. В. Праховник, В. П. Розен, О. В. Розумовський та ін.]. – К.: Київська нотна ф-ка, 1999. – 184 с.
4. Калініченко О. В. Економіка підприємства. Практикум : [навчальний посібник] / О. В. Калініченко, О. Д. Плотник. – К. : Кондор, 2012. – 600 с.
5. Українська енергетика // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-energy.org/post/6472>.

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Д. КАНЦЕР, студентка гр. МТ-2-15

Науковий керівник: Р. Миронова, к.е.н., професор

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Будь-який вид людської діяльності пов'язаний з ризиком. Підприємницька діяльність, що здійснюється в умовах жорсткої конкуренції, також не є винятком, оскільки ризик є невід'ємним атрибутом ринку, його об'єктивною реальністю, і виступає своєрідною платою за свободу підприємництва.

Управління ризиками передбачає:

- впровадження принципів врахування ризиків при прийнятті управлінських рішень на основі чітких процедур їх виявлення та оцінки;
- забезпечення повного контролю над ризиками за рахунок опису і оцінки всіх ризиків підприємства, ефективної системи моніторингу ризиків і своєчасного виявлення нових ризиків;
- аналіз впливу ризиків на ключові показники діяльності підприємства, включаючи вартість;
- забезпечення ефективного зв'язку між прагненням підприємства отримувати прибуток і прагненням зробити це з мінімальними втратами, тобто забезпечення оптимальної комбінації прибутковості і ризику.

Вибір засобів впливу на ризики має на меті мінімізувати можливий збиток у майбутньому. Зниження ризику передбачає зменшення розмірів можливого збитку чи імовірності настання несприятливих подій. Збереження ризику – найчастіше відмова від дій, спрямованих на компенсацію збитку, чи його компенсація з якихось спеціальних джерел (фонд ризику, фонд самострахування, кредити і т.і.). Це може бути, наприклад, залишення ризику за інвестором, тобто на його відповідальності.

Існують такі групи методів зниження ризиків:

- технічні методи, які засновані на впровадженні різних технічних заходів, наприклад система протипожежного контролю, банківських електронних розрахунків і ін.;
- правові методи, такі як страхування, застава, штраф, пеня, гарантія, завдаток тощо;
- організаційно економічні методи включають комплекс заходів, спрямованих на попередження втрат від ризиків у випадках виникнення несприятливих обставин, а також на їх компенсацію у випадках виникнення втрат.

Найбільш поширеними організаційно-економічними методами зниження ризику є:

- розподіл ризику між учасниками проекту;
- страхування;
- резервування коштів на покриття непередбачених витрат;
- нейтралізація часткових ризиків.

Щоб зменшити якоюсь мірою підприємницький ризик, треба чітко орієнтуватись у таких питаннях: як змінюється попит на продукцію; як змінюються ціни на продукцію, що реалізується; як коливається вартість сировини, напівфабрикатів тощо; наскільки підприємство здатно змінити ціни

на свою продукцію залежно від зміни цін на товари та послуги, що купуються; як і наскільки швидко підприємство може вийти із стану, коли товар перестає користуватися попитом на ринку.

Управління ризиками повинно входити в загальноорганізаційний процес управління. Підприємству слід розробити свою стратегію і тактику ефективного управління ризиками, не тільки реалізовувати управління ризиками, але і періодично переглядати заходи та засоби такого управління.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

ОЛЕКСАНДР КРАМАРЬОВ, науковий співробітник
ДУ Інститут зернових культур НААН, м. Дніпро
askramar@ukr.net

Існуючі нині підходи до визначення бази оподаткування земель сільськогосподарського призначення не дозволяють об'єктивно отримувати плату за користування землею й не створюють при цьому реальних передумов відтворення втраченої родючості ґрунту та не призводять до призупинення подальшого розвитку в них деградаційних процесів пов'язаних з виробничою діяльністю аграрних підприємств в умовах сьогодення, а також не забезпечують достатніх обсягів фінансових ресурсів на виконання заходів щодо охорони і поліпшення якості ґрунтів.

Враховуючи це, база оподаткування сільськогосподарських угідь в Україні потребує суттєвого вдосконалення. Одним із напрямів вирішення даної проблеми є: уточнення підходів до визначення бази оподаткування сільськогосподарських земель; розробки напрямів і підходів першооснови (концепції) при формуванні нормативної грошової оцінки у соціально-економічних процесах сільськогосподарських підприємств.

Проблема формування методичних підходів до оцінки земель в цілях визначення й розширення бази оподаткування знаходиться у полі досліджень А.В. Андрущенка [1], М.Я. Дем'яненка [2], В.М.Зайця [3], А.М. Третяка [11] Л. Тулуша [3] та ін. Разом з тим, в оподаткуванні землі потрібно провести методологічні змін, які забезпечили б розкриття цієї проблеми з точки зору податкових наслідків у наповненні бюджетів і сприяли б формуванню достатніх фондів, які забезпечували належну охорону існуючих в країні земельних ресурсів.

Базою нарахування земельного податку в Україні є нормативно-грошова оцінка земель, котра ґрунтується на врожайності основних зернових культур (не враховуючи кукурудзи) і нормативних затрат на їх вирощування, котрі формувались ще за часів колгоспно-радгоспної системи господарювання з подальшим щорічним її коригуванням на коефіцієнт індексації. Правовою основою для нарахування земельного податку в Україні

є грошова оцінка угідь, яка передбачає капіталізацію визначеної суми рентного доходу, виходячи з терміну капіталізації 33 роки. Щоправда, такий підхід при якому базою оподаткування є нормативна оцінка землі, в умовах мінливих цін, нестабільної економічної ситуації, часом з відсутністю рентного доходу взагалі, робить її вкрай вразливою з багатьма «проблемними місцями».

Всі ці підходи зумовлені різними факторами (ґрунтовими, кліматичними, організаційними, затратними) можуть створювати різні комбінації, які об'єктивно враховувати при узагальнених оцінках дуже важко. Звідси й впливають причини багаточисельних спірних ситуацій, зокрема в оподаткуванні земельних ділянок, особливо з переходом економіки нашої держави на ринкові відносини.

В розвинутих країнах досить поширеним є підхід до оцінки земельних ділянок з метою оподаткування на основі ринкової ціни угідь. Зокрема, в окремих штатах США земля для цілей оподаткування оцінюється виходячи з її ринкової вартості [3 с.81]. Зауважимо, що ринок сільськогосподарських земель в Україні поки що не розвинутий й тому це не дозволяє всерйоз розглядати можливість використання даного підходу у вітчизняній практиці оподаткування [5, 6]. За думкою багатьох вчених, до певного часу діюча в Україні нормативна грошова оцінка (НГО) земельних ділянок, як податкова база на початковому етапі повністю задовольняла потреби держави й суспільства, відіграючи важливу роль в процесі становлення земельних відносин.

Зміни, що відбулися в аграрному секторі за роки незалежності України, спонукають до уточнення методології й методичних підходів НГО земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Стає очевидним, НГО основана на рентному підході містить низку недоліків, основні з яких такі:

По-перше, значний диспаритет цін продукції промисловості, що споживається сільським господарством в порівнянні з реалізаційними цінами зерна сільськогосподарських культур;

По-друге, темпи зростання виробничих витрат переважають темпи приросту урожайності сільськогосподарських культур, у тому числі зернових, як наслідок знизилась ефективність виробничих витрат;

По-третє: За період з 1996 по 2014 рік індексація НГО земель проводилась 11 разів. Кумулятивне значення коефіцієнта індексації оцінки, який розраховувався за індексами інфляції, становило 3,997. Перемноження на даний коефіцієнт індексації повсюдно підлягає сумніву, оскільки зниження ефективності виробничих витрат, у регіонах з відносно гіршими ґрунтами у однаковій пропорції призводить до завищення оцінки. Для того щоб сільгоспвиробник був зацікавлений в збереженні й покращенні своїх земель, необхідно диференційовану ренту II залишати йому. В свою чергу, суспільство реалізує своє право на присвоєння диференційованої

ренти І, адже земля основне багатство народу. А всі покращення зроблені на ній належать працюючим на ній виробникам [5].

Таким чином, ми вважаємо, досягається соціально-економічна справедливість оскільки обтяження податком результатів господарювання, а також праці й капіталу дестимулює ріст ефективності виробництва, стримує інвестиційну привабливість і активність виробників, провокує виробників не дбало відноситись до сільськогосподарських земельних ресурсів і т.д. Також однією з вад методичного підходу до нормативної оцінки сільськогосподарських угідь є те, що замість бонітетів (найбільш об'єктивних показників родючості ґрунтів) у ній використовують дані врожайності зернових культур одержані в масових польових дослідках на контрольних варіантах, тобто перевагу надано урожайності на контролі (на не удобрених варіантах), що в підсумку занижує нормативну грошову оцінку і створює передумови до заниження земельного податку й інших платежів [6]. З 1 березня 2017 року набула чинності нова Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, розроблена Держгеокадастром та затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 № 831. В Україні ще 25 червня 1991 року Верховна Рада прийняла Закон «Про охорону навколишнього природного середовища» [3], який передбачав плату за погіршення природних ресурсів (зниження родючості ґрунтів). Цим законом, зокрема статтею 48 передбачено надання пільг підприємствам, які раціонально використовують природні ресурси. Але на превеликий жаль ці положення не реалізовані на практиці. Для реалізації цих положень можна запропонувати на державному рівні проводити обов'язкове спостереження за станом земельного фонду.

Висновок. Як показали результати досліджень, на даний час стійкі й однозначні підходи при визначенні бази оподаткування земель сільськогосподарського призначення не сформовані. База оподаткування земель сільськогосподарського призначення складалась з двох рівноправних складових: доходності і якісної оцінки земель. Причому ресурсна складова земельного податку повинна домінувати й задовольняти потреби в фінансуванні відновлення втраченої родючості ґрунтів й інші землі охоронні заходи. При встановленні земельної реформи повинні діяти чіткі, однозначні правила нарахування земельного податку. А саме головне, ця реформа повинна викликати довіру в аграріїв, а не розглядатись, як чергове підвищення податкового навантаження. Як показують дослідження, вітчизняний земельний податок повинен формувати фонд фінансування землеохоронних заходів та забезпечувати відновлення родючості ґрунтів.

Список використаних джерел:

1. Генадій Бобов Безгосподарське використання земель [Електронний ресурс] <https://uainfo.org/blognews/307052-bezgospodarske-vikoristannya-zemel.html>

2. Дем'яненко М. Я Земельний податок у механізмі земельних відносин // Вісник аграрної науки. – 1994. – № 10. – С. 3–10.
3. Закон України « Про охорону навколишнього середовища» // Відомості ВРУ -1991 - №4- Ст. 546.
4. Закон України « Про оренду землі» // Відомості ВРУ -1998 - №46-47- Ст. 280.
5. Заяц В. М. Роль платежів за землю у формуванні місцевих бюджетів /В. М. Заяц // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 32–39.
6. Компанія «Marker Group» онлайн сервіс моніторингу цін на ринку агроресурсів України <http://map.markergroup.info>.

ЕФЕКТИВНЕ КЕРІВНИЦТВО НА ОСНОВІ «СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ»

МАРІЯ КУЛІКОВА, студентка

Науковий керівник Гурська Лариса Леонідівна, викладач

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь

Під сучасним управлінням розуміється діяльність управлінського персоналу, яка базується на використанні найсучасніших механізмів, важелів та засобів впливу у сфері управління, а також розробка і впровадження передових напрацювань у цій галузі. Сьогодення висуває принципово нові вимоги до управління підприємством та якості продукції, що випускається. Це пов'язано з тим, що сьогодні успішна діяльність будь-якої фірми, її стійке положення на ринку товарів і послуг визначається рівнем конкурентоспроможності. Своєю чергою, конкурентоспроможність пов'язана з дією багатьох факторів, серед яких можна виділити два ключових – рівень ціни та якість продукції. Причому другий фактор поступово виходить на перше місце. Управління якістю є однією з основних функцій менеджменту, основним засобом підтримки конкурентоспроможності сучасного підприємства.

Дослідженням побудови ефективності системи управління якістю на підприємстві, аналізу її впливу на конкурентоспроможність підприємства присвятили роботи як провідні зарубіжні вчені: Е. Демінг, Дж. Джуран, Г. Тагуті, так і вітчизняні. Зокрема, дане питання досліджували Гольцев Д. Г., Гончаров Є.А., Момот А.І., Пономарьова О.С., Ліфіц І.М. та ін.

Якість визначається дією багатьох системних та випадкових факторів. Для попередження впливу цих факторів на рівень якості необхідна сучасна система управління якістю. При цьому потрібні не окремі розрізнені та епізодичні зусилля у різних напрямках, а сукупність заходів постійного впливу на процес створення товару з метою підтримки відповідного рівня якості [2, с.62].

Одним з напрямків ефективного управління є використання нетрадиційних методів управління. Саме до них відноситься розробка методів впливу та управління на підприємстві. Завдяки цим впливам керівник має змогу провадити політику управління. Аспектом нетрадиційного управління є те, що управлінець, який обрав цей стиль керівництва, повинен вміти ризикувати, впроваджувати нетрадиційні заходи. Він має бути психологом і вміти «відчувати» ринок, тобто у нетрадиційному управлінні вагому частину відіграє інтуїція керівника.

Уміння оригінально позиціонувати вироблений товар є ключовим фактором діяльності підприємства. Сьогодні на ринку наявна тенденція, коли головним завданням є не створити товар, а створити попит на нього, «запевнити» споживача у тому, що йому необхідний саме цей товар. У цій складовій сучасного управління є необхідною така здібність керівника як вміння «розуміти ринок та покупця», основою чого є психологія [1, с.212].

Ще однією складовою сучасного управління є ефективна система мотивування, оскільки саме воно відіграє головну роль в процесі впровадження інновацій на підприємстві. Співробітники відчують додаткове навантаження, як наслідок певні труднощі при освоєнні нової техніки та технологій. Тому вміння переконати підлеглих в необхідності змін дозволяє зменшити їх опір, а значить зменшити період, протягом якого нововведення вийдуть на максимальну ефективність.

Наступними складовими сучасного управління є вміння залучати інвестиції і оптимально їх використати, а також захист отриманих досягнень. Щодо вміння залучати інвестиції, то на сьогодні дуже важливим є питання вибору такого джерела інвестицій, де їх вартість була б найнижчою. Також варто зазначити, що на сьогодні дуже важливо вміти переконати інвестора вкласти кошти. В цьому випадку керівник повинен мати здібності переконувати, оскільки інвестор віддає перевагу тому проекту, який у нього викликає більшу зацікавленість.

В сучасних українських реаліях надзвичайно важливим компонентом сучасного управління є захист проміжних та остаточних досягнень підприємства, оскільки широкого розповсюдження набуло відчуження та захоплення чужого майна. Саме у побудові системи захисту та безпеки полягає важливе завдання керівника, оскільки управлінцю необхідно організувати таку систему, яка буде максимально ефективною при мінімальних порівняльних затратах.

Отже, ми можемо зробити висновок, що прибуткова теорія бізнесу сьогодні втратила свою актуальність. Ефективне керівництво підприємством на основі сучасного управління базується не на кількості виробленої продукції, а на її якості [3, с.334]. Задоволення потреб споживачів стало основою політики керівників сучасних підприємств. Процеси в Україні щодо сфери менеджменту якості та її пріоритетного місця відповідають світовим. Повільно, але впевнено наша держава виходить на новий рівень економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Момот А.І. Менеджмент якості / А.І. Момот. – Донецьк, 2014. – 155 с.
2. Пономарьова О.С. Шляхи гармонізації вітчизняної практики управління якістю з міжнародними стандартами / О.С. Пономарьова // Економіка, фінанси, право. – 2010. – № 5.
3. Шаповал М.І. Менеджмент якості: Підручник. – 3-тє вид., випр.. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2012. – 471 с.

АВТОР ЯК СУБ'ЄКТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Ю КОЛОМОЄЦЬ, к.ю.н., доцент,

К. ЛУПКО, магістрант

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Суб'єктами авторського права виступають фізичні та юридичні особи.

До фізичних осіб належить автор - творець об'єкта авторського права, і водночас первинний суб'єкт авторського права. Суб'єктами авторського права також являються інші фізичні особи. Ними можуть бути спадкоємці автора або особи, яким автор чи їх спадкоємці передали свої авторські майнові права. Вони не вважаються творцями конкретного твору, але набувають авторських прав відповідно до закону чи договору.

Також до суб'єктів авторського права можуть відноситись юридичні особи, які набули прав на твори за договором або законом.

В більшості випадків автором будь-якого твору науки, літератури або мистецтва є одна особа. Відповідно до ст. 11 Закону України "Про авторське право і суміжні права", автор є первинним суб'єктом, якому належить авторське право. За відсутності доказів іншого, автором твору вважається особа, зазначена як автор на оригіналі або примірнику твору (презумпція авторства). Це положення застосовується також у разі опублікування твору під псевдонімом, за яким ідентифікується автор.

Бувають випадки, коли у творчий процес залучено декілька осіб. Їх називають співавторами. Головною умовою співавторства є такий факт: вклад кожного співавтора у твір повинен мати творчий характер. У випадку, коли одна особа, наприклад, диктує роман, а інша записує його, - такий вид спільної роботи не буде вважатися співавторством. За цивільно-правовою теорією існує два види співавторства: роздільне і нероздільне. При нероздільному співавторстві виділити творчу працю кожного із співавторів неможливо. За роздільного співавторства складові частини

об'єкта авторського права чітко визначені і відомо, хто із співавторів створив конкретну його частину.

Як приклад нероздільного співавторства можна навести відомий твір І.Ільфа та Є.Петрова "Дванадцять стільців".

Кількість співавторів може бути необмежена.

Прикладом роздільного співавторства може бути будь-який підручник, автором якого є творчий колектив.

Практичне значення такого поділу має декілька переваг. По-перше, при роздільному співавторстві кожен з авторів зберігає за собою право самостійно розпоряджатися створеною ним частиною твору. По-друге, автор певної частини твору може заборонити її використання, якщо інше не передбачене договором між співавторами.

Існують випадки, коли об'єкт створено у співавторстві і авторське право на нього є спільним. В такому випадку кожен із співавторів зберігає своє авторське право на створену ним частину твору, значення якої є самостійним.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

*О. МИРОНОВА, ст.викладач кафедри маркетингу
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Останнім часом багато українських підприємств незалежно від їхнього масштабу і цілей діяльності звертаються до популярного на сьогоднішній день погляду на побудову організації як системи взаємозалежних процесів. Аналіз різних джерел причин становлення популярного процесного підходу у світі і, зокрема, в Україні дозволив виділити найбільш важливі з них:

1. Впровадження міжнародного стандарту ISO версії 2000 р., одним з головних принципів якого є «орієнтація на споживача», що неможливо без впровадження процесної системи управління. Численні дослідження підтверджують, що виробляти високоякісну продукцію, здатну конкурувати на світових ринках, неможливо без отримання відповідного сертифікату ISO, що у свою чергу спонукує виробників додержуватися принципів ISO, впроваджуючи ефективну систему процесного управління підприємством.

2. Потреба аналізу та підвищення ефективності діяльності підприємства. Основу процесного підходу становить необхідність не тільки виділення з сукупності процесів найбільш економічно значимих, але й постійної оцінки співвідношення «ресурси-результат» усіх процесів, що функціонують у рамках системи якості. Отже, з економічних позицій застосування концепції процесного підходу повинно сприяти підвищенню економічних результатів діяльності підприємства.

3. Виникнення протиріч між можливостями системно-диференціюючого підходу та задачами, які ставить перед підприємством зовнішнє середовище в зв'язку з необхідними кардинальними змінами. Під кардинальними змінами розуміється переорієнтація з позиції інтересів продавець-покупець на користь покупця. Таким чином, застосовуючи принцип системно-диференціюючого підходу і традиційні організаційні структури, неможливо добитися успіху. Тому відзначені недоліки слугували поштовхом до пошуку нових методів у менеджменті взагалі і менеджменті якості зокрема – системно-інтегруючих (частіше застосовується термін «процесний підхід» або «процесно-орієнтований підхід»), сутність яких полягає в інтеграції різних видів діяльності, необхідних для досягнення конкретних цілей, і концентрації необхідних для цього ресурсів.

Альтернативою функціональному управлінню є процесний підхід до управління організацією, в основі якого лежить виділення в організації бізнес-процесів – економічних одиниць діяльності (на відміну від представлених у функціональному підході до управління організаційних і технологічних одиниць), що приносять конкретні результати конкретним споживачам, і управління цими бізнес-процесами. Перехід від технологічних одиниць організаційної структури до економічних дозволить не тільки більш оперативно і ефективно реагувати на динамічну зміну ринкового оточення, але й наповнить економічною доцільністю виробничу діяльність. Стає очевидним персональний внесок кожного співробітника організації в досягнення загального результату.

Поняття «процесний підхід до управління / процесно-орієнтована система управління» найбільше повно сформульоване в міжнародному стандарті ISO 9000:2000: «застосування в організації системи процесів поряд з їхньою ідентифікацією й взаємодією, а також менеджмент процесів можуть вважатися процесним підходом», тобто «застосування для управління діяльністю і ресурсами організації системи взаємозалежних процесів може називатися процесним підходом». Під поняттям мережа бізнес-процесів організації розуміється «комплекс взаємодіючих між собою елементів (бізнес-процесів), кожний з яких необхідний для досягнення цілі», або «сукупність взаємозалежних і взаємодіючих бізнес-процесів, що включають усі функції, що виконуються в підрозділах організації».

Міжнародний стандарт ISO 9001:2000 заохочує застосування процесного підходу в будь-якій сфері діяльності, при управлінні будь-якою організацією і її бізнес-процесами, а також розглядає його як спосіб швидкого

виявлення і реалізації можливостей для поліпшення. А викладені в ньому принципи менеджменту є філософією процесного управління організацією і менеджменту якості, яка у свою чергу заснована на найголовніших принципах управління якістю Дж. Джурана, Ф. Кросбі, К. Ісікави, У. Демінга.

У структурі бізнес-процесу виділяються наступні елементи:

- операції бізнес-процесу,
- виходи процесу (продукт і/або послуга);
- входи процесу (сировина, матеріали, дані), тобто ті ресурси, які в рамках процесу переробляються й перетворюються у виходи;
- вимоги, пропоновані споживачем до результату бізнес-процесу;
- механізми процесу, тобто ті ресурси, які не переробляються в рамках процесу, але безпосередньо використовуються для його виконання; до них відносяться основні фонди, устаткування, співробітники і т.д.;
- керуючі параметри, які визначають умови, при яких процес виконується.

Крім того, в управлінні бізнес-процесом беруть участь власник бізнес-процесу і керівник підприємства (вищий менеджер). Вони здійснюють управління бізнес-процесом.

Існує кілька характерних поглядів на процесний підхід, які умовно діляться в такий спосіб:

1. Процесний підхід застосовується на рівні аналізу і оптимізації ланцюжків створення цінності компанії (підхід 1);
2. Під процесним підходом розуміється управління бізнес-процесами на міжфункціональному рівні (підхід 2);
3. Процесний підхід трактується як стикування бізнес-процесів, виконуваних структурними підрозділами (підхід 3);
4. Процесний підхід представляється як управління операційними ланцюжками (підхід 4).

При впровадженні підходу 1 до процесного управління фінансові потоки підприємства за рахунок перегляду ланцюжків і портфеля бізнесів підприємства можуть бути збільшені в кілька раз або виграш буде досягнутий за рахунок значного скорочення сукупних витрат по всьому ланцюжкові в цілому.

Управління міжфункціональними бізнес-процесами (підхід 2) охоплює тільки частину основних бізнес-процесів підприємства, і істотний ефект, як правило, досягається в рамках цих бізнес-процесів.

Стикування бізнес-процесів підрозділів (підхід 3) захоплює більшу частину бізнес-процесів підприємства, але при цьому ефект для бізнесу незначний. Він в основному виявляється у вирішенні локальних проблем взаємодії підрозділів і в упорядкуванні їх діяльності.

Підхід 4, заснований на управлінні операційними ланцюжками, – найбільш локальний з позиції бізнес-процесів підприємства. Значний

ефект частіше досягається в окремих операціях і, рідше, в операційних ланцюжках у цілому.

На цей час у вітчизняній практиці розглядають переважно тільки два підходи до впровадження процесної системи управління на підприємстві – еволюційний і революційний. Підхід еволюційний – комбінація процесного підходу з існуючою функціонально-ієрархічною структурою. Підхід революційний – виділення в організації «наскрізних» бізнес-процесів, не прив'язаних до границь підрозділів.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ АГРАРНИХ ВІДНОСИН

АНАСТАСІЯ МІЛЬКО, студентка гр. МгМТз-2-17

Науковий керівник: доц. к.держ.упр Шпортюк Н.Л.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасний стан сільського господарства в Україні сприяв розвитку різноманітних організаційно-правових форм, що наблизили вітчизняного аграрія до світових стандартів господарювання. Чимало факторів соціально-економічного характеру зумовили утворення й подальше поширення аграрних холдингових компаній. Науковці зазначають, що «створення агрохолдингів є моделлю подальшого розвитку агропромислового комплексу України, що дозволить вивести його на якісно нову траєкторію стабільного, високоефективного та конкурентоспроможного функціонування і вирішити пріоритетні завдання, а саме: продовольчу проблему, досягнути раціональних норм споживання основних продуктів харчування всіма верствами населення країни, збільшити експортний потенціал вітчизняного аграрного сектора економіки».

Відсутність окремого нормативно-правового акта про статус агрохолдингів зобов'язує науковців звертатися до регламентації статусу холдингових компаній загалом.

Так, ст. 1 Закону України «Про холдингові компанії в Україні» встановлює, що холдингова компанія - це акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств.

До появи вказаного Закону діяльність холдингів регламентувалася Указом Президента України «Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації і приватизації» (1996 р.). Чинне законодавство визначає холдинговим корпоративним пакетом акцій (часток, паїв) такий пакет акцій (часток, паїв) корпоративного підприємства, який перевищує 50 відсотків чи становить величину, що забезпечує право вирішального впливу на господарську діяльність корпоративного підприємства, холдингової компанії.

Ще до прийняття спеціального закону про холдингові компанії в ч. 5 ст. 126 Господарського кодексу України холдингову компанію було визначено як публічне акціонерне товариство, яке володіє, користується, а також розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств (крім пакетів акцій, що перебувають у державній власності).

Виходячи із зазначених норм, науковці роблять висновок, що за організаційно-правовою формою холдингова компанія є публічним акціонерним товариством, що має у власності пакет акцій (часток, паїв) інших корпоративних підприємств, і цей пакет забезпечує вирішальний вплив на такі підприємства. Іншими словами, холдингова компанія повністю впливає на господарську діяльність інших корпоративних підприємств і контролює її. Корпоративними підприємствами у ст. 63 Господарського кодексу України і ст. 1 указаного Закону називають господарські товариства, тобто холдингова компанія може володіти акціями (частками, паями) лише господарських товариств - акціонерних, товариств з обмеженою чи додатковою відповідальністю, повних чи командитних товариств.

На сьогодні фахівці зазначають про необхідність розроблення окремого закону, який регламентував би правовий статус агрохолдингів в Україні. Крім того, активну участь у його підготовці повинні брати самі власники інтегрованих об'єднань, що дасть змогу говорити про посилення їх соціальної відповідальності.

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОХІДНОСТІ СИСТЕМНОЇ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ АГРАРНОЇ СФЕРИ

ІРИНА ОСАДЧУК, к.с-г. н., доцент кафедри менеджменту організацій

СВІТЛАНА БОЛІЛА, к.с-г.н., доцент кафедри менеджменту організацій

Державний вищий навчальний заклад «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

Важливе місце в економіці будь-якої країни займає малий аграрний бізнес. І Україна не виняток. У загальній структурі її бізнесу значну частку становлять особисті селянські господарства громадян України (ОСГ), традиційні фермерські господарства (ФГ), сільськогосподарські виробничі кооперативи, інші форми господарювання, що спеціалізуються на виробництві та переробці сільськогосподарської продукції, наданні послуг населенню щодо технічного, ветеринарного, соціально-побутового обслуговування, з організації молокозаготівельних пунктів, пунктів по заготівлі худоби тощо (а в майбутньому цей перелік поповниться сімейними

фермерськими господарствами (СФГ)). Разом усі ці господарства та підприємства, при умові правильно побудованих з ними відносин держави, місцевих органів влади, зацікавлених учасників аграрного ринку, могли б допомогти вирішити проблему продовольчої безпеки України та значну кількість соціально-економічних проблем, насамперед, проблему сталого розвитку територіальних громад. Вирішення цих проблем залежить від багатьох чинників, у тому числі, й від забезпечення соціально відповідальної поведінки різних підприємств, господарств та ін., які функціонують в межах окремої сільської території та країни в цілому.

Питанням управління малим бізнесом присвятили свої дослідження такі вчені як Т.А. Говорушко, В.А. Подсолонко, П.Ю. Буряк, З.С. Варналій, С.В. Покропивний, В.П. Моринець та інші. Особливості розвитку сільсько-господарського бізнесу досліджували В.В. Писаренко, В.П. Саблук, Б.М. Данилишин, В.М. Рабштина та ін. Наразі серед наукових доробок вітчизняних дослідників є багато тих, в яких висвітлюються особливості соціально відповідальності аграрних підприємств, але ми не знайшли серед результатів досліджень таких, де б було представлено обґрунтування необхідності здійснення системної соціально відповідальної поведінки суб'єктами господарювання, що представляють малий бізнес аграрної сфери (малих підприємств будь-якої форми власності та громадян-підприємців (фізичних осіб)).

Метою дослідження є обґрунтування необхідності розробки системи заходів щодо забезпечення системної соціально відповідальної поведінки різних видів малого бізнесу аграрної сфери.

Під соціальною відповідальністю малого бізнесу аграрної сфери слід розуміти дотримання його власниками, керівниками/менеджерами, членами господарств, найманими працівниками соціальних (у тому числі етичних) норм поведінки, врахування ними у своїй повсякденній діяльності екологічних вимог та несення ними відповідальності за вплив власних рішень і дій на інших членів сім'ї, територіальної громади, працівників організації, інших стейкхолдерів, на суспільство в цілому, а також на довкілля.

Різні види малого бізнесу аграрної сфери мають багато спільних позитивних характеристик. Вони: є більш рухливішими та гнучкішими, ніж агрохолдинги (здатність окремих з них швидко реагувати на зміни, що відбуваються на ринку, іноді просто вражає), можуть швидко вносити зміни у свої виробничі програми, переглядаючи їх на користь виробництва високорентабельної продукції, що користується попитом саме в даний час тощо.

Встановлено, що частина малого бізнесу аграрної сфери намагається відповідати новим викликам сьогодення, а власники, керівники і працівники цих господарств, розуміючи, що соціальна відповідальність має бути органічним доповненням до господарських операцій і тільки в такому разі їх господарства успішно розвиватимуться, турбуються не лише про фінансові цифри, а й про те, яким чином вони досягаються. Вони

намагаються поводитися соціально відповідально, однак, таку соціальну відповідальність системною назвати важко.

Кожен, хто є власником малого бізнесу аграрної сфери і/або працює в ньому, повинен у своїй роботі якнайповніше реалізовувати кожен з основних елементів соціальної відповідальності цього бізнесу: добросовісно виконувати свої прямі зобов'язання щодо забезпечення грамотного і ефективного використання земель господарства (якщо виробничим ресурсом є земля) та інших природних ресурсів, здійснювати соціальні інвестиції, використовувати у своїй діяльності іновації, керуватися принципами соціальної справедливості та дотримуватися етичних норм, розвивати власну особистість, сприяти розвитку особистості інших членів господарства та формуванню безконфліктних відносин між ними, забезпечувати розвиток сім'ї, трудового колективу, місцевих спільнот, суспільства в цілому.

Враховуючи можливості, що відкривають малому бізнесу аграрної сфери його власні сильні сторони, суб'єктивні та об'єктивні чинники, які впливають на його зростання або занепад (економічні, політичні, фінансові та інші), підприємцям, головам ОСГ, СФГ та ФГ, головам кооперативів, директорам малих підприємств слід впроваджувати в практику управління нові підходи, в тому числі засновані на переході від разових соціально відповідальних вчинків до системної соціально відповідальної поведінки, що дасть змогу бізнесу, яким вони володіють та/чи керують, не лише виживати в умовах конкуренції, а й зайняти відповідну «нішу» на рівні з середнім та великим бізнесом, скласти конкуренцію агрохолдингам, стати привабливим для місцевої влади та громади не лише як джерело коштів, сплачених у вигляді податків, а й як джерело соціальних інвестицій у сталий розвиток сільської громади, у здоров'я і добробут місцевого населення та суспільства в цілому.

Отже, результати проведених досліджень дозволяють стверджувати, що в цілому вітчизняний малий аграрний бізнес не можна назвати соціально відповідальним. Це зумовлено цілим рядом суб'єктивних і об'єктивних причин. Ухилення значної частини малих аграрних бізнесових структур від соціально відповідальної поведінки загострює соціальні проблеми, адже вони, реалізуючи свої економічні цілі, зачіпають інтереси окремих домогосподарств, місцевих спільнот і впливають на рівень розвитку як мінімум сільської території, на якій розташовані їх землеволодіння, та територіальної громади, яка функціонує на цій території. Однак, ці господарства здатні виявляти і частина їх уже активно демонструє соціально відповідальну поведінку.

Вітчизняному малому аграрному бізнесу, поки що з метою виживання, отримання локальних перемог у конкурентній боротьбі з місцевими великими сільськогосподарськими підприємствами та агрохолдингами, а в перспективі – можливо й перемоги на рівні економіки держави над агрохолдингами, які наразі контролюють вже близько третини українських

сільськогосподарських угідь, доводиться шукати й застосовувати нові підходи до управління, організації взаємодії зі стейкхолдерами тощо.

Одним з перспективних напрямів розвитку малого бізнесу аграрної сфери України є перехід від разових соціально відповідальних дій окремих підприємців, господарств та малих підприємств до системної соціально відповідальної поведінки сукупності суб'єктів господарювання, що здійснюють бізнес як на рівні територіальних громад, так і на рівні країни в цілому. Тому кожен суб'єкт управління малого бізнесу аграрної сфери повинен усвідомити важливість розробки і впровадження в практику своєї роботи системи заходів щодо забезпечення системної соціально відповідальної поведінки власного бізнесу, з урахуванням готовності і можливостей сукупності всіх суб'єктів господарювання, розташованих на певній сільській території, поводитися соціально відповідально і домовлятися щодо реалізації великих соціальних проектів.

СУТНІСТЬ ТА НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

АНАСТАСІЯ ПОЛЯКОВА, магістрант

Ю. КОЛОМОЄЦЬ, доцент кафедри менеджменту і права

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Будучи врегульованими правом, суспільні відносини, що складаються між працівником і роботодавцем з приводу застосування найманої праці першого в інтересах другого, набувають форми трудових правовідносин [2]. Трудові правовідносини встановлюють юридичний зв'язок між працівником і підприємством.

Трудовий договір становить собою юридичний фундамент для існування трудових правовідносин і реалізації права на працю. Випадки розірвання трудового договору за вимогою роботодавця чи особи, яка не є стороною трудових правовідносин, суворо визначені в законі, а норми, що передбачають їх, не підлягають розширювальному тлумаченню. Доки діє цей правочин, функціонують і трудові правовідносини, здійснюється право на працю. Звільнення ж припиняє і ці правовідносини, й реалізацію права на працю на даному підприємстві, в установі, організації.

Забезпечення законності у всіх сферах суспільного устрою є однією з найважливіших функцій нашої держави. Значимість нормативно-правового регулювання трудових правовідносин, їх пріоритетність у суспільному житті держави привертає особливу увагу до забезпечення в них законності [1].

Важливе значення серед спеціальних законодавчих актів, які регулюють відносини щодо праці, які засновані на членстві, мають закони

України «Про колективне сільськогосподарське підприємство», «Про сільськогосподарську кооперацію». Ці закони визначили правовий статус усіх юридичних осіб - сільськогосподарських товаровиробників, що базуються на колективній формі власності, та правовий статус індивідуальної (сімейної) підприємницької діяльності в сільському господарстві.

Національна політика держави повинна передбачати заходи, спрямовані на боротьбу з приховуваними певними формами трудових правовідносин існування інших форм останніх, що можуть включати застосування інших форм контрактних домовленостей, які дозволяють приховувати реальний правовий статус працівника [3]. З метою сприяння виявленню факту існування трудових правовідносин державам належить у рамках своєї національної політики розглянути можливість: (а) передбачення широкого набору засобів для визначення існування трудових правовідносин; (б) установлення правової презумпції існування останніх у випадку, коли виявлено наявність однієї чи декількох відповідних ознак; (в) визначення на підставі попередніх консультацій з представницькими організаціями роботодавців і працівників, що працівники, які мають певні характеристики, повинні в цілому або в рамках окремого сектора вважатися або найманими, або самозайнятими працівниками.

Держави повинні передбачити можливість установлення у своїх законодавчих і нормативних правових актах або іншими засобами конкретних ознак наявності трудових правовідносин [2].

Основні трудові права можна класифікувати як такі, що передбачають і регулюють умови праці, захисні процедури, професійну орієнтацію й підготовку, зобов'язання держави щодо працевлаштування й зайнятості, рівність прав і можливостей, заборону дискримінації й примусової праці, соціальний діалог. Центральною ідеєю об'єктивного права є визнання за людиною як суб'єктом соціальної активності сфери індивідуальної свободи за допомогою узаконення за нею юридичних засобів реалізації її сутнісних здібностей, схильностей і потреб, виражених головним чином, у її суб'єктивних правах, а також в інших правових можливостях.

Ефективність правового регулювання відносин у сфері праці залежить від створених державною правових умов, де реалізація прав учасників трудових відносин залежить від характеру їх інтересу. Стримувати економічне панування капіталу над людьми, держава має шляхом правового регулювання, соціальним результатом якого має бути - вільна і здорова людина, як найвища соціальна цінність в державі. Тобто, пріоритет має надаватися забезпеченню реалізації законних інтересів працівника та його природним трудовим правам.

Список використаних джерел:

1. Дашутін І.В. Поняття та ознаки забезпечення законності у трудових відносинах / І. В. Дашутін // Публічне право. - 2018. - № 1. - С. 143-150.

2. Козін С. М. Загальнотеоретична та галузева сутність трудових правовідносин [Електронний ресурс] / С. М. Козін // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Юридичні науки. - 2018. - № 2. - С. 49-53. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mniju_2018_2_10

3. Про трудове правовідношення: рекомєнд. МОП від 31.05.2006 р., № 198 [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_529

КОНТРОЛЬ ПРОЦЕСІВ ЯК ОСНОВНА ФУНКЦІЯ АГРАРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ЛІНА ПОМАЗАН, аспірант кафедри економіки

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

На сьогоднішній день в умовах трансформаційної економіки та переходу до економічних ринкових відносин менеджмент як вагомий ресурс виробництва аграрних підприємств стає ключовим елементом економічної системи підприємства. А його п'ять основних функцій: планування, організація, робота з персоналом, управління і контроль, набувають вагшого значення у вирішенні питань ефективної роботи агропромислового комплексу.

Зупинимо свою увагу на такій функції як контроль процесів, основним завданням якого є забезпечення дотримання запланованих заходів та надання інформації про їх виконання.

Контроль не є однозначним поняттям. Різні вчені трактують його по різному. Так деякі вчені визначають контроль «як процес спостереження і перевірки виробничої і фінансово-господарської діяльності підприємств, здійснюваний відповідними суб'єктами управління з метою виявлення відхилень від встановлених параметрів цієї діяльності, усунення та попередження негативних явищ і тенденцій». Інші розглядають його як «управлінську діяльність, завданням якої є кількісна та якісна оцінка та облік результатів роботи організації»; або «є заключним етапом управлінського циклу і початком нового циклу, здійснює порівняння кінцевих результатів і всього процесу функціонування і керуючої системи з наперед заданими параметрами, цілями і обмеженнями»[1].

Сучасні сільськогосподарські підприємства хочуть бути впевненими в якості своєї продукції, прагнуть мінімізувати витрати на її вирощування та вчасно зібрати вирощений врожай. Для цього потрібні відповідні інформаційно-технічні та програмні рішення, які дають можливість значно краще контролювати стан посівів сільськогосподарських культур, планувати врожайність, передбачати та уникати небажаних втрат продукції на всіх етапах виробництва: починаючи з планування сівби і закінчуючи збиранням врожаю.

Отже, першочерговим кроком до створення ефективного господарювання є створення системи управління та моніторингу, а також використання різних технічних систем точного землеробства. Для створення системи контролю, визначення слабких ланок та їх усунення перші кроки повинні стосуватися найголовнішого: планування, прогнозування та відпуску пального та товарно-матеріальних цінностей. Тобто видача матеріальних ресурсів повинна відбуватися чітко за планом. На кожну технологічну операцію виділяється рівно стільки, скільки потрібно палива, добрив, насіння та інших товарно-матеріальних цінностей. Це запобігає будь-яким зловживанням з боку персоналу та економить компанії чималі кошти.

Так як паливо є одним із найголовніших предметів для зловживань то для контролю його використання потрібно прикласти багато зусиль, наприклад, під час оранки виконувати контроль глибини, перевіряти витрати палива трактором щоб не було перевитрат, на кожній одиниці техніки встановити окремий датчик рівня палива, а після кожної заправки техніку в обов'язковому порядку пломбувати. Також кожного разу збирати та звіряти облікову інформацію, початкові і кінцеві показники датчиків за кожну зміну (всі цифри мають збігатися, а в разі відхилень можна швидко знайти причину).

На сьогоднішній день насіння, засоби захисту рослин та добрива коштують чималих грошей, тому їх також необхідно контролювати. Під час виконання технологічних операцій з будь-якими товарно-матеріальними цінностями потрібно прискіпливо наглядати, щоб все було використано на користь господарства і не пішло в кишеню працівникам.

Контроль пересування техніки також є важливим елементом мінімізації витрат, оскільки техніка час від часу працює не на полях відповідного господарства. На разі існують різноманітні GPS-транслятори, за допомогою яких (обладнавши ними всю техніку) можна в будь-який час відстежити місцезнаходження та рух техніки, площу обробленої території, режими роботи сільгосптехніки, облік використання причіпного обладнання.

Також до процесів які потрібно контролювати, можна віднести контроль посівів, доцільніше проводити дистанційний контроль з використанням супутникових знімків. Через певний проміжок часу здійснювати фотографування полів та порівнювати знімки, і коли на певних ділянках трапляється проблема з урожайністю, то можна буде чітко визначити причину і в майбутньому намагатися уникати факторів, що її викликали.

Але для того щоб вся ця система працювала, необхідно провести копітку роботи зі збору інформації: напрацювати технологічні карти, зробити хронометражі, розрахувати базові норми внесення технологічного матеріалу, врахувати норми витрат паливно-мастильних матеріалів та норми затрат праці на різноманітні види діяльності в сільському господарстві. І в результаті отримати базову інформацію, від якої можна відштовхуватись, яку можна порівнювати з теперішніми даними і робити висновки.

«Оптимізація» й «ефективність» - ці два слова впевнено тримаються в лексиконі сьогodнішніх аграріїв, і власники розуміють що їм потрібні інструменти для підвищення якості своїх управлінських рішень: точно прогнозувати показники, ефективно керувати людьми і ресурсами. Функція контролю дає можливість менеджменту робити точне техніко-економічне планування, ґрунтуючись на фактичних даних, розуміти як ефективно оперувати ресурсами та вигідно будувати логістику тим самим мінімізувати витрати на виробництво та збільшувати прибутковість господарства.

Список використаних джерел:

1. Орел В.М. Сутність і роль контролю як функції управління [Електронний ресурс] / В.М. Орел // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – Електронні дані. – [Дніпро: Дніпровський державний аграрно-економічний університет: ТОВ "ДКС Центр", 2013]. – №6. – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua (дата звернення 06.11.2018 р.). – Назва з екрана.

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ДІЯЛЬНІСТЬ УСТАНОВ

Р. ПОМАЗКОВ, студент гр.МгБТ-1-17

На сьогоднішній день жодне виробництво, організація та підприємство не може обійтись без ведення документації та діловодства, а тому документообіг підприємства є обов'язковим та важливим процесом, причому це стосується кожного підприємства без винятку. Комфортні умови роботи з документами можливі лише за умов налагодженої, надійної та ефективної системи захисту та доступу до будь-якого документу в автоматизованій системі документообігу.

Незважаючи на тенденції у цій сфері, переважна більшість підприємств та організацій в міру своєї необізнаності, а також недовіри до систем електронного документообігу, воліють використовувати паперові версії документів. Не дивлячись на те, що на сучасному ринку програмного забезпечення представлено величезне розмаїття автоматизованих систем документообігу від різних виробників та широкої цінової політики, вітчизняні підприємства та організації не поспішають їх впроваджувати. На

сьогодні в Україні флагманом впровадження систем електронного документообігу на практиці є установи та організації сфери державного управління. Це пояснюється, в першу чергу, реалізацією державної інформаційної політики України у сфері інформатизації діяльності органів державної влади. Значно повільніше відбувається автоматизація документообігу у сферах виробництва та надання послуг, де інформатизація бізнес-процесів зводиться, в основному, до автоматизації фінансової діяльності підприємства, управління виробництвом, оперативного та складського обліку, взаємодії з клієнтами, управління продажами, кадрового обліку тощо, залишаючи на одному з останніх місць автоматизацію саме діловодних процесів.

На жаль, дуже часто електронні системи на підприємствах та в організаціях використовуються неефективно, а мережева інфраструктура використовується лише для обміну файлами. У наш час очевидними є наступні проблеми підприємств з традиційним документообігом:

- документи губляться;
- накопичується велика кількість документів, призначення і джерела яких незрозумілі;
- до інформації можуть мати доступ сторонні особи;
- значні витрати часу на пошук потрібних документів та формування їх у тематичні добірки;

Система електронного документообігу, якщо вона вдало впроваджена, дозволяє вирішувати дані проблеми. Керівництво підприємства повинно серйозно замислитись над автоматизацією робіт з документами і бізнес-процесами

У сучасних умовах діяльності підприємства перевага віддається автоматизованим системам, які повинні включати алгоритми та засоби створення документів, правила організації та ведення електронного архіву, принципи функціонування документообігу та базуватися на програмно-технічних засобах. Для того, щоб забезпечити ефективне використання інформації, яка циркулює на підприємстві, необхідно аби всі компоненти управління спиралися на систему ведення діловодства, лише тоді можна буде якісно та оперативно розв'язувати завдання, що стоять перед підприємством.

Основні принципи електронного документообігу:

- однократна реєстрація документа, що дозволяє однозначно його ідентифікувати у будь-якій підсистемі;
- можливість паралельного виконання різних операцій з метою скорочення часу руху документів і підвищення оперативності їх виконання;
- безперервність руху документа;
- єдина база документної інформації для централізованого зберігання документів і виключення можливості дублювання документів;
- ефективно організована система пошуку документа;

- розвинена система звітності по різних статусах і атрибутах документів, що дозволяє контролювати рух документів по процесах документообігу;
- забезпечення ефективного управління та прозорості діяльності організації на усіх рівнях;
- підтримка системи контролю якості;
- накопичення інформації, управління даними та регламентування доступу;
- формалізація діяльності співробітників.

Автоматизація документообігу забезпечує оперативну роботу всього управлінського та діловодного апарату, можливість організації та здійснення швидкого контролю за виконанням і зберіганням кожного документа. Автоматизації документообігу повинна бути впроваджена є не лише для пришвидшення руху документів, а й для максимального обмеження осіб, що беруть участь у створенні конкретного документа, забезпеченні руху або знищенні. На кожному робочому місці документ буде знаходитися мінімальний термін, який необхідний для його обробки.

Системи електронного документообігу виконують безліч функцій, необхідних для підтримки документообігу, що забезпечує ефективне управління підприємством.

РЕГУЛЮВАННЯ ТА АНАЛІЗ ПОПИТУ І ПРОПОЗИЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Ю. БАГЛЮК, к.е.н. доц.

МАКСИМ ПРИЩАК, студент

Донецький національний університет ім. Василя Стуса

Структурні трансформації соціально-економічної системи, які відбуваються у сучасних умовах, є об'єктивним процесом, що пов'язано з необхідністю підвищення конкурентоздатності економіки України в глобальному середовищі. Ці зміни неминуче впливають на національний ринок праці і його структуру. Такі перетворення вимагають глибокого комплексного дослідження їх суті та всіх етапів. Актуальність такого дослідження зумовлена специфічними, часто важко прогнозованими, аспектами трансформації у його структурі, так як ринок праці є динамічною системою, а його стан залежить від суспільно-політичної та економічної ситуації в країні [3].

На сьогодні, співвідношення між попитом на робочу силу та її пропозицією в Україні свідчить про зменшення загострення ситуації на ринку праці. Стійка тенденція до зростання пропозиції робочої сили та скорочення попиту на неї знижується. За даними Держкомстату України у 2015 році навантаження на десять робочих місць становило 111,5 осіб і за

останні 5 років це було найвищим показником [1]. Натомість у 2016 році - 93,6 безробітних осіб.

Навантаження зареєстрованих безробітних на 10 вільних робочих місць (вакантних посад) у цілому по країні зменшилося зі 189 осіб на кінець 2015р. до 108 осіб на кінець 2016р. [1]. Зважаючи на це, глибшого аналізу потребує стан попиту та пропозиції на ринку праці України у 2016 році

Упродовж 2016 р. спостерігалось збільшення потреби роботодавців у працівниках усіх професійних груп, а найбільше – на робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин (на 53,4%) і на кваліфікованих робітників з інструментом (на 53,2%) [1]. Зростання потреби роботодавців у працівниках, порівняно з 2015 р, спостерігалось в усіх видах економічної діяльності, крім надання інших видів послуг. Тому, фундаментом подальшого економічного зростання повинно стати підвищення продуктивності праці, інтерес до якої останніми роками був втрачений: країна повинна навчитися ефективніше розпоряджатися власними трудовими ресурсами та капіталом [3].

Поряд з цим беззаперечним є той факт, що на сучасному ринку праці України зростає попит на робочу силу, потреба у кваліфікованих робітниках залишається високою. Проте, пропозиція їх на ринку праці є низькою. Загалом, ринок праці України характеризується структурним диспропорціями щодо попиту та пропозиції робочої сили, які не дають змоги задовольнити потребу роботодавців у працівниках. Однією із причин невідповідності між реальними потребами ринку праці і пропозицією є відсутність сучасної системи державного прогнозування та стратегічного планування. Інша причина - відсутність балансу трудових ресурсів у складі державних програм економічного та соціального розвитку, стратегій регіонального розвитку, програм і стратегій розвитку окремих галузей суспільного життя. Також за останні десятиліття було знівельовано престижність робітничого класу, відсутність державної підтримки професійно-технічної освіти, неналежні умови праці, низька заробітна плата призвели до того, що контингент робітників складають люди передпенсійного чи пенсійного віку. Ще однією причиною дисбалансу є невідповідність структури професійної освіти перспективним потребам ринку праці за кваліфікаційним рівнем та професійною структурою [2].

З метою усунення виявлених диспропорцій на ринку праці необхідно:

- здійснювати регулярні моніторинги попиту та пропозиції робочої сили. На основі отриманих даних розробляти проноз попиту та пропозиції на ринку праці [3];

- усунути дублювання повноважень у галузі регулювання ринку праці розмежувавши їх між державними та регіональними органами влади, органами місцевого самоврядування з'ясувати професійно – кваліфікаційну структуру перспективної потреби роботодавців у працівниках;

- на державному рівні розробити програму професійної орієнтації молоді та організувати професійно – пропагандистські кампанії з метою формування структури попиту населення на послуги професійної освіти відповідно до потреб ринку здійснювати професійну підготовку з урахуванням прогнозу попиту та пропозиції на ринку праці;

- органам виконавчої влади у сфері зайнятості населення, приділити особливу увагу підготовці фахівців за загально галузевими професіями, потреба в яких не може задовольнятися за рахунок наявних трудових ресурсів підприємств; на це необхідно орієнтувати систему початкової професійної освіти та програми перепідготовки безробітних.

Список використаних джерел:

1. Ринок праці у 2016 році / Статистичні спостереження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Піщуліна О.М. Основні напрями реформування державної політики регулювання ринку праці та управління трудовими ресурсами в Україні // Стратегічні пріоритети , - 2015 - №2(11), - С. 175-184.

3. Федунчик Л.Г. Наявність структурного дисбалансу попиту і пропозиції ринку праці України / Федунчик Л.Г.// Ефективна економіка. – 2017. - №12. – С. 15-21

МОТИВАЦІЯ ЯК ФУНКЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

РУСЛАНА РЕДЧЕНКО, студентка

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Ефективна діяльність підприємства залежить від успішного виконання основних функцій управління, серед яких особливе місце займає мотивація. В умовах конкурентного ринку головним завданням кожного сучасного суб'єкта господарювання є створення умов для злагодженості та зацікавленості персоналу у підвищенні ефективності діяльності підприємства. У загальному розумінні мотивація являє собою сукупність мотивів і стимулів, спрямованих на досягнення цілей організації. Економічний словник трактує мотивацію як процес внутрішнього або зовнішнього психологічного управління поведінкою, що єднає інтелектуальні, фізіологічні і психологічні підпроцеси, які полягають у стимулюванні самого себе чи інших на діяльність, спрямовану на досягнення індивідуальних цілей або загальних цілей організації [1].

Найважливішою складовою мотиваційного процесу є потреби, інтереси, цінності людини та зовнішні стимули. Отже, для успішного функціонування та досягнення головних цілей організації керівнику слід ретельно вивчити своїх співробітників. У цьому значенні організація постійно

повинна виробляти нові моделі мотивації співробітників [2]. В Україні головними мотивуючими факторами являються рівень заробітної плати та можливість кар'єрного зростання.

Під матеріальною мотивацією слід розуміти прагнення достатку, певного рівня добробуту, матеріального стандарту життя. Прагнення людини до кращого підштовхує її до посилення трудової діяльності, а отже, і збільшення кількості, якості та результативності праці, що є позитивним для підприємства.

Відповідно до класифікації, яка прийнята World and work (Американська асоціація фахівців з оплати праці), система матеріальної мотивації включає: постійну заробітну плату, змінну, частину або бонуси, а також соціальний пакет [3].

Матеріальні заохочення забезпечують зниження плинності кадрів, а отже, формують стабільний трудовий колектив; дозволяють відібрати на ринку праці найбільш підготовлених, працівників, продуктивність праці яких потенційно вища середнього рівня; виступає чинником підвищення старанності, відповідальності, інтенсивності праці.

Керівники повинні використовувати різноманітні методи матеріальної мотивації, тобто крім зарплати мають бути грошові виплати (премії) за результатами роботи чи спеціальні індивідуальні винагороди як визнання цінності того чи іншого працівника [4].

Досить важливим інструментом мотивації адміністративно-управлінського персоналу є нематеріальні стимули, що виражаються у формі заохочення та іноді покарання. За їх допомогою підвищується рівень лояльності та зацікавленості співробітників. Вони не можуть впливати на поточну поведінку, але задають її майбутню лінію Л.Д. Галайко пропонує розділяти нематеріальне стимулювання таким чином: суспільне визнання окремої особистості (планування кар'єри, почесні винагороди, спеціальні статті у внутрішньоорганізаційній пресі, конференції тощо); суспільне визнання діяльності групи (вручення сувенірів усім співробітникам групи, статті про досягнення групи, організація обідів з вищим керівництвом та ін.); особисте визнання з боку керівництва (подяка в письмовій формі, листівки до дня народження та визначних дат тощо) [5].

Отже, чим краще узгоджена система мотивації персоналу, тим активніше працівники досягатимуть результатів, направлених на реалізацію потреб підприємства. На сьогодні очевидно, що потрібні нові механізми і інструменти, які б створили могутні стимули для продуктивної, якісної праці і максимальної реалізації потенційних здібностей людини. Аналізуючи вище сказане, можна зробити висновок, що доцільно застосувати альтернативні способи мотивування, які ефективно поєднують методи як матеріальної, так і нематеріальної мотивації трудової діяльності, забезпечують максимальну відповідність інтересів працівників і керівництва та досягнення на цій основі стратегічних цілей підприємства.

Список використаних джерел:

1. Завадський Й.С., Осовська Т. В., Юшкевич О. О. Економічний словник. К. : Кондор , 2006. 355 с.
2. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы и эмоции. *Психология мотивации и эмоции*. М., 2002. С. 52–79.
3. World and work : офіційний сайт Американської асоціації фахівців з оплати праці. URL: <http://www.worldatwork.org> (дата звернення 29.10.2018).
4. Тужилкіна О.В. Підвищення вагомості нематеріальних чинників мотивації праці у формуванні людського капіталу сучасного підприємства в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 9. С. 37-41.
5. Галайко Н.Д. Форми і методи стимулювання персоналу для забезпечення ефективної діяльності банку. *Регіональна економіка*. 2006. № 2. С. 156–162.

УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ТЕТЯНА СЕМЕНОВА, кандидат економічних наук, доцент

КАТЕРИНА КЛЕЙН, магістрант

Національна Металургійна Академія України, Дніпро

В сучасних економічних умовах інформація набуває все більшого значення для ефективного функціонування підприємств. Створюючи та реалізуючи товар чи послугу, підприємству необхідно налагодити зв'язок із своїм ринковим сегментом, забезпечити ефективну систему обміну інформацією із покупцями, посередниками, партнерами та іншими контактними аудиторіями. З цією метою використовується комплекс маркетингових комунікацій, який забезпечує зв'язок підприємства із зовнішнім та внутрішнім середовищем. Важливим фактором, що сприяє посиленню ролі маркетингових комунікацій, а отже і управління ними, є й те, що різноманітні елементи використовуються на тлі мінливих соціальних, економічних і конкурентних сил. На сьогодні управління комунікативною політикою підприємства є чи найважливішою частиною управління маркетингом в цілому.

Питання організації та вдосконалення управління маркетинговими комунікаціями розглядалися у працях іноземних і вітчизняних вчених, а саме: Л.В. Балабанової, Л.О. Попової, Д. Берда, Дж. Бернета, А.М. Берези, І.А. Козак, М. Кастельса, Д. Козьє, Ф. Котлера, Т.І. Лук'янець, Н.С. Меджибовської, У. Руделіуса, Д. Сигела, І.В. Успенського та ін.

Найчастіше комунікація визначається як процес повідомлення між пунктами призначень, а засоби зв'язку – як комунікаційні канали [1], або як засіб спілкування та передання інформації у вигляді усних і письмових

повідомлень, рухів тіла та параметрів мови [2]. З цього погляду доцільно говорити про те, чим і як здійснюється процес комунікації, а саме: про її технологію, яка охоплює методи й засоби підготовки, накопичення, обробки, передання та використання інформації, а також створення інформаційно-комунікативної системи та її використання.

Проведені теоретичні дослідження засвідчили зростання значення маркетингових комунікацій. Поряд із цим серед учених не існує єдиної точки зору на визначення самого поняття та складових комплексу маркетингових комунікацій (комплексу просування).

Маркетингова комунікаційна політика – це цілеспрямована діяльність підприємства з регулювання руху інформаційних повідомлень і потоків, яка здійснює планування і взаємодію з усіма суб'єктами маркетингової системи на основі обґрунтованої стратегії використання комплексу комунікативних засобів [3].

Основними проблемами управління маркетинговою комунікаційною політикою підприємницьких структур в сучасних умовах є:

1) сучасний споживач приймає рішення про покупки, керуючись не раціональною та економічною інформацією про продукт, а тим, що здається йому більш важливим і правильним. З іншого боку, дослідники відзначають тенденції зростання функціональної неграмотності споживачів, що полягає в зниженні здібностей людей прочитати, наприклад, інструкцію на продукт. Перехід від вербальних до візуальних повідомлень, який спостерігається в сучасному світі, змушує підприємницькі структури використовувати більш різноманітний набір візуальних комунікаційних інструментів;

2) поява величезної кількості засобів масової інформації та збільшення вартості розміщення в них реклами істотно знизили її ефективність. У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій високі темпи зростання кількості різних засобів масової інформації обумовлені значно меншими ніж раніше витратами виходу на ринок і здійснення діяльності, а також високою прибутковістю рекламного бізнесу. Збільшення обсягу рекламного ринку в цілому призводить до того, що рекламне послання, спрямоване до споживача традиційним способом, фактично «губиться» в потоці інших повідомлень. Вартість реклами при цьому постійно зростає. Розширення сітки мовлення і поява величезної кількості телевізійних каналів та радіостанцій дозволяють споживачам не помічати значної частини інформаційного тиску, що вимагає збільшення рекламних бюджетів;

3) підприємницькі структури виявилися не готові враховувати нові канали комунікацій, які з'явилися в умовах розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що знижує ефективність реалізованої маркетингової комунікаційної діяльності. В умовах стрімкого розвитку принципово нових інтерактивних технологій розповсюдження інформації необхідно враховувати нові канали комунікацій. На практиці

підприємницьким структурам перебудуватися і змінитися виявляється досить складно. При впровадженні сучасних підходів, які враховують нові канали маркетингових комунікацій, підприємницькі структури наштовхуються на політичні і психологічні бар'єри. Від співробітників підприємницької структури освоєння сучасних технологій і нових каналів комунікацій вимагає значних витрат часу і енергії [4].

Таким чином, управління комунікаційною політикою в сучасних умовах вийшло на новий рівень – постійне підвищення ролі інформації в діяльності підприємств змушує їх переглядати свої маркетингові позиції, зокрема в сфері комунікацій. Виникнення цілком нових проблем, пов'язаних із змінами в поведінці споживачів, розширенням комунікаційних можливостей сприяє виникненню нових підходів в управлінні маркетинговою політикою комунікацій. Використання елементів комплексу маркетингових комунікацій інтегровано, розробка стратегій та програм маркетингових комунікацій дозволяє підприємствам підвищувати рівень ефективності управління комунікаційною політикою та загальний рівень ефективності.

Список використаних джерел:

1. Дебелак Д. Магія маркетинга. Советы эксперта по малому бизнесу / Д. Дебелак. – М.: София, 2001. – 288 с.
2. Костоглодов Д.Д. Маркетинг предприятия / Д.Д. Костоглодов, И.И. Саввиди. – М.: Экспертное бюро, 2002. – 112 с.
3. Прохорова Т.П. Маркетинговая политика коммуникаций: Учебное пособие / Т.П. Прохорова, А.В. Гронь. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2005. – 224 с.
4. Нюренбергер Л.Б. Синергетическое использование элементов системы маркетинговых коммуникаций / Л.Б. Нюренбергер // Проблемы современной экономики. – 2008. – №4 (28). – С. 293–296.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

М. СИЧОВА, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В останні роки, завдяки вжитим заходам щодо поліпшення економічних та організаційних умов функціонування господарюючих суб'єктів аграрного сектора, реалізуються заходи щодо створення системи державного інформаційного забезпечення у сфері розвитку аграрного потенціалу.

Органами місцевого самоврядування та органами державної влади запроваджено велику кількість інструментів електронного урядування, що можна віднести до кращих практик високого світового рівня. Населення активно включається до глобальних процесів використання та створення світових інформаційних ресурсів. Ці та інші передумови дають підстави

вважати, що вітчизняна інформаційна сфера перебуває у стані активного становлення, гармонійного включення у глобальний світовий інформаційний простір та є підґрунтям фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Суттєві позитивні результати щодо розвитку інформаційного суспільства отримано на регіональному та місцевому рівнях, у тому числі, в Дніпровському та Одеському регіонах, містах Вінниця, Львів, та інших. Разом з тим, ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні є недостатньою і не відповідає потенціалу та можливостям України, оскільки: є недосконалою загальнодержавна політика, уповільнено та недостатньо координовано впровадження електронного урядування, зберігається значний «цифровий розрив» у використанні ІКТ, збільшуються проблеми та ризики, пов'язані з інформаційною безпекою [1].

Тому, якщо у вирішенні завдань розвитку аграрного потенціалу пріоритетне місце займає інноваційна політика, то основу механізмів реалізації цих завдань становить система інформаційного забезпечення.

Інформаційний підхід до управління та реалізації сервісної діяльності, аналітико-статистична переробка інформації у сфері сервісу, системно-інформаційний аналіз; контент-аналіз, техніка і технологія обробки інформації, організація зв'язків з громадськістю, інформаційна підтримка управлінської діяльності в сервісних службах, реалізація експертних систем в організаціях сфери сервісу і т.д.

Таким чином, реалізація заходів щодо надання консультаційної допомоги аграрним товаровиробникам, перепідготовці фахівців для аграрного сектора, дозволить розширити доступ аграрних товаровиробників та сільського населення до консультаційних послуг, підвищити якість перепідготовки та кваліфікації фахівців аграрного сектора.

Основне завдання держави в напрямку розвитку інформаційної політики полягає в тому, щоб забезпечити розвиток інформаційної системи на основі комунікаційних технологій, постійне оновлення інформаційних фондів, здатність забезпечення товаровиробникам вільного доступу до інформаційних ресурсів у сфері освіти, науки та технологій.

Досвід показує, що ефективний розвиток аграрного науково-технічного потенціалу залежить від організації оперативної інформації про конкретні інновації та наукові досягнення, що отримуються в результаті інноваційної діяльності за комплексом технологічних, технічних, біологічних, а також інших питань розвитку аграрного сектора та функціонування підприємств і організацій [2].

Інформатизація в напрямку розвитку аграрного потенціалу припускає:

- освоєння та впровадження інноваційних технологій з обов'язковим використанням потенціалу обчислювальної техніки;
- створення єдиного інформаційного простору, який буде доступний для всіх аграрних товаровиробників та їх партнерів;

- перехід до впровадження новітніх інформаційних технологій в сфері управління аграрним виробництвом на всіх рівнях на основі впровадження, електронних систем зв'язку, мереж обчислювальної техніки;
- оптимізацію управління аграрними виробничими процесами - впровадження автоматизованих робочих місць для аграрних фахівців, а також диспетчеризацію виробництва.
- застосування інноваційних досягнень фундаментальної науки в сфері теорії прийняття рішень та автоматизованих систем, здійснення управління нового покоління.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні № 537-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.

2. Комеліна О. В. Інформаційно-методичне забезпечення управління розвитком аграрного сектору економіки регіонів / О. В. Комеліна, Н. Л. Панасенко // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 11-12 (1). - С. 38-41.

ФОРЕНЗІК – НОВІТНІЙ ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ КОМПАНІЙ

ГАННА СОЛОМІНА, к.е.н, доцент кафедри економіки та фінансів
Дніпропетровський Державний університет внутрішніх справ

Форензик - нове явище на ринку управлінських послуг. Цим терміном, в широкому сенсі позначають діяльність з виявлення, аналізу та врегулювання ситуацій, коли між сторонами існують розбіжності з фінансових, комерційних, правових та інших питань.

В даний час зарубіжні компанії активно застосовують незалежні економічні розслідування як інструмент перевірки діяльності компанії.

«Форензик» допомагає виявити можливі ризики на момент укладення договору, інвестування грошей або при придбанні нових компаній. За допомогою цієї процедури можна стягнути кошти в разі виявлення фактів шахрайства. Відповідний економічний аналіз проводиться для інших цілей, наприклад таких як: розрахунок збитків при укладанні контракту або порушення умов договору, порушення гарантійних зобов'язань, для запобігання можливих суперечок, для оцінки ризиків банкрутства, неспроможність або реорганізації, та і для оцінки бізнесу в загальному.

Метою «форензик» є виявлення невідповідностей у фінансовій звітності компанії. Багато фірм для різних цілей «прикрашають» свої підсумкові документи. Це може бути пов'язано з необхідністю отримання кредитів і позик, або щоб зберегти конфіденційність акціонерів компанії або приводом до спотворення даних, що є шахрайством [1].

Форензік є тим самим інструментом, який в 99,9% випадків дає можливість отримання інформації, як про внутрішнє середовище компанії, так і про зовнішнє.

При аналізі внутрішнього середовища компанії:

- ідентифікація ризиків шахрайських операцій (згідно fraud tree - це апропріація активів, навмисне спотворення фінансової звітності, хабарництво, kickbacks);

- аналіз системи внутрішніх контролів (фінансова, інформаційна, юридична, фізична безпека);

- ідентифікація неефективних менеджерів в компанії;

- прозорість проведення тендерних закупівель;

- ефективність витрачання витратних статей компанії;

- прозорість здійснення продажів.

При аналізі зовнішнього середовища компанії:

- забезпечення превентивних заходів виникнення рейдерських атак на підприємство;

- усунення конфліктів інтересів і забезпечення прозорості при здійсненні закупівель;

- забезпечення інформаційної безпеки компанії за допомогою процедур OSINT, HUMINT і т.д.

Алгоритм проведення управлінських заходів може відрізнятися в залежності від того, для яких цілей воно проводиться, від галузі, в якій працює компанія та включає наступні процеси:

1. оцінка причин виникнення ризиків для компанії;

2. оцінка фінансової звітності;

3. оцінка аудиторських висновків за минулі роки і виявлених порушень;

4. оцінка кредиторської та дебіторської заборгованості;

5. оцінка показників рентабельності компанії, ліквідності, фінансової стійкості;

6. наявність заборгованості з податків і зборів, актів звірки взаєморозрахунків, заборгованості за розрахунками з персоналом, кредиторської заборгованості;

7. аналіз структури компанії і наявності ризиків, пов'язаних з «відмиванням грошових коштів»;

8. ведення судових суперечок і аналіз позитивної та негативної практики;

9. наявність контрагентів «фірм-одноденок» [2].

Використання «форензик» дуже актуально при здійсненні великих угод, укладення «серйозних» контрактів, злитті і поглинань. Застосування зовнішнього економічного аналізу дозволяє як перевірити власні дані про контрагента, так і отримати відомості, що дозволяють керівництву і засновникам прийняти вигідне рішення щодо того чи іншого потенційного партнера з метою забезпечення ефективності управління компанією.

Список використаних джерел:

1. Финансовые расследования (форензик) в Украине. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/financial-services/solutions/forensic-in-Ukraine-ru.html>
2. Форензик must have українського бізнеса. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://notagroup.com.ua/news/forenzik-must-have-ukrainskogo-biznesa/>

УДОСКОНАЛЕННЯ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ФІРМИ

ЛЮДМИЛА СОМОВА, кандидат економічних наук, доцент

ЮЛІЯ БАГАЄВА, магістрант

Національна Металургійна Академія України, Дніпро

Переорієнтування виробництва на споживача викликало необхідність докладного вивчення його потреб, смаків та їх коригування з метою просування товарів на ринок. Відповідаючи цим потребам, на українських підприємствах стала формуватися товарна політика як особливе спрямування їх діяльності. Безумовним чинником розвитку ефективної товарної політики повинна стати орієнтація на специфіку споживача, сформоване соціально-культурне та економічне середовище його життєдіяльності. За умов фінансово-економічної кризи в Україні перед національними підприємствами жорстко стоїть питання виживання. В цих умовах зміна товарної політики, її насичення новинками, різноманітні форми партнерства набувають першочергового значення.

В рамках даної проблематики заслуговують на увагу праці таких науковців, як Ж.-Ж. Ламбен, Л.В. Балабанова, М.І. Белявцев, А.В. Войчак, В.Н. Воробйов, В.Г. Герасимчук, І.Н. Герчикова, В.Е. Демідов, П.С. Зав'ялов, В.Я. Кардаш, В.В. Ковальов, І.І. Корольков, Ю.В. Меркулова, С.В. Нікіфорова, Ю.В. Овсієнко, В.Ф. Онищенко, Г.В. Савицька, А.О. Старостіна, Р.А. Фатхутдінов та інші.

Рівень організації планування та управління товарною політикою значною мірою залежить від того, як розуміє поняття «товарна політика» керівництво підприємства. В деяких випадках поняття «товарна політика» ототожнюється з поняттям «асортиментна політика», тому фінансові, кадрові та часові ресурси підприємства витрачаються в напрямку удосконалення асортименту продукції, залишаючи без належної уваги інші складові товарної політики підприємства. Складовими товарної політики підприємства є асортиментна політика, сервісна політика, політика товарного знаку та політика упаковки товару.

Узагальнюючи існуючі теоретичні розробки вітчизняних і зарубіжних авторів, доходимо висновку, що маркетингова товарна політика – це

діяльність підприємства, пов'язана з плануванням і реалізацією сукупності заходів і стратегій зі створення конкурентних переваг товару через формування та підтримку тих характеристик, які зумовлюють його цінність для споживача і тим самим задовольняють певні потреби, забезпечуючи відповідний прибуток підприємству. Товарна політика є одним із видів економічної політики.

Більшість науковців, що розглядають питання змісту, сутності та методології формування товарної політики підприємства, основною її складовою вважають управління товарним асортиментом, його оптимізацією та оновленням, з метою забезпечення досягнення стратегічних цілей підприємства, тому найбільш розповсюджені методи формування товарної політики стосуються саме формування асортиментного портфелю підприємства. Так, С.Ю. Хамініч зазначає, що «центральною моментом товарної політики є пошук оптимальної структури ринкового пропонування об'єктів виробництва» [1]. Крім того, автор наголошує на тому, що формування товарного асортименту є важливою складовою загальної економічної стратегії підприємства. Є.В. Клавдієва зазначає, що товарна політика являє собою окрему область управлінської діяльності, що об'єднує весь комплекс заходів з управління асортиментом [2].

Серед основних науково обґрунтованих підходів до формування товарної політики підприємства в частині управління товарним асортиментом можна виділити торговельно-товарознавчий [3] та портфельний підходи.

Торговельно-товарознавчий підхід ґрунтується на дослідженні потреб споживачів та пошуку шляхів якнайбільш повного їх задоволення шляхом розширення, оновлення або інших змін асортименту продукції.

Портфельний підхід полягає у дослідженні товарного портфелю підприємства та його сортуванні за певними параметрами, визначеними згідно з тактичними та стратегічними цілями підприємства [4].

Для оцінки ефективності товарної політики необхідно визначити критерій, якому вона повинна відповідати. В сучасних умовах для багатьох підприємств головним у їхній діяльності є досягнення найбільшого обсягу продажу товарів та отримання бажаної суми прибутку. Глобальна стратегічна мета повинна полягати у всебічному задоволенні потреб споживачів на товари та послуги, високоякісному їх обслуговуванні й отриманні довготривалого прибутку, що сприятиме зростанню ринкової вартості підприємства. Виконання такої стратегічної мети можливо лише тоді, коли підприємство має значні конкурентні переваги і насамперед його пропозиція складається з більш конкурентоспроможних товарів і супутніх послуг, які відповідають потребам покупців.

Список використаних джерел:

1. Хамініч С.Ю. Маркетингова товарна політика: Навчальний посібник / С.Ю. Хамініч. – Д.: Наука і освіта, 2008. – 200 с.

2. Клавдиева Е.В. Разработка товарной стратегии текстильного предприятия и выбор оптимального варианта обновления продукции : Дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / Е.В. Клавдиева. – М., 2003. – 160 с.
3. Заблодська І.В. Товарна політика підприємства: механізм формування: Монографія. / І.В. Заблодська. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 240 с.
4. Кубишина Н.С. Методика розробки стратегічного набору товарів на промисловому ринку / Н.С. Кубишина. // Економічний вісник НТТУ «КПІ». – 2010. - №7 – С. 171-178.

АСОРТИМЕНТНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИ І МЕХАНІЗМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

ЛЮДМИЛА СОМОВА, кандидат економічних наук, доцент
КРИСТИНА ВОЛКОВА, магістрант
Національна металургійна академія України, Дніпро

У нинішніх умовах розвитку ринкових відносин в Україні особливої актуальності набувають питання ефективного управління асортиментною політикою підприємства з урахуванням довгострокової перспективи, що зумовлено: мінливістю зовнішнього середовища його функціонування; посиленням конкурентної боротьби за ринки збуту товарів; підвищенням значущості не тільки потенційних, але й постійних споживачів.

Більшість авторів, котрі досліджують проблематику формування і удосконалення асортименту продукції підприємства, підходять до її вирішення з врахуванням окремих функціональних аспектів менеджменту. Так, у працях іноземних і вітчизняних дослідників стратегічного менеджменту і маркетингу (І. Ансофф, Ж.-Ж. Ламбен, П. Зав'ялов, Н. Куденко та ін..) висвітлюються підходи до формування стратегічного портфеля підприємства, в дослідженнях вчених радянського періоду (В. Данилин, М. Дарбинян, Л. Полонська та ін..) розроблені моделі, що використовуються на тактичному рівні управління при формуванні виробничої програми. У працях маркетологів (Г. Асселя, Ф. Котлера, Є. Дихтля, Х. Хершгена, Є. Голубкова, С. Ілляшенка, В. Кардаша та ін..) розглядаються маркетингові аспекти вирішення проблеми формування і удосконалення асортименту товарів. Крім того, існує значна кількість методичних і практичних розробок, що ґрунтуються на виділенні і такої класифікаційної ознаки, як товарознавчий відхід. Виконаний аналіз показав, що ці методичні розробки, зазвичай, мають певні переваги і недоліки, але мало адаптовані до сучасних умов функціонування вітчизняних підприємств [1]. Водночас існуючі практичні підходи, як правило, характеризуються відсутністю використання

наукових методів формування і удосконалення асортиментної політики підприємства.

Опрацювання науково обґрунтованих методичних підходів до формування і удосконалення асортиментної політики дозволило виокремити два з них, найбільш дієвих, на наш погляд, в умовах підприємств трубної підгалузі, котрі передбачають відповідно ранговий аналіз фактичної та бажаної структури сортаменту труб і дослідження чинників, що впливають на його раціональність (I метод), та використання кола оцінюючих критеріїв з урахуванням різної значущості останніх та їх пріоритетності для відповідного підприємства (II метод) для вибору найбільш доцільних заходів у напрямках звуження, розширення або поглиблення певного сортаменту труб.

Перший метод передбачає проведення маркетингового дослідження труб і цільових ринків, завдяки чому визначаються місткість, кон'юктура ринку, кількісні параметри, потреби конкурентів, особливості їх купівельної поведінки; здійснюється оцінка і порівняння власних товарів і товарів конкурентів; на підставі чого будуються профілі ринків. Потім створюється базовий товарний асортимент (сортамент) підприємства та визначається потенційні економічні характеристики труб, що входять до нього. Наступний етап полягає у встановленні рейтингу труб, котрі включаються до базового товарного сортаменту на підставі заданої величини обмеження, за яким формується той чи інший варіант сортаменту, та послідовному ранжуванні товарних позицій за обраними економічними характеристиками для визначення набору можливих варіантів сортаменту. На останньому етапі здійснюється вибір бажаного варіанту сортаменту.

Механізм удосконалення сортаменту продукції передбачає ранговий аналіз її фактичної структури; опрацювання чинників, котрі впливають на раціональність сортаменту; прийняття рішень, спрямованих на поліпшення даної структури шляхом побудови матриці «обсяг випуску – рентабельність труб»; ранговий аналіз бажаної структури та порівняння результатів рангового аналізу фактичної та бажаної структури. Кількісна оцінка ступеню раціональності структури сортаменту здійснюється на підставі коефіцієнтів кореляції рангу випуску труб і рангу рентабельності [2].

При використанні другого методу на I етапі відбувається маркетинговий аналіз ринків збуту труб, дослідження особливостей і параметрів існуючого сортаменту і SWOT – аналіз підприємства та його головних конкурентів. На II етапі формується низка заходів щодо вдосконалення сортаменту шляхом створення нових або виведення існуючих товарних груп, конкурентних товарних позицій або товарних ліній; нарощування або звуження їх «вгору», «вниз» чи в межах одного цінового діапазону. На III етапі складається коло критеріїв, за якими будуть оцінені запропоновані заходи в подальшому. Для встановлення їх відносної важливості, яка відбувається на IV етапі, існують різні методи, серед яких заслуговує увагу метод попарних порівнянь [3]. Алгоритм визначення вагомості оціночних

критеріїв, за якими обираються заходи з удосконалення, передбачає розрахунок суми елементів вихідної матриці по стовпчиках; побудову на основі останньої нормалізованої матриці; обчислення суми її елементів за рядками та зведення вектору до стандартного вигляду [4]. V етап передбачає відносну оцінку запропонованих заходів на підставі сформованих оціночних критеріїв з урахуванням їх вагомості. На VI етапі обчислюються узагальнюючі показники пріоритетності можливих заходів щодо вдосконалення сортаменту, на підґрунті яких на VII етапі здійснюється вибір найбільш доцільних заходів. VIII етап передбачає відповідне коригування існуючого сортаменту та розрахунок його параметрів.

Розглянуті методичні підходи апробовані в умовах одного з трубних заводів корпорації «ІНТЕРПАЙП» для вибору найбільш доцільніших заходів щодо удосконалення асортиментної політики. Встановлено, що, у разі впровадження, вони забезпечать необхідне коригування сортаменту труб та дозволять поліпшити економічні і фінансові показники роботи. У той же час виявлено, що при впровадженні першого методу найбільш доцільною є елімінація деяких товарних позицій та запровадження товарної стратегії диференціальної інновації, котра передбачає випуск нового виду труб, оскільки ранговий аналіз запропонованої структури свідчить про раціональність сортаменту, бо коефіцієнт кореляції рангів дорівнює $(-0,12)$. В результаті кількість товарних позицій зростає на 61, а середня глибина товарних ліній - на 20 позицій, що позитивно вплине на економічні і фінансові показники. Але порівняльний аналіз цих методів удосконалення асортиментної політики свідчить, що найбільш дієвим в умовах даного підприємства є другий метод, бо він дозволяє зробити сортамент продукції більш різноманітним, насиченим і в той же час універсальним, оскільки його ширина зростає на одну товарну лінію, насиченість – на 64 товарних позиції, а середня глибина – на 23 позиції.

Отже, вибір найбільш доцільних заходів у напрямках звуження, розширення або поглиблення сортаменту на підставі оцінки за допомогою кола критеріїв з урахуванням різної значущості останніх та їх пріоритетності дозволить забезпечити випуск такої продукції, яка найбільше відповідає різноманітності попиту конкретних споживачів і сприяє ефективній роботі підприємства на даному висококонкурентному ринку.

Список використаних джерел:

1. Стернюк О.Б. Аналіз методів формування асортиментної політики підприємства / О.Б. Стернюк // Вісник наукових праць, НУЛП, Львів, 2004., №507. – С. 80-84.
2. Агеєв Є.Я. Маркетинг металургійних підприємств [Комплект]: навчальний посібник / Є.Я. Агеєв, І.І. Кучер – Львів; «Новий світ – 2000», 2013. - 272с.

3. Ілляшенко С.М. Теоретико – методичні заходи товарної інноваційної політики підприємства / С.М. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2011. - №2.- С. 13- 26.

4. Ілляшенко С.М. Методичні заходи вибору інноваційної стратегії підприємства з позицій конкуренції маркетингу / С.М. Ілляшенко, Г.О. Пересадько // Вісник Хмельницького національного університету, 2009.-№5., Т.3(140).-С.14-18.

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

ОЛЕНА СТЕПАНКО, студентка
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця

В сучасних умовах, коли в країні складна соціально-економічна ситуація, великий вплив на стабілізацію та відновлення національної економіки має підприємництво, особливо частина малих та середніх підприємств. Адже, ефективна діяльність підприємств впливає на економічне зростання та забезпечує зайнятість в країні, що безпосередньо підвищує рівень життя населення.

На жаль аналіз динаміки результатів діяльності суб'єктів господарювання малого, середнього і великого бізнесу в Україні показує, що за останні роки немає суттєвих змін та зрушень у кращу сторону.

Рис.1 – Питома вага підприємств

Так, починаючи з 2014 р., в Україні спостерігається зменшення загальної кількості суб'єктів господарювання великого, середнього і малого підприємництва [1].

При цьому, Україна в рейтингу Світового банку щодо легкості ведення бізнесу за результатами проведеного дослідження «Doing Business-2018» посіла 76 місце. Порівняно з 2017 р. позиція покращилася на чотири пункти

Позитивні зрушення відбулися в 4 з 10 основних компонентів дослідження (реєстрації підприємства; отримання дозволу на будівництво; підключення до систем енергозабезпечення; реєстрації власності; отримання кредиту; захисту прав міноритарних інвесторів; оподаткування; міжнародної торгівлі; забезпечення виконання контрактів; вирішення проблем неплатоспроможності.). Суттєве покращення позицій можна відмітити лише у двох з них – «отримання дозволу на будівництво» за яким Україна посіла 35 місце, проти 140 у рейтингу 2017 р. та за показником «оподаткування» (43 місце, проти 84) [2].

Виходячи з цього, можна говорити про наявність і невирішеність низки проблем, що гальмують розвиток малого і середнього бізнесу в Україні, серед яких: загальний стан економіки України; монополізація бізнесу, зокрема великого бізнесу, підприємства якого витісняють дрібний бізнес з ринку; низька конкуренція на внутрішніх ринках; відсутність достатнього стартового капіталу, власних фінансових ресурсів, сировини, матеріалів, приміщень і обладнання для відкриття бізнесу; недосконалість податкової системи; високий рівень корупції, нестабільність умов ведення бізнесу, бюрократія, рейдерство; нерозвиненість інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва; декларативна форма державної підтримки; нестача кваліфікованого персоналу, відсутність практичних навичок підприємливості працівників у веденні бізнесу, недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності; обмежені можливості для захисту від протиправних посягань; надмірна кількість дозволів, норм та ліцензій; неефективні та корумповані перевірки; застарілі технічні стандарти; слабкий захист прав власності [3, с. 58-66]; низька забезпеченість інформаційно-комунікаційними технологіями [3, с. 78-82].

Слід звернути увагу на те, що та ситуація, яка склалася в Україні стосовно розвитку малого і середнього бізнесу потребує негайного вирішення, тому що прогноз на найближчу перспективу вказують на її погіршення. У розвинених країнах малий і середній бізнес забезпечують половину внутрішнього валового продукту. В Італії середній та малий бізнес забезпечує близько 95% доходу держави. На жаль в Україні в останні роки спостерігається збитковість більшості підприємств малого і середнього бізнесу.

Малий і середній бізнес, який виступає однією із рушійних сил розвитку національної економіки, на сьогоднішній день переживає дуже

непрості часи. Існує ціла низка проблем, які перешкоджають їх розвитку. Для їх вирішення мають бути задіяні державні механізми підтримки з урахуванням основних національних і корпоративних інтересів, які спрямовані на ефективне правове забезпечення, фінансово-кредитну підтримку та організаційноконсультаційне забезпечення підприємницької діяльності, стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва тощо.

Список використаних джерел:

1. Шевчук І.Б., Петришин О.П. Аналіз діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу / Шевчук І.Б., Петришин О.П. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15262491655706.pdf>

2. DOING BUSINESS-2018. Україна в рейтингу Світового банку легкості ведення бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/doing-business-2018-ukrayina-v-reytingusvitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>

2. Дикань О.В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення / Дикань О.В. // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 57. – 2017. – С. 58-66.

3. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємства. Статистичний збірник. / За редакцією М. С. Кузнецової; Відповідальна за випуск О. М. Колпакова. – Київ: Державна служба статистики України, 2016. – 485 с.

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА УПРАВЛІННЯ У ПРИРОДОКОРИСТУВАННІ

ВСЕВОЛОД СТРИЛЬЧУК, здобувач

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

Розвиток регіонів на сучасному етапі є одним із пріоритетних напрямків державної регіональної політики, мета якої полягає у створенні відповідних умов для динамічного, збалансованого соціально – економічного розвитку України, підвищення рівня життя населення, забезпечення додержання гарантованого державою соціального захисту для кожного її громадянина незалежно від місця проживання. Одним із завдань державної регіональної політики є забезпечення сталого розвитку на основі підвищення дієвості управлінських рішень, удосконалення та узгодженості роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо питань формування і використання коштів місцевих бюджетів [1].

Досягнення поставленої мети і виконання завдань потребує глибокого вивчення, аналізу та дослідження природного, економічного і трудового потенціалу кожного регіону. При цьому окремої уваги потребує формування та розвиток просторової системної організації природокористування. Зазначимо, що для виділення окремої території, як об'єкта управління, необхідно визначитись з принципами формування його меж. В Україні існує відповідний науковий доробок, який охоплює дослідження з позицій вивчення територіально-промислових комплексів; адміністративного поділу; економіко-математичного моделювання; дослідження регіональних систем; потенціалу природно-ресурсних систем тощо.

Сучасні економічні та економіко - географічні дослідження використовують терміни „регіональний господарський комплекс”, „суспільно-територіальний комплекс”... Регіональний господарський комплекс є економічно взаємообумовленим і взаємозв'язаним комплексом суб'єктів господарювання регіону [2]. Існує поняття «багатоцільового природоохоронного комплексу», що розглядається як науково-виробнича система, що повною мірою забезпечує регіональну екобезпеку транспортно-технологічного процесу на підставі впровадження й експлуатації сучасного природоохоронного, ресурсозберігаючого економіко-екологічного, організаційно-правового і техніко-технологічного забезпечення, і яка діє на принципах самооплатності в умовах обґрунтованої державної і міжнародної підтримки [3, с. 11].

Найбільш системним, на нашу думку, є піхід, викладений у праці [4], де територіальний природно-господарський комплекс розглядається як множина взаємозв'язків між елементами природи, господарства, населення та управління, котрі функціонують у певних чітко окреслених просторових межах.. Адже він передбачає, що найважливішим критерієм управління розвитком територій є досягнення динамічного балансу між економічною доцільністю споживання природних ресурсів та екологічною виправданістю втручання у природний стан навколишнього середовища, а створення загальної теорії структурно-функціональної організації територіальних природногосподарських комплексів як основи раціонального природокористування потребує синтезу географічного, економічного, екологічного, синергетичного підходів на основі принципу системності. Таке бачення забезпечує реалізацію принципу природно-господарської адаптації, який передбачає якомога максимальне приближення антропогенної складової до її природного аналогу як у просторі так і часі.

Дослідження розвитку соціально – економічного регіону використовується для складання наукових прогнозів, які враховуються державними, регіональними та місцевими органами управління під час регулювання процесів регіонального розвитку. Проблеми соціально – економічних регіонів та формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, дослідження економічної ефективності виробничих процесів та

екологічного стану території, соціальних наслідків потребують постійної уваги.

Існуючі дослідження використовують світовий досвід та враховують глобальні тенденції. Проте, для вирішення ряду нагальних питань необхідним є врахування саме місцевих особливостей та потреб. Тому в наших дослідженнях ми розглядатимемо локальну соціально-економічну систему регіону. Поняття локальної соціально – економічної системи регіону у науковій літературі відсутнє, тому спробуємо сформуванню відповідне визначення та його наукове обґрунтування. Основними принципами формування такого поняття будуть ті ж, що використовувались при формуванні вже існуючих дефініцій.

Локальна соціально – економічна система регіону – це адміністративна одиниця (область, район, населений пункт) або їх об'єднання, представлена територіальним соціально – економічним комплексом, що утворився у процесі взаємодії природних, трудових, фізичних та грошових ресурсів. Для визначення локальної соціально – економічної системи як об'єднання певних регіонів доцільно використовувати кластерний аналіз. Він є одним із продуктивних методів систематизації і передбачає групування багатомірної початкової сукупності на класи, групи-кластери за кількісними показниками. Ґрунтуючись на матрицях подібності, що формуються на основі розрахованих відстаней між об'єктами, проводиться групування шляхом об'єднання «найближчих» за показниками об'єктів у один кластер. На першому кроці, коли кожен адміністративний район є окремим кластером, у новий кластер об'єднуються два райони, міра подібності яких є найбільшою [5]. Поступово, «послаблюючи» критерій відносно подібності об'єктів, об'єднується все більша кількість об'єктів. З кожним кроком до кластерів вищого порядку включаються цілі групи адміністративних районів, які значно різняться між собою. На останньому кроці всі об'єкти об'єднуються в один кластер. Таким чином, отримані кластери – це група територіальних одиниць, що мають подібні особливості розвитку. Проведення кластеризації дозволяє простежити формування груп районів та їх переформування в часі, що дозволяє виявити найбільш стійкі тенденції та усталені групи районів і розробити відповідну стратегію та тактику управління.

Список використаних джерел:

1. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / З. С. Варналій, В. Є. Воротін, В. С. Куйбіда [та ін]; за заг. ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД 2007. – 768 с.
2. Гавкалова Н. Л. Теоретико-методологічні аспекти управління розвитком регіонів України / Н. Л. Гавкалова, Г. М. Шумська // Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана" ; відп. ред. С. Фіялка.

– Київ : КНЕУ, 2011. – Спец. вип.: Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи : у 2 ч. – Ч. 1. — С. 76–86.

3. Семенцова М. М. Економіко-екологічна ефективність створення та експлуатації морських багатocільових природоохоронних комплексів : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.08.01 / Семенцова Марія Михайлівна ; Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України. - О., 2004. - 19 с

4. Фінансово-економічний механізм управління територіальними природно-господарськими комплексами/за заг. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А.Хвесика. К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2016. - 528 с.

5. Немець К. А. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі [наукова монографія] / К. А. Немець, Л. М. Немець. – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2013. – 228 с.

ORGANIC SUPPLY CHAIN: ADVANTAGES AND CHALLENGES

Stanley R. Thompson

Ph.D., Ag. Economics, Professor,

The Ohio State University, Columbus, Ohio, USA

Viktoriiia Krykunova

Ph.D., Economics, Associate professor,

Kherson State Agrarian University, Kherson, Ukraine

A supply chain is basically a group of independent organizations connected together through the products and services that they separately and/or jointly add value on in order to deliver them to the end consumer. The earliest appearance of the term “supply chain management” published in recognizable source can be traced back to the early 1980s. It first appeared in a Financial Times article written by Oliver and Webber in 1982 describing the range of activities performed by the organization in procuring and managing supplies. While the business environment has been changing, which includes globalization, more severe competition, heightened customer expectation, technological impact and geopolitical factors and so on, the concept was transformed. Managers consider their businesses as a part of the supply chains that they participated and understand that it is the supply chain that wins or loses the competition. Thus, the arena of competition is moving from “organization against organization” to “supply chain against supply chain”.

This concept is extremely important for new business areas, which in particular are emerging in the agricultural sector. Beginning life as a niche market with a small consumer base, addressed by a limited number of retailers, organic products are now a preferred choice of many quality-conscious

shoppers. To meet ever-expanding market requirements farmers, retailers and food processor manufacturers are looking to streamline their supply chains.

A special attention should be paid to the farmers' role and benefits. On the one hand, farmers charge higher prices for their products that means higher added value. But is their supply chain share higher comparing with the conventional farming? The in-depth analysis of the added value distribution in the supply chain in 9 countries (Czech Republic, Germany, Denmark, Estonia, Spain, France, Hungary, Italy, Great Britain) for three products (liquid milk, apples and paste made of hard wheats) based on the materials of 18 research studies found the share of organic producers in the total added value doesn't differ much from the share of conventional ones (Sanders, Gambelli, Lernoud, 2016). In both cases, the farmers' contribution to added value was pretty low. This may be partly explained by the similarity of organic and conventional supply chains. It was found out that the added value distribution directly depends on the structure and characteristics of a specific supply chain, in particular, the level of integration and interaction among market agents. Investing in products quality and diversification and improving attitudes towards organic products are the contributive factors to a higher added value as well.

Organic processors have better opportunities to develop new production directions to satisfy diverse consumers tastes and preferences. While raw organic product mix remains relatively steady the range of end products is wider: meat products, baby food, wine, beer, yoghurts, juices, tea, coffee, confectionery, bakery, cereals for breakfast, chilled meat, semifinished products, canned fruits and vegetables. Typical sales channels don't significantly differ between conventional and organic producers: local and specialized organic markets, specialized organic stores, departments at stores, direct raw material supply, online sales, etc.

What can be done to improve supply chains? One of the approaches is vertical integration. By operating along more than one stage of the supply chain, firms are more capable of leveraging the effectiveness of their resources and capital. The most prevalent combinations of functions included manufacturing and distribution, manufacturing and brokerage, growing and manufacturing, and brokerage and distribution.

To low risks some producers deal in both organic and conventional products, because they believe that operations would be less profitable or not profitable if conventional products were not offered. The pervasiveness of firms that operate in both the organic and conventional lines of business supports the conclusion that the organic may not generate the requisite profitability for many firms.

Despite the traditional arguments against sourcing from multiple channels, organic operators may be forced to procure from more than one channel in order to ensure that their requirements are met. As this sector grows and supplies become more available and stable, opportunities exist for individual

firms and the entire industry to create more efficiency through consolidation of supply channel relationships.

Long-term relationships with suppliers are critical to the success of most firms in organic business. These alliances consist of both formal and informal agreements; the predominant arrangements are informal. Key advantages included adequate supplies at a reasonable cost, trust, reliability, consistency, dependability, variety, quality, timely order fulfillment, and customer service.

One of the modern trends of organic production in the EU is stimulating short supply chains and interaction among local producers, local market retail agents and consumers. Such an interaction being an effective mechanism of rural areas development creates the synergy of different sectors of the economy – agriculture, tourism, food industry and so forth. A smaller number of participants in the supply chain, co-operation among organic producers and other operators, creation of regional organic brands, special agreements between upstream actors and retailers for high quality products, direct marketing increase bargaining power and can provide farmers with higher share in the final price. The access to the information on the origin and characteristics of products represents an additional benefit for local consumers. Thus, the development of regional (ideally – local) markets facilitates development of the organic industry.

The means mentioned allow organic firms to maximize value creation and delivery, while minimizing costs and risks.

РОЛЬ МЕНЕДЖМЕНТУ В РЕКЛАМНОМУ БІЗНЕСІ

НАТАЛІЯ ФЕДОСЄЄВА, викладач товарознавчих дисциплін
Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ірпінський економічний коледж», м. Ірпінь, Україна

В умовах формування ринкової економіки України функціонування підприємств обумовлює об'єктивну необхідність їх адаптації до змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі. У забезпеченні своєчасної їх адаптації важлива роль відводиться комунікаційній політиці, зокрема рекламі.

Одним з важливих елементів комунікаційної політики, яка стимулює розвиток виробництва, модернізацію продукції, що випускається, сприяє збільшенню споживання товарів, що випускаються, будучи таким чином не тільки «двигуном торгівлі», але й своєрідним «двигуном прогресу» завжди була і залишається реклама.

Досить складно уявити наше життя без реклами, що має істотний вплив на соціально-економічне життя держави і суспільства. Реклама – інформація про особу чи товар, розповсюджена в будь-якій формі та в

будь-який спосіб і призначена сформувати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких особи чи товару.[2] Р.І. Мокшанцев говорить про рекламу, як про психологічне програмування людей: "...це все, що змушує відчувати бажання володіти. Це будь-які засоби, що народжують одну думку: "Хочу це!" [4, с. 22].

Сучасна цивілізована реклама не тільки інформує потенційних покупців та споживачів про можливості купівлі того чи іншого товару. Вона дає змогу раціональніше здійснити цю купівлю, оскільки споживачі за допомогою реклами матимуть об'єктивну інформацію про якість, ціну, способи використання та інші деталі, які покупцям треба знати, щоб зробити правильний вибір.

Звичайно, первинною була потреба людини в інформації (адже «спочатку було слово», як сказано в Біблії), а реклама стала лише засобом її поширення: реклама «чого», реклама «для кого», реклама «як», реклама «де» та реклама «за яку ціну».

Нині бізнесмени вважають інформацію однією з матеріальних передумов своєї діяльності. «Хто володіє інформацією, той володіє світом», – сказав колись Уїнстон Черчілль. Дійсно, інформація у сучасному світі – це стратегічний ресурс. Спотворення інформації чи її викривлення може призвести до серйозних наслідків. Передовсім інформація потрібна споживачеві, бо він є головною рушійною силою процесу продажу, і від нього залежить, відбудеться процес купівлі чи ні.

Комерційна інформація, що її надає реклама, особливо потрібна вітчизняним підприємцям, тому що діяти успішно в сучасних умовах може тільки той, хто не просто стежить за змінами, а, виходячи з них, оперативно коригує свою діяльність. Такий бізнесмен здатний ефективно використовувати інформацію про зміни на ринках збуту, появу конкурентів, зміну запитів покупців, насичення ринків товарами та необхідність перейти на нові ринки, нові товари та методи роботи. Тільки інформація дає можливість підприємцям знайти своїх покупців.

Реклама являє собою одну з найбільших галузей економіки, вона об'єднує сотні тисяч рекламних агентств і бюро, в яких працюють мільйони співробітників. Від того, наскільки ефективно буде працювати ця система, в деякому сенсі залежить ефективність функціонування економіки країни в цілому.

Управління підприємством – це складний багатоетапний процес взаємодії елементів системи, керуючої і керованої підсистем підприємства, між собою і зовнішнім середовищем. Основним об'єктом управління є підприємство як система, де процес виробництва здійснюється при спільній, узгодженій діяльності всіх служб (кадрової, фінансової, маркетингової, виробничої, юридичної і т.д.) з мікро-і макросередовищем.

Управління рекламною діяльністю являє собою процес планування, організації та контролю рекламної діяльності. Представлення процесу управління рекламною діяльністю як елемента замкнутої системи, дозволяє

структурувати комунікаційну діяльність підприємства, систематизувати і централізувати дані, підвищити ефективність реалізації її основних складових і елементів. Передбачається наявність єдиної системи планування діяльності підприємства, маркетингу та маркетингових комунікацій.

Система управління рекламною діяльністю - складний комплекс процесів, заходів і прийомів з планування, керівництва, організації, контролю та інформаційного забезпечення реалізації рекламної функції підприємства з використанням системного підходу в тісній координації та інтеграції з іншими маркетинговими функціями підприємства.

Управління рекламою можна розглядати як процес взаємодії основних учасників рекламної діяльності. Відмінною рисою сучасного рекламного менеджменту є широка дослідницька діяльність у всіх його областях, якою в розвинених країнах займаються сотні організацій. Великі зміни в рекламному менеджменті очікуються завдяки існуючим, а ще більшою мірою майбутнім досягненням в області електроніки. Багато дослідників вважають, що з'являться нові, нетрадиційні канали розповсюдження реклами. Телебачення, радіо і друк поступаються місцем комп'ютерним методам передачі реклами (комп'ютерні прийоми дірект-мейл, кабельне телебачення з величезною кількістю каналів і мережа Інтернет). Всі вони вже увійшли до ділового життя і навіть в побут населення країни.

У сучасному суспільстві реклама стала бізнесом. І в зв'язку з цим правомірно говорити про умови ефективного управління рекламною діяльністю, тобто про роль менеджменту в рекламному бізнесі.

Менеджмент припускає професійне, ефективне управління організацією. Його можна розглядати як управління рекламним процесом у повному його об'ємі: від планування і розробки реклами (рекламної кампанії) до завершальної стадії – рекламного сповіщення споживача про переваги того або іншого товару (послуги). Рекламний менеджмент служить для досягнення його головної мети: швидкого продажу товарів. При цьому одночасно розв'язуються три задачі реклами:

- атрактивна – привернути увагу потенційних споживачів;
- довірчо-іміджева – викликати позитивне відношення до фірми або до її товарів і послуг;
- аргументовано-гарантійна – довести, привести переконливі аргументи і гарантії на користь вибору споживачем саме цих товарів і послуг [1, ст 9].

Отже, величезну роль у збереженні і зміцненні позицій підприємства на ринку відіграє саме реклама. Реклама продукції і діяльності підприємства - це найважливіша складова частина комплексу маркетингових заходів, своєрідний інформаційний вихід на споживача. При правильній організації та управлінні реклама дуже ефективна і сприяє швидкій безперервній реалізації виробленої продукції. Звісно, реклама повинна бути ефективною, а тому необхідне мудре та якісне управління рекламною діяльністю. Цьому допомагає вимірювання економічної ефективності рекламної

діяльності на підприємстві. Економічна ефективність рекламної діяльності - це результат, отриманий після застосування того чи іншого рекламного засобу або проведення цілої кампанії.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л.В. Рекламний менеджмент. [текст]: підручн. / Л.В. Балабанова, Л.О.Юзик. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 392 с.
2. Закон України про рекламу [Електронний ресурс]. - Електронні дані. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/270/96>
3. Котлер Ф. Маркетинг, менеджмент. Экспресс-курс/Пер. с англ.под ред. Каптуревского Ю.Н. - СПб.: Питер, 2003.- 496с.
4. Мокшанцев Р.И. Психология рекламы: Учеб. Пособие / Науч. ред. М.В. Удальцова. - М.: ИНФРАМ; Новосибирск: Сибирское соглашение, 2009. - 230 с.
5. Посадові інструкції менеджера з рекламної діяльності [Електронний ресурс]. - Електронні дані. - Режим доступу: http://www.jobs.ua/ukr/job_description
6. Реклама в системі маркетингових комунікацій [Електронний ресурс]. - Електронні дані. - Режим доступу: <http://antargo.com.ua/uk/reklama-stati/reklama-v-sisteme-marketingovyih-kommunikatsiy.html>

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

ТЕТЯНА ЧАЙКА, к.е.н., здобувач наукового ступеня доктора філософії за напрямом «Агрономія»

ІЛОНА ЯСНОЛОБ, к.е.н., старший викладач кафедри підприємництва і права

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Умови сьогодення вимагають досягнення реального покращення енергетичної ефективності підприємств і організацій усіх форм власності, яке повинно ґрунтуватися не лише на інноваційних технічних рішеннях, але й на більш досконалому управлінні – екологічному менеджменті. Постає необхідність визнання вагомості енергії як одного з видів ресурсів, який вимагає такого ж менеджменту, як будь-який інший дорогий ресурс, а не як накладних витрат підприємства. Це є «головним першим кроком» до покращення енергетичної й екологічної ефективності та зниження витрат не лише підприємств і організацій, а й всієї України. Отже, доцільним є впровадження сучасної політики енергоефективності на рівні управлінських рішень.

Досвід європейських країн свідчить, що для цього необхідне впровадження систем енергетичного менеджменту (СЕНМ) відповідно до

стандарту ДСТУ ISO 50001:2014 Енергозбереження. Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання (ISO 50001:2011, IDT) (дата початку дії – 01.01.2015 р.). Нова концепція енергетичного менеджменту на основі положень стандарту ISO 50001:2001 стимулює появу та розвиток метрологічного забезпечення та нормативно-методичної підготовки контролю, обліку, аналізу ефективності використання енергоресурсів; призводить як до істотного розширення прав, так і підвищенню відповідальності енергетичних служб підприємства, різко посилюючи їх вплив на ефективність використання всіх видів енергоресурсів підприємством [1].

Стандарт ISO 50001:2011 є універсальним, адже застосовує підхід «один розмір, придатний для всіх» («one-size-fits-all»). Цей стандарт призначений для [2]:

- допомоги підприємствам/організаціям у більш ефективному використанні існуючих енергоємних активів;
- забезпечення прозорості та спрощення інформування про раціональне використання ПЕР;
- сприяння впровадженню кращої практики керування енергетикою і стимулювання раціонального використання енергії;
- допомоги в оцінці об'єктів та пріоритетності впровадження нових енергозберігаючих технологій;
- створення умов для підвищення енергоефективності в ланцюзі постачань матеріально-технічних цінностей;
- вдосконалення енергетичного менеджменту в проектах з скорочення викидів парникових газів;
- інтеграції з іншими системами управління організації, такими як екологічні системи і системи менеджменту охорони праці.

Доцільно зазначити, що енергетичний менеджмент постає фінансовим інструментом, який дозволить підприємствам/організаціям зекономити кошти за рахунок розробки та впровадження дієвої енергетичної політики з використання енергоресурсів.

Для розвитку енергетичного менеджменту необхідними напрямками підвищення енергоефективності в Україні є [1]:

- забезпечення системності у національній економічній політиці, промисловій політиці, регіональній (місцевій) політиці та політиці енергоефективності;
- створення сприятливих умов для бізнесу, включаючи сферу енергетичних ресурсів;
- врахування інтересів усіх сторін при прийнятті рішень в промисловій і енергетичній політиці;
- активізація практики планування, у тому числі енергетичного, що усуває роз'єднання окремих питань по різних рівнях;
- поширення культури енергозберігаючого способу життя і бізнесу, інформації про можливості та передові технології, освітня діяльність;

– забезпечення достатньої та достовірної інформації про енергоспоживання на різних рівнях для прийняття необхідних рішень;

– забезпечення більшої доступності фінансових ресурсів для модернізації та підвищення енергоефективності, у тому числі за допомогою розвитку енергосервісної діяльності.

Забезпечення системності у національній економічній політиці, промисловій політиці та політиці енергоефективності має передбачати:

– зростання державної ролі промисловості з метою формування промислової політики з ув'язуванням галузевих завдань, а також із урахуванням інноваційних, інвестиційних, регіональних тощо цілей;

– ув'язування енергетичної політики і політики підвищення енергоефективності (потреби в енергії по регіонах з резервами економії та альтернативної енергетики, використання малої генерації, нових технологій генерації); ув'язування стратегій (підпрограм) розвитку традиційної енергетики і генерації та підпрограм енергоефективності в Енергетичній стратегії, Державних програмах, у тому числі в частині балансування обсягів зекономлених енергоресурсів та зниження потреб у новій генерації;

– використання можливостей кращих практик, зокрема, стимулювання впровадження системи енергоменеджменту з урахуванням вимог стандарту ISO 50001:2011 на підприємствах, організаціях і в установах;

– покращення взаємодії між рівнями управління та органами влади;

– створення стратегії імпортозаміщення, зокрема, щодо технологій, обладнання та матеріалів, необхідних для енергоефективної модернізації; стимулювання вітчизняних розробок енергоефективного обладнання, а також створення механізму їх комерціалізації для бізнесу та бюджетної сфери;

– планування розвитку окремих (під)галузей шляхом розроблення дорожніх карт в рамках державно-приватного партнерства;

– створення економічних моделей, які стимулюватимуть ресурсопостачальні компанії до проведення модернізації, нарощування продуктивності праці та енергетичної ефективності, з мінімальним підвищенням тарифів;

– застосування критеріїв енергоефективності в промисловості при виділенні субсидій на співфінансування регіональних (місцевих) програм підвищення енергоефективності.

Таким чином, основні вигоди від впровадження системи енергоменеджменту згідно стандарту ISO 50001:2011 пов'язані з кваліфікованим виявленням пріоритетів, постановкою реалістичних цілей і завдань, а також із систематизацією діяльності у сфері підвищення енергоефективності в цілому.

Список використаних джерел:

1. Енергетична ефективність України. Кращі проектні ідеї [електронне видання] : Проект «Професіоналізація та стабілізація

енергетичного менеджменту в Україні» / Уклад.: С.П. Денисюк, О.В. Коцар, Ю.В. Чернецька. – К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2016. – 79 с.

2. Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання (ISO 50001:2011, IDT) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://see.org.ua/files/books/ДСТУ%20ISO%2050001%202015.pdf>.

ОСОБЛИВОСТІ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ДО КЕРІВНИКІВ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. ЯКУБЕНКО, магістрант факультету економіки та менеджменту спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Полтавська державна аграрна академія

Самоменеджмент – це послідовне і цілеспрямоване використання випробуваних методів роботи в повсякденній практиці, для того, щоб оптимально і зі змістом використовувати свій час. Основна мета самоменеджменту полягає в тому, щоб максимально використовувати власні можливості, свідомо керувати плином свого життя (самовизначатися) і переборювати зовнішні обставини як на роботі, так в особистому житті.

Поняття «самоменеджмент» характеризується трьома особливостями: по-перше, кожна дія має завершитися якимось конкретним результатом і мати реальний і матеріальний характер; по-друге, об'єкт, на який спрямована діяльність, і суб'єкт цієї діяльності збігаються (дія спрямована на самого себе); в-третьє, в центрі уваги стоїть те, що суб'єкт як джерело активності може зробити сам [1].

Основними перевагами самоменеджменту, на думку дослідників, є цілий ряд компонентів, що дозволяють людині одержати кращі результати у кар'єрному рості та в особистісному зростанні [2, с. 536]:

- краще використання своїх можливостей;
- досить високий ступінь самоорганізації;
- висока самодисципліна;
- менша схильність до стресових ситуацій;
- більш ефективне використання часу;
- краща здатність працювати в команді;
- створення позитивного іміджу в очах оточуючих.

Виходячи зі змісту поняття «самоменеджмент» та його особливостей, необхідно з'ясувати, на що саме має бути спрямовано самовдосконалення сучасного керівника, менеджера. Важливе значення у цьому процесі належить поглядам фахівців-практиків. Так, наприклад, формуючи перелік пріоритетних вимог до управлінців, науковці звернулись з відповідним опитуванням до керівників 41 великої японської компанії [3].

Безпосередньо перелік вимог до керівника поділено на дві групи – концептуальні здібності та особистісні характеристики, певні з них

респонденти визначили як найважливіші, що відображено у кількості відсотків, поданих за конкретну вимогу (таблиця 1).

Таблиця 1 – **Вимоги до керівника компанії за результатами вибіркового опитування**

Вимоги до керівника	Вибрано респондентами, %
<i>Концептуальні здібності</i>	
Глобальність підходів, широта поглядів	29
Вміння передбачувати	34
Енергійна наполегливість, вміння ризикувати	42
Наполеглива робота, безперервне навчання	10
<i>Особистісні характеристики</i>	
Вміння чітко формулювати цілі та задачі	17
Готовність вислуховувати думку інших	22
Неупередженість, безкорисливість	29
Здатність повною мірою використовувати здібності працівників, справедливість санкцій	24
Здатність створювати колектив, атмосферу гармонії у колективі	20
Особиста харизма та принадливість	22
Гарний стан здоров'я	46

Аналіз результатів опитування показує, що найбільше голосів (46 %) отримала вимога щодо гарного стану здоров'я керівника, на другому та третьому місці, відповідно 42 % та 34 %, енергійна наполегливість, вміння ризикувати та вміння передбачувати. На останньому місці з одинадцяти вимог – наполеглива робота, безперервне навчання (10 %). Остання позиція жодним чином не може нівелювати значення наполегливості в роботі та устремління до постійного навчання. Але ці важливі складові втрачають свою значимість, якщо позбавлені відповідного спрямування. Тобто наполегливість має бути енергійною, непозбавленою ризикованості, а навчитись потрібно, в першу чергу, передбачувати тенденції розвитку підприємства, галузі тощо.

Таким чином, хоча особливістю самоменеджменту є збіг суб'єкту з об'єктом, але суб'єкт (керівник підприємства, менеджер) повинен чітко та систематично визначати напрями для самовдосконалення, тобто деталізувати, конкретизувати об'єкт самоменеджменту. Зазначимо, що такі напрями, за винятком глобальних, як вимога про гарний стан здоров'я керівника у наведеному опитуванні, можуть змінюватися в залежності від впливів конкурентного середовища, стану платоспроможності підприємства та багатьох інших факторів. Нагадаємо, що власне самоменеджмент виник як реакція на суттєві зміни, що відбулися у світовому управлінському середовищі, виник з необхідності перетворення творчого потенціалу

працівника у найкоштовніший капітал підприємства.

Отже, однією з особливостей самоменеджменту, крім зазначених вище, є визначення напрямів самовдосконалення, які не можуть бути незмінними, постійно діючими. Вміння правильно їх визначити, своєчасно переорієнтуватися у разі потреби, повинно стати міцною гарантією ефективності самоменеджменту.

Список використаних джерел:

1. Дегтяр О. А. Використання методів самоменеджменту в управлінні стійким розвитком організації [Електронний ресурс] / О. А. Дегтяр, О. Г. Острогляд // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2018. – № 5. – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/issues/2018/5/3551/>

2. Федоришина Л. М. Самоменеджмент як мистецтво управління індивідуальним людським капіталом / Л. М. Федоришина, В. І. Камінський // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 10. – С. 535–538.

3. Смирнова А. А. Самоменеджмент как технология управления и саморазвития менеджера и персонала [Электронный ресурс] / А. А. Смирнова. – Екатеринбург, 2007. – Режим доступа: <http://www.uraledu.ru/files>

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ СТРУКТУРИ

М. СИЧОВА, к.е.н., доцент

О. АКІМОВ, магістрант

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

На рівні центральних органів державної влади механізм формування та реалізації державної політики у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю включає Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. До вирішення питань державної політики у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю залучаються й інші органи центральної виконавчої влади. Відповідні структури створені й на обласному та районному рівнях.

Здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю покладається на:

- Державну соціальну службу для сім'ї, дітей та молоді;
- Київський міській, районні, міські, районні у містах, селищні та сільські центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- спеціалізовані формування центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (служба соціальної підтримки сімей, служба роботи з ін'єкційними споживачами наркотиків, центр соціально-психологічної допомоги, центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, мобільний пункт соціальної роботи у сільській та гірській місцевостях, школа волонтерів, студентська соціальна служба, служба «Телефон довіри», інформаційно-ресурсний центр, дружня клініка для молоді, консультаційні пункти у закладах соціального спрямування тощо).

Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді підпорядковується та діє у складі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

На сьогодні система соціальних служб є досить розгалуженою мережею і нараховує понад 1500 центрів, які розташовані навіть у невеликих районних центрах та селищах, і понад 3 тисячі їх спеціалізованих формувань, робота яких спрямована на надання соціальних послуг дітям, сім'ям та молоді. Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги», соціальні послуги – комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих

обставинах та потребують сторонньої допомоги, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя.

Сфера надання соціальних послуг заснована на використанні та розвитку всіх форм власності і складається з державного та недержавного секторів. До державного сектору входять суб'єкти, що надають соціальні послуги і знаходяться в державній власності, управління якими здійснюється центральними органами виконавчої влади. Комунальний сектор включає установи та заклади комунальної власності, які надають соціальні послуги і знаходяться в підпорядкуванні органів місцевого самоврядування. Управління державним та комунальним секторами здійснюється відповідними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування під час організації надання соціальних послуг співробітничать між собою, а також із суб'єктами, які надають соціальні послуги, іншими юридичними та фізичними особами.

СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

О. БЕРБЕНЕЦЬ, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Електронне урядування – форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян.

З огляду на міжнародний досвід розвиток електронного урядування є одним з основних факторів забезпечення успішності реформування та підвищення конкурентоспроможності країни. Реформа будь-якої галузі в сучасних умовах спрямована на широке використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності. Адже саме інструменти е-урядування здатні забезпечити значне покращення якості обслуговування фізичних і юридичних осіб та підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Крім того, запровадження електронного урядування є базовою передумовою для розбудови в Україні ефективних цифрової економіки і цифрового ринку та його подальшої інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС (EU Digital Single Market Strategy).

Згідно з останнім дослідженням ООН (United Nations E-government Survey 2016) щодо розвитку електронного урядування (E-Government Development Index) Україна посіла 62 місце серед 193 країн.

Це свідчить про значне відставання України від світових темпів розвитку електронного урядування та необхідність удосконалення державної політики у даній сфері, спрямованої на розв'язання таких першочергових проблем, як:

- недостатній рівень єдиної координації, контролю та взаємодії замовників завдань і проектів у сфері інформатизації та розвитку електронного урядування;
- економічна криза, що призвела до зменшення обсягу фінансування у сфері розвитку електронного урядування;
- низька якість, ефективність та результативність реалізації проектів і завдань у зазначеній сфері;
- несформованість та недосконалість нормативно-правової бази, що регулює сферу розвитку електронного урядування;
- низька якість управління розробленням, впровадженням, підтримкою функціонування та розвитком інформаційно-телекомунікаційних систем та ресурсів органів влади;
- несформованість базової інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури електронного урядування як техніко-технологічної основи для реалізації всіх проектів і завдань у зазначеній сфері;
- відсутність автоматизованого обміну;
- недостатній рівень інформаційної безпеки та захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах органів влади;
- низькі темпи запровадження електронних форм взаємодії між органами влади і фізичними та юридичними особами, зокрема надання електронних послуг та доступу до відкритих даних;
- неврегульованість питання електронної ідентифікації та автентифікації фізичних та юридичних осіб під час взаємодії з органами влади;
- низькі темпи розвитку внутрішніх систем електронного документообігу та сучасних інформаційно-аналітичних інструментів підтримки прийняття управлінських рішень;
- недостатній рівень готовності державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб до запровадження і використання інструментів електронного урядування;
- цифрова нерівність у використанні інформаційно-комунікаційних технологій між органами влади на центральному та місцевому рівні;
- недостатній рівень участі громадян та контролю у зазначеній сфері.

Тож у вересні 2017 року уряд ухвалив документ, що визначає всеукраїнський перехід на практики е-врядування – «Концепція розвитку електронного урядування в Україні 2020».

У документі викладено ключові цілі, пріоритети та заходи для розвитку е-врядування в найближчі роки.

Метою Концепції є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб, вдосконалення системи державного управління, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання соціально-економічного розвитку країни.

Реалізація Концепції передбачена на період до 2020 року та покликана підтримати координацію та співпрацю органів державної влади та органів місцевого самоврядування для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності розвитку електронного урядування, просування ідеї реформування державного управління та децентралізації на базі широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в усій країні, а також сприяти реалізації першочергових пріоритетів, визначених Стратегією сталого розвитку «Україна—2020».

Реалізація Концепції здійснюється за такими основними принципами:

- цифровий із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій;
- одноразове введення інформації;
- сумісність (єдині відкриті вимоги та стандарти для забезпечення подальшої сумісності та електронної взаємодії);
- доступність та залучення громадян;
- відкритість та прозорість;
- довіра та безпека.

ВИЩА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИХОВАННЯ ПОЛІТИЧНО СВІДОМОЇ ОСОБИСТОСТІ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ЇЇ ДО УЧАСТІ В ПУБЛІЧНИХ ПРОЦЕСАХ

С. БОЛІЛА, к.с.-г.н., доцент,

І. ОСАДЧУК, к.с.-г.н., доцент

**ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет»,
м. Херсон**

Прискорення соціально-економічного розвитку нашої держави вимагає якісної зміни системи вищої школи, радикального оновлення структур, форм і методів функціонування, максимальної інтенсифікації навчального процесу. Сучасна освіта повинна мати випереджальний характер, бути гнучкою відкритою системою, забезпечувати можливості для духовного, інтелектуального розвитку політично свідомої молоді з активною життєвою позицією. Нині перед вищою школою постало завдання знайти шляхи органічного поєднання професійної підготовки студентів із формуванням

у них глибокого наукового світогляду, політичної зрілості, високої політичної, моральної культури, істинної інтелігентності. Кажучи про нову парадигму освіти, слід розвивати багатоваріантну методологію, за якої роль людини стає визначною. Таку методологію можна назвати гуманістичною тому, що до неї для кінцевого вибору необхідно залучати духовно-моральні оцінки. Рішення повинні спиратися на духовні й культурні цінності. Така методологія творчої діяльності, будучи покладеною в основу освіти, вимагає формування моральних і волевих якостей, духовного розвитку людини. А це означає, що людина буде в центрі системи освіти. Вища освіта на сьогодні має дві сторони. По-перше, вона являє собою систему певної суми знань, умінь, оволодіння стандартами рольової професійної поведінки. По-друге, і це є найважливішим, освіта є процесом формування особистості як суб'єкта діяльності публічних відносин.

Дати молодій людині необхідні знання, підготувати до професійної діяльності легше, ніж допомогти їй сформуватися як особистості, яка має суспільно спрямовані орієнтири. Тому обговорюючи проблеми вищої освіти необхідно зауважити, що перспективними засобами підвищення ефективності у цій галузі повинні стати інтеграція наукового знання, розвиток пріоритетних напрямків у освіті (індивідуалізація, гуманізація, гуманітаризація)[1]. Процес гуманітаризації освіти, спрямований на розвиток духовності особистості, повинен здійснюватися, насамперед, через реалізацію гуманітарного знання, формування політичної свідомості студентів в процесі викладання дисциплін в системі вищої освіти, що і зумовило актуальність теми наших досліджень.

У даному напрямі нами були проведені дослідження, які включали вивчення громадської думки студентів, старост та кураторів академічних груп. Ставилися при цьому і завдання уточнити уявлення про мотиваційну структуру навчальної і суспільної діяльності студентів, коло інтересів і ціннісних настанов, рівень їх задоволеності змістом навчального процесу і суспільної роботи у вузах, життєві плани, відношення до своєї професії і суспільної діяльності, участі в публічному житті і процесах управління державою. Наявність такої соціальної інформації розглядалася як необхідна умова подальшого підвищення ефективності управління етично-виховною роботою у вузах, вироблення науково обґрунтованої стратегії виховання громадянських якостей особи та їх політичної свідомості та суспільної поведінки.

В ході дослідження на основі 15 %-ої випадкової неповторної вибірки були охоплені анкетним опитуванням студенти денної форми навчання економічного факультету ДВНЗ «ХДАУ» (56 осіб). Дані опитування студентів зіставлялися з даними експертного відбору інформації з боку викладачів (кураторів груп), викладачів кафедри менеджменту ДВНЗ «ХДАУ» і студентського парламенту.

Рівень формування політичної зрілості оцінювався за характером ціннісних орієнтацій студентів в їх житті, відносини до своєї майбутньої

професійної і публічної діяльності; за ступенем відповідності повсякденної діяльності і результатів навчання їх ціннісній орієнтації; за наявністю у респондентів активної спрямованості на самовиховання; зіставленню вербальної готовності їх виконати свій борг перед суспільством після закінчення навчання та реальною поведінкою в роки навчання; по відношенню студентів до можливих антигромадських проявів, патріотичні настрої студентів.

Успіх будь-яких державних перетворень насамперед залежить від ефективності діяльності управлінського апарату, компетентності в публічному управлінні. Таким чином, парадигмою вищої освіти при підготовці молоді на сьогодні повинен стати розгляд держави, публічного адміністрування, публічної служби як позитивних цінностей та високого досягнення розвитку демократичної, соціальної, правової держави, громадянського суспільства. До того ж необхідно звернути увагу на відсутність досвіду громадянського суспільства в Україні. Для західноєвропейських країн громадянське суспільство є досить сталою річчю, для України, як посттоталітарної держави, цей феномен є доволі новим явищем. Цілями формування громадянського суспільства повинні стати: формування громадянської позиції кожної конкретної людини; побудова гідного суспільства на всіх рівнях життєдіяльності індивіда (державна, сім'я, навчальні заклади); відчуття європейської спільноти і водночас збереження національних особливостей; забезпечення всіх громадян реальним правом отримувати знання і навички, необхідні для повноцінного життя і діяльності у громадянському суспільстві.

Одним із основних місць у державній політиці має посісти освіта політично свідомої молоді. Метою повинно стати виховання такої особистості, яка б усвідомлювала необхідність мирного існування і досягнення балансу між національною ідентичністю й міжнародним співтовариством. Головну увагу слід приділити вихованню у кожного українця поваги до права і законів, до власної країни та її інтересів.

Як показують досвід і соціологічні дослідження, погляди і переконання не обов'язково тотожні реальній поведінці особи. Чим більше розвинені переконання, чим глибше вони проникають у сферу настроїв, потреб і відчуттів людини, тим більшою мірою визначають його відповідну поведінку. Якщо повсякденні вчинки відповідають переконанням, то вони, у свою чергу, впливають на зміцнення світогляду [2].

Аналіз даних, отриманих в ході дослідження, переконливо свідчить, що для переважної більшості студентів не є характерною ціннісна установка на високу політичну активність, прагнення до оптимального поєднання суспільних і особистих інтересів. Вузькі практичні, прагматичні цілі – домогтися матеріального статку, здобути вищу освіту (як самоціль), на жаль, достатньо поширені в громадській думці студентів. Як показали результати опитування, 52 % респондентів відзначають чисто споживчі цілі як дуже значущі; 29 % вважають важливою метою після закінчення навчання

мати добре оплачувану роботу, а прагнення до цікавої, змістовної праці відзначають лише 15 %. Тільки 6 % опитаних, як найбільш значущі, життєво важливі цілі, назвали суспільно корисну працю на користь державі, цікаву роботу, пошану громадськості. Все це свідчить про негативну соціальну орієнтацію студентської молоді, відображає її думку про те, що етично, порядно з погляду більшості. Таким чином викладацький колектив стикається з серйозною проблемою підвищення самосвідомості студентів і вироблення громадянської позиції на користь суспільним інтересам.

Частка студентів, які за даними опитування вважають за необхідне поважати інтереси суспільства і колективу, в той же час в повсякденному житті дозволяють собі відступати від високих громадянських принципів.

Так, якщо в загальній масі, за поєднання суспільних і особистих інтересів висловлюється 10% студентів, то про необхідність суміщати навчання з суспільною роботою, - лише 5%. В той же час 85% вважають для себе важливим інше поєднання - навчання з розвагами. Така спрямованість гедонізму інтересів молоді цілком зумовлена віковими особливостями, і в той же час свідчить і про певну частку егоїстичної орієнтації на особисті задоволення, про недооцінку величезної важливості студентського періоду життя для виховання і самовиховання професійних і суспільно-політичних якостей фахівця.

Щоб подолати виявлені тенденції важливо повернути студентів до реального життя, сміливіше доручати їм вирішення реальних планів розвитку економіки, культурно-просвітницьких завдань, добиватися від них конкретного практичного результату.

При такій постановці роботи молодь разом з професійними навичками набуває уроків політичної свідомості, зміцнюється її упевненість в реальності та здійсненності державної стратегії України, з'являється відчуття особистої відповідальності за доручену справу перед колективом, суспільством.

Сучасні вимоги потребують необхідності перегляду звичної стратегії навчання. Посилюється курс на індивідуалізацію, інтенсифікацію та комп'ютеризацію навчального процесу, апробуються нові форми і методи навчання, що стимулюють розвиток творчих якостей майбутніх фахівців та формування їх активної життєвої позиції та політично свідомої поведінки.

Як виявили результати дослідження, у системі вищої освіти слабо заохочують за виконання суспільних доручень. Але, саме суспільне визнання діяльності особи понад усе сприяє усвідомленню своєї значущості для суспільства та заохочує високі громадянські відчуття. Серед організаторів суспільної роботи та викладачів ще не перевелися любителі нарікати, ніби «молодь є пасивною та її нічим не зацікавиш», таким чином прикривається небажання або невміння працювати з студентами. Сучасна молодь, не дивлячись на певні тенденції, все ж таки володіє широким спектром духовних і суспільних інтересів, спираючись на яких можна активно

організувати громадську роботу студентів та сформувати їх політичну свідомість. Так, наприклад, за результатами опитування, понад 72% студентів є постійними телеглядачами, 98% - захоплюються спілкуванням в Інтернеті, 22 % цікавляться політичною інформацією, близько 25 % регулярно слухають радіо, 12% регулярно читають періодику, 18% респондентів віддають перевагу читанню художньої літератури, 15% - кіно та театру, 85% - музиці, 29% - спорту, 23% - фотографії. Не користуються у студентів достатньою популярністю диспути, лекції, художня самодіяльність, участь в громадських рухах. Вони привертають невелике число опитаних. Цей напрямок необхідно, на нашу думку, розвивати в системі вищої освіти.

Природно, що з урахуванням структури інтересів молоді повинна будуватися організаторсько-виховна робота у закладах вищої освіти. На одну групу інтересів необхідно спиратися, іншу - активно культивувати, розвивати. Не можна не зважати також на специфіку навчальної праці студентів, їх витрати часу на знаходження в аудиторіях, бібліотеках.

Маючи в своєму розпорядженні дані соціологічних досліджень, керівництво закладу вищої освіти та викладацький склад дістають можливість планувати і здійснювати організаційно-виховну роботу по формуванню політичної свідомості студентів, спираючись на їх інтереси, настрої і духовні запити.

З врахуванням отриманих результатів вважаємо, що в процесі навчання студентів повинен домінувати проблемний підхід і відповідні йому активні форми колективного обговорення матеріалу: діалог, зіставлення різних точок зору, дискусія, аналіз конкретних ситуацій, виявлення та колективний пошук вирішення соціально-економічних протиріч у розвитку суспільства. В зв'язку з цим від викладача вимагається проведення значного обсягу методичної роботи, пов'язаної з реконструкцією навчального матеріалу для розробки проблемних ситуацій, представлення його у виді проблемних тем, завдань, питань. На нашу думку вищезазначені заходи допоможуть в формуванні необхідних компетентностей молоді, будуть сприяти розвитку їх політичної свідомості та активної громадянської позиції у публічних процесах суспільства.

Список використаних джерел:

1. Гриценчук О. О. Формування громадянської свідомості (Європейський аспект) . *Рідна школа*. 2002. № 10. С. 8-9.
2. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави. *Право України*. 2005. № 4. С. 23-26.

РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

АНАСТАСІЯ ВОЗНЮК, студентка групи МгПУА-1-17
Науковий керівник доц. Бербенець О.В.

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Формування органів місцевого самоврядування, організація та діяльність яких базувалася б на принципах Європейської хартії місцевого самоврядування, є одним з найважливіших та найактуальніших завдань розбудови України як демократичної держави. Без проведення реформ органів місцевого самоврядування, здійснення процесів децентралізації неможливо вийти на новий рівень в соціально-економічному та культурному розвитку територіальних громад і регіонів, підвищити рівень та якість життя більшої частини громадян України.

Україна потребує реформ і перш за все вони мають бути здійснені в системі адміністративно-територіального устрою задля підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Про необхідність реформ місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні говорять уже давно, але насправді впродовж кількох років процес рухався потроху. Проте такими темпами централізація не в змозі швидко вирішити проблеми людини у конкретному селі, селищі та місті.

Тому ці процеси вимагають реформування місцевого самоврядування та територіальної організації в Україні основна мета якої це підвищення якості життя людини за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад як самостійних соціальних спільнот, члени яких матимуть можливість ефективно захищати власні права та інтереси шляхом участі у вирішенні питань місцевого значення [2].

На сьогодні тема реформування місцевого самоврядування в Україні стоїть досить гостро. Для цього слід якомога швидше схвалити зміни до Конституції України в частині децентралізації, реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Посилити правову, організаційну та матеріальну спроможність територіальних громад, органів місцевого самоврядування, впровадженню їх діяльності з дотриманням принципів та положень Європейської хартії місцевого самоврядування.

Отже, реформування місцевого самоврядування є основою підвищення якості життя людей за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад, члени яких матимуть можливість ефективно захищати власні права та інтереси, отримувати якісні публічні послуги, брати активну участь у вирішенні питань місцевого значення.

Список використаних джерел:

1. Малик Я. До питання про взаємодію органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні / Я. Малик // Ефективність державного управління: Зб.наук.пр. – Вип. 43. 2015. С.295-361.

2. Новікова О. Основні напрями реформування та територіальної організації влади в Україні / О. Новікова // Національна академія державного управління при Президентові України Дніпропетровський регіональний інститут державного управління.

3. Торгонська А.В. Реформування органів місцевого самоврядування в Україні / А.В. Торгонська // Право і суспільство : Зб.наук.пр. №1, ЧАСТИНА 2/2017. С. 42-47.

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СФЕРІ АГРАРНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ВИРОБНИЦТВА

В. ШАТОХІН, магістрант

В. ГАРКАВИЙ, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Інтеграційні процеси, як показує еволюція суспільного розвитку, набувають все більшу активність у всіх сферах людської діяльності. Вони є потужним чинником подальшого прогресу в розвитку продуктивних сил і вдосконалення виробничих відносин.

До теперішнього часу не створено єдиної методології для більш широких інтеграційних процесів, які органічно поєднують освітній, науковий та професійний види діяльності. Разом з тим, з'явилися організаційно-економічні та правові передумови інтеграції аграрної освіти, науки та виробництва, для реалізації яких необхідно:

- розробити концепцію інтеграції аграрної освіти, науки та виробництва;
- провести експеримент на базі ряду провідних вузів, практикуючих інтегровану («освіта - виробництво»; «освіта - наука - виробництво») систему навчання та розробити відповідні положення, що регламентують економічні та інші взаємини в партнерському ланцюжку «наука - освіта - виробництво»;
- розробити детальні рекомендації щодо внесення змін до чинного законодавства, на основі концепції та проведеного експерименту з метою усунення перешкод і протиріч інтеграції аграрної освіти, науки та виробництва, а також розвитку інноваційної економіки.

Стримати зміни, що відбуваються в результаті падіння рівня сільськогосподарського виробництва, підтримати вітчизняного товаровиробника та забезпечити аграрний ринок конкурентоспроможною продукцією можливо (і це доводить світовий досвід) за допомогою одного з найважливіших стратегічних напрямків, а саме – на основі впровадження у виробництво наукових досягнень і цілеспрямованих ефективних нововведень.

В даний час значний потенціал аграрної науки використовується не повною мірою, що негативно позначається на реформуванні та модернізації аграрного сектора економіки. Основними причинами зниження наукоємності галузі стали:

- фінансова та організаційно-економічна слабкість сучасних товаровиробників, незатребуваність ними наукових розробок;
- невідповідність сформованої системи наукового забезпечення нових ринкових умов і багатокладності сільського господарства;
- відсутність налагодженого механізму реалізації наукових розробок у виробництві;
- нерозвиненість інформаційно-сервісної сфери в інтегрованих формуваннях, господарствах і на підприємствах аграрного сектору;
- недостатня державна підтримка аграрної науки;
- старіння наукових і науково-педагогічних кадрів;
- відсутність пільгового оподаткування новацій та ін. [1, с. 155].

Система наукового забезпечення має бути ефективною, гнучкою, багаторівневою і органічно вбудовуватися в організаційно-економічний механізм функціонування агропромислового комплексу держави.

Багаторівнева система наукового забезпечення аграрного ресурсного потенціалу повинна бути представлена як головними науковими установами, які займаються розробкою фундаментальних та пріоритетних прикладних проблем, які мають значення для розвитку аграрного сектору країни, так і науково-дослідними установами, які впроваджують свої технології для відповідних регіонів та адаптують розробки головних науково-дослідних інститутів.

Останні створюють моделі реформування господарств і базових об'єктів, що ефективно працюють у ринкових умовах системи ведення аграрного виробництва.

Досвідчені та проектно-вишукувальні організації, спеціалізовані підрозділи поряд з зональними інститутами і станціями розробляють конкретні технології вирощування сільськогосподарських культур і сортів, застосування добрив та інших засобів хімізації, утримання тварин.

Для збереження і розвитку інноваційного потенціалу в аграрних навчальних закладах слід проводити дослідження на конкурсній основі, освоювати завершену науково-технічну продукцію, організовувати експериментально-виробниче впровадження [2, с. 9].

Список використаних джерел:

1. Ажаман І. А. Наукове забезпечення розвитку понятійного апарату щодо об'єктів будівництва в аграрному секторі / І. А. Ажаман // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Економіка. - 2013. - Т. 21, вип. 7(3). - С. 154-159.
2. Бреславець Т. І. Інтеграція освіти, науки і виробництва як складова сучасного розвитку / Т. І. Бреславець // Вісник ДДФА. Економічні науки. - 2014. - № 2. - С. 8-16.

Н. ДЕМЧУК, проф. кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Ю. ЮРЧЕНКО, студентка

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Поняття публічне управління – це, як правило управління, що здійснюється на основі волевиявлення громади (колективу людей) та реалізується суб'єктами, визначеними громадою, для задоволення потреб і досягнення цілей громади як об'єкту управління. Публічне управління, як процес, це завжди здійснення сукупності раціональних впливів на функціонування та розвиток колективу людей на основі програми управління та інформації про поведінку та стан об'єкта управління, спрямованих на підтримку, поліпшення та розвиток об'єкту управління для досягнення наперед визначеної сукупності цілей. Задоволення потреб і досягнення цілей громади фактично означає функціонування та розвиток колективу людей.

Суб'єктом і одночасно об'єктом управління є колектив людей – громада. Публічна політика в такому розрізі стає не лише специфічною формою комунікації суб'єктів політичного процесу, а й необхідною умовою подальшого розвитку демократії в державі. Саме тому, краще застосовувати публічне управління для сталого розвитку держави.

Отже, керуючись постулатами прийнятої Концепції та тим, що вкладається в основу поняття «публічне управління», головною метою переходу України до сталого розвитку є забезпечення високої якості життя нинішнього і майбутніх поколінь на основі збалансованого розв'язання проблем соціально-економічного розвитку, збереження навколишнього природного середовища, раціонального використання та відтворення природно-ресурсного потенціалу держави.

Основними рисами державного управління є його владний характер, витоками якого є державна воля та поширеність на все суспільство. Тракткування державного управління як владного впливу держави на суспільну систему є найкращим відображенням того, як в Україні сприймається значення терміну “державне управління” [2]. Публічне управління являє собою різновид суспільно корисної діяльності, яка здійснюється певною сукупністю суб'єктів, зокрема органами державної влади. Наочним є взаємозв'язок публічного управління та державної влади, яка відповідно до Конституції України реалізується органами законодавчої (законотворчість – Верховна Рада України), виконавчої (публічне управління – виконавча влада) та судової влади (судочинство – Конституційний Суд України та загальні суди юрисдикції). Зазначені види державної влади не можуть об'єднуватись, оскільки це буде мати своїм наслідком узурпацію влади [3]. Можна вважати, що публічне управління є формою діяльності органів виконавчої влади, проте це не означає, що вони діють лише в названій формі. В окремих випадках (наприклад Кабінет Міністрів України та

міністерства) органи виконавчої влади займаються політичною діяльністю, яку необхідно відмежовувати від публічного управління. Тобто, політичні рішення можуть бути реалізовані у процесі здійснення публічного управління. Підтвердження даного висновку впливає з положень національного законодавства та юридичних актів інституцій Європейського Союзу [4].

Тобто, публічне управління проявляється лише у зовнішніх відносинах органів виконавчої влади з іншими органами публічної влади, а також приватними особами. Щодо внутрішньої організації діяльності органів виконавчої влади, а також інших органів державної влади (переміщення державних службовців, реалізація виконавчої дисципліни та дисциплінарної відповідальності тощо), то її можна назвати внутрішньою управлінською діяльністю.

Таким чином, викладене вище дає підстави зробити висновок, що публічним управлінням в сучасній Україні є зовнішньо орієнтована діяльність уповноважених суб'єктів, пов'язана з реалізацією політичних рішень та впровадженням у життя положень Конституції та законів України. Така діяльність може здійснюватися як у примусовому, так і позапримусовому порядку, а її правовою основою є норми адміністративного права.

З метою стабільного розвитку публічного управління в Україні необхідно зробити наступні кроки:

1. Підвищити рівень захисту та підтримки ведення аграрного бізнесу в Україні з боку держави, як основного чинника сталого розвитку.

2. Інтенсифікувати процес впровадження електронного урядування задля полегшення умов ведення бізнесу в Україні.

3. Розробити теоретико-методологічні основи публічної політики в Україні шляхом проведення семінарів, круглих столів, конференцій з обміну досвідом, в тому числі і з колегами з країн ЄС, що мають досвід в стимулюванні фермерських господарств, малих і середніх виробників сільськогосподарської продукції та створених ними сільськогосподарських кооперативів в межах Концепції забезпечення сталого розвитку

4. Підняти рівень підготовки державних службовців до роботи в умовах публічної діяльності влади.

5. Розширити у подальшому коло наукових інтересів у сфері формування засад публічності політичної та управлінської діяльності [5].

Слід зазначити, що через систему публічного управління формується солідарність між суспільством країни та держави як системи відносин, спрямованих на реалізацію цінностей суспільства, досягнення цілей публічної політики, а також створення конкурентоспроможної держави, визначальними характеристиками якої є верховенство права і розвинена правова культура, збалансована представницька демократія, сильне самоврядування, дисциплінований і мобільний державний менеджмент. Все це дає підстави стверджувати, що публічне управління має ґрунтуватись на цінностях цивілізаційного та формаційного розвитку, громадянського

суспільства, забезпечувати максимальне включення громадян до управління суспільством, країною та державою для досягнення легітимно розроблених і визнаних цілей прогресу, забезпечувати пошук компромісів або усунення соціальних, економічних і політичних конфліктів у суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
2. Про Кабінет Міністрів України: Закон України зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
3. Цілі Сталого Розвитку 2016 – 2030 // Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-stalohorozvytku>
4. Босак О. З. Становлення та розвиток системи публічного управління в Україні // Реформа публічного управління в Україні: виклики, стратегії, майбутнє : монографія / Босак О. З. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; відп. редактор І. А. Грицяк. – К. : К.І.С., 2009. – 240 с.
5. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року // Режим доступу: <https://igu.org.ua/sites/default/files/Стратегія-сталогорозвитку.pdf>

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ЄС

Ю. ДОВГАЛЮК, студентка гр. МгПУА-1-18

Науковий керівник: А. Пугач, д.н.держ. упр., професор

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Стратегічні орієнтири подальшого розвитку України пов'язуються дослідниками, практиками з поглибленням, зміцненням європейської людиноцентричної системи цінностей. Як зазначено у Проекті Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року: «у європейському світогляді інтелект, освіта, професійний досвід, соціальна мобільність беззаперечно визнаються головною складовою національного багатства та основним ресурсом соціально-економічного розвитку. Орієнтування розвитку держави на максимальне розкриття потенціалу кожної людини і суспільства у цілому, створення гідних умов для реалізації інтелектуальних, культурних, творчих можливостей людини обумовлює необхідність суттєвої зміни ролі людини в політичному, економічному і соціальному житті країни. Важливе місце у цьому процесі належить державній молодіжній політиці, яка має бути здатною створити умови для реалізації потенціалу кожної молоді особи, виконання її основних функцій – відтворювальної,

трансляційної, інноваційної. Особливого значення оновлення моделі державної молодіжної політики набуває на регіональному рівні, що пов'язується з питаннями реформування територіальної організації влади та місцевого самоврядування з розширенням компетенцій його органів у вирішенні проблем соціального становлення та розвитку молоді. Одним з ключовим завдань на цьому шляху є подолання регіональної диференціації рівня людського розвитку, молоді зокрема.

Реалізація завдань на шляху гуманітарного розвитку серед іншого, передбачає:

- створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, реалізації нею всіх своїх професійних можливостей, досягнення високих соціальних стандартів, впровадження пріоритетів здорового способу життя, гармонізації людського і природного середовища, збереження та зміцнення здоров'я громадян України, підтримки сім'ї та сприяння народжуваності;

- формування суспільства знань, де знання та можливості їх практичного застосування стануть важливим засобом самореалізації і розвитку особистості та ключовими чинниками прискореного розвитку держави і суспільства;

- розвиток креативного потенціалу людини і суспільства;

- соціальну активність громадян, формування розвиненого громадянського суспільства .

Формування нової якості життя відповідно до проекту концепції передбачає: розвиток системи охорони здоров'я та впровадження пріоритетів здорового способу життя, всебічний розвиток та підтримка спорту; гармонізацію людського і природного середовища; заохочення народжуваності, підтримку та розвиток сім'ї; розвиток доступної та безперервної освіти; створення умов для гідної результативної праці; підвищення добробуту населення через впровадження високих соціальних стандартів життя; забезпечення надання належних послуг соціальної сфери на основі її якісного удосконалення. Так, до основних завдань забезпечення надання належних послуг соціальної сфери на основі її якісного удосконалення належать: встановлення комплексу обов'язкових для дотримання при розробці програм соціально-економічного розвитку державних соціальних стандартів і нормативів, забезпечення їх наукової обґрунтованості, диференційованого за соціально-демографічними ознаками підходу, прозорості та громадського контролю при їхньому визначенні та застосуванні; радикальне підвищення якості та ефективності надання послуг соціальної сфери шляхом залучення до постачальників послуг соціальної сфери інституцій недержавного сектора та удосконалення механізмів розміщення і реалізації замовлень на надання послуг при збереженні за державою функцій забезпечення мінімальних соціальних стандартів. Отже, підхід, пріоритети, принципи та напрями забезпечення

гуманітарного розвитку визначають сутність і завдання сучасної державної молодіжної політики в Україні на регіональному та місцевому рівнях, а також молодіжних програм як одного з основних інструментів підтримки молоді.

Для підвищення соціальної активності молоді держава має вирішити низку завдань: інституційне вдосконалення системи органів влади з питань роботи з молоддю, перенесення акценту роботи з центрального на місцевий рівень; посилення координації між цільовими державними та регіональними програмами, спрямованими на забезпечення соціального становлення і розвитку молоді; реалізація програм молодіжних організацій шляхом впровадження соціального замовлення й інтеграції до європейських і світових молодіжних структур; дотримання вимог «Європейської хартії щодо участі молоді в громадському житті на місцевому та регіональному рівні».

АУТСОРСИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

ЮЛІЯ КАПІТАНОВА, студентка факультету менеджменту і маркетингу, освітній ступінь «Бакалавр»

ЛЮДМИЛА БЕЗУГЛА, к. н. з держ. упр., доцент кафедри маркетингу

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Публічне управління – це діяльність, яка пов'язана з вирішенням стратегічних завдань державних органів, підприємств, установ, організацій з урахуванням комплексу зовнішніх і внутрішніх факторів впливу та тенденцій розвитку в конкурентному середовищі, а також в певній галузі суспільного виробництва і держави в цілому [1].

Інноваційним інструментом ведення бізнесу та управління господарською діяльністю є аутсорсинг. Аутсорсинг (англ. Outsourcing: out - зовнішній, що знаходиться за межами, source - джерело) - це оптимізація діяльності та зменшення витрат підприємства чи організації на базі концентрації на основних сферах діяльності і передачі вторинних або непрофільних функцій стороннім виконавцям. Мовою бізнесу аутсорсинг можна визначити також як делегування певних функцій стороннім організаціям, що спеціалізуються на відповідних видах переважно управлінської діяльності. Загалом аутсорсинг - це використання чужих ресурсів [2].

До основних видів аутсорсингу відносять:

1. ІТ-аутсорсинг (розробка різних видів програмного забезпечення; розробка, впровадження й підтримка інформаційних систем; Інтернет-аутсорсинг; безпека ІТ);

2. Аутсорсинг бізнес-процесів (бух облік і фінанси; управління персоналом, маркетинг, реклама, логістика);

3. Виробничий аутсорсинг (аутсорсинг основного виробництва, аутсорсинг допоміжного виробництва);

4. Аутсорсинг у сфері послуг (лізингові, будівельні і архітектурні, охорона приміщень; торговельні, готельні послуги, послуги громадського харчування; транспортні послуги та зв'язку);

5. Аутсорсинг управління проектами (аутсорсинг фахівців, аутсорсинг функцій).

Переваги використання аутсорсингу:

- застосування професійного досвіду сторонніх організацій;
- зниження собівартості функцій, переданих аутсорсеру;
- зосередження уваги на веденні бізнесу;
- підвищення трудової активності персоналу;
- покращення практики ведення підприємницької діяльності;
- забезпечення прозорості адміністрування організацією;
- залучення інвестицій;
- економія кадрових та фінансових ресурсів.

Недоліки використання аутсорсингу:

- зростання витрат (в тому випадку, якщо компанія транслює багато процесів на аутсорсинг);
- можлива втрата контролю над виконанням переданих на аутсорсинг процесів;
- небезпека концентрації технологічних процесів в одному місці;
- відсутність чіткої законодавчої бази аутсорсингу [2].

В цілому аутсорсинг представляється вигідною операцією для багатьох компаній, які не мають достатньо ресурсів для тотального контролю всіх етапів і процесів виробництва. Світова статистика це підтверджує. Американська асоціація менеджменту провела опитування 600 фірм. Виявилось, що 20% з них вже передали на аутсорсинг деякі фінансові операції, а 80% - адміністративні функції. Серед країн-виконавців лідирують Індія, Китай, до яких надходять замовлення з країн Європи, США, Японії. Своєю чергою, Україна, як країна, орієнтована на експорт своїх послуг, постачає свої послуги переважно до США, країн Євросоюзу та Ізраїлю.

Україна стабільно зберігає своє 24 місце в ТОП-25 глобального рейтингу Global Services Location Index, GSLI, який з 2004 року готує американська консалтингова компанія А. Т. Kearney. Аутсорсинговий потенціал кожної з 55 країн – учасниць рейтингу оцінюється за 38 показниками, порівнюючи фінансову привабливість, професіоналізм і наявність необхідного людського ресурсу, а також бізнес-середовище. Серед інноваційних економік світу за версією Bloomberg Україна цього року спустилася на одну позицію і зайняла 42 місце [1].

Список використаних джерел:

1. Марчук Л. П. Механізм управління творчою активністю персоналу підприємства як засіб інноваційної трансформації виробництва / Л. П. Марчук // Актуальні проблеми розвитку. – 2014. – № 1 (151). – с. 359–367

2. Прохоренко О. В. Організаційно-економічний механізм управління аутсорсингом на підприємстві / О. В. Прохоренко // Науковий журнал «Економіка. Фінанси. Право». – Київ : «Аналітика», 2015 р. – № 4/1'2015– с. 16–21

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Ю. КРАВЧЕНКО, студентка гр. МгМр-1-18

Науковий керівник: Л.С. Крючко, к.е.н., доцент кафедри маркетингу
**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Сучасні глобалізаційні процеси сьогодні набули особливої інтенсивності та оформились у достатньо чіткі інституційні форми модернізації в різних сферах суспільного життя як окремої країни, так і світоустрою в цілому. Модернізація є важливим показником розвитку держави, рівня життєдіяльності громадян, а відповідно і важливою передумовою демократичної, соціальної, політичної й культурної організації суспільства. Однією з умов реалізації сучасної глобалізації є модернізація, яка закономірно розглядається як інтернаціональний процес та один із варіантів суспільного розвитку, що приводить до вдосконалення та накопичення позитивних кількісних та якісних змін у розвитку певного явища (економічних, соціальних, демографічних, культурних та ін.) [2]. Відповідно до цього модернізація, яка сьогодні охоплює переважну більшість країн, може привести сучасний транснаціональний світ до повної його невпізнанності, внаслідок цього вона породжуватиме й чимало проблем, які можуть спровокувати небезпечний конфлікт, який позначиться на специфіці політики національних держав.

При цьому глобалізація справляє значний вплив на модернізацію національних систем державного управління, а також вона відкриває нові можливості для розвитку людства, являючи собою “інтеграцію інтересів та можливостей у реальному часі”, вона відмінняє історичний час, а певною мірою і простір. Теоретично, віднині будь-яка країна і будь-який народ, незважаючи на специфіку своєї історії, можуть скористатись економічними, геополітичними та технологічними перевагами, які відкриваються перед ними, якщо вони відчинять свої двері міжнародній спільноті [1]. Проте, на нашу думку, одним із факторів, який увиразнює потребу виникнення модернізації, є нерівні умови розвитку національних держав у сучасних глобалізаційних процесах, де одні з них розвиваються швидше, інші

намагаються їх наздогнати. Модернізація є тим засобом, який може змінити такі умови взаємовідносин між державами.

Таким чином, модернізація являє собою інтернаціональний процес та один із варіантів суспільного розвитку в умовах глобалізації, що приводить до утвердження нової моделі взаємовідносин суспільства та держави, що в остаточному підсумку породжує нову модель системи державного управління. Однією з передумов виникнення модернізації є нерівні умови розвитку національних держав, які в архітектоніці сучасного світу мобільно змінюються, а подекуди можуть породжувати конфліктні ситуації у міжцивілізаційному розвитку на предмет певної невідповідності окремих держав найвищим стандартам такого розвитку. При цьому однією з умов модернізації системи державного управління в Україні є розробка імперативів відкритого суспільства, які і визначають основні методологічні засади реалізації нового модернізаційного проекту суспільного розвитку, який забезпечить їй лідерство у глобалізаційних процесах.

Список використаних джерел:

1. Наумкіна С. Глобалізація: тенденції інтеграції, універсалізації та поляризації сучасного світу / С. Наумкіна, Ю. Ткачук // Політ. менеджмент. – 2005. – № 6 (15). – С. 121–128.
2. Тимків І. В. Природа сучасних імперативів глобального розвитку / І. В. Тимків // Вісн. ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2014. – Т. 19. – Вип. 2/1. – С. 176–179.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО РЕФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ

Н. ДЕМЧУК, проф. кафедри фінансів, банківської справи та страхування

І. ЛИСУХО, студентка

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасні тенденції реформування управлінської моделі в Україні свідчать про те, що вона поступово трансформується в модель нового державного менеджменту. Однак незважаючи на те, що з моменту проголошення незалежності України організаційна структура апарату управління зазнала значних змін, нині державне управління все ще не відповідає стратегічному курсу країни, спрямованому на впровадження міжнародних

стандартів демократичного врядування. Адже державне управління залишається неефективним, схильним до корупції, внутрішньо суперечливим через вбудований конфлікт інтересів, надмірно централізованим, закритим від суспільства, таким, що не відповідає потребам громадянина.

Побудова демократичного суспільства потребує інноваційних підходів до розробки теорії державного будівництва і формування стратегії демократичного розвитку нової держави. Ставши на шлях демократичного розвитку, українське суспільство має подолати недовіру до влади й відчуження значної частини українського народу від громадського життя й політики; позбутися пережитків тоталітарного суспільства, обмежити всевладдя державних чиновників і для того, щоб формально демократичні інститути влади почали керуватися принципами демократії на практиці. Нині рівень розвитку громадянського суспільства висуває високі правові, соціальні та функціональні вимоги до системи управління державними та суспільними справами. Це потребує не тільки оптимізації внутрішньої структури системи управління, а й виконання управлінських функцій на засадах законності, гласності, прозорості та публічності. За таких умов державне управління набуває ознак публічного як певного соціального феномену взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та бізнес-структур, в якій відображаються інтереси держави, територіальних громад, громадянського суспільства та приватного сектора [1].

Публічне управління – це діяльність, яка забезпечує ефективне функціонування системи органів державної влади, регіонального врядування, органів місцевого самоврядування, громадських (неурядових) організацій, фізичних осіб та інших суб'єктів громадянського суспільства з метою реалізації державної політики в найрізноманітніших сферах суспільного життя.

Нова форма управління суспільством — публічне управління — робить наголос на взаємовідносинах, процесах, формальних і неформальних мережах, способах розв'язання проблем, багатоцентричних та мінімально ієрархізованих формах ефективного, але водночас гнучкого регулювання суспільних процесів. Вона кидає виклик політичній владі як єдиному центру прийняття рішень, стверджуючи можливість "урядування без уряду". Згідно з новими підходами в публічному управлінні беруть участь владні структури, громадські інституції та представники бізнесу — на основі партнерських стосунків, задля досягнення ефективної керованості суспільством, його впорядкованості і спрямування на досягнення стратегічних цілей. Публічне управління здійснюється на різних рівнях суспільної системи шляхом визначення напряму розвитку; прийняття і впровадження загальнозначущих для певного рівня рішень, які на загальнонаціональному рівні мають переважно, хоч і не виключно політичний характер.

На думку О.Ю. Оболенського, публічне управління — це передусім управління людьми. Багато дій органів публічної влади звернені й до

всеосяжного колективу — суспільства в цілому. У свою чергу, громадяни, їх колективи, суспільство реагують на публічне управління і встановлюють зворотні зв'язки з органами, державою в цілому. Специфічним елементом системи публічного управління є населення країни як визначальна складова серед суб'єктів публічного управління [2].

Реформування публічного управління зумовлено сучасними завданнями і функціями держави, переходом до системи публічної влади, яка базується на поєднанні державного управління з місцевим самоврядуванням, реорганізацією системи та структури органів виконавчої влади, якісною зміною функцій публічного управління та необхідністю формування високоефективного, професійного, стабільного апарату управління, спроможного якісно, кваліфіковано і чесно працювати, виконувати вимоги громадян і задовольняти їх потреби.

Забезпечення ефективних управлінських рішень і збалансованості повноважень і функцій різних структур виконавчої влади є одним з основних напрямів удосконалення системи публічної влади України.

Серед основних соціальних ефектів, покликаних вивести систему публічного управління на новий рівень модернізації, головне значення набуває проблема зростання соціальної довіри, формування і зміцнення соціального партнерства та співробітництва, підвищення рівня громадянської та соціальної відповідальності. Серед головних критеріїв модернізації системи державного управління виступають в першу чергу такі аспекти соціальної ефективності управлінської діяльності, як розвиток соціального капіталу та людського потенціалу, що виявляються в реалізації наявних можливостей розвитку, запобіганні гострих соціальних конфліктів, подоланні критичних значень соціологічних показників розпаду соціального порядку.

Формування сильної та ефективної системи публічного управління неможливе без соціальної консолідації суспільства, розширення громадської підтримки цілей і дій української влади.

Найважливішою умовою ефективної роботи органів публічної влади є гласність, публічність і обов'язковість обґрунтування прийнятих рішень, забезпечення реалізації права громадян на їх роз'яснення, посилення відповідальності за покарання за надання помилкової або перекрученої інформації, а також розширення консультативної та інформаційно-аналітичної роботи з громадськими організаціями та населенням [3].

Широке використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій на основі формування національних мереж, що об'єднують локальні мережі регіонів, міністерств, відомств, агентств, використання міжнародних стандартів застосування інформаційних технологій, створення спеціальних центрів, які відповідають за впровадження і розвиток сучасних інформаційних технологій у діяльності державних органів, — має стати важливим напрямом реформування публічного управління в Україні.

Одним із шляхів реформування публічного управління в Україні має стати впровадження нових соціальних технологій в управлінську діяльність.

Під час розгляду ролі соціальних технологій в управлінській діяльності основна увага приділяється подальшій розробці спеціальних, добре продуманих і чітко прописаних операцій і дій, які здатні оптимізувати відносини між різними суб'єктами, включеними в управлінський процес (в тому числі і громадськістю). Інноваційні соціальні технології модернізації управлінської діяльності представляють собою розписаний по операціях і етапам механізм з'єднання досвіду і знань з умовами їх реалізації в сучасній практиці управління.

Однак реалізація більшості із зазначених вище реформ потребує забезпечення належної професійної підготовки та формування кваліфікованих державних службовців, які були б здатні впроваджувати нові підходи в свою управлінську діяльність.

Список використаних джерел:

1. Бодров В. Г. Інформаційна економіка і публічне управління: безпекові виклики та можливості становлення належного економічного врядування в Україні. Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки. - 2016. - № 3–4. С. 44–55.

2. Оболенський О.Ю. Розвиток суспільства та публічне управління [Електронний ресурс] / О.Ю. Оболенський // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. — 2013. — № 3. — С. 27—33.

3. Строцький Р. Є. Публічне управління у сфері економіки. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. (Серія “Юридичні науки”). - 2015. - № 824.

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ США У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ ЯК ВЕКТОР ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

ВАЛЕРІЙ МАРЕНІЧЕНКО, к. н. держ. упр., ст. викладач
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро
e-mail: marenichenkov@gmail.com

Україна є осередком культурної унікальності, має власні традиції та історію з громадянами, які можуть та вміють творчо мислити, що дає їй можливість, за вмілого державного регулювання, розкрити власний креативний потенціал та забезпечити соціально-економічний розвиток.

Феномен креативності визначають здатністю людини бути гнучкою, варіативною, враховуючи інтелектуальну мобільність, системну

інноваційну діяльність. З одного блоку, креативність є специфічною когнітивною властивістю розуму людини, а з іншого – схильністю особистості до синтезу та комбінації нових нестандартних рішень та корисних ідей [3].

За визначенням ООН креативну індустрію становлять галузі, що поєднують створення, виробництво і комерціалізацію товарів і послуг нематеріального і культурного характеру. Ф. Сью і Т. Рікардс обґрунтовують поняття креативного менеджменту. На їх погляд, це теорія та практика управління, що ґрунтується на теорії творчих процесів та виділенні рівнів їх реалізації – особистість, група, організація та глобальний рівень [4].

США займають лідируючу позицію в багатьох сферах бізнесу, зокрема, і у креативній індустрії. В США Зараз зареєстровано приблизно 21 млн. організацій малого підприємництва.

Тобто, кожна четверта сім'я має будь-яку справу. Багато фірм (приблизно 21% від загального числа) починають свій шлях з 1000 \$. А після закінчення одного-двох років, такі бізнес ідеї з Америки приносять своїм засновникам мільйонні доходи.

Принципи США у розвитку бізнесу:

- закони написані для всіх, тому перед ними всі рівні;
- американці постійно шукають спосіб спростити собі життя;
- відбувається змішання різних культур;
- жорстка конкуренція через велику кількість підприємців змушує їх постійно придумувати різні маркетингові ходи;
- високо розвинений аутсорсинг, тобто передача певних повноважень іншій компанії – бухгалтерських, юридичних, рекламних послуг, що істотно прискорює багато процесів у веденні бізнесу [1].

Так, наприклад, нещодавно в США виникла ідея креативного бізнесу «Blue Starlite» – незвичайного кінотеатру. Це ідея перегляду кінофільму в автомобілі. Цей кінотеатр не розташований на полі з гігантським проектором і величезною кількістю місць для машин. «Blue Starlite» знаходиться в самому серці Майамі, і вміщує всього 18 авто.

Головною «фішкою» цього бізнесу зі США є фордовський пікап п'ятидесятих років, який виступає в якості кінопроектора. Тобто, для даного креативного стартапу використали справжній американський колорит.

Або, наприклад, готель для рослин також є новітньою ідеєю із США. Бізнес працює так: якщо людина їде на довгий термін з дому, а стежити за рослинами немає кому, то можна принести їх в спеціалізований готель.

За кімнатними улюбленцями наглядатимуть висококваліфіковані квітникарі до моменту приїзду господаря. При цьому використовуються різні системи автоматизації поливу, і так звані «розумні» горщики.

Іншим прикладом є створення мобільного додатку «GymPass» - бізнес на лінії. Це особливий додаток, який платить людям за похід у спортзал. Ідея, за фактом, дуже проста: людина встановлює додаток на своєму телефоні, обирає спортзал і графік його відвідування.

Під час занять необхідно опублікувати фото в додаток «GymPact». У разі пропуску тренування, людина платить 5 доларів в «казну» сервісу «GymPact». Організація, в якості заохочення, переводить кошти людині, яка досягла або перевищила намічений графік занять [2].

В Україні креативний бізнес та підтримка стартапів поки що не є ключем розвитку держави та її регіонів. Розвиток креативної індустрії залишається за підприємцем. При цьому владою здійснюються лише поодинокі дії її підтримки. Натомість, креатив в розвинених країнах, зокрема, в США вже давно вийшов на новий рівень та потребує запровадження ефективного публічного управління в Україні та окремих її регіонів.

Список використаних джерел:

1. Бизнес идеи из Америки: ТОП-8 идей для реализации [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kak-zarabotat-v-internete.com/interesno/biznes-idei-iz-ameriki.html>
2. Бизнес идеи из Америки: 11 интересных вариантов [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dnevnyk-uspeha.com/idei/biznes-idei-iz-ameriki.html>
3. O'Connor Justin. The Cultural and Creative Industries: a Critical History. *Economiaz*, 2011. – Pp.24-47.
4. Xu, F., Rikards, T. Creative Management: A Predicted Development from Research into Creativity and Management. *Creativity and Innovation Management*. – № 3. – 2007. – Pp. 216-228.

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ В УКРАЇНІ

АНАСТАСІЯ ПЛОТНИЦЬКА, магістрант

Науковий керівник: А. Пугач, д.н.держ. упр., професор

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

У сучасних умовах державотворення в Україні, проблема визначення основних принципів діяльності органів виконавчої влади, зокрема у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю в Україні, є актуальною та вимагає теоретичного обґрунтування.

У науковій літературі відсутній єдиний підхід до трактування поняття «суб'єкт державного управління». Так, В. Афанасьєв зазначає, що «суб'єктом управління» є «складна система державних і недержавних організацій»; А. Годунов зазначає, що «суб'єктом управління» в суспільних процесах виступають люди»; А. Петров визначає «суб'єкт управління» як «спеціальні групи людей, які за допомогою різних форм організаційної

практики здійснюють необхідні рухи об'єкта»; Ю. Тихомиров вказує, що «суб'єкти, які управляють суспільством» – це «або народ в цілому, або окремі його верстви, об'єднання, колективи, оформлені відповідним чином у політико-правових формах через систему державних і громадських організацій, інститути безпосередньої демократії» тощо. Таке трактування «суб'єкта державного управління» на нашу думку, є правильним відносно соціального управління та є неповним щодо державного управління.

Головною рисою «суб'єкта державного управління» є наявність у нього, як вже зазначалося, певної компетенції і владних повноважень, які дають можливість втілювати свою волю у формі управлінських рішень, керівних команд, обов'язкових до виконання. Отже, «суб'єкт державного управління» – це «система, наділена певною компетенцією і державно-владними повноваженнями, що дозволяють їй втілювати свою волю у формі керівних команд чи рішень, обов'язкових для виконання, тобто, це система, що управляє».

Суб'єктами державного управління, які здійснюють державну політику у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю в Україні є органи виконавчої влади наділені певною компетенцією та державно-владними повноваженнями у цій сфері. Зокрема, основні принципи, завдання, функції та напрямки діяльності служб у справах дітей у рамках діючого законодавства. Система державних органів виконавчої влади у цій сфері організована відповідно до існуючого адміністративно-територіального поділу країни і включає такі рівні: центральний (державний); обласний, міський у місті Києві; районний, районний у місті Києві.

Діяльність органів виконавчої влади щодо реалізації державної молодіжної політики з питань соціальної роботи з дітьми та молоддю, зокрема: структурних підрозділів у справах сім'ї та молоді; служб у справах дітей; центрів соціальних служб для молоді базується на певних принципах. Та перш ніж перейти до їх розгляду, вважаємо за доцільне з'ясувати сутність самого поняття «принцип». Так, у довідковій, енциклопедичній літературі дане поняття трактується таким чином: «принцип» (від лат. «*principium*» – основа, начало) – 1) основне, вихідне положення теорії, вчення, науки, світогляду; 2) керівна ідея, основне правило діяльності тощо» («Соціологічний енциклопедичний словник», 1998); у «Словнику-довіднику для соціальних працівників та соціальних педагогів» (2000) стверджується, що «принцип» – це «максимально широке за обсягом ствердження, у якому фіксується предмет науки, її теорія і методи, принцип є вихідним положенням певного вчення, теорії».

Вважаємо, що «принцип» є важливим поняттям науки державного управління. Принципи як поняття теорії відображають сутність і реальність процесів державного управління, підпорядковуючись певним законам. У науковій літературі з питань державного управління «принципи» трактуються як фундаментальні істини, закономірності, керівні правила, основні положення, норми поведінки, виражені у вигляді певного

наукового положення, закріпленого переважно у правовій формі, якого повинні дотримуватись інститути державного управління та державні службовці у своїй діяльності.

На основі принципів соціального управління (державне управління розглядається як вид соціального управління), організовується процес управління, тобто науково-обґрунтована впорядкованість дій. Звернемо увагу, що у науковій літературі не має однозначного погляду на їх сукупність. Так, за літературою управлінського спрямування – це об'єктивність, системність, ефективність і конкретність головної ланки; раціонального сполучення централізму та демократизму; єдиноначальності та колегіальності; галузевого та територіального управління.

Принципи державного управління динамічні за змістом і формою. Вони формуються у зв'язку з конкретними політичними, соціально-економічними і культурними умовами, відображаючи ступінь творчого використання закономірностей державного управління. На практиці принципи управління набувають характеру норми, правила, якими керуються в управлінській діяльності. Гнучкість і динамізм принципів державного управління проявляються і в тому, що у кожній конкретній сфері діяльності, зокрема, що стосується державної політики у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю, формуються свої конкретні принципи виконання адміністративно-політичних, виробничо-господарських функцій.

СТАН РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

АНДРІЙ ПУГАЧ, д.н.держ. упр., професор

АНАСТАСІЯ ПЛОТНИЦЬКА, магістрант

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

На розвиток аграрної науки в цілому дуже негативно впливає її минуле радянських часів, наслідком чого стала складна бюрократизована система реалізації пріоритетних напрямків досліджень, а також ієрархічна та неефективна організаційна структура.

Робота, що проводиться у наукових установах, які фінансуються державою є забюрократизованою, та часто регламентується нормами та застарілими правилами.

В відсутня державна політика протекціонізму на ринку науково-інноваційної продукції.

Працюють корупційні схеми, що є наслідком непрозорості та неефективної системи фінансування, недосконалої законодавчої бази, відсутності системи зовнішнього та внутрішнього аудиту. Це сприяє виводу земель та матеріальних активів на користь інших впливових юридичних осіб,

зменшенню науково-технічної бази, насіннєвих та генетичних банків, погіршення їхньої якості.

Наявний ізоляціонізм, який спричинений розривом між нагальними потребами АПК та науковими дослідженнями. Це ускладнює залучення фінансових небюджетних ресурсів та не дозволяє впроваджувати ефективні результати наукових досліджень.

За відсутністю послідовної державної політики у наданні дорадчих послуг, відсутністю системи моніторингу, узагальнення досвіду, системи методичного забезпечення неможливо «забезпечити надання соціально спрямованих дорадчих послуг не менш як 90 відсоткам суб'єктів господарювання на селі і сільського населення», як того вимагає Закон України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність», неможливо створити сільському бізнесу умови, які наближені до європейських.

Безсистемність надання дорадчих послуг не відповідає соціально-економічним потребам суспільства, рівню розвитку сільськогосподарського виробництва, а також продовольчої безпеки держави [1].

З метою об'єднання наукових і науково-виробничих потенціалів, усунення дублювання наукової тематики, паралелізму в організаційних структурах; зосередження спільних зусиль вчених і фахівців на вирішенні пріоритетних наукових і виробничих проблем, доцільно створити в регіонах України зональні освітньо-науково-виробничі комплекси, в яких на асоціативній основі (на першому етапі інтеграції) будуть ефективно взаємодіяти аграрні освітні установи, науково-дослідні та консультаційні структури, а також господарюючі суб'єкти регіонального розвитку аграрного ресурсного потенціалу.

Форми інтегрованої взаємодії можуть бути різними: від укладення договору про наміри до генеральної угоди, договору про співпрацю, договору на проведення НДР, договору на передачу закінченої наукової роботи, договору на здійснення наукового супроводу та ін. Партнери по інтеграції можуть створювати спільні кафедри та науково-дослідні лабораторії і центри; це можуть бути і науково-освітні структури - типу бізнес-інкубатор, проблемна лабораторія, центри моніторингу. До більш складних інтегрованих структур слід віднести агротехнополіси, що формуються, а також науково-освітні кластери.

Інтеграція освітніх установ, науково-дослідних інститутів та високоефективних господарюючих суб'єктів відбувається в основному з метою забезпечення якісно нового рівня підготовки фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, активізації та розвитку наукових досліджень та інноваційної діяльності, підвищення їх результативності та ефективності для потреб реального сектора економіки, виховання фахівців з високою культурою мислення, широким кругозором, активним і свідомим ставленням до життя, перетворення університетів і академій в центри підйому і стабілізації економіки, духовного і культурного розвитку регіонів [2].

Список використаних джерел:

1. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки (Порівняльна таблиця) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://naas.gov.ua/content/publicna-informaciya/naukovu_rozrobku.

2. Поступна О.В. Механізми інтеграції науки, освіти й виробництва: проблеми та особливості / О.В. Поступна // Теорія та практика державного управління. - 2012. - Вип. 3. - С. 116-122.

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ І МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗДІЙСНЕННІ ПРОФЕСІЙНОГО ВИЗНАННЯ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Т. РАДІОНОВА, аспірант

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

В зарубіжних країнах питання академічного і професійного визнання, як правило, істотно відокремлені один від одного і, відповідно, для їх здійснення використовуються різні механізми. Міжнародні конвенції про визнання кваліфікацій, а також угоди про взаємне визнання дипломів між різними європейськими країнами практично не зачіпають питань працевлаштування. Перші кроки в цьому напрямку були зроблені європейськими країнами в процесі створення Європейського Союзу, причому ці кроки були зроблені ще на ранніх етапах формування Європейського Співтовариства.

У процесі формування єдиного економічного простору в Європі все більше посилювалося розуміння необхідності більш гнучких підходів до визнання академічних кваліфікацій. Важливий приклад використання в якості визнання концепції "прийнятності" ("acceptance") міститься в Загальних Директивах Європейського Союзу щодо визнання академічних кваліфікацій для професійних цілей. З початку 70-х років Європейський Союз прийняв ряд приватних директив щодо вільного доступу до окремих професій. Після інтенсивних переговорів з узгодження загального професійного профілю й основної навчальної програми було досягнуто політичної угоди про взаємне визнання академічних кваліфікацій як умов доступу до специфічних регламентуємих професій. Дана процедура була тривалою і

громіздкою, проте виходячи із завдань по створенню єдиного ринку і з наближенням дати освіти Європейського Союзу 31-12-92 ЄС у другій половині 80-х років змінив свою політику. В результаті з'явилася перша Загальна Директива, яка взяла за основу "кінцевий продукт", замість порівняння змісту підготовки як вихідного пункту. Було прийнято положення про те, що особа, яка отримала кваліфікацію для професійної діяльності в одній державі Європейського Союзу, "еквівалентно кваліфікується для цієї професії" в будь-якій державі-члені ЄС. Перша Загальна Директива охоплювала академічні кваліфікації, отримані в результаті, щонайменше, трьох років вищої освіти. За нею з'явилася додаткова Загальна Директива, що охоплює всі кваліфікації, які можуть пропонувати доступ до регламентуємих професій.

Зазначена система визнання освітніх кваліфікацій всередині Європейського Союзу містить ряд важливих аспектів щодо правових інструментів визнання на рівні Ради Європи і ЮНЕСКО:

- базова передумова полягає в тому, що надана кваліфікація є дійсною в інших зацікавлених країнах;
- тягар доведення того, що дана кваліфікація не може бути визнана, лежить на представниках країни прийому. Мігрант не зобов'язаний доводити, що його іноземна кваліфікація відповідає національним стандартам;
- свобода дій компетентних представників при доказі неможливості визнання обмежена; відмінності в змісті можуть бути визнані серйозними, якщо вони стосуються "ключових елементів програми", а відмінності в обсязі можуть бути серйозною причиною лише в тому випадку, якщо різниця в тривалості курсу становить рік або більше;
- коли неможливість негайного визнання доведена, компетентні представники повинні не відмовляти кандидату, а зобов'язані дозволити йому ліквідувати виявлені недоліки протягом адаптаційного періоду або шляхом проходження додаткового тесту;
- компетентні органи повинні надати своє рішення по визнанню протягом встановленого часу – через чотири місяці після реєстрації заяви кандидата.

Ознаки "прийнятності". Ухвалення Загальних Директив є важливим підтвердженням того, що принцип "прийнятності" завойовує позиції в Європі. Є і більш свіжі факти, наприклад, недавній Декрет про визнання іноземних кваліфікацій в Бельгії чітко посилається на принцип "прийнятності" як шлях до визнання. Доповідь робочої групи NEED, що опублікувала список дипломів і їх порівняльних характеристик, також використовує зазначену концепцію "прийнятності". Ініціатива, що виникла всередині окремих НАРИКів, по формулюванню єдиного переліку взаємоприйнятних університетських ступенів в Європі, доводить, що це не тимчасове явище. Наведені дані підтверджують, що зазначений принцип відомий у багатьох національних експертних центрах по визнанню академічних кваліфікацій.

У 1987 р Рада ЄС ухвалила Генеральну систему визнання дипломів. Генеральна система поширюється тільки на громадян країн ЄС і застосовна не до однієї або декількох конкретних спеціальностей, а до всіх, які прямо або побічно вимагають наявності диплома про вищу освіту. На відміну від колишніх підходів, згідно з Генеральною системою, основою визнання дипломів є ідентичність професійної діяльності фахівця-мігранта, який здобув освіту в одній країні і бажає працювати в іншій країні ЄС. Оригінальність системи полягає в самому принципі: еквівалентність освіти встановлюється не шляхом зіставлення і констатації подібності його академічних стандартів, а через порівняння сфер професійної діяльності. Передбачається, що якщо основні професійні функції фахівця тотожні в різних країнах, то і освіту, що дозволяє їх здійснювати, має бути достатньо подібним.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні, м. Лісабон, Португалія // Конвенція від 11.04.2011р. № 1341 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_308.
2. Наказ МОН України «Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту» // Наказ МОН від 05.05.2015р. № 504 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0615-15/conv>
3. Збірник нормативно-правових документів з питань організації навчання іноземців та їх перебування в Україні. – УДЦМО МОН України, Київ. – 2016. – 373 с.
4. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nostrification.net.ua/about-nostrification.html>

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Д. РУСС, студентка гр. ЕП-17-1

Науковий керівник: Т. Олійник, доцент

Дніпровський національний університет ім. О. Гончара

На зміну доходів громадян впливають багато факторів: соціально-професійних, соціально-статусних, соціально-політичних, соціально-економічних, соціально-географічних, соціально-демографічних. Вік, стать, інститути сім'ї, здібності людей та їх витривалість мають вплив на величину сукупного доходу, так само приналежність особи до окремої професії, рівня його освіти, досвіду роботи та кваліфікації. Соціальний статус громадянина, який визначається в тому, на скільки він задіяний суспільно-корисною діяльністю, проживає в сім'ї чи без, є підлітком, учнем,

найманим працівником не є виключенням та значно впливає на величину сукупного доходу, аналогічно і вид діяльності, умови праці, виробництво, політика доходів і заробітної плати та рівень формування економічної політики в цілому [1].

Нині, в нашій країні переважає актуальність проблеми високого рівня диференціації доходу населення, що негативно впливає на економіку країни. Процеси соціальної нерівності можна дослідити в усіх трансформаційних економіках. Проте, в Україні обсяг доходної диференціації не має аналогічних серед країн східної Європи, які впроваджують реформи економіки. Падіння рівня реальних доходів та ріст їхньої нерівності – дві головні тенденції у зміні рівня життя українців за роки незалежності. Насамперед, помітна певна нерівність оплати праці за різними видами економічної діяльності. Так, станом на 2017 рік, найбільш оплачуваними в економіці є робітники у сфері авіаційного транспорту (середня заробітна плата 33322 грн.), а також робітники фінансових, інформаційних, державно-управлінських установ (середня заробітна плата приблизно 14000 грн.). Найменш оплачуваними є виконавці поштових та кур'єрських послуг (середня заробітна плата 4487 грн.) [2].

Також бачимо значну регіональну диференціацію оплати праці в Україні (табл. 1) [3].

Таблиця 1 – Середньомісячна зарплата по регіонах України у 2018 р. (грн.)

Регіон	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень
Україна	7711	7828	8382	8480	8725	9141	9170	8977
Вінницька	6750	6758	7013	7428	7534	8166	8235	7924
Волинська	6306	6448	6814	6760	7146	7716	7586	7460
Дніпропетровська	7839	7761	8387	8478	8724	9065	9268	9002
Донецька	8389	8402	8927	9982	10166	9774	9764	9759
Житомирська	6423	6543	6874	6899	7368	7883	7733	7470
Закарпатська	6799	7104	7487	7344	7958	8716	8227	8006
Запорізька	7479	7599	8336	8478	8565	8923	8945	8781
Івано-Франківська	6665	6727	6956	7170	7562	8222	8011	7792
Київська	8145	8073	8399	8559	8783	9481	9410	9166
Кіровоградська	6221	6365	6654	6834	7074	7471	7574	7368
Луганська	6406	6640	6727	6915	7334	7927	7730	7558
Львівська	6950	7073	7452	7540	7812	8324	8555	8194
Миколаївська	7076	7200	7799	7575	7915	8635	8348	8224
Одеська	7228	7050	7449	7560	7939	8556	8344	8164
Полтавська	7136	7274	7673	7983	7361	8541	8666	8523
Рівненська	6458	6551	7321	6822	7118	7781	7769	7423
Сумська	6400	6493	6723	6985	7316	7601	7636	7589
Тернопільська	5865	6040	6394	6495	6870	7495	7265	7165
Харківська	6680	6781	7195	7284	7389	7789	7913	7759
Херсонська	6063	6285	6518	6613	7024	7471	7262	7255
Хмельницька	6275	6419	6875	6998	7121	7741	7518	7353
Черкаська	6418	6593	6957	7134	7426	7898	7895	7610
Чернівецька	5914	6120	6424	6394	6775	7485	7168	6883
Чернігівська	6098	6149	6448	6672	6997	7341	7264	7196
м. Київ	11668	12124	13388	13150	13286	13553	13836	13659

З січня по серпень 2018 року лише в трьох областях України заробітна плата перевищила середню по Україні: Київська область – 9481 грн., Донецька – 9774 грн., Дніпропетровська – 9065 грн. Найнижчий рівень

заробітної плати спостерігався в Тернопільській, Чернігівській, Кіровоградській, Херсонській та Чернівецькій областях.

Таким чином, в західних регіонах грошові доходи мешканців значно нижчі, порівняно із середнім по Україні, у зв'язку з тим, що на цій території переважна частина громадян зайнята у сільському господарстві. Вигідне становище перепало на території, промислової спеціалізацію яких розкривають галузі, продукція яких має експортний напрямок, а саме галузі оборонного комплексу, машинобудування, металургія, гірничодобувна, сталепрокатна та інші. І навпаки, ті регіони, у яких або домінуючі галузі перебувають у критичному становищі, що пов'язано з низькою конкурентоспроможністю їх продукції, або не високий відсоток промислового сектору в цілому – найбідніші. Окрім цього, сьогодні в Україні існує значний розрив між містом і селом за рівнем матеріальної забезпеченості, що є одним із найбільш значущих факторів, що спричиняє загальну ситуацію з розширення населення. Цим можна пояснити диференціацією в оплаті праці міської й сільської груп громадян, де розрив в оплаті праці становить в 2 рази й більше на галузевому рівні [4].

Отже, в Україні сьогодні прогресують такі види диференціації доходів населення, як: галузева, регіональна, між різними соціальними групами, між різними секторами економіки, тощо. Тож, висновки оцінювання диференціації грошових доходів населення нашої країни дозволяють зрозуміти, що головною причиною є нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів. Безсумнівно, це становище негативно відображається на економічному стані України, бо фактор високої нерівності гальмує розвиток. Задля усунення проблеми нерівного розподілу доходів мешканців України необхідно вдосконалювати механізм регулювання диференціації і основними шляхами її зменшення можуть бути:

1. Мінімальна заробітна плата має бути не нижчою за реальний прожитковий мінімум.
2. Надати виплаті заробітної плати статусу першочергового платежу на підприємствах, задля запобігання виникненню заборгованості.
3. Для розширення малого бізнесу та полегшення його ведення, підвищення рівня життя населення та формування середнього класу в Україні необхідно ввести контроль що до тонізації в підприємницькій сфері.
4. Знизити рівень обтяжливого оподаткування та стабілізувати податкове законодавство, захищати конкуренцію, стримувати інфляцію.
5. Підвищити ефективність виробництва, що призведе до підвищення частки заробітної плати у виробленому продукті та зростання рівня оплати праці.

Список використаних джерел:

1. Алиев И.М. Экономика труда: теория и практика : Учебник для бакалавров / И.М. Алиев, Н.А. Горелов, ЛО. Ильина. – 2-е изд., пер. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2014. – 670 с.

2. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державного комітету Статистики України. – Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

3. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державного комітету Статистики України. – Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/>.

4. Ривак О.С. Доходи населення України / О.С. Ривак / Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 7. – С. 45–51.

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК СКЛADOVA ЇХ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

М. САВЕЛЬЄВА (БАХМУТОВА), магістрант факультету економіки та менеджменту спеціальності «Публічне управління та адміністрування»,

Полтавська державна аграрна академія

В умовах сучасного оновлення України ефективна діяльність і функціонування органів державного управління та їх посадових осіб, підвищення авторитету державного службовця, вибудовування партнерських відносин між владою та громадянами належать до пріоритетів розвитку держави. Зважаючи на це актуальним є дослідження сутності потреб людей, які працюють в органах державної влади, їхнього матеріального та соціально-побутового забезпечення. Оскільки, для того, щоб працівник якісно виконував свої професійні обов'язки, підвищував продуктивність праці, його потреби повинні забезпечуватися в повній мірі. Механізмом такого забезпечення є оплата праці, а в подальшому, пов'язане з розміром заробітної плати, нарахування пенсій.

Рівень оплати праці державних службовців, у порівнянні з приватним сектором економіки, залишається досить низьким, особливо це стосується деяких відомств, окремих категорій посад та молодих спеціалістів, які ще не мають жодних доплат «за вислугу років». До того ж не слід забувати, що в приватному секторі економіки залишаються не подоланими заробітні плати «у конвертах», а це за фактом ще сильніше збільшує цей розрив. Це спричиняє плинність кадрів в окремих органах і регіонах та призводить до дисбалансу високопрофесійних кадрів. Нестабільність заробітку обумовлюють надбавки і винагороди, що складають від половини до двох третин сукупного доходу. Така система нарахувань не сприяє притоку молоді в органи публічного управління, проте стимулює людей передпенсійного віку.

Посилення мотивації та стимулювання праці, заохочення службовців та підвищення гарантій їх соціальної захищеності є важливим кроком на шляху реформування системи державної служби [1, с. 136].

Відповідно до частини 1 статті 50 «Оплата праці державних службовців» чинного закону «Про державну службу» вказано, що держава забезпечує достатній рівень оплати праці державних службовців для професійного виконання посадових обов'язків, заохочує їх до результативної, ефективною, добросовісної та ініціативної роботи.

Державний службовець може бути позбавлений права на одержання пенсії, передбаченої законодавством у разі звільнення з державної служби [2]:

- у зв'язку з засудженням за умисне кримінальне правопорушення, вчинене з використанням свого посадового становища;
- або притягненням до відповідальності за вчинення адміністративного корупційного правопорушення, пов'язаного з порушенням обмежень, передбачених статтями 6-10 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

В таких випадках пенсія державному службовцю призначається на загальних підставах: на умовах та у розмірі передбачених Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Водночас, із суспільної свідомості потрібно викоринити існуючі міфи про те, що державні службовці мають значні пільги та привілеї нематеріального плану.

Про важливість та неоднозначність питання щодо пенсійного забезпечення державних службовців свідчать і факти звернення до суду. Так, наприклад, 28 лютого 2018 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув справу, предметом якої був спір щодо перерахунку пенсії державного службовця. Позивач просив суд зобов'язати орган Пенсійного фонду здійснити перерахунок та виплату пенсії, призначеної відповідно до Закону України «Про державну службу», з урахуванням показників довідки про заробітну плату, у зв'язку з підвищенням розміру заробітної плати, згідно постанови Кабінету Міністрів України «Про упорядкування структури заробітної плати, особливості проведення індексації та внесення змін до деяких нормативно-правових актів» від 9 грудня 2015 р. № 1013. При розгляді даної судової справи Верховним Судом враховано, що із набранням чинності Законом України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. по-іншому врегульовані правовідносини, пов'язані із пенсійним забезпеченням державних службовців, у зв'язку з чим пенсії, призначені згідно норм попереднього законодавства, не підлягають перерахунку у разі підвищення розміру заробітку працюючих державних службовців [3].

Таким чином, пенсійне забезпечення державних службовців є компонентом їх соціального захисту, механізми функціонування якого залишаються ще недостатньо врегульованими. Необхідно розуміти, що тільки

належний рівень мотивації та захищеності державних службовців дозволить побудувати систему політично незалежного та високопрофесійного публічного управління.

Список використаних джерел:

1. Телеш Т. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування / Т.Телеш // Збірник наукових праць Української Академії державного управління при Президентові України. Вип.2.Ч. III / За заг. ред. В.І.Лугового, В.М. Князева. – К., 2000. – С.133 – 139.

2. Умови призначення (набуття права) пенсій за Законом «Про державну службу» [Електронний ресурс] // PENSIA.ua: Пенсійний консультант. – Режим доступу: <https://pensia.ua/ua/baza-znan/pensiyna-enciklopedia/item/655-umovy-pryznachennia>

3. До відома пенсіонерів «державних службовців» [Електронний ресурс] // Головне Управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області: Інформаційна сторінка Веб-порталу. – Режим доступу: <https://www.pfu.gov.ua/cv/814-do-vidoma-pensioneriv-derzhavnyh-sluzhbovtsiv/> – Назва з екрану

ПЕРЕБІГ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

М. СВІНІЦЬКА, магістрант

Науковий керівник: Н.О. Шевченко, д. держ. упр, доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний унів-т, м.

Дніпро

Пріоритетним напрямком розвитку демократичної держави є забезпечення росту рівня добробуту кожного окремого громадянина. Досвід розвинутих європейських країн показує, що досягнення даної мети можливе лише за умов якісного державного управління, котре посилює демократичні інститути, підвищує якість суспільних послуг і рівень життя населення, ліквідує нерівність можливості доступу до суспільних благ.

Найбільш актуальним та стратегічно значущим у державній політиці сьогодні є саме принцип децентралізації, який є пріоритетним принципом організації та функціонування публічної влади. Він диктується часом, а також світовим досвідом, політичною зрілістю українського суспільства, міжнародними зобов'язаннями України.

Децентралізація є процесом передачі повноважень і бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування, який включає три складові: реформу територіальної організації влади, реформу місцевого самоврядування та реформу регіональної політики. Основним завданням децентралізації в цілому є створення умов для

розвитку громад та наближення послуг до людей шляхом формування багатих громад, передачі більшої частини повноважень на базовий рівень управління та чіткого розмежування функцій між рівнями управління, а також гарантувати належне ресурсне забезпечення місцевого самоврядування.

На Дніпропетровщині триває реформування органів місцевого самоврядування. Область однією з перших почала процес децентралізації. 11 листопада 2015 року була зареєстрована Жовтнева (зараз Вакулівська) об'єднана територіальна громада Дніпропетровської області – перша в країні.

На сьогоднішню дату в Дніпропетровській області було сформовано 61 ОТГ (за офіційними даними державної служби статистики України), що становить 7,4 % від загальної кількості існуючих громад в Україні. Із них 4 (6,6 %) міських, 22 (36,0 %) селищних та 35 (57,4 %) сільських. В результаті децентралізації вони отримують більше самостійності та можливостей для власного розвитку.

Слобожанська ОТГ є найбагатшою громадою України, адже на її території розташовано чимало великих підприємств, що рекордно збагачують місцевий бюджет. Розмір бюджету об'єднаної громади є більший, ніж в деяких містах: на нинішній рік Слобожанська ОТГ отримала 427 млн. грн. Причому лише близько 33 млн. грн. становлять медична й освітня субвенції, решта – власні надходження. Минулого року на одного жителя Слобожанської громади припадали рекордні 21,5 тис. грн. власних доходів. Для порівняння, на другому місці у рейтингу – Вербківська громада з показником лише 13000 грн. на одного жителя.

Успіх розвитку громад Дніпропетровської області можна пояснити системною політикою підтримки децентралізації, яка демонструє обласна державна адміністрація та обласна рада. Але попри те, що великі громади швидко долають труднощі, малим громадам необхідно докладати максимум зусиль, для того щоб забезпечити свою спроможність.

Дніпропетровська обласна адміністрація спільно з регіональним Центром розвитку місцевого самоврядування за сприяння програми «U-LEAD з Європою» розробили Стратегію децентралізації області, яка включає 12 секторальних регіональних стратегій у різних сферах (соціальний захист населення, цивільний захист населення та безпека життя, охорона здоров'я, освіта, ефективний економічний розвиток тощо).

Отже, громади області отримали чіткі галузеві стратегії розвитку, але значна частина ОТГ, маючи право вирішувати питання місцевого значення, неспроможна це робити через брак власних коштів, занепад або відсутність інфраструктури (необхідних будівель, споруд, доріг тощо), а також недостатність кваліфікованих кадрів. Тому значна частина питань місцевого значення не вирішується.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У МІСТІ ДНІПРО

Ю. СИНИЦІНА, к.т.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
Національна металургійна академія України, м. Дніпро

В умовах реалізації курсу держави на формування правової соціальної держави, особливу актуальність і соціальну значимість набувають питання, пов'язані з підвищенням ефективності діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування з надання публічних послуг. На сучасному етапі розвитку української державності головним завданням діяльності представників влади стає обслуговування громадян – споживачів адміністративних послуг, рівень якості якого має відповідати європейським стандартам. За цих обставин особливо актуальним є формування підходів, що дозволяють отримати максимальний суспільно-корисний результат за мінімальних витрат ресурсів (матеріальних, людських, тощо).

Метою дослідження є обґрунтування модельної концепції функціонування та розвитку центрів надання адміністративних послуг та формування підходів до комплексної організації діяльності єдиної системи центрів надання адміністративних послуг в містах, які мають територіальний поділ.

В процесі проведення дослідження була використана інформація про ЦНАП з веб - сайтів 13-ти міських рад Дніпропетровської області, веб-сайту «Регіональний віртуальний офіс електронних адміністративних послуг Дніпропетровської області»; аналітичних даних про ЦНАПи, які розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства економічного розвитку і торгівлі України; веб-сайту «Єдиний державний портал адміністративних послуг», особисті спостереження експертів проекту, які зібрані під час візитів до ЦНАП та під час спілкування з керівництвом ЦНАП, а також наданих документів.

Оцінку якості надання послуг проводили за наступними критеріями: організація роботи ЦНАП; місце розташування ЦНАП, вимоги до приміщення та його облаштування та інші зручності; персонал ЦНАП; робота бек-офісу; внутрішній аналіз діяльності ЦНАП.

За критерієм повноти (достатності) переліку адміністративних послуг має першість центр надання адміністративних послуг «Віза» м. Кривий Ріг, оскільки в цьому ЦНАП можна отримати такі послуги як: дозволи/декларації у сфері будівництва; реєстрація господарювання юридичних осіб, ФОП; реєстрація прав на нерухомість; послуги з «внутрішніми» паспортами (паперовими); послуги у земельній сфері (видача відомостей з ДЗК та реєстрація земельних ділянок); соціальні послуги (в т. ч. допомоги та т.зв. «пакетні» послуги за життєвими ситуаціями) за винятком субсидій.

Аналіз інформаційних карток адміністративних послуг, які розміщено в ЦНАПах, виявив, що в деяких картках вказано застарілу або неповну

інформацію про ЦНАП (місцезнаходження, режим роботи, телефон, адреса електронної пошти та веб-сайту). Потрібно актуалізувати інформації в інформаційних картках на адміністративні послуги, що надаються у ЦНАП у м. Дніпро.

Проведений моніторинг відкритих джерел інформації показав, що лише два з 13-ти досліджених ЦНАПів мають власні веб-сайти на сайті «Регіональний віртуальний офіс електронних адміністративних послуг Дніпропетровської області» (ЦНАП м. Дніпро та ЦНАП м. Новомосковськ). Інформація, яку розміщено на сайті «Регіональний віртуальний офіс електронних адміністративних послуг Дніпропетровської області», щодо режиму роботи ЦНАПів, їх місцезнаходження, довідкових телефонів, адрес електронної пошти, веб-ресурсів, переліків надаваних у ЦНАП адміністративних послуг та інформаційних карток, здебільшого є неактуальною та потребує оновлення. На жодному з досліджених веб-ресурсів ЦНАП (сайти або сторінки) не розміщено повного переліку послуг та інформаційних карток.

Відповідно до результатів проведеного дослідження супутні послуги надаються лише в центральному ЦНАП м. Кривий Ріг, у ЦНАП м. Кам'янське, у ЦНАП м. Вільногірськ (термінал для сплати за послуги).

У приміщенні центрального ЦНАП м. Кам'янське є відокремлене місце для надання супутніх послуг (послуги копіювання документів, безкоштовний Wi-Fi, фото на документи, вільний комп'ютер з доступом до Інтернет), також Інтернет-банкінгу. Після здійснення оплати адміністратор роздруковує квитанцію.

Приміщення центрального ЦНАПу м. Кривий Ріг обладнано безкоштовним Wi-Fi. Відвідувачі ЦНАПу мають можливість скористатись банківськими послугами через повноцінне банківське відділення «Приватбанку». В ЦНАПі є послуги копіювання документів в секторі очікування. Встановлено вільний комп'ютер з доступом до Інтернету. Фото на документи роблять адміністратори Паспортного сервісу ЦНАПу.

Що стосується персоналу ЦНАП, то показник ЦНАП «Лівобережний» має перевагу, проте цей показник не є ідеальним. При максимальній оцінці в 120 балів ЦНАП «Лівобережний» має лише 80. Тому основними напрямками концепції розвитку ЦНАПів є удосконалення електронного документообігу та підвищення кваліфікації персоналу щодо фахової та психологічної підготовки

В результаті проведеного дослідження обґрунтовано модельну концепцію функціонування та розвитку центрів надання адміністративних послуг, сформовано підходи до комплексної організації діяльності єдиної системи центрів надання адміністративних послуг в містах, які мають територіальний поділ та визначені перспективні напрями розвитку ЦНАПів.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Н. ФІЛЯШИНА, магістрант

Науковий керівник: Н.О. Шевченко, д. держ. упр., доцент

**Дніпровський державний аграрно-економічний унів-т,
м. Дніпро**

Місцеве самоврядування в Україні є гарантованим державою правом та реальною здатністю територіальної громади самостійно чи під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та Законів України. Територіальна громада – це сукупність громадян України, котрі спільно проживають у міському чи сільському поселенні, мають колективні інтереси і визначений законом правовий статус.

Ефективна діяльність органів місцевого самоврядування визначена багатьма складовими. Вміння державного службовця організувати свою працю, відповідно до своїх знань та навиків так, щоб вона відповідала вимогам сьогодення є однією з них. Найважливішим фактором успішності управління персоналом є формування професійного апарату.

Механізм державного регулювання кадрових процесів, що існує в даний час, не дає можливості досягти їх ефективного використання, а отже спостерігається вплив кваліфікованих кадрів, зниження професіоналізму службовців, довіри населення до органів влади. Проблемами у сфері управління кадрами також є: формальний характер реалізації кадрових процедур, відсутність можливостей (небажання) застосовувати інноваційні розробки у процесі планування й організації кадрової роботи; відсутність системності у вирішенні кадрових питань; невідповідність показників ефективності професійної службової діяльності та її якості.

Управління персоналом у сфері органів місцевого самоврядування є системою управлінського впливу на працівників цих органів із метою найефективнішого використання їх професійно-ділових, морально-етичних і особистісних здібностей. У даному управлінському процесі вирішуються практичні завдання формування і розвитку персоналу у сфері місцевого самоврядування.

Удосконалити управління персоналом в органах місцевого самоврядування можна за допомогою впровадження нових механізмів, процедур та стандартів в області управління персоналом.

Доцільно виділити наступні принципи підвищення ефективності управління персоналом в органах місцевого самоврядування:

- підбір персоналу відповідно до професійно-ділових, морально-етичних та особистісних якостей;
- розвиток кадрів, їх підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації;

- впровадження ефективної системи резерву керівних кадрів;
- оновлення та стабільність керівних кадрів, їх наступність, поєднання досвідчених і молодих, перспективних керівників;
- нагляд за керівними кадрами на практичній роботі, оцінювання їх діяльності за досягнутими результатами та методами роботи.

Отже, для того, щоб вирішити завдання поліпшення якості управління персоналом слід розробити стратегічні завдання у роботі з персоналом та визначити їх пріоритетність; залучати до органів місцевого самоврядування професіоналів із творчими прагненнями та мотивацією; формувати нові кадри з урахуванням соціального прогресу; виховувати в кожному працівникові патріотизм, гуманізм, чесність, духовно-моральні якості для досягнення цілей управління.

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

М. ХИТЬКО, ст. викладач
КЗВО «ДАНО»ДОР

Вивчення питань державного регулювання розвитку наукової діяльності в аграрній сфері України не лише дозволяє виявити закономірності відтворювального розвитку суспільства, але і визначає низку проблем, що мають як об'єктивний, так і суб'єктивний характер та перешкоджають ефективному регулюванню інноваційної діяльності на національному рівні.

Розвиток наукової діяльності в аграрній сфері України здійснюється на основі загальних законів економічного розвитку. Зрозуміти характер змін в аграрному секторі економіки та визначити ключові тенденції в розвитку його продуктивних сил можливо за допомогою здійснення аналізу наукової діяльності [1].

Наукова діяльність є специфічним суспільним явищем, наділеним якісними ознаками, внутрішніми закономірностями функціонування, що визначає відносну самостійність їх розвитку. Будучи теоретичною основою розвитку техніки, наука не може успішно розвиватися, не враховуючи потреби техніки, виробництва, не спираючись на нові технічні засоби, які створюються промисловістю. Так, наука і техніка, наділені відносною самостійністю, знаходяться між собою в постійній залежності, представляючи дві взаємопов'язані сторони наукового та інноваційного розвитку.

Розвиток наукової діяльності в аграрній сфері обумовлений відомими досягненнями природничих наук: відкриттям атомної енергії, нових методів хімічного синтезу, залученням обчислювальної техніки, реалізацією автоматизованих систем управління виробництвом і т.д. Удосконалення комп'ютерної техніки, інформаційних технологій і систем в сукупності з досягненнями науки відкривають перед людством безпрецедентні

можливості перетворення природи, створення матеріальних багатств, множення творчих здібностей людини [2].

Завдяки досягненням науки істотно підвищується роль техніки в матеріальному виробництві. Цим пояснюється існуючий практичний та теоретичний інтерес, який проявляється до її змісту і розвитку. У суспільному виробництві наукова діяльність виступає як система, відокремлення якої обумовлена природою використовуваних сил, характером її відтворення і застосування. Ця система в сучасних умовах створює технічний базис виробництва, що визначає ступінь впливу суспільства на природу.

Поряд із загальними сутнісними чинниками розвитку наукової діяльності в галузях національної економіки, її використання в аграрній сфері має особливості, зумовлені специфікою головної комплексуючої ланки аграрної сфери - сільського господарства, однієї з найбільш складних галузей матеріального виробництва, що значною мірою пояснюється тим, що земля виступає тут не тільки як арена діяльності людини, але і як найважливіший активний засіб праці. Тому на результати праці більшою мірою впливають природні умови.

Сучасний період розвитку наукової діяльності в аграрній сфері України містить в собі комплекс різних явищ, різноманіття напрямків інноваційного розвитку, при цьому цей розвиток припускає небувале посилення ролі науки у розвитку суспільства. Таким чином, наукова діяльність в аграрній сфері - дієвий важіль створення сучасної матеріально-технічної бази країни. Зростання суспільних потреб ставить актуальні завдання перед наукою, вирішення яких сприяє створенню техніки нового типу. Ця техніка задовольняє лише потреби і стимулює розвиток інших [3].

Під системою забезпечення розвитку наукової діяльності в аграрній сфері України треба розуміти сукупність різноманітних взаємопов'язаних наукових методів, що призначені для підготовки, ухвалення, а також реалізації рішень відносно розвитку аграрної сфери України. В аграрній сфері виникає необхідність вирішення сучасних проблем, які стосуються різних його підгалузей на різних рівнях [4].

Отже, пріоритетним завданням сьогодні є докорінна перебудова матеріально-технічної бази вітчизняного аграрного виробництва на основі прискорення темпів інноваційного розвитку в найближчій перспективі. Тобто, необхідно повністю оновити чи замінити цю базу, беручи до уваги особливості нинішніх відносин та форм господарювання в аграрному секторі. Вирішенню зазначеного пріоритетного завдання повинен бути підпорядкований загальний економічний потенціал нашої держави, що у перспективі здійснить більш вагомий внесок у розв'язання продовольчої проблеми та підвищення конкурентоспроможності вироблених вітчизняних продуктів харчування.

Список використаних джерел:

1. Маматов Ф. М. Інтеграція освіти, науки та виробництва як фактор розвитку інноваційної економіки / Ф. М. Маматов, З. У. Узаков // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2013. – Вип. 7. – С. 98–101.

2. Клокар О. О. Теоретичні засади формування економічного механізму ефективного відтворення ресурсів аграрного сектору економіки / О. О. Клокар // Сталий розвиток економіки. – 2014. – № 1. – С. 5–12.

3. Замрига А. В. Інноваційна діяльність як фактор конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору / А. В. Замрига // Європейські перспективи. – 2014. – № 3. – С. 41–44.

4. Куренна Т. О. Ефективність та результативність державної підтримки аграрного сектору економіки в Україні / Т. О. Куренна // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 1. – С. 133–139.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Л. ШАПРАН, проф., к.т.н.

КЗВО «ДАНО»ДОР

Процес формування та використання трудових ресурсів, в першу чергу, являє собою процес інвестування коштів у розвиток тих якостей і характеристик людини, які в подальшому зможуть дати можливість отримати людині, як об'єкту інвестицій, додатковий економічний та соціальний ефект. У цьому випадку оптимізація процесу формування людського потенціалу може розглядатися як визначення оптимальних пропорцій розподілу інвестицій у розвиток людини на основі оцінки потенціалу інвестицій в індивідуальний людський капітал [1].

Людина як суб'єкт економічного життя являє собою постійний об'єкт досліджень, оскільки місце людини в системі соціально-економічних відносин постійно змінюється під впливом розвитку самого суспільства. Людина володіє безліччю атрибутивних якостей і властивостей, що визначають його соціальну та економічну роль, виконує різноманітні функції і відповідно до цього займає різне місце в структурі суспільного відтворення.

На наш погляд, категорії «трудові ресурси» та «трудоий потенціал» доцільно використовувати лише стосовно тієї частини потенціалу людини, яка пов'язана з безпосередньою реалізацією трудової функції, тоді як питання вдосконалення людських ресурсів та їх ефективного відтворення можуть бути дозволені лише при використанні категорій іншого рівня, наприклад категорії «людський капітал».

При цьому людський потенціал відображає максимально можливу реалізацію здібностей людини, а робоча сила представлена сукупністю навичок до простої праці, не вимагає спеціального навчання.

Досліджуючи трудові ресурси як об'єкт інвестицій [2] можливо зазначити такі особливості:

- інвестиції в людський капітал не віддільні від його носія;
- об'єкт вкладень має закріплені законодавчі права, тобто людський капітал може бути використаний тільки в установленому законодавством порядку.
- інвестор, який вкладає кошти в людський капітал, отримує не тільки економічний, а також соціальний ефект.
- людський капітал змінюється залежно від особистих, професійних якостей, від умов праці.
- людський капітал на ринку праці може бути затребуваний в різній якості і в різних частках.

Інвестиції в трудові ресурси виявляються малоефективними, насамперед, в деформованій економіці, тому що пов'язані зі значним ризиком, обумовленим невідповідністю попиту та пропозиції такого важливого елемента людського капіталу, як трудовий потенціал.

Сукупність цих потенціалів являє собою накопичений людський потенціал, який, за умови його повної затребуваності для отримання доходу або соціальної адаптації людини, може бути ототожнений з людським капіталом.

На рівні окремої особистості інвестиції в трудові ресурси пов'язані з самоосвітою, оволодінням професією, підвищенням кваліфікації, підтримкою певного рівня життя, веденням здорового способу життя, підвищенням культурно-морального рівня і адаптацією до середовища проживання.

На рівні сім'ї основні витрати пов'язані із створенням гідних умов життя всіх членів сім'ї, витратами на виховання і освіту, веденням домашнього господарства, збереженням національних і релігійних традицій, веденням здорового способу життя.

На рівні господарюючого суб'єкта інвестиції в трудові ресурси пов'язані, головним чином, з відтворенням людини як носія трудової функції. Це створення і збереження робочих місць, підготовка і перепідготовка кадрів, створення безпечних умов праці, страхування здоров'я працівників, організація їх відпочинку та дозвілля, розвиток корпоративної етики та культури, соціальне партнерство.

Отже, на наш погляд, трудові ресурси - це сукупність вроджених і накопичених фізичних, розумових і особистісних здібностей і якостей людини, набутих знань і вмінь, які можуть бути ним реалізовані з метою отримання доходу або соціальної адаптації та активності індивідуума. Слід зазначити, що на відміну від існуючих підходів найважливішою характеристикою трудових ресурсів поряд з їх здатністю забезпечити отримання

доходу є досягнення соціального ефекту, що полягає в соціальній адаптації людини, забезпечення його соціальної активності.

Список використаних джерел:

1. Ажаман І. А. Розвиток соціальної сфери села як чинника залучення трудових ресурсів до аграрної галузі / І. А. Ажаман // Наука й економіка. - 2013. - Вип. 4(2). - С. 157-162.
2. Олійник Н. М. Вдосконалення системи управління розвитком трудових ресурсів як головного критерію підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу / Н. М. Олійник // Економічні інновації. - 2014. - Вип. 57. - С. 275-282.

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

НАТАЛІЯ ШЕВЧЕНКО, доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та права

Дніпровська академія неперервної освіти

ЮЛІЯ РУДЕНКО, аспірантка кафедри менеджменту і права

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Децентралізацію задекларовано у Конституції України, як одну із засад на яких ґрунтується територіальний устрій держави. Впровадження адміністративної реформи в контексті децентралізації забезпечує не лише передачу владних повноважень, а й бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Особливо важлива фінансова децентралізація у соціокультурній сфері яка охоплює сім'ю, побут, громадську діяльність, творчість дозвілля, тобто середовище існування людини та формування її як особистості.

Розвиток громад передбачає в першу чергу розвиток соціокультурної сфери. Соціокультурна сфера охоплює сукупність галузей підприємств, що виробляють і реалізують товари і послуги, необхідні для задоволення соціально-культурних потреб людини. Діяльність організацій цієї сфери має змістовий (соціокультурний) та економічний аспекти. Змістовий (соціокультурний) аспект діяльності організацій соціокультурної сфери полягає у збереженні, виробництві, розповсюдженні, засвоєнні культурних цінностей, у процесі якого змінюються відносини між людьми. Цей аспект передбачає наявність в окремих груп населення та осіб конкретних культурних потреб, а у підприємств соціокультурної сфери можливостей для їх задоволення. Економічний аспект діяльності організацій соціокультурної сфери передбачає певний їх організаційно-правовий статус, наявність матеріально-технічної бази, джерел фінансування, механізмів планування, ціноутворення тощо.

У сфері соціально-культурних послуг значну частку займають безоплатні послуги, що певною мірою гальмує дію ринкових механізмів. Однак питання організації торгівлі соціально-культурними послугами набувають все більшої актуальності із загостренням конкуренції, збільшенням витрат, погіршенням якості послуг. Вагоме місце в сфері соціально-культурних послуг посідає туризм, і сільський туризм як його складова, який є однією з найдинамічніших форм міжнародної торгівлі послугами, а у багатьох державах – одним з основних джерел грошових надходжень.

Сутність сільського туризму розкривається у його визначенні як науковцями так і певними організаціями.

Британський науковець Медлік С. надає у своєму словнику таке визначення: сільський туризм (rural tourism) – будь-яка діяльність, що здійснюється в населеній сільській місцевості, що визначається як туризм, який практикує «втечу» від буденності і не представляє собою звичну форму туризму, розповсюджений у подорожуючих які мають бажання і потребу у взаємодії із сільським середовищем і з гостинною громадою у натуральному, автентичному вигляді.

Наприклад у Латвійському законодавстві (п.1 «Закон про Туризм») надається наступне визначення сільському туризму – діяльність, базована на основі місцевих соціальних, культурних та природних ресурсів, що пропонує туристам можливість відпочити або розміщення туристів в сільській місцевості.

За іншим джерелом, сільський туризм визначається як діяльність саме сільського населення, ставить до центру уваги природне середовище та людину, вказує на зв'язок не лише із сільським середовищем в цілому, а й виокремлює зв'язок даного туризму із сільськими будівлями та притаманними на селі заняттями. Також, виокремлюється екологічна сторона сільського туризму, якому на відміну від масового туризму, притаманна відсутність негативного впливу на оточуюче середовище. Плюсом сільського туризму зазначається той факт, що для туризму може використовуватись вже існуючий житловий фонд і тому діяльність не потребує значних інвестицій.

У законопроекті України «Про сільський зелений туризм» наведено наступне визначення: сільський зелений туризм (СЗТ) – це вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів на сільській території для відпочинку та отримання відповідних послуг. Зазначено, що до послуг СЗТ відносять діяльність власників особистого сільського господарства, власників садиб та готелів у наданні послуги бронювання та екскурсійного обслуговування, основних готельних послуг (харчування та проживання) та інших додаткових послуг, що спрямовані на задоволення потреб туристів. Як видно, автори законопроекту поєднують сільський та зелений туризм, проте, незважаючи на схожість цілей – поєднання людини із природою, відпочинок від міст та урбанізації, ці поняття не є тотожними, зелений туризм варто ототожнювати із екотуризмом.

Зміна поглядів на сільські території в останні два десятиліття забезпечила істотне просування сільського та зеленого туризму на засадах професійного маркетингу, проведеного місцевими і центральними органами управління. Найбільш цінними ресурсами для розвитку сільського туризму є наступні: автентичність сільського життя з дотриманням сільськогосподарських традицій, багате та незасмічене навколишнє середовище, висока якість харчування і гостинності.

На основі проведеного аналізу сучасного стану розвитку сільського туризму, децентралізації, з урахуванням наявності можливості отримання додаткових коштів, нами було розроблено пропозиції щодо наповнення бюджетів територіальних громад: створення організацій по наданню туристичних послуг та впровадження туристичних брендів.

В рамках проекту, запровадженню такого виду діяльності має передувати проведення семінарів-тренінгів з питань розвитку сільського туризму, підготовка інформаційних буклетів, консультування гідями, істориками, екскурсоводами, організація співпраці із туристичними агентами та туристичними точками, та попереднє просування створюваного продукту.

У створюваному об'єкті підприємництва пропонується наступний перелік послуг для членів кооперативу:

- централізовані послуги бронювання у садибах членів;
- просування послуг садиб;
- послуги постачання усіх необхідних ресурсів для здійснення туристичної діяльності;
- переробка, пакування та продаж соків із плодово-ягідних продуктів із єдиним брендом громади;
- надання автомобіля у користування для трансферу туристів.

Послуги, що планується надавати туристам працівниками туристичного об'єкту:

- послуги з розміщення, здача в оренду кімнат;
- екскурсійне обслуговування;
- проведення майстер-класів: кулінарна майстерність традиційної української кухні, вишивка, риболовля;
- послуги харчування, в тому числі у природному середовищі.

РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

ОЛЕКСАНДР ШЕВЧЕНКО, доктор державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування

**Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського,
м. Київ**

На сучасному етапі процесу децентралізації в Україні створені територіальні громади не в змозі повністю виконувати свої зобов'язання з фінансування своєї соціокультурної сфери. Зараз постає проблема достатності фінансового забезпечення соціальних і культурних заходів, необхідних для культурного розвитку і попередження соціальної небезпеки.

Сільські території відіграють важливу роль у процесі функціонування будь-якої держави. В середньому у світі сільські території складають 75% від загальної площі, де проживає 51% всього населення світу. На думку В.Славова і О.Коваленка, сільська територія є економічно-екологічною категорією, де економічно і екологічно збалансовані та енергетично взаємопов'язані різні ресурси з метою створення сукупного суспільного продукту конкретної території та повноцінного життєвого середовища для сучасного і майбутніх поколінь.

Поняття «сільські території» має значну кількість ознак, однак це не тільки просторовий базис виробництва, а й природне середовище та місце життєдіяльності людей на якому необхідно досягати кращих умов буття для його мешканців. Створення цих кращих умов покликані здійснювати заклади соціокультурної сфери.

Соціально-культурна сфера – складне, багатоаспектне і неоднозначне поняття. Цю сферу розглядають і як сукупність підприємств, що випускають продукт, зв'язаний із життєдіяльністю людей, і в цьому випадку до соціально-культурної сфери відноситься досить багато галузей економіки; і як сукупність підприємств, які виконують соціально-культурні функції, що мають значення для культурного рівня всього суспільства (театри, бібліотеки, музеї, клуби).

Зараз в функціонуванні соціокультурних закладів сільських територій намітилися негативні тенденції без подолання яких у розвитку сільських територій, де проживає 31,9 % населення України, наша держава не зможе ефективно конкурувати з економічними системами інших розвинених країн, в яких рівні життя сільського та міського населення мають тенденцію до максимального зближення. Диференціація рівнів життя сільського та міського населення в Україні загрожує відпливом найбільш активної та працездатної частини сільського населення до міст, активізує зовнішню трудову міграцію, що робить занепад сільських територій самовідтворюваним процесом [2].

Стан соціокультурної сфери розглянемо більш детально. Сьогодні щодо культури діє все той же «залишковий принцип». Позбавлена державних дотацій, сфера культури катастрофічно зменшується в кількісних показниках і втрачає якісні позиції. Зменшується кількість дошкільних закладів (з 24,5 тис. у 1990 р. до 16,7 тис. у 2013 р. та 14,9 у 2017 р.); загальноосвітніх закладів та учнів у них (якщо у 1990/91 навчальний рік працювало 21,8 тис. шкіл, в яких навчалось 7,1млн учнів, то у 2013 році показник зменшився на 2,5 тис. шкіл, а кількість учнів у них зменшилася до 4,2млн та у 2017 році кількість шкіл становить 16,2 тисячі, а учнів – 3,9

млн); з 25,6 тис. бібліотек 1990 р. за 27 років залишилося 16,8 тис; кількість закладів клубного типу за цей же період зменшилась з 25,1 тис. до 17,1 тис (2013 р. – 18,5 клубних закладів). Ті заклади культури, які працюють нині в Україні, суттєво знизили показники своєї діяльності. Звичайно, за цими кількісними показниками стоїть багато причин, у тому числі й такі, які на перший погляд ніби не залежать від політики держави (так, зменшення кількості учнів можна пояснити демографічною ситуацією; але зменшення народжуваності також великою мірою залежить від соціальної політики). Фактом залишається недофінансування соціокультурної сфери протягом усіх років існування незалежної України. Зокрема, в Державному бюджеті 2018 бюджетні видатки на духовний та фізичний розвиток, в т.ч. на культуру та мистецтво, складає 0,80% від загального бюджету. Варто зауважити, що відповідний показник видатків в розвинених країнах складає в середньому 2-3% (Австрія – 2,17 %, Нідерланди – 2,07%, Швеція і Італія – 2,02%). В постсоціалістичних країнах, які успадкували з часів планової економіки розвинену мережу культурних закладів вказує на те, цей показник становить 2,5-3,5% (Чехія – 2,32%, Угорщина - 2,78%, Латвія – 3,58%).

Незадовільний стан сфери поглиблюється диференціацією у споживанні культурних послуг у розрізі місто-село. Спостерігається значна різниця у витратах на культурні послуги, так, жителі міст витрачають на соціокультурні послуги у 3-3,5 рази більше ніж сільські жителі. Причиною цього є як значно нижчий рівень доходів жителів сільських територій, так і скорочення закладів соціокультурної сфери у сільській місцевості. Більше того, діюче законодавство має рекомендаційний характер і практично не створює перешкод для такого скорочення що, як наслідок, призводить до зниження доступу до соціокультурних благ. Також, через брак фінансування має місце фізична та моральна зношеність закладів соціокультурної сфери.

Низький сучасний рівень соціальної та культурної інфраструктури села створює реальні передумови для погіршення соціально-демографічної ситуації на сільських територіях. Причинами цього можна назвати залишковий принцип бюджетного фінансування їхніх потреб; невиправдано занижені соціальні витрати на сільський сектор в державному бюджеті; недосконалість законодавчої бази, якою регламентується низка питань у сфері надання соціокультурних послуг.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

ГАННА ШПОРТЬКО, к.т.н., доцент

АННА МАКАРЕНКО, студентка гр. МН03-13М

Національна металургійна академія України, м. Дніпро

Необхідність реформування територіальної організації влади на засадах децентралізації як складової нової регіональної політики в Україні, її стратегічні завдання, пріоритети та концептуальні засади визначені в основних чинних документах стратегічного характеру – Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Одним з етапів реформування системи місцевого самоврядування в Україні має стати процес укрупнення територіальних громад, у той же час створивши умови чітких стимулів та заохочень для громад, які пройдуть цей процес об'єднання. Саме успішна реалізація цього процесу має стати підґрунтям для створення дійсно спроможних територіальних громад. Спроможні територіальні громади – це територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Окрім Концепції реформування місцевого самоврядування в Україні та Плану її реалізації, які фактично є лише рамковими документами і визначають стратегічні напрямки впровадження реформ, правовою основою об'єднання територіальних громад є закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад», постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад», а також Бюджетний і Податковий кодекси України та інші нормативно-правові акти.

Саме ці документи визначають основні етапи, умови та власне процес добровільного об'єднання територіальних громад, а також функції та обов'язки, які набудуть об'єднані територіальні громади (ОТГ), і фінанси, які будуть надані для їх реалізації після завершення процедури об'єднання. Головними чинниками, заради яких будуть об'єднуватись територіальні громади, є отримання економічної та податкової самостійності, здійснення повноважень, які фактично нададуть об'єднаним територіальним громадам статусу, наближеного до статусу, який сьогодні мають міста обласного значення.

Прийняття зазначених документів дало можливість розпочати у 2015 році практичний етап формування спроможних територіальних громад. Найбільше об'єднаних територіальних громад утворено в Тернопільській, Хмельницькій, Дніпропетровській, Львівській, Рівненській, Полтавській, Чернівецькій областях.

Новий для країни процес об'єднання громад зачіпає інтереси

багатьох сторін – представників виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, мешканців. Тому відбувається він непросто. Мають місце ряд проблем, зокрема:

1) перспективні плани досі не реалізовані повною мірою через недотримання територіальних меж, що були визначені при підготовці проектів об'єднання;

2) законодавство не передбачає механізму, коли громади можуть приєднатися до вже створеної об'єднаної територіальної громади. Зараз існує необхідність проводити вибори на всій території об'єднаної громади навіть у випадку, якщо до такої громади приєдналося одна чи кілька сільських рад. А це вже не приєднання, а повторне об'єднання;

3) об'єднані територіальні громади зіштовхнулися з проблемою відсутності юрисдикції за межами населених пунктів, законодавчо не можуть навіть розробити планувальну документацію на всій території громади;

4) обласні ради часто блокують прийняття рішень щодо ухвалення перспективних планів формування спроможних громад. У результаті отримуємо об'єднані громади, які просто не здатні взяти на себе передбачені повноваження;

5) процес створення найбільш спроможних об'єднаних територіальних громад навколо міст обласного значення блокується. Умовна причина – потрібно вносити зміни до меж районів. І щоб зняти всі правові підстави, навіть якщо вони умовні – необхідно внести зміни до закону;

6) у різних районах склалася парадоксальна ситуація, коли територія районів охоплена об'єднаними територіальними громадами, які повністю взяли відповідальність на себе, а паралельно існують районні ради та районні адміністрації, які більше не представляють спільні інтереси громад;

7) добровільність створення територіальних громад у рамках процесу децентралізації в певній мірі обумовлена недостатньою фінансовою підтримкою з боку держави, а також дефіцитом кваліфікованих кадрів;

8) має місце законодавча неврегульованість питань розподілу коштів всередині об'єднаної громади й передавання повноважень без відповідного фінансового забезпечення.

З переліку зазначених проблем очевидно, що всі вони пов'язані з законодавчими бар'єрами.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

О. ШУШПАН, магістрант

Науковий керівник: А. Пугач, д.н.держ. упр., професор

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Входження України у новий період становлення всіх сфер соціального розвитку, відновлення державності, відродження культурно-історичної спадщини та традицій національного та громадянського виховання висуває на перший план проблему соціальної роботи з дітьми та молоддю, соціалізація яких проходить в особливо складних соціально-економічних умовах. Соціальна робота є однією з основних складових процесу реалізації ДМП в Україні. Відповідно, її головною метою є створення умов для успішної соціалізації особистості.

Соціальна робота з дітьми та молоддю спрямована на створення умов, які сприяють соціальній адаптації та самореалізації.

Основні види соціальної роботи класифіковано у Законі України «Про соціальну роботу з дітьми і молоддю». Їх зміст деталізовано у Концепції діяльності ЦССМ. А саме: «види соціальної роботи» – це «способи спрямованості соціальної роботи, визначення їх змісту в залежності від поставлених цілей», а основними видами соціальної роботи з дітьми та молоддю є: соціальне обслуговування, соціальний супровід, соціальна профілактика, соціальна реабілітація, соціальне інспектування.

Діти та молодь як клієнти соціальної роботи, займають особливе місце. Це обумовлено, з одного боку, особливостями їхнього вікового розвитку, становленням фізіологічної та психологічної конституції; з іншого боку – рівнем розвитку інтелекту, духовності, формуванням особистості. Суттєву роль відіграє процес набуття соціального статусу, отримання освіти і професійних навичок, правової суб'єктності. Все це у сукупності, на нашу думку, визначає дітей та молодь як клієнтів дуже вразливих від зовнішніх впливів, і зокрема негативних.

Вважаємо, що соціальна допомога дітям та молоді має надаватись із врахуванням основних проблем їх соціалізації, періодів цієї соціалізації. Пріоритетність саме стадійної проблеми соціалізації незалежно від причин і проявів відхилень у розвитку дітей та молоді має бути визначальною для вибору виду допомоги або форми чи методу соціальної роботи.

Існує низка категорій дітей, молоді умови розвитку і життя яких об'єктивно роблять їх реальними або потенційними жертвами соціалізації, і, у зв'язку з чим вони вимагають спеціального вивчення і специфічних засобів соціальної допомоги; насамперед з боку органів виконавчої влади, які реалізують ДМП, зокрема: служб у справах дітей; відділів (управлінь) у справах сім'ї та молоді, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді тощо.

Класифікація категорії дітей та молоді як клієнтів соціальної роботи наступним чином: 1) діти-сироти; діти, позбавлені батьківського піклування; 2) діти трудових мігрантів; 3) бездоглядні діти; 4) діти з девіантною

поведінкою; 5) діти – інваліди; 6) діти, які працюють; 7) діти, які постраждали внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф; 8) діти-біженці; 9) діти, які виховуються у багатодітних, неповних, малозабезпечених сім'ях; 10) діти, які виховуються у неблагополучних сім'ях. Більше врахування потреб і особливостей кожної з виділених категорій дітей та молоді має сприяти покращенню умов їх соціалізації.

Однією з найбільш вразливих категорій дітей – клієнтів соціальної роботи, є «діти-сироти» та «діти, позбавлені батьківського піклування». Так, у Законі України «Про охорону дитинства», ці категорії дітей визначені наступним чином: «діти-сироти» – це «діти, в яких померли чи загинули батьки»; «діти, позбавлені батьківського піклування» – це «діти, які залишились без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав; відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав; визнання батьків безвісті відсутніми або недієздатними; оголошенням їх померлими; відбуванням покарання у місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства; розшуком їх органами внутрішніх справ, пов'язаним з ухиленням від сплати аліментів та відсутністю відомостей про їх місцезнаходження; тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає виконувати їм свої батьківські обов'язки; а також підкинуті діти; діти, батьки яких невідомі; діти від яких відмовились батьки; безпритульні діти».

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: ПЕРЕВАГИ, НЕДОЛІКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

ОКСАНА ЯКОВЛЄВА, студентка 3 курсу, спеціальність Публічне управління та адміністрування

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Поняття «децентралізація» означає передачу повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування. Реформа, пов'язана з децентралізацією влади, є надзвичайно важливою для кожного жителя нашої держави, адже вона ґрунтується на інтересах всього населення. Звичайний громадянин України тепер може спокійно висловити свою думку на зібранні громади та бути впевненим, що в подальшому ця інформація буде почутою і врахованою на рівні країни.

В Україні процес децентралізації впроваджується задля отримання широких повноважень і достатньої кількості коштів, щоб органи місцевого самоврядування були спроможними вирішити нагальні питання самостійно та, звичайно, нести за це відповідальність [1]. Бюджети об'єднаних громад переводяться на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, оскільки вони урівнюються в повноваженнях з містами обласного значення. Ці громади вже не залежатимуть ні від району, ні від міста, ні

від області. Фінансування стане дворівневим, прямим: від держави – безпосередньо громаді [3].

Необхідно зазначити, що, безумовно, фінансова децентралізація є життєво необхідною умовою для того, щоб місцеві громади могли розв'язувати ряд проблем, на які до того просто не було відповідного фінансового ресурсу. Ідеться перш за все про так званий бюджет розвитку, який минулі роки становив мізерну частину від усіх витрат. Саме за ці кошти фінансуються капітальні витрати, ремонтуються дороги, зводяться важливі об'єкти.

Основна мета реформи полягає у покращенні життя звичайних громадян не залежно від того, живуть вони в місті чи сільській місцевості. І зміни, що запроваджуються з децентралізацією, торкнуться нашого повсякденного життя – усі дозволи, реєстрації, посвідчення можна буде отримати на місці – в центрі надання адміністративних послуг. Реалізація реформ передбачає підвищення якості надання освітніх та медичних послуг. Регламентовано, що тепер за неї відповідатимуть не чиновники, призначені з центральних органів державної влади, а обране громадою керівництво. Ресурси будуть розподілятися більш ефективно і ощадно, а контролювати бюджетні витрати набагато легше на рівні громади. Реформа також приносить у громаду відповідальність і залученість звичайних громадян до обговорення та прийняття рішень, що стосуються їх повсякденного життя та стратегії розвитку села, селища чи міста [2].

До переваг яких можна досягти шляхом децентралізації бюджету можна віднести: можливість збереження макроекономічної стабільності регіонів та держави; забезпечення певного рівня інвестиційної активності; надання певного рівня суспільних послуг та раціональне використання бюджетних коштів; наближеність місцевих органів влади до населення та формування ефективних каналів комунікацій; посилення відповідальності органів місцевого самоврядування перед громадою; забезпечення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування в прийнятті рішень.

Реформа децентралізації дає більше можливостей для громад за рахунок делегування повноважень органів державної влади органам місцевого самоврядування. Тобто, всі термінові питання населення може вирішити, звернувшись до селищних, сільських, міських та районних в містах радах. Але значним недоліком є те, що чинне законодавство не дає свободи цим органам для виконання покладених на них функцій в повному обсязі [2].

Українське законодавство, починаючи з Бюджетного кодексу, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [5], чітко передбачає, що всі повноваження, відповідно до фінансової автономії органів місцевого самоврядування, мають бути забезпечені фінансовими ресурсами, бо рушійною силою економічних процесів є наявність достатніх для виконання задуманих проектів коштів. В статті 140 Конституції України [4] прописана обов'язковість діяльності голів територіальних громад виключно в рамках

законодавства України.

Однак експерти звертають увагу, що в процесі впровадження реформ існують законодавчі колізії, які, з одного боку, вимагають від голови громади забезпечувати всі права громадян України, а з іншого – гарантувати нормальне функціонування його власної громади. Це стосується й міжбюджетного перерозподілу коштів.

Проблемою є неузгодженість та відставання галузевих міністерств від поточних темпів децентралізації та їх реагування на виклики, які постають перед новоствореними громадами. Часто органи влади територіальних громад просто не володіють в повному об'ємі інформацією щодо перспектив розвитку медичного обслуговуванням, освіти, соціальної допомоги, бо не отримують від міністерств чіткого бачення, а тим більше алгоритмів введення реформи в дію, стандартів чи механізмів її реалізації.

Однією з основних переваг впровадження децентралізації для населення є покращення просторового розвитку територій об'єднаних територіальних громад, встановлення майданчиків для дітей, запровадження технологій роздільного збору сміття, капітальні ремонти асфальтованих доріг. Тобто, з втіленням реформ в життя кількість коштів, спрямованих на підтримку соціальної сфери, значно зросла.

Отже, головна мета децентралізації – зробити українців самостійнішими. Передача додаткових прав, а разом з тим і обов'язків, дозволить знизити навантаження місцевими проблемами на керівництво органів центральної влади. Завдяки цьому зусилля керівників всеукраїнського рівня більше будуть орієнтовані на загальнодержавні проблеми, що дозволить підвищити якість їх вирішення. В свою чергу, мешканці громад стануть ближче до влади, а влада – ближче до громадян.

Важливою стане активна участь кожного мешканця громади у житті свого населеного пункту. Кожен громадянин матиме право і можливість контролювати обрану владу щодо спрямування податків, сплачених мешканцями об'єднаним територіальних громад, розподілу коштів місцевого бюджету та ефективності їх використання.

Список використаних джерел:

1. Реформа децентралізації. *Урядовий портал* : єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-decentralizaciyi> (дата звернення 06.11.2018).
2. Децентралізація у питаннях і відповідях / ГО «Інститут громадянського суспільства». Київ: ТОВ «Київська друкарня», 2016. 41 с.
3. Децентралізація під мікроскопом: аналіз плюсів та мінусів для об'єднаних громад / Прес-центр ініціативи «Децентралізація». URL: decentralization@minregion.gov.ua (дата звернення 05.11.2018).
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. 141с.

5. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 2014 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 05.11.2018).

ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

АГРАРНА РЕФОРМА І РОЗВИТОК КООПЕРАТИВНОГО РУХУ

ОЛЕКСАНДР АНТИПОВ, студент гр. МгМТз-1-17

Науковий керівник: доц. к.держ.упр Шпортюк Н.Л.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Аграрна реформа в Україні має бути спрямована на структурну перебудову агропромислового комплексу, удосконалення його функціонально-компонентної територіальної структур, збалансування усіх його галузей, підвищення продуктивності та економічної ефективності використання аграрно-ресурсного потенціалу, стабільне нарощування виробництва агропромислової продукції, розв'язання продовольчої проблеми, насичення внутрішнього і зовнішнього ринку продовольчими товарами, поступовий перехід до ринкової економіки. Вона ще передбачає реформування земельних і майнових відносин, розвиток багатокладної економіки, комплексування, комбінування, кооперування виробництва, поглиблення зовнішньоекономічної діяльності в галузі АПК, удосконалення цінової, рентної, податкової та страхової політики, підвищення рентабельності і доходності господарств. Отже, аграрна політика в Україні повинна охоплювати цілий комплекс проблем, які за своєю дуже великою складністю, масштабністю та глобальністю не мають собі рівних у світовій практиці.

Головне завдання аграрної реформи в тому, аби з допомогою організаційно-господарських, економічних, нормативно-правових та інших заходів перетворити сільське господарство у високоінтенсивну, індустріалізовану і високорентабельну галузь сільськогосподарського виробництва, здатну виробляти достатню кількість продукції для забезпечення населення у продуктах харчування, промисловості - в сировині, а зовнішньої торгівлі в експортних товарах.

Аграрна політика має здійснюватися з допомогою економічних реформ, кожна з яких повинна являти собою систему заходів, запровадження нових та вдосконалення діючих принципів, методів і форм господарської діяльності в економіці країни, що їх здійснює держава з метою

повної реформації суспільного і державного ладу. Вона повинна виконати завдання, які є відносно новими для України і цілою світу.

Кооператив є не чим іншим, як кооперативним утворенням, оскільки його члени утворюють організацію, не втрачаючи при ньому своєї самостійності. Отже, кооператив - це сільськогосподарське підприємство корпоративного типу, створене шляхом добровільного об'єднання матеріальних внесків і зусиль сільськогосподарських товаровиробників (окремих громадян та юридичних осіб) для організації демократичного управління і поділу, ризику та доходів відповідно до участі в господарській діяльності цього підприємства.

Основними фундаментальними, і найбільш вигідними, принципами на базі яких може розвиватися сільськогосподарська кооперація, можна назвати наступні: єдність і злагода, поєднання індивідуальних і колективних зусиль та взаємодопомога в реалізації спільної мети і стратегічних цілей; економічний ефект; відповідальність, яка полягає в тому, що кожний учасник кооперативу бере на себе відповідні зобов'язання і відповідальність за результати господарської і комерційної діяльності; освіта, високий професіоналізм, турбота кооперативної організації про високий рівень кваліфікації компетентності та інформованості кожного члена кооперативу.

ВІДНОВЛЕННЯ ПОКОЛІНЬ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ

ІРИНА ВОЛОВИК, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування; тренерка з менеджменту та планування
**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
ДОГО «Сільськогосподарська консультаційна служба»,
м. Дніпро**

Необхідність відновлення поколінь у фермерстві не так часто є темою виступів політичних лідерів в Україні чи питанням для громадських обговорень. Більш розповсюджені на сьогодні гасла щодо захисту фермерів від рейдерських захоплень, підтримки малих господарств, порятунку від зuboжіння сільського населення старшого віку. Статистика про зменшення кількості українських сіл є драматичною.

Проте, очевидним є той факт, що без залучення молодих людей, доньок і синів фермерів до сільського господарства годі й говорити про наступне покоління, інновації, інвестиції та сталий розвиток сільського господарства.

Актуальною вказана проблема є не лише для України, але й для країн з розвинутою економікою – Європейський Союз, США, Канада. Там молоде покоління теж не є дуже охочим до ведення аграрного бізнесу і фермери через асоціації та кооперативи лобюють проекти підтримки для

молоді (в тому числі, надають пільгове фінансування), спонукаючи своїх нащадків перейняти сімейну справу. Варто зазначити, що молодь, як правило, не просто успадковує ферму, а повинна викупити її у батьків. Все частіше фермери з Європи (Данії, Нідерландів, Франції, Німеччини, Польщі) розглядають Україну, як країну для інвестицій у розвиток бізнесу для наступних поколінь, особливо в сфері молочного тваринництва.

Серед причин, чому молодь не хоче залишатись або повертатись в сільське господарство називають низьку прибутковість аграрного бізнесу; високі ризики; правова незахищеність; неврегульоване земельне питання та інші. Проте, однією з вагомих причин є те, що батьки теж не завжди хочуть, що діти успадкували сімейну ферму і продовжили нею управляти.

В рамках Канадського кооперативного молочного проекту (2016-2020) та Канадського кооперативного зернового проекту (2013-2018), які фінансуються Урядом Канади, впроваджуються Socodevi, IRECUS, ССА в партнерстві з ДОГО «Сільськогосподарська консультаційна служба» питання наступності поколінь в зерновому та молочному бізнесі було і є пріоритетним. З цією метою був створений Гендерний Фонд та Фонд підтримки та розвитку підприємництва серед жінок та молоді. Тим не менше, частка молоді (до 35 років) в кооперативах залишається дуже незначною (1-12%).

В листопаді 2018 року тренерами Кооперативної Академії було проведено опитування серед членів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів «Зерновий» та «Зерно-Бунк» щодо наступності поколінь. Респондентами стали 38 членів та членкинь кооперативів (з них 71% чоловіків та 29% жінок). В СОК «Зерновий» було опитано 31% від загальної кількості членів, в СОК «Зерно-БУНК» 71%.

Середній вік опитаних чоловіків 51-53 роки, жінок – 52 роки. У 97% опитаних є діти, в переважній більшості 2-3 дитини. Серед дітей переважають дівчата (60%), середній вік наступного покоління кооператорів 16-35 років. Цікавим є той факт, що біля 40% жінок і 33% чоловіків мають лише доньок, а це говорить про необхідність розвитку лідерських та підприємницьких навичок саме для дівчат.

На питання «Чи плануєте Ви передавати свій фермерський бізнес дітям?» відповіли: чоловіки - 81% так, 10,0% ні, 9% - не думав про це; жінки - 100% так.

На питання «Чи залучаєте Ви вже зараз дітей до прийняття рішень, пов'язаних з бізнесом?» відповіли: чоловіки - 45% так, завжди; 32% так, час від часу; 7% - майже ніколи; 6% - ніколи (з віком дітей це не було пов'язано). Жінки: 69% - так, завжди; 31% - так, час від часу.

Навіть з цього короткого викладу видно, що жінки-фермерки більш схильні до думки про передачу сімейного бізнесу дітям, ніж чоловіки. Вони також більше залучають дітей до прийняття рішень, пов'язаних з господарюванням.

Навчання основам підприємництва та формування лідерських навичок, уповноваження молоді до прийняття самостійних бізнес рішень, а також доступ до ресурсів для фінансування власних ідей є гарною мотивацією та поштовхом для формування нової когорти фермерів в Україні.

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГІОНУ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ МІСЦЯ РОЗТАШУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА (КОНГРЕС-ГОТЕЛЮ)

ТЕТЯНА ГУЛИК, к.е.н., доцент

АНАСТАСІЯ НЕСТЕРЕНКО, магістр

Національна металургійна академія України, м. Дніпро

Гостинність є ключовим компонентом індустрії туризму в Україні. Географічне положення України дозволяє розвивати туризм. Його особливість полягає в тому, що Україна знаходиться на перехресті транспортних та туристичних потоків з Європи в Азію. Таке розташування України забезпечує зв'язок з цими регіонами. І цей факт дозволяє генерувати великі проекти для туризму, транспорту, роздрібної торгівлі, громадського харчування, безпеки, культури і мистецтва, архітектури та дизайну, екскурсій і рекламної індустрії.

Незважаючи на вигідне розташування для розвитку індустрії гостинності, сьогодні Україна займає одне з останніх місць за кількістю готелів в списку європейських країни. В Україні на одну тисячу жителів у середньому приходиться лише два готельних номери, в той час як в Європі ця цифра становить щонайменше 14-18. У Великобританії, наприклад, є 26 тисяч готелів. В Україні цей показник становить 1420 для готельного типу бізнесу.

Ненасичений ринок готельних послуг різних рівнів створює великі можливості для виходу на український ринок міжнародних готельних операторів міжнародних готельних операторів.

Ринок готельних послуг в Україні в даний час наближається до насичення в секторі п'яти- і чотиризіркових готелів, що призводить до поступового насичення високого класу готельного ринку, а також збільшення числа іноземних компаній на ринку. Проте в Україні мало українських готелів високого класу.

Актуальною залишається проблема ефективного управління національними готелями та професійної підготовки кадрів і кадрового менеджменту. Зробивши аналіз кадрового потенціалу у готелях України можна зробити такі висновки, що лише 17% персоналу має вищу або середню спеціальну освіту. Велика частка персоналу має низьку та не професійну освітню підготовку яку здобувають на семінарах чи курсах. Важливим питанням є професійна підготовка та кваліфікації керівників керуючих підрозділів у готелях. Також однією з важливих проблем є підготовка

персоналу готельних підприємств, їх володіння основами гостинності - іноземною мовою, психологією, етикою спілкування та нормами поведінки.

Питання, пов'язані із взаємодією з урядом, все ще залишаються проблематичними для національних готельних мереж. Ці питання стосуються:

- процесу реєстрації готелю;
- відведення земельних ділянок для будівництва готелю;
- обов'язкової процедури пожежного та медичного відомств;
- отримання необхідних дозволів і сертифікатів.

Наступна проблема - питання невідповідності між українською та європейською системами стандартизації готельних послуг. Так, європейська організація Hotel stars union об'єднує 15 країн, які сертифікують послуги готелів за єдиним стандартом, що в свою чергу позитивно відображається на сприйнятті готелів клієнтами.

В Україні відповідають вимогам міжнародних стандартів якості бізнес-класу близько 20% готелів. Майже всі конгрес-готелі розташовані в Києві та найбільших регіональних центрах – Одесі, Львові, Харкові, Дніпрі. У м. Черкаси конгрес-готелів майже нема і вони суттєво поступаються за рівнем сервісу готелям Східної Європи.

Черкаси є регіональним центром Центральної України, промисловим центром Центрального економічного району, значним культурним та освітнім центром. Місто зіграло значну роль у формуванні козацтва. Зростання міста, особливо після отримання ним статусу обласного центру, призвело до перетворення його у великий промисловий і культурний центр регіону.

Черкаси розташовані на правому березі Кременчуцького водосховища, побудованого у середній течії Дніпра і знаходяться приблизно в 157 км від Києва.

Черкаси підтримують співпрацю з представниками торгово-економічних місій, дипломатичними представниками Посольств зарубіжних країн в Україні, зокрема на постійній основі з посольствами Польщі, Франції, Чехії, Німеччини, КНР, Болгарії, Латвії, Молдови, Азербайджану та США. У 2010 році почались перемовини щодо побратимства Черкас із французьким містом Пуатьє.

Найкрасивіша та найчистіша частина міста це - Набережна Дніпра. Особливо північно-східна частина міста Соснівського району. Загальна площа району становить 44 км²; До його складу входять: 137 вулиць, 95 провулків, 1 бульвар, 1 проспект, 9 дніпровських спусків (узвозів), 1 алея, 1 проїзд та 1 тупик, а також близько 10 тисяч будинків.

Район розташований в придніпровській зоні Кременчуцького водосховища, збудованого на Дніпрі. Район поділяється на 7 мікрорайонів: Центр, Південно-Західний, Соснівка, Луначарський, Дахнівка, Хімселище, Поляна. До складу району входить також селище Оршанець. Переважна

більшість обласних культурних об'єктів та державних установ знаходиться саме на території Соснівського району.

В числі культурних об'єктів - Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Т.Г. Шевченка, Черкаська обласна філармонія, Черкаський обласний краєзнавчий музей, Музей «Кобзаря», Черкаська обласна наукова бібліотека імені Т. Г. Шевченка, Будинок офіцерів, кінопалац «Салют», Черкаський міський парк «Ювілейний», Черкаський міський парк культури та відпочинку імені 30-ої річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні, Черкаський зоопарк. Спортивні арени району: Центральний стадіон, СК «Будівельник», СК «Сокіл», спортивно - технічний клуб ТСОУ.

На території району розміщені державні установи: облдержадміністрація, міськрада, обласна податкова адміністрація, УМВС України в Черкаській області, обласне управління статистики, обласний центр зайнятості, Черкаська митниця та інші.

На західній околиці міста розташований міжнародний аеропорт «Черкаси», посадкова смуга якого посідає 3-тє місце в Україні після «Борисполя» та «Жулян» за спроможністю прийняти різні типи літаків. У зв'язку з вигідним розташуванням Черкас на березі Кременчуцького водосховища, місто має річковий вокзал та вантажний річковий порт, через який здійснюється збут продукції місцевих підприємств. Через місто проходить залізниця, що зв'язує дві швидкісні магістралі - Київ-Харків та Київ-Дніпро.

Отже, виходячи з вищеназваних особливостей, я вважаю, що розміщення в Соснівському районі міста Черкаси по вулиці Тростянецькій 33, біля парку партизанської слави конгрес-готелю «Черкас-плаза» з рестораном європейської кухні та конференц-залою буде доцільним. Перевагою в територіальному розташуванні буде близькість готелю до чистого пляжу Дніпра та одночасно незначна віддаленість від ділового центру міста, а також міжнародного аеропорта «Черкаси», відстань до якого буде 6,3 км. Таким чином буде створено можливість зустрічей туристів ділового призначення.

ОРГАНІЗАЦІЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ РОЗРОБКИ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

ВАЛЕРІЯ ГУСАК, студентка гр. МТ-1-15

Науковий керівник: Інна Застава, старший викладач

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Розвиток системи управління має одне з ключових значень для ефективного функціонування сучасного аграрного виробництва. Забезпечення ефективного функціонування агропідприємства залежить від здатності керівника приймати та впроваджувати ефективні

управлінські рішення, адекватні сучасним ринковим перетворенням. Враховуючи, що процес управління складається із сукупності рішень, які доводиться приймати керівникові, то від обраної стратегії прийняття рішень залежить функціонування та ефективність всього сільськогосподарського підприємства. Саме від нього, наскільки економічно грамотно, своєчасно й обґрунтовано ухвалюється те, чи інше управлінське рішення, залежить вживання в довгостроковій перспективі як окремих сільськогосподарських підприємств, так і держави в цілому.

Якщо агропідприємство неефективно функціонує, знижується його рентабельність, виникають проблеми з оплатою орендної плати або послуг, то виникає нагальна потреба у зміні процесу організації прийняття управлінських рішень, алгоритм якого включає:

1) керівники відділів або уповноважені ними особи проводять опитування своїх робітників з питань покращення праці;

2) на основі отриманих результатів виводяться конкретні заходи, які оформлюються у вигляді звітів та відповідних доповідей;

3) на загальних зборах керівники підрозділів доповідають про отримані результати, надають висновки та пропозиції;

4) в процесі обговорень та дискусій розробляють загальні положення для робітників усіх відділів;

5) план цих заходів передається на узгодження до відповідного лінійного або функціонального менеджера;

6) після узгодження, розроблений план заходів подається на затвердження керівникові агропідприємства;

7) якщо агропідприємство має необхідні для впровадження цих заходів ресурси та не суперечить тактичним і стратегічним планам, директор затверджує розроблену програму та видає необхідні нормативні акти для впровадження її в життя.

Разом з цим, при ухваленні управлінських рішень потрібно звернути увагу на актуальні питання сьогодення щодо сучасних умов аграрного виробництва які пов'язані з очікуванням як виробників, так і споживачів сільськогосподарської продукції. Це обумовлено проходженням проекту Закону України "Про ринок земель" та інших нормативно — правових актів в рамках аграрної реформи. Як наслідок, значне загострення конкурентної боротьби аграрних виробників неминуче при уникненні латифундистської моделі виробництва, що і має бути передбачено в сучасних земельних трансформаціях. Досягнення високих показників ефективності сільськогосподарського виробництва можливо лише при обґрунтованому прийнятті управлінських рішень в управлінні технологічними процесами в рамках системи землеробства, що можливе лише при правильному проектуванні і освоєнні сівозмін, жорстокому дотриманні всіх ланок системи землеробства та повній гарантії збереження мораторію на продаж землі.

Отже, управлінські рішення є складовою частиною єдиної сукупної продуктивної праці всього колективу працюючих агропідприємств.

Створення ефективної системи управління сільськогосподарським виробництвом має базуватися не лише у виконанні конкретних видів робіт щодо вироблення певного виду продукції, а в їх налаштуванні, в забезпеченні належної праці кожного виконавця й колективу в цілому з врахуванням впливу чинників макросередовища.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КООПЕРАТИВІВ

ІННА ЗАСТАВА, старший викладач,

РОМАН ЗАСТАВА, студент гр. МгМТ-1-17

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кооперація в аграрній сфері є одним з можливих рішень, що дозволяє сільськогосподарським виробникам успішно пристосовуватися до сучасних економічних умов і знаходити оптимальні рішення виробничих проблем. На жаль, одним з стримуючих факторів створення сільськогосподарських кооперативів є недостатня обізнаність сільського населення з позитивними сторонами кооперування. Організація інформаційно-роз'яснювальної та просвітницької роботи серед селян за участю місцевих органів самоврядування, освітян, дорадників допоможе подолати незнання переваг створення кооперативів, та відкриє перспективи розвитку їхньої діяльності. Для створення кооперативу є певні етапи, які можуть бути супроводжені інформаційно-консультаційними послугами котрі надаються дорадчою службою. А саме:

1. Ініціатори ідеї.

Розповсюдження інформації через засоби масової інформації правильності та привабливості ідеї кооперування.

2. Можливості та потреби.

Допомога ініціативній групі в розробці документу, який визначатиме напрями та зміст майбутньої діяльності кооперативу, тобто Статуті.

3. Чому саме кооператив.

Донести до селян, що кооператив – це унікальний вид організації бізнесу. Він потребує відданості своїх членів, постійного демократичного процесу, щоб задовольнити потреби його засновників. В кооперативі треба вміти працювати разом, приймати рішення, мати бажання спілкуватися, поширювати інформацію, обговорювати та знаходити рішення, які є прийнятними для всіх членів. Державна підтримка, допомога і законодавство це важливо, але в розвитку кооперації, набагато більше залежить від самих людей, від того, як вони вміють домовлятися між собою, розвиватися, та дивитися вперед.

4. Бути готовими до ризиків.

Треба розуміти, що кооператив можуть спіткати наступні факторами ризику:

- конкуренція з великими виробниками;
- відсутність резервів та інвестицій;
- відсутність або слабкий контроль з боку членів кооперативу за діяльністю керівництва;
- дуже різноманітний склад членів. Дуже важко приймаються рішення, коли наприклад членами кооперативу є ферми на 100 га і на 500 га. Інтереси і структура виробництва у таких груп настільки різні, що порозумітися та прийняти спільні рішення для них дуже важко.

5. Визначення структури кооперативу.

Тут треба визначитися з питанням який тип кооперативу найкраще підходить для вашої ідеї.

6. Оцінка економічної доцільності і бізнес-план.

Важливе значення для становлення і ефективного функціонування кооперативного підприємства має базовий бізнес-план. Метою його складання повинно бути переконання самої ініціативної групи, що створює кооператив, майбутніх клієнтів – власників кооперативу, його кредиторів, поставальників, покупців, інших ділових партнерів, державних органів, суспільства в цілому в економічній доцільності існування такої кооперативної організації, реальності ідеї її створення і нормального функціонування, конкуренто – і платоспроможності, корисності суспільству та безпечності для довкілля.

7. Заснування кооперативу.

Всі кооперативи повинні пройти процедуру державної реєстрації. Дорадництво передбачає доступ до професійних і технічних послуг, які необхідні для реєстрації та успішного функціонування кооперативу.

І головне пам'ятати, що запорукою успішності створеного кооперативу є наступні фактори:

- Лідерство. Повинна бути людина, що рушить кооператив вперед.
- Згуртованість членів кооперативу. Звісно всі люди різні, але якщо це дійсно громада, об'єднана однією метою, то результати у такого кооперативу значно кращі.
- Прибутковість кооперативу та його фінансова спроможність. Кооператив – це спільний бізнес членів. Нема прибутку, то й нема бізнесу.
- Стабільний збут.
- Постійне навчання та підвищення кваліфікації членів та працівників кооперативу. З розвитком кооперативу складність та коло нових задач зростає, тому потрібні нові навички як для керування кооперативом, так я для виконання нових вимог різних ринків.
- Співпраця з іншими кооперативами і підприємствами. Досвід та знання здебільшого приходять саме з цього каналу. Окрім того, тільки в такій співпраці фермери можуть почати реально впливати на законотворення та політику держави.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

ОЛЬГА ЗЕМЕЛЬКО, студентка гр. МгОП-1-18

Науковий керівник: Тетяна Саванчук, ст. викладач

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Сьогодні успіх господарської реформи залежить від розвитку багатокладності та конкуренції різних форм господарювання. Складовою такої багатокладної системи має стати сільськогосподарська кооперація (виробнича й обслуговуюча), яка допоможе сільськогосподарським товаровиробникам протистояти посередницькому бізнесу, отримати ефект не тільки від виробництва, а й від його обслуговування, переробки та збуту продукції. Адже кооператив, з одного боку, це підприємство, що виконує певні бізнесові функції, керуючись економічними інтересами своїх клієнтів-власників, а з іншого, - це соціальне утворення, в якому ті, хто кооперуються, знаходять для себе соціальний захист, задовольняючи свої економічні інтереси.

Сільськогосподарська кооперація – система сільськогосподарських кооперативів, об'єднань, створених з метою задоволення економічних потреб членів кооперативу. Основна ідея сільськогосподарської кооперації є простою й обумовлюється такими основними моментами: об'єктивно існують переваги крупного виробництва над дрібним; кооперація дає можливості для розвитку процесів концентрації та спеціалізації господарства на виробництві конкретного виду продукції.

Сільськогосподарські кооперативи є своєрідними формами взаємодопомоги селян, які дають можливість їм відмовитися від послуг великої кількості посередників. Селяни є водночас і власниками, і користувачами послуг таких кооперативів. Кооператив обслуговує тільки своїх членів-клієнтів і діє лише в їх інтересах. Досвід розвинутих країн з ринковою економікою свідчить, що кооперативи можуть вести широку консультативно-інформаційну діяльність на базі використання розгалуженої мережі установ і служб, пов'язаних з науково-дослідницькою роботою, впровадженніям досягнень науки у виробничу практику.

Подальше створення і розвиток виробничих та обслуговуючих кооперативів в Україні в умовах низької конкурентоспроможності сільгосппродукції дасть змогу захистити інтереси товаровиробників шляхом вирішення питань переробки і збуту продукції, постачання мінеральних добрив, насіння, сільгосптехніки, технічного обслуговування тощо. Завдяки обслуговуючим кооперативам сільгоспвиробники зможуть виходити на

ринку та контролювати збут власної продукції, зменшуючи тим самим кількість посередників.

Таким чином, можна стверджувати, що сільськогосподарська кооперація має хороші перспективи розвитку в Україні, оскільки сприяє розширенню вертикальної інтеграції та витісненню з продовольчого ринку частини посередників, чим забезпечує вищі доходи дрібних товаровиробників, сприяє створенню додаткових робочих місць, допомагає протистояти конкурентам тощо. Проте, на нашу думку, для успішного розвитку сільськогосподарської кооперації потрібна значно потужніша державна підтримка, важливими напрямками якої має стати фінансова допомога, розробка і реалізація спеціальних державних програм.

Отже, на нашу думку, важливою складовою стратегії розвитку аграрного сектора України має стати сільськогосподарська кооперація, яка повинна створити на ринку конкурентне середовище, сприяти відродженню великого товарного виробництва, залученню інвестицій в аграрний сектор, забезпечити зайнятість селян з врахуванням їх інтересів та сприяти збереженню сільських територій.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА КИСЛОМОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВАХ

ЮЛІЯ КОЛПАКОВА, студентка гр. МгМТ-1-17

Науковий керівник: доц. Ірина Воловик

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Вітчизняна молочна галузь переживає не найкращі часи в Україні: протягом останніх років закупівельна ціна на молоко була незмінною, натомість вартість виробництва зростала. Це призвело до падіння рентабельності виробництва молока. Низька ціна на молоко не дає розвиватися виробникові, висока ціна стримує розвиток переробних підприємств.

Саме кооперативних рух в Україні може змінити та врівноважити важели гойдалки, на якій знаходиться і виробник, і переробник, надав можливість розвиватися обом.

Нам є до чого прагнути, адже серед десяти топ-переробників молока у світі шість – кооперативи. Справляє неабиякого враження історія успіху найбільшого кооперативу у світі – новозеландського молочного гіганта Fonterra. У 2015 році виручка компанії склала 17,4 млрд доларів, а об'єм переробки досяг 21,6 млн тонн. До складу компанії входять близько 10,5 тис. ферм. Саме біржа Fonterra встановлює ціну на молоко, на яку орієнтується увесь світ. Ще один приклад успішної молочної кооперації – американська Dairy Farmers of America. Кооператив об'єднує 15 тис.

фермерів із 48 штатів. У минулому році об'єм переробки компанії склав 17,1 млн тонн, виручка сягнула 13 млрд доларів.

Вдалий приклад кооперації в Нідерландах - Friesland Campina. За минулий 2017 рік компанія переробила 10 млн тон молока, її виручка склала 13,4 млрд доларів.

Перелік успішної молочної кооперації можна продовжувати: це і датський кооператив Arla Foods, латвійський Pienas LT, польський Mlekovita. Не виключено, що у цьому списку незабаром з'явиться і український кооператив.

Молоко – один із основних харчових продуктів, що забезпечує організм людини усіма необхідними біологічно активними речовинами.

Аналізуючи харчову цінність молока з фізіологічної дії на організм, видатний вчений фізіолог І. П. Павлов писав: «Молоко – це чудова їжа, яка створена самою природою для людини», що обумовлюється багатим хімічним складом молока: більш, ніж 250 різних компонентів, у тому числі 20 амінокислот, 147 жирних кислот, 40 мінеральних речовин, 23 вітамінів, десятки ферментів тощо.

Біологічною особливістю складових частин – є здатність до легкого засвоєння молока організмом, при мінімальній роботі травних залоз. Більш того, молоко стимулює засвоєння поживних речовин інших харчових продуктів та має лікувально-профілактичні властивості.

З молока виробляють велику кількість харчових продуктів, але йогурт є одним із найпопулярніших кисломолочних продуктів та є обов'язковою складовою меню кожної людини на сьогоднішній день.

Йогурт з пребіотиками являється корисним для організму людини. Бактерії, які містяться в ньому, покращують кислотність органів травлення, а це допомагає запобігти багатьом проблемам задовго до їх появи. Додані пребіотики, в свою чергу, стимулюють ріст і/або активність захисної мікрофлори кишечника людини і поліпшують тим самим її здоров'я. Також йогурт покращує стан судин та імунну систему, очищує організм від надлишку солі.

Популярність серед українського населення цих смачних кисломолочних продуктів зростає з кожним роком. Річне споживання йогуртів в нашій країні в середньому становить 2,5 кг на людину.

Гарну можливість в стрімкому розвитку молочного кооперативного руху має Об'єднання кооперативів «Господар», ввівши кисломолочні продукти харчування на прилавки магазинів від імені українського кооперативного виробника.

Кооперативи ретельно очищують та охолоджують збірне молоко, на відміну від перекупників, які збирають так зване «відерне» молоко. Перед тим, як потрапити у танк-охолоджувач молоко проходить лабораторний аналіз якості на сім показників: жир, білок, вода, сухі речовини, густина, антибіотики, соматика.

Тому, воно відповідає всім вимогам Держстандарту України 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі», який поширюється на незбиране сире молоко і є обов'язковим для молочних ферм, колективних сільськогосподарських підприємств, приватних і фермерських господарств незалежно від форм власності та видів діяльності, переробних підприємств, підприємств-покупців молока та приватних підприємств.

Отже, найкращим варіантом для кооперативів буде виробляти йогурти з пребіотиками резервуарним способом із ретельно підбраною рецептурою. Надалі можна включати на реалізацію вершки, які отримуються від сепарування молока, а потім і інші кисломолочні продукти.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ КООПЕРАЦІЇ

ПАВЛО КОПИЛ, магістрант

Науковий керівник Гаркавий В.В.

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
Україна**

Управління витратами на підприємстві можна визначити як взаємопов'язаний комплекс робіт, які формують коригуючі впливи на процес здійснення витрат під час господарської діяльності підприємства, спрямовані на досягнення оптимального рівня витрат в усіх підсистемах підприємства за виконання в них будь-яких робіт. Критерієм оптимізації у такому разі є мінімальні витрати.

Система управління витратами, як і будь-яка система управління, складається з двох підсистем: тієї, яка управляє, і тієї, якою управляють.

Управління витратами на підприємстві здійснюється свідомо суб'єктами управління, якими є керівники, фахівці підприємства та його структурних підрозділів. Об'єктом управління є процеси, операції, явища, які виникають на підприємстві під час його господарської діяльності, що розглядаються з точки зору здійснення витрат, тобто витрачання ресурсів.

Планування витрат здійснюється за розроблення плану діяльності підприємства. Обчислення планових витрат потрібне для обґрунтування і прийняття господарських рішень, фіксації рівня витрат, який досягатиметься у разі реалізації прийнятих до виконання рішень. Розрізняють перспективне і поточне планування. Довгострокове планування витрат пов'язане із розробленням довгострокових господарських заходів. Воно має невеликий ступінь точності та ймовірний характер. Поточні плани конкретизують реалізацію його довгострокових цілей. Вони також мають імовірний характер, хоча і в значно меншій мірі, ніж довгострокові плани. Ця обставина зумовлює потребу оперативного коригування планових витрат у разі зміни факторів їх формування.

Можна для підприємства запропонувати наступні заходи щодо оптимізації витрат підприємства:

1. Підвищення технічного рівня виробництва, яке забезпечується впровадженням нової, прогресивної технології, застосуванням нових видів сировини і матеріалів; використанням інноваційної техніки та обладнання; автоматизацією і механізацією виробничих процесів.

2. Вдосконалення організації виробництва і праці за рахунок зміни форм і методів праці, вдосконалення апарату управління, скорочення витрат на нього, а також зниження транспортних витрат.

3. Зміна обсягу і структури продукції. Це зміна номенклатури і асортименту; зниження матеріаломісткості і трудомісткості продукції.

4. Поліпшення використання природних ресурсів, застосування більш дешевих матеріалів, повторне їх використання, безвідходні технології виробництва.

5. Введення і освоєння нових цехів, виробництв і виробничих одиниць, диверсифікація виробництва.

6. Використання альтернативних методів зниження витрат: розмежування витрат на виробництво нестандартної продукції і продукції вищої якості; застосування єдиної системи калькулювання витрат на всіх стадіях життєвого циклу продукції; чітке виділення витрат на управління, підготовку і оновлення процесу виробництва і т.д.

7. Вивчення причин браку та зниження собівартості за рахунок скорочення витрат від браку і інших непродуктивних витрат.

Отже, управління витратами – це вміння економити ресурси і максимізувати віддачу від них.

РОЗРОБКА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ПРОЕКТІВ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ

ВІКТОРІЯ КРИВКО, студентка магістерської програми «Менеджмент в кооперативах»

Науковий керівник – І.А. Воловик, доцент

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

krivkovika1996@gmail.com

Однією з найважливіших проблем сучасності є зміна природного клімату в результаті діяльності людини. В процесі своєї життєдіяльності ми багато в чому залежимо від природи. Вона дає нам такі необхідні речі, як повітря, вода, світло, їжа. Тільки від нас залежить, в якому вигляді ми збережемо всі ці цінні ресурси для себе і наступних поколінь. Населення у всіх куточках планети розвивається, будує свій побут і трудову діяльність, орієнтуючись на природні умови, клімат в місці проживання.

Незважаючи на свою, здавалося б, досить сильну здатність змінювати природні умови, змінювати русла річок і ландшафт, людство як і раніше сильно залежить від середовища проживання. Економічний розвиток і створення нових прогресивних технологій також не представляється можливим без використання природних ресурсів.

В останні десятиліття все більш очевидним стає той факт, що природа не може нескінченно задовольняти всі потреби людей, якщо ті не будуть нічого давати взамін. Основою гармонійного життя повинно стати усвідомлення, що людина є невід'ємною частиною навколишнього світу, а, значить, повинна піклуватися і охороняти його, розумно використовувати всі ресурси без шкоди для природи.

Споживання енергії, а разом з тим і вартість її збільшується в усьому світі, і наша країна не є виключенням. Та ресурси нашої планети починають виснажуватись, і все більшу тривогу викликають екологічні проблеми. Ось чому постійно росте інтерес до нетрадиційних джерел енергії – вітру, сонцю, хвилям. Тому що енергія, отримувана з альтернативних джерел енергії має тенденцію до зниження вартості. І уже зараз можна говорити про перспективи їх масового використання на фоні обмежених запасів традиційних джерел та погіршення екологічної ситуації. Необхідно широко впроваджувати застосування альтернативних джерел енергії в побуті та виробництві.

Наприклад сонце щомиті дає Землі 80 трильйонів кіловат, тобто в кілька тисяч разів більше, ніж усі електростанції світу, потрібно тільки нею скористатися. Переваги сонячної енергії:

- сонячна енергія є загальнодоступною і невичерпною.
- сонячна енергетика безпечна для довколишнього середовища.

При цьому деякі спеціалісти стверджують, що можливе масове запровадження сонячної енергетики може змінити альbedo поверхні Землі. Це в свою чергу може спричинити зміну клімату (хоча при нинішньому рівні розвитку сонячної енергетики це майже нереально).

Недоліків порівняно з перевагами існує трохи більше, але вони є не такими масштабними:

- залежність від погодних умов. залежність від зміни дня і ночі.
- треба мати можливість акумулювати енергію.
- зараз досить дорогим є спорудження електростанцій такого типу.
- треба час від часу очищати поверхні батарей від бруду і пилу.
- атмосфера над електростанціями досить сильно нагрівається.

В сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах молочного напрямку проблема енергоефективності є досить актуальною. Великий обсяг електроенергії витрачається в таких кооперативах на охолодження молока, а підвищення ціни на електроенергію відповідно впливає на підвищення собівартості надання послуг кооперативу.

Так, для СОК «Добробут Андріївки», який нараховує більше 100 членів і обслуговує 31 танк-охолоджувач сумарні витрати електроенергії за рік складають 27 320 кВт-год .

Якщо поррахувати скільки кооператив витрачає на електроенергію в гривнях, це складе біля 46 тис. грн. Тому, встановивши на кожному молокоприймальному пункті сонячні батареї відповідної потужності, за рік можна отримати економію витрат у розмірі 53 тис. грн. Сума інвестицій за мінімальними підрахунками для умов проектного фінансування становить 1,89 млн. грн. Обслуговування сонячних батарей не є дорогим і очікувана операційна рентабельність становить 102%. Проте, строк окупності такого інвестиційного проекту становить від 15 до 20 років. А отже, для фінансування можна сподіватись на кошти лише міжнародних донорів, або державні чи місцеві програми. Тим не менше, враховуючи зростання цін на енергоносії, ідея проекту є досить привабливою в стратегічній перспективі.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

ЛЕСЯ КРЮЧКО, доцент кафедри маркетингу

АНАСТАСІЯ ЛОКОТЬКОВА, студентка гр. Мг-МР-1-18

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м.Дніпро**

За роки незалежності в Україні прийнято ряд нормативно-правових актів, концепцій, стратегій, цільових програм і проектів, спрямованих на забезпечення ефективного розвитку об'єктів обслуговуючої кооперації в аграрному секторі економіки. Основна мета впровадження запланованих заходів полягала у створенні сприятливого економіко-правового макро- і мікросередовища для ефективного функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОКів). Очікувані результати від впровадження реформ давали підстави стверджувати, що об'єднавшись в кооперативи, малі і середні товаровиробники зможуть успішно конкурувати з великими аграрними компаніями. На жаль, через різні об'єктивні і суб'єктивні фактори, прогнозовані економічні показники в стратегіях і програмах виявились далеко неспівставними з реаліями сьогодення. Одна з причин невиконання запланованих заходів полягає в тому, що через кризові явища в економіці за останні роки держава не надавала фінансової підтримки суб'єктам господарювання для розвитку обслуговуючої кооперації на селі. Новостворені обслуговуючі кооперативи з'являються завдяки реалізації в Україні міжнародних грантових проектів і програм, які сприяють їм у наданні матеріально-технічних ресурсів на умовах співфінансування

з місцевого бюджету та за рахунок часткового фінансування самих учасників [1].

В Єдиній комплексній стратегії та плані дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки [22] Мінагрополітики (міністр Павленко О.М.) зазначено, що кооперативи можуть стати потужним інструментом для розвитку малих і середніх підприємств. А саме, обслуговуюча сільськогосподарська кооперація сприяє:

- підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва завдяки оптимізації витрат товаровиробників на придбання засобів виробництва, проведення окремих технологічних операцій, здійснення маркетингових досліджень, а також збільшення прибутку від реалізації продукції;

- розширенню доступу сільськогосподарських товаровиробників, особливо особистих селянських та фермерських господарств, до агросервісних послуг;

- удосконаленню для сільськогосподарських товаровиробників процесу реалізації продукції, більш ефективному використанню каналів збуту, досягненню міцних позицій на ринку, адаптації до ринкових умов;

- створенню додаткових робочих місць у сільській місцевості, поліпшенню соціального захисту сільського населення, підвищенню рівня життя на селі.

Розвиток кооперації в сільському господарстві гальмується низкою факторів, серед яких: недосконалість державної політики (насамперед - відсутність належної допомоги товаровиробникам); монополізація ринків; пасивність сільського населення, відсутність лідерів, слабкість соціального капіталу на селі; недостатній рівень контролю імпорту продукції; нестача відповідних сум фінансових ресурсів для створення та ефективного функціонування кооперативних формувань.

Для успішного функціонування й розвитку сільськогосподарської кооперації необхідно розробити і прийняти регіональні програми розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (на перспективу 10-15 років); активізувати роботу місцевих органів влади щодо розробки регіональних програм; сприяти активізації громадського суспільства через розвиток соціального капіталу, реалізовувати в кожній з областей проекти міжнародної технічної допомоги на умовах співфінансування, яке сприятиме розвитку кооперації та дасть можливість малим сільськогосподарським товаровиробникам оновити матеріально-технічну базу через вступ заінтересованих осіб до обслуговуючого кооперативу. Отже, розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні може відбуватися стрімкими темпами завдяки поєднанню державної підтримки з реалізацією грантових проектів міжнародної технічної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Приліпко С.М. перспективи розвитку обслуговуючої кооперації малих сільськогосподарських товаровиробників / С. М. Приліпко //

Електронне наукове фахове видання Ефективна економіка. -2016. - № 6.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5030>

2 Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>

РОЛЬ КООПЕРАЦІЇ В РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

ЛЕСЯ КРЮЧКО, доцент кафедри маркетингу
ВЛАДИСЛАВА РУДАКОВА, студентка гр. ФБС-1-17
**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

У розвинених країнах світу кооперативи відіграють важливу роль у розвитку сільського господарства. Кооперативи сприяють раціональному використанню ресурсів, а також підвищенню ефективності виробництва. В Україні цей процес іде допоки поволі, що обумовлено недосконалістю правової сфери, низьким рівнем державного сприяння і іншими чинниками.

Згідно із законодавством України сільськогосподарська кооперація - це система сільськогосподарських кооперативів, їх об'єднань, утворених з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб членів кооперативів. За цілями, завданнями і характером діяльності сільськогосподарські кооперативи поділяються на обслуговуючі та виробничі [1].

Розвиток кооперації в Україні бере початок з 19 століття. Це зумовлено насамперед складністю і важкістю роботи на землі, а також потребою у співпраці і взаємодопомозі між селянами. У радянський період з'являлися колгоспи та радгоспи. Через негативні стереотипи колективного минулого уявлення українських громадян про кооперацію спотворене та не відповідає дійсності. Насправді ж кооперативне об'єднання – сучасний європейський підхід до питання рентабельності сільськогосподарського виробництва [4]. У пострадянський період почався занепад села. Працездатне населення виїжджало до міста, чисельні фермерські господарства, виявилися не в змозі модернізувати свої господарства, знайти ринки збуту, впоратися з конкуренцією, припиняли своє існування.

Майже всі сільськогосподарські підприємства мають зношений машино-тракторний парк. Оновити його самостійно та забезпечити себе засобами виробництва вони не можуть. Також величезною проблемою для фермерів є ринки збуту. Адже бували випадки, коли товаровиробник повинен був продавати товар за ціною нижчою собівартості або ж відмовлявся продавати вирощену продукцію, яка в результаті псувалася.

Дрібний виробник не може потрапити на ринки збуту, наприклад супермаркет, без формування якісних товарних партій продукції. Наші селяни не можуть сформувати однорідні за якістю та за сортом партії картоплі чи плодовоовочевої продукції для постачання у вітчизняні торгові мережі та на експорт. Кооператив може виконувати такі функції, виконання яких неможливе або недоцільне з економічної точки зору в окремому фермерському чи селянському господарстві

Відсутність достатнього інформування товаровиробника робить його відсталим та віддаленим від сучасних технологій та розробок. Інформація є дуже обмеженою, абстрактною, тому фермеру, який не має достатніх знань та навичок у певних сферах складно знайти відповіді на питання, які виникають у результаті виробництва та постачання продукції. Отже, створення сільськогосподарських кооперативів, вирішує основні проблеми, а саме:

По-перше, фермери мають можливість отримувати прибуток не лише від виробництва, а й від подальших стадій руху виробленої ними продукції у межах маркетингового ланцюжка певного товару (виробництво – збирання та зберігання – переробка – транспортування – оптова торгівля – роздрібна торгівля – споживання);

По-друге, вихід на вигідні ринки збуту, постачання і послуг, у т. ч. міжнародні;

По-третє, переваги від координації дій, розподілу ризику і отримання ринкової вигоди, тобто забезпечення контролю ситуації на ринку [2].

В Україні великі структури і трейдери диктують умови на ринку сільськогосподарської продукції, бо не мають противаги – нема кооперації, нема об'єднання виробників. Посередники за безцінь скуповують продукцію у сільського населення, яке не має доступу до ринків, і далі продають її, отримуючи прибутки. Але там, де люди об'єдналися і створили збутові кооперативи, посередники відступають [3].

Зараз як найшвидше потрібно приймати заходи задля відродження селянських господарств, знаходити ринки збуту продукції, надавати допомогу фермерам у вигляді безвідсоткових кредитів для придбання техніки, вводити оподаткування лише з певного рівня доходу для малих підприємств, що дасть змогу фермерам повністю вкладати всі кошти у розвиток свого підприємства. Всі ці проблеми вирішує створення та розвиток вже існуючих сільськогосподарських кооперативів, які мають величезний позитивний вплив на економіку в цілому.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про сільськогосподарську кооперацію від 17.07.1997 № 469/97-ВР//<http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/469/97-вр>
2. http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/1460/1/Cooperative_marketing_148-153.pdf

3. <https://svitppt.com.ua/ekonomika/deyaki-problemi-silskogospodarskih-obslugovuyuchih-kooperativiv.html>
4. <http://minagro.gov.ua/node/15023>

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ

В. ЛІТВІН, студент гр. МгМТ-1-17

Науковий керівник: Р. Миронова, к.е.н.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Успішне функціонування сільськогосподарських кооперативів дасть змогу підвищити конкурентоспроможність особистих селянських господарств і поліпшити їхній соціально-економічний стан. Лише злагоджені дії інститутів влади та сільськогосподарських товаровиробників можуть бути запорукою успішного функціонування сільськогосподарських кооперативів.

Розгляд нормативних актів та законів дає нам можливість виявити конструктивні шляхи для розвитку сільськогосподарських кооперативів:

1. Подальша робота сільськогосподарських кооперативів повинна ґрунтуватись на організаційно-економічних засадах, які зумовлені на міжнародних принципах кооперації. Ці всі принципи повинні висвітлювати всю природу та роль сільськогосподарських кооперативів у демократичному суспільстві та ринковій біржі. Якщо члени організацій будуть нехтувати принципами роботи кооперативів, то вони можуть втратити усю сутність та переваги кооперативного співробітництва та взагалі його існування.

2. Перспективи розвитку сільськогосподарських кооперативів полягають у створенні на загальних кооперативних засадах такої альтернативної структури обслуговування, яка б контролювалася і якою будуть володіти ті, хто безпосередньо буде нею користуватись. Формування такої структури дасть можливість сільськогосподарським кооперативам якісно впливати на формування конкурентного середовища, а в майбутньому урівноважити економічний ринок в аграрній сфері.

Тому, можна вважати, що головним завданням сільськогосподарських кооперативів є конструктивне протистояння безконтрольному розповсюдженню непродуктивного посередницького бізнесу, котрий сприяє витоку фінансових ресурсів з виробництва, а також сприяє посиленню проблеми нерівності цін на матеріально-технічні ресурси та заниження цін сільськогосподарську продукцію.

До основних тенденцій розвитку сільськогосподарських кооперативів можна віднести:

- створення системи сільськогосподарських кооперацій організаційно-економічних засадах, які зумовлені міжнародними принципами кооперацій;

- створення на кооперативних засадах альтернативної структури для обслуговування агропромислових комплексів задля активного впливу на встановлення конкурентного середовища, а також урівноваження аграрного ринку, а також активне сприяння функціонуванню контрольованих біржових каналів збуту продукції споживачам сільськогосподарськими виробниками;

- створення та діяльність СГОК на засадах неприбуткового статусу, який є економічною основою для підвищення ефективності діяльності та забезпечення прибутковості членів таких кооперативів (сільськогосподарських товаровиробників);

- утворення у формі сільськогосподарських кооперативів різного виду організаційних моделей (аукціон, аграрна біржа, агроторговий дім, кредитний кооператив, оптово-продовольчий (гуртовий) ринок, заготівельно-збутове та постачальницьке об'єднання тощо);

- тісна та розгалужена співпраця сільськогосподарських кооперативів з іншими складовими інфраструктури аграрного ринку: торговими домами, біржами, споживчими товариствами, кредитними спілками.

До основних проблем забезпечення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу відносять такі:

1. Сьогоднішнє кооперативне господарство не є кодифікованим. Це говорить про те, що його основною вадою є безсистемність, яка дуже великий негативний вплив на ефективність реалізації його норм, а також пов'язана з цілою низкою інших факторів.

2. Базовий Закон України «Про кооперацію» не є досконалим з юридичної точки зору, що негативно позначається на його ефективності, а також певним чином може впливати на економічну ситуацію в країні.

3. Зміст Законів України «Про споживчу кооперацію» та «Про сільськогосподарську кооперацію» не вміщує в себе вказівки щодо специфіки оподаткування та кредитування сільськогосподарського кооперативу, а також не відповідає сучасним вимогам розвитку таких організацій.

4. Загалом, організація кооперативних відносин здійснюється указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, відомчими наказами та інструкціями, а також характеризується відсутністю ієрархії нормативних актів, більшість яких, також не відповідають сучасним вимогам.

5. Якщо співвідносити старі акти кооперативного законодавства з новими, то можна знайти неузгодженості, які суперечать один одному і утворюють багаторівневий масив нормативно-правових актів.

6. Вищезгадані норми та акти кооперативного законодавства не співпадають з приписами Цивільного і Господарського кодексів України, що говорить про розбіжність в регулюванні кооперативних відносин.

Розвиток сільськогосподарської кооперації повинен підвищувати продуктивність сільськогосподарського виробництва, доступ кожного звичайного селянина до сучасних технологій та устаткування, тим самим мотивувати до економічно вигідної реалізації сільськогосподарської продукції.

ОБҐРУНТУВАННЯ СТВОРЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКО-ЗБУТОВОГО КООПЕРАТИВУ

К. МЕРКУЛОВА, студентка гр. МГМТ-1-17

Науковий керівник: Р. Миронова, к.е.н.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кооперація створює всі умови для поглиблення спеціалізації виробництва та конструктивного використання ресурсного потенціалу в аграрній сфері виробництва, а також виконання робіт і надання послуг, переробка, реалізація продукції. Дивлячись на розвинену ринкову економіку різних країн, можна стверджувати, що необхідно та доцільно здійснювати кооперування та інтеграцію окремих аграрних формувань та добровольчі основи.

Враховуючи всю складність сільськогосподарського виробництва та його спеціалізацію, можна сказати, що товаровиробники часто не мають змоги приділяти увагу як виробництву так і комерційній діяльності одночасно, тому і виникає необхідність для створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Загальні принципи кооперації дають нам ціль – надання послуг з метою зниження затрат або підвищення прибутку членів кооперативу та одночасно визначають планку – кооператив повинен бути більш ефективний, ніж організації, що конкурують з ним. Зрозуміло, що в плані ресурсів і залежності від зовнішнього середовища кооператив не може бути більш ефективним ніж промислові елеваторні комплекси. Залишаються лише розподіл праці і управління. Але і тут є проблема - демократичне управління і контроль за принципом «один член – один голос», слідує за собою глибокі внутрішні суперечності – «рівність нерівних є нерівність» (за твердженням Ф. Енгельса). Малі господарства, що є членами кооперативу матимуть бажання приймати вигідні для себе рішення, але всім відомо, що економічна ефективність діяльності кооперативу першочергово має залежність від великих підприємств, що є членами даного кооперативу. Тому необхідно дотримуватись демократичного балансу та економічної ефективності. Вагомим аспектом успішного функціонування кооперативу є рівність підприємств за розвитком та розміром.

Інша проблема - робота представницьких органів кооперативу на громадських засадах, обсяг управлінської роботи, що в фермерському

господарстві, що в кооперативі доволі немалий. Зупинимось лише на представницькій функції керівництва, а саме взаємодії з місцевими органами влади та контролюючими органами. Ось їх короткий перелік: податкова адміністрація, сільська рада, держстандарт метрологія, інспектор з безпеки праці..., практика показує, що в процесі діяльності кооператив будуть перевіряти цілий ряд інстанцій. Сподівання на можливість суміщення керівництва фермерським господарством і кооперативом чи безоплатний якісний менеджмент, по меншій мірі, надто оптимістичні.

Не зважаючи на технологічно новітнє устаткування обслуговуючий зерновий кооператив не є повним аналогом елеватора (принаймні, на початку діяльності). В його роботі буде присутній ряд обмежень, які члени кооперативу повинні усвідомити. Ці границі мають об'єктивний характер і викликані тим, що потужності елеватора мінімум на порядок переважають потужності кооперативу.

Так, кооператив не матиме змоги водночас виконувати приймання і доробку різних культур, або приймати на зберігання великий об'єм різних культур, чи одну культуру з різними показниками якості. Велика вартість зерносховищ призводить до необхідності обмежити вибір культур для збереження. Вдалим компромісом є орієнтація на збереження культур, таких які члени кооперативу не можуть зберігати в особистих сховищах через брак приміщень, або культур якісні показники яких будуть близькими в багатьох членів кооперативу, з тим, щоб виконати повне завантаження складського приміщення (створення великої партії). Для тривалого зберігання зерна яке значною мірою зростало в ціні, або ж явно на момент збирання ціна була заниженою (як правило озима пшениця).

Сучасна Українська сільськогосподарська кооперація має історичне минуле, та слабкі темпи розвитку. Значною мірою проявляється брак досвіду у сфері створення та управління усіх типів обслуговуючих кооперативів. Але можна стверджувати, що кооператив спеціалізацією якого є зберігання, доробка та маркетинг продукції зернового господарства є одним з найскладніших видів кооперативів. За підтримки Канадсько-Українського зернового проекту (проект технічної допомоги, що фінансується Канадською агенцією міжнародного розвитку CIDA) було створено методику для оцінки передумов створення зернового обслуговуючого кооперативу та планування його успішної діяльності. Проект має намір продовжувати роботу в цьому напрямку (допомога в написанні бізнес-планів, надання консультації, у тому числі по вибору обладнання тощо) та в майбутньому.

На нашу особисту думку, обслуговуючі зернові кооперативи найближчим часом не зможуть стати основними гравцями на зерновому ринку країни, без державної підтримки. Тому, успішний розвиток сільськогосподарських кооперативів залежить від того, як держава надаватиме суттєву цілеспрямовану допомогу саме цим видам кооперативів. В будь-якому випадку сільська кооперація – важлива складова економічної стабільності сільського населення України, та надійна модель ведення агробізнесу.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ КООПЕРАТИВНИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

РУСЛАНА МИРОНОВА, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Важливою складовою аграрних перетворень є розвиток кооперативного руху на селі. Кооперативний рух відкриває можливості для створення нової організаційної структури сільського господарства. Відродження і розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів – це складна соціально-економічна проблема, від розв'язання якої значною мірою залежать результати процесу реформування сільського господарства. Розвиток структури обслуговування сільськогосподарського виробництва на кооперативних засадах сприятиме встановленню ринкової рівноваги і розвитку конкуренції з метою економічного захисту аграрного сектору економіки.

Дослідження показують, що на сталий розвиток аграрного сектору економіки, кооперативів і їх об'єднань, вирішальний вплив виявляє організаційно-економічний механізм господарювання.

Система організаційно-економічного механізму розглядається не як звичайний зв'язок при кооперації та інтеграції, а як система заходів, що забезпечують необхідні умови ефективного функціонування аграрного сектору економіки. Організаційні і економічні заходи повинні забезпечувати не тільки єдність реалізованої мети, але синхронність і послідовність режиму роботи всіх складових ланок єдиного складного господарського механізму на всіх рівнях виробництва і управління.

Методологічна єдність формування механізму кооперативних форм господарювання проявляється через систему відносин в сферах виробництва, обміну, розподілу, споживання і нагромадження. Система цих відносин охоплює весь процес відтворення. У практичному застосуванні система відносин повинна охоплювати організацію виробництва у певних правилах, втілювані в методах, на основі правових норм, які в сукупності становлять механізми форм господарювання.

Організаційно-економічний механізм кооперативних форм господарювання слід розглядати як регулювання відносин по організації виробництва, праці і управління, конкретизованих у правилах, нормах і методах впливу системи управління на процеси виробництва і обміну для досягнення загальних економічних і соціальних цілей на основі росту ефективності виробництва, його інтенсифікації.

До організаційного механізму відносимо: нормативно-правові акти, організаційно-виробничу структуру, функції, маркетинг і логістику, організацію праці і контроль, інформаційне забезпечення. До економічних –

планування і прогнозування, ціновий механізм, фінансово-кредитний механізм і систему страхування, механізм економічних відносин, систему мотивації праці. Даний механізм впливає на використання землі, виробничих, трудових і науково-технічних ресурсів, забезпечуючи вдосконалення технології виробництва, освоєння досягнень науки і техніки, інтенсифікацію і соціальний розвиток колективу. Організаційний і економічний механізм функціонування кооперативних формувань розглядається з позицій кінцевої мети – ефективності виробництва учасників об'єднань і вирішення соціальних проблем села.

Кооперація в сільськогосподарському виробництві є об'єктивною необхідністю і має історію свого розвитку. У сучасних умовах вирішення проблем кооперації здобуває якісно новий зміст по створенню на демократичній основі самокерованих форм господарювання, організації захисту товаровиробників від монополій сфери обслуговування села.

Сільськогосподарську кооперацію необхідно визначати як категорію складного процесу організаційно-економічного, технічного і технологічного співробітництва підприємств, фізичних і юридичних осіб, що здійснюють на добровільній основі спільну діяльність для реалізації своїх інтересів. Сільськогосподарський кооператив слід розглядати в якості організації, створену на добровільній основі працівниками шляхом об'єднання майна, інших внесків для економічної діяльності, з демократичною формою управління та контролю з метою одержання прибутку, забезпечення розширеного відтворення, задоволення матеріальних і соціальних потреб.

Ефективність організаційно-економічного механізму кооперативних форм господарювання залежить від дотримання принципів використання до основних з яких відносимо: добровільність при вступі; самостійність у виробничій діяльності; демократичність у управлінні; еквівалентність при обміні; результативність праці; матеріальна зацікавленість; підвищення конкурентоспроможності в процесах виробництва та реалізації продукції.

Дослідження показують, що в цей час для кооперативних форм господарювання залежно від зовнішніх і внутрішніх факторів сьогодні характерні нестійкість їх розвитку, низький рівень рентабельності виробництва. Такий стан економіки викликає необхідність визначення причин, що впливають на ефективність, оцінки факторів, які впливають на їхні результати господарської діяльності.

Кооперативну форму господарювання розглядаємо як складну соціально-економічну категорію, як у сфері матеріального виробництва, так і в системі соціально-економічних відносин. Ефективність цих процесів цілком залежить від впливу факторів, що впливають на ефективність виробництва і відтворення.

У свою чергу ефективність кооперації буде сприяти вирішенню завдань інтеграції, міжгалузевої взаємодії, росту обсягів виробництва і продуктивності праці, підвищенню конкурентоспроможності продукції на

продовольчому ринку, зміцненню матеріально-технічної бази, активізації інноваційних процесів, підвищенню рівня життя учасників кооперації.

Вважаємо необхідним враховувати комплексний підхід при оцінці причин кризи в агропромисловому комплексі і визначення факторів, що впливають на розвиток аграрного сектору економіки країни в органічному зв'язку з кооперацією та інтеграцією.

Виходячи з того, що розвиток агропромислового виробництва, заснований на розвитку міжгалузевої взаємодії, поєднує безліч підсистем, пов'язаних між собою, і будь-яка трансформація пропорцій порушує динамічну рівновагу інших підсистем, завдання органів управління полягає в тому, щоб нівелювати негативний вплив яких-небудь змін на стан суміжних підсистем, досягаючи їх гармонічної комбінації.

Вважаємо, що все різноманіття факторів, які впливають на ефективність кооперації, можна розділити на зовнішні та внутрішні.

До основних зовнішніх факторів слід віднести: аграрну політику держави, розробку державних і місцевих нормативних актів; природно-економічні умови; наявність земельних і трудових ресурсів; механізм регулювання зовнішнього та внутрішнього ринку; державне регулювання цінових відносин; фінансово-кредитний механізм і систему страхування. До основних внутрішніх факторів доцільно віднести: організаційно-виробничу структуру; маркетинг і логістику; оперативне управління, організацію праці та контроль; економічні відносини і госпрозрахунок; технологію виробництва; активізацію інновацій; механізм мотивації праці; соціальний розвиток колективу та села.

У практиці зовнішні та внутрішні фактори взаємозалежні, їх нерідко важко розділити в самостійні групи. У цьому зв'язку доцільно класифікувати фактори по найбільш важливих напрямках діяльності системи кооперації з угрупованням їх на: політичні і правові; ресурсні; економічні; організаційні; соціальні та інноваційні.

ПЛАНУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗПОДІЛУ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КООПЕРАЦІЇ

КАТЕРИНА ПРИТУЛА, магістрант

Науковий керівник Гаркавий В.В.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Виробничі ресурси – це все те, що необхідно для організації виробництва благ. Для того, щоб отримати певні блага необхідно організувати їх виробництво. У виробництві будуть задіяні виробничі ресурси.

Виробництво в економічному розумінні – це спосіб поєднання виробничих ресурсів: землі, праці, капіталу, будівель, устаткування,

обладнання – та їх узгодженого, цілеспрямованого використання, а також поєднання різних сфер, галузей, видів виробництва, що ґрунтується на суспільному поділі праці.

Раціональне використання ресурсів великою мірою залежить від технологічного рівня виробництва, тобто сукупності способів і методів, використовуваних для обробки сировини, матеріалів, а також засобів праці.

Крупні підприємства мають суттєві переваги над дрібними за розмірами в сенсі використання засобів праці, трудових ресурсів, поглиблення спеціалізації виробництва, запровадження ресурсо- та енергоощадних технологій.

Глибина поділу і кооперації праці визначається факторами техніки, технології та організації виробництва, що постійно змінюються і впливають на форми організації праці через зміну обсягу і тривалості виконуваних робіт.

Розподіл праці має межі:

- економічні: враховуються витрати робочого часу;
- технологічні: враховується час виконання операцій, прийомів та ін.;
- фізіологічні: враховується інтенсивність праці;
- соціальні: враховується змістовність праці, задоволеність, монотонність та ін.

План ефективного розподілу виробничих ресурсів включає наступні заходи науково-технічного співробітництва:

- створення координаційних програм спільних наукових і технічних досліджень, кооперацію при здійсненні науково-технічних досліджень;
- ліцензування, обмін науково-технічними документами, патентами, ліцензіями, поглиблення й удосконалення співробітництва у сфері науково-технічної інформації;
- інжиніринг, співробітництво з приводу проведення допроектних досліджень і складання проекту на основі науково-технічних знань, а також консультації при виконанні проектів;
- співробітництво в підготовці наукових та інженерно-технічних кадрів, тісні стосунки між вищими повчальними закладами;
- проведення науково-технічних конференцій, симпозіумів;
- вирішення окремих важливих наукових і технічних проблем шляхом спільного планування між зацікавленими підприємствами;
- створення й функціонування науково-дослідних інститутів, організацій, лабораторій, конструкторських бюро;
- проведення взаємних консультацій з питань науково-технічної політики;
- розробка науково-технічних прогнозів.

Пріоритетними напрямками розвитку науково-технічної роботи є:

- інформатизація, автоматизація, роботизація виробничих процесів;
- створення нових видів конструкційних матеріалів;

- розширення практичного використання біотехнології та генної інженерії.

ПЕРСПЕКТИВИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ НА РИНКУ ЯГІД

ОЛЕКСІЙ РІПКА, магістр МгМТ-1-17

Науковий керівник Воловик І.А.

Дніпровський аграрно економічний університет, м. Дніпро

Ринок з заморожування ягід в Україні тільки формується. На даний момент це новий сегмент ринку, який дуже активно розвивається завдяки зростаючому попиту на експорт.

Починаючи з 2015 року ринок ягід в Україні значно зріс. На сьогодні за допомогою закордонних інвестицій щорічний приріст виробництва ягід становить 4%. За даними компанії "УкрАгроКонсалт" в 2017 році було зібрано понад 190-200 тис. тон врожаю - це більше 250-300 млн доларів.

Попит виробництва ягід серед українських фермерів дуже виріс. Це пов'язано з малими витратами на саджанці, догляд і збір урожаю. Аграрний бізнес країни зростає завдяки клімату, хорошій землі та інвестиціям.

За останні п'ять років в Україні розширилося не тільки асортимент ягід, а й площі посадки. З кожним роком вони збільшуються завдяки таким перевагам:

- ягоди легко транспортувати;
- заморожені ягоди мають більш тривалий термін придатності;
- вони користуються попитом в несезонні пори року;
- при перевезенні ягоди не втрачають товарний вигляд;
- більш адекватна ціна не в сезон свіжих ягід;
- можна приготувати смузі з заморожених ягід. Для бізнесу це більш вигідний варіант використання продукції;
- компанії з виробництва компотів купують цей вид ягід, тому що, їм сировину обходиться набагато дешевше.

Завдяки влитих інвестицій в український ягідний бізнес, Україна посідає третє місце в світі з експорту заморожених ягід. І це тільки початок. Країна набирає швидкі обороти з виробництва цієї продукції, і незабаром зможе посісти перше місце в світі. Для цього українським фермерам потрібно вдосконалити і докупити спеціальне обладнання для заморозки та охолодження ягід. Також кожному виробнику продукції потрібно отримати спеціальну сертифікацію.

Найбільш популярними ягодами для експорту є:

- брусниця;
- журавлина;
- ожина;

- чорниця;
- малина.

Новими культурами для українського ринку є обліпіха та ожина. Вони ще не стали настільки популярними ягодами серед українського аграрного бізнесу. Але через кілька років, вони займуть великі площі землі. У Європі ці види ягід дуже популярні. Серед здорового харчування користуються популярністю ягоди годжі, асаї, чорноплідна аронія. Їх використовують в косметології і в добавках для правильного харчування.

Експерти та аналітики відзначають, що серед усіх видів заморожених продуктів саме ринок ягід, заморожених за технологією IQF, буде розвиватися найбільш інтенсивно. Тільки до 2026 р очікують зростання глобального ринку IQF ягід до \$ 14,8 млрд, тобто середньорічні темпи зростання складуть близько 6,5%.

IQF (Individual Quick Freezing) - технологія швидкого заморожування малих харчових продуктів (гороху, ягід і морепродуктів), це особливий метод їх консервації, при якому зберігається харчова цінність і смакові якості продукту. За рахунок високої швидкості процесу, забезпечується утворення найдрібніших крижаних кристалів, що перешкоджає втраті ягодами вологи. Жоден з доступних на сьогодні способів заморозки не здатний дати виробникам такого результату.

Найбільш оптимістичний прогноз фермери дають замороженій лохині. Це обумовлено тим, що лохина дуже цінна ягода для виробництва органічної косметики, ліків і фіточаїв. Також сьогодні лохина стала головним трендом серед ягід. Її також у великих кількостях використовують кондитери в своїх десертах.

Успішним прикладом кооперативу, який був створений за ініціативи виробників ягід є СОК «Перший ягідний», який працює на Дніпропетровщині. Він функціонує в Могилівській об'єднаній територіальній громаді. В кооператив об'єдналися 12 підприємців. Загальна ягідна площа – 30 га. Тут вирощують малину, суницю, ожину, лохину, смородину, аргус, 7 сортів винограду та плодово-ягідні саджанці.

На даний момент розроблюється проект, при якому члени кооперативу встановлять холодильну камеру для охолодження й заморожування ягід на 3 т/добу, яка б дозволяла зберегти якість продукції, подовжити термін її реалізації та вийти на нові, більш прибуткові ринки.

Є також ідея: створити ягідний кластер. Він має об'єднати кооперативні підприємства Могилівської, Новоолександрівської, Солонянської та Саксаганської громад області і відродити в районі ягідний фестиваль, щоб представити на ньому одразу кілька видів ягід та продукцію з них.

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

ЮЛІЯ РУДЕНКО, аспірантка кафедри менеджменту і права
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро

Сьогодні сталий розвиток є базовою моделлю і уособленням суспільства загального благополуччя. Концепція сталого розвитку, покликана створити нормальні (розумні) умови для розвитку і відтворення людини у теперішній час і у майбутньому. Його основою сталого розвитку є паритетність відносин у тріаді людина – господарство – природа. В Україні однією з основних цілей сталого розвитку є справедливість (встановлення гарантій рівності громадян перед законом, забезпечення рівних можливостей для досягнення матеріального, екологічного і соціального благополуччя). Одним із основних положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» за вектором відповідальності є децентралізація та реформа державного управління.

Міжнародний кооперативний альянс («International Co-operative Alliance», ICA) – неурядова міжнародна організація, що об'єднує національні, регіональні союзи й федерації кооперативів, головним чином споживчих, кредитних і сільськогосподарських, затвердила 7 принципів кооперації одним із яких є принцип «Турбота про суспільство» – кооперативи діють на основі схваленої їх членами політики в цілях досягнення сталого розвитку своїх громад.

Ефективне сільськогосподарське виробництво є основою забезпечення продовольчої безпеки держави, задоволення потреб населення країни високоякісними продуктами харчування в достатній кількості та різного асортименту. Сьогодні одним із найважливіших механізмів усунення соціально-економічних проблем у сільській місцевості є розвиток та підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОК). Стратегічною метою сільськогосподарської обслуговуючої кооперації є створення фінансово стійких, економічно дієздатних вертикально інтегрованих об'єднань аграрних виробників, здатних забезпечити високу внутрішню і зовнішню конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції, спроможних впливати на кон'юнктуру продовольчого ринку та сприяти соціальному розвитку своїх членів.

Процес становлення та діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні відбувається із труднощами, що зумовлено рядом об'єктивних і суб'єктивних причин. Станом на 1 січня 2017 року сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів зареєстровано лише 1097 одиниць, при чому, із їх загальної кількості здійснюють господарську діяльність лише 589 одиниць (молочарських - 151, з обробітку землі та збирання врожаю - 152, м'ясні - 34, плодоовочеві - 76, зернові - 35 та з надання інших послуг - 141. З них переробні – 25, заготівельно-збутові - 149, постачальницькі - 16, з надання інших послуг – 101 та багатофункціональні - 298.)

В становленні кооперативів зокрема важливу роль грають проекти, які запроваджуються останнім десятиріччям. Одним з таких проектів є проект «Розвиток молочарських кооперативів». Організаторами цього проекту в т.ч. виступили МБФ «Добробут громад» у співпраці з компанією «Данон» за підтримки «Данон Екосистем Фонду» (Франція), «Хейфер Інтернешенл» (США), Міністерства закордонних справ, міжнародної торгівлі і розвитку Канади (DFATD), неурядової організації SOCODEVІ (Канада) та ДОГО «Сільськогосподарська консультаційна служба». Метою фази ІІІ проекту, запущеної у липні 2013 року, є економічна, соціальна та екологічна сталість кооперативів. У 2014 році проект зосередив свою діяльність над реконструкцією сімейних ферм та зміцненням кооперативів, членами яких є сімейні ферми. Станом на 1 січня 2017 року за сприяння проекту в 5 областях України було створено 24 сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, що становить майже 16% від загальної кількості діючих молочарських СОК. Також, наразі впроваджується проект «Розвиток молочного бізнесу в Україні» (2014-2021 рр.), що спрямований на вирішення труднощів, які стоять перед малими та середніми виробниками молока шляхом створення та посилення існуючих кооперативів, що пропонують послуги, необхідні для ефективної системи молочного виробництва. Вже сьогодні сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, що отримують консультаційний супровід ДОГО «Сільськогосподарська консультаційна служба», мають успішні приклади діяльності такі як СОК «Добробут Андріївки», який наразі об'єднує 178 членів та членкинь (станом на лютий 2017 р.) та у 2016 році зібрав близько 890 т молока. Кооператив діє на території Покровської об'єднаної територіальної громади, що може сприяти її економічному піднесенню.

Проект «Розвитку зерносховищ та сільськогосподарських кооперативів в Україні!», одним з виконавчих партнерів яких також виступала ДОГО «Сільськогосподарська консультаційна служба», спрямований на вирішення труднощів, з якими стикаються малі та середні зернові фермери і фермерки через створення кооперативів зі зберігання, маркетингу та доробки зерна для поліпшення ринкових умов та зростання участі у ринку. За сприяння проекту було створено 2 зернові обслуговуючі кооперативи (5,71% від загальної кількості діючих зернових СОК України), «Зерновий» (71 зернове господарство, які загалом обробляють понад 30000 га ріллі, відкрито перший в Україні кооперативний елеватор) та «Зерно-БУНК» (22 зерновиробника, які загалом обробляють 15000 га ріллі).

КООПЕРАТИВ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА

АНДРІЙ СІРКО, студент гр. МгМТ-1-17

Науковий керівник: О. Лебеденко, к.е.н.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Економічні процеси розвитку і функціонування аграрних організацій весь час змінюються. Сьогодні, враховуючи перехід до ринкових відносин, економічні процеси почали радикально розвиватися. Це можна пояснити тим, що основна діяльність суб'єктів підприємств мінливі під впливом зовнішніх та внутрішніх обставин. Кожне аграрне підприємство працює не ізольовано, а в певному зв'язку і з іншими підприємствами. Цей зв'язок може бути слабкий, середній або тісний. Характер зв'язку залежить, в першу чергу, від активності, адже вони можуть як швидко так і повільно впливати на діяльність підприємства і стосуватися його інтересів.

Зв'язки в кооперативах можуть бути найрізноманітніші, адже все залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів. Їх (зв'язки) можна поділити на декілька видів: індивідуальні/взаємні, постійні/тимчасові, внутрішні/зовнішні, а також від рівня їх прояву на побутовому – соціальні, виробничому – економічні, суспільному – політичні та інші. Серед головних та визначальних, які діють у сфері економіки та функціонуванні сільськогосподарських кооперативів є технологічні, виробничо-економічні та соціальні відносини.

Але не аби який вплив мають не лише внутрішні чинники, а й зовнішні. На внутрішньому рівні, як правило, діють зв'язки власності, земельні, виробничо-економічні та соціальні. Дані відносини керуються статутом та правилами внутрішнього розпорядку, а також розпорядженнями, наказами та оплатою праці. На зовнішньому рівні ми можемо простежувати зв'язки з іншими суб'єктами господарювання, котрі також пов'язані з виробництвом та обміном продукції, а також матеріально-технічним та кредитним забезпеченням. Як внутрішній, так і зовнішній рівень підпорядковуються дії та регулюються, в основному, кооперативними принципами.

В зарубіжній та вітчизняній економічній літературі можна знайти різні тлумачення поняття «кооператив», переважно як організаційної форми кооперації. Ці визначення тлумачать за роллю та значенням, а також за різними ознаками – соціальними, економічними та правовими. Більшість країн додержуються визначення поняття «кооператив» Міжнародної організації праці, яка говорить, що «Кооператив – це асоціація осіб, які на добровільній засадах об'єдналися з метою задоволення спільних потреб через створення демократично контрольованого підприємства, та які зробили рівнозначні внески в капітал цього підприємства і згодні поділити ризик та зиск від діяльності, в якій вони приймають участь».

Сільськогосподарському кооперативу як організаційній структурі надається вільний вибір господарської діяльності та незалежність у прийнятті рішень в питаннях життя кооперативу, як у вибори напрямку діяльності, обсягу та структурі виробництва, розроблення плану, організацію виробництва, внутрішній розпорядок, так і реалізацію продукції та розподіл доходів.

Кооператив завжди працює на принципах самоокупності та самофінансування. Тому вторгнення в роботу кооперативу (якщо вона не

суперечить чинному законодавству) керівних та державних кооперативних органів, та встановлення йому певних завдань, які стосуються самого кооперативу та його органів, не допускаються.

Кооператив є первинною ланкою системи кооперативних структур, а значить, він приймає активну участь в соціальному та економічному розвитку суспільного виробництва. Кооператив може приймати любі рішення, в межах чинного законодавства, для повного задоволення матеріальних та духовних потреб як його членів, так і робітників. Сільськогосподарський кооператив визнається юридичною особою та користується правами, а також виконує обов'язки, котрі пов'язані з його діяльністю та має самосійний баланс.

Кооператив – це підприємство особливої організаційно-правової форми, котре здійснює господарську діяльність на положеннях підприємства отримання доходу та відрізняється від інших підприємств тим, що в ньому не об'єднується капітал, а акцент іде на спільну працю, а трудові відносини не відокремлюються від відносин власності. Основною метою сільськогосподарського кооперативу є задоволення потреб його членів.

Як форма організації виробництва кооператив функціонує на засадах приватної власності. Тому кожен член кооперативу знає свою частку капіталу, адже це його приватна власність. Перевага виробничого кооперативу в тому, що він надає можливість соціального захисту непрацевдатним власникам земельних та майнових паїв як асоційованих його членів, чого немає у формуваннях іншого типу.

Кооператив буде дієздатним тоді, коли виникатимуть та складатимуться, як система, виробничі відносини і в середині суб'єкта підприємства, і ззовні, які будуть відповідати потребам виробництва, а також здійснюватимуться та розвиватимуться цілеспрямовано серед господарюючих суб'єктів як по горизонталі, так і по вертикалі. Тому при трактуванні поняття «кооператив» повинно бути висвітлення відносин і в самому кооперативі при його формуванні та діяльності, а також з організаціями та підприємствами, які створюють зовнішнє середовище, яке буде відповідати їхнім інтересам.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

ІННА АХНОВСЬКА, к.е.н., докторант, доцент
**Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця**
i.akhnovska@donnu.edu.ua

В умовах підвищення конкуренції зростає роль знань, які стають основною конкурентною перевагою людини в суспільстві. Все більше ми говоримо про економіку знань, що являє собою етап розвитку постіндустріальної економіки, в якому знання стають важливим фактором виробництва разом з працею, землею, капіталом, підприємницькою здібністю та інформацією, а також відіграють головну роль у тенденціях соціально-економічної трансформації суспільства. Проте, зауважимо на те, що українська наука звернулася до даної проблематики тільки нещодавно.

Актуальним питанням формування і розвитку економіки знань та її складових, присвячені наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема над розкриттям сутності і розробкою перспектив розвитку економіки знань працювали М.А. Ажажа, Г.А. Андрощук, В.В. Білоцерківець, М.О. Боярська, Н.А. Букало, А.Л. Гапоненко, В.М. Геєць, В.В. Глухов, У.Є. Гузар, П. Давенпорт, О.Дорошенко, О.І. Захаров, В.В. Іванова, М.К. Коноваленко, Д.Лук'яненко, О.Лук'яненко, А.В. Ляшенко, Т. В. Матусевич, Л. Мельник, Б.З. Мільнер, Н.О. Подлужна, М.В. Поляков, Н.Є. Рак, М.М. Руденко, Р.В. Сагайдак-Нікітюк, В.Л. Світлична, Л. Семів, Р. Семів, О.В. Старовойт, Ю. Степанов, Т. Стюарт, В. І. Усик, Л.І. Федулова, Р.В. Хусаїнов, Ж.О. Шульга, А.Ю. Янченко та інші вчені.

У зв'язку з тим, що питанням економіки знань приділяли увагу багато вчених, вважаємо також за доцільне зробити ретроспективний огляд наукових напрацювань останніх років стосовно економіки знань.

Відповідників англійською мовою для визначення економіки знань використовують багато: здебільшого „knowledge economy”, а також „new economy (нова економіка), „knowledge-based economy” (економіка, що базується на знаннях), „knowledge-intensive industries” (індустрія інтенсивних знань) тощо. Аналіз сучасної наукової літератури свідчить про існування різних точок зору на сутність поняття «економіка знань» (табл.1).

Таблиця 1 – Актуальні підходи до визначення сутності поняття «економіка знань»

<i>Джерело</i>	<i>Визначення економіки знань</i>
Ажажа М.А. [1]	Економіка, заснована на знаннях, відображає визнання того, що наукові знання та спеціалізовані унікальні навички їхніх носіїв стають головним джерелом і ключовим фактором розвитку матеріального та нематеріального виробництва, забезпечуючи стійкий економічний розвиток
Андрощук Г.А. [2]	Принципово нове утворення, яка має прийти на зміну економіці винищення й експлуатації природи, економіці сліпого бажання людини отримати максимум прибутку. Її основою є не споживацький мотив людини, а прагнення задовольнити свої потреби таким чином, щоб не завдавати шкоди природі, сприяючи при цьому її відтворенню

Білоцерківець В. В., Ляшенко А.В. [3]	Етап розвитку постіндустріальної економіки, за якого інтелект і знання людини, інформаційні й інші високі технології перетворюються у вирішальний фактор, який визначає тенденції виробничої і соціально-економічної трансформації суспільства
Гапоненко А.Л. [4]	Економіка, яка створює, розповсюджує та використовує знання для забезпечення свого росту та конкурентоспроможності
Геєць В. М. [5]	Економіка, в якій домінуючим фактором є процеси накопичення та використання знань; спеціалізовані (наукові) знання, як і повсякденні, стають важливим ресурсом, який поряд з працею, капіталом і природними ресурсами забезпечує зростання і конкурентоспроможність економічної системи
Глухов В. В. [6]	Система загальних уявлень, сукупність досягнень практики, систему методів створення умов для функціонування і підтримки науково-дослідної діяльності
Давенпорт П. [7]	Термін, що використовується для позначення еволюції країн з переродовою економікою за останні три десятиліття
Захаров О.І. [8]	Спеціальна галузь загальної економічної науки і практики; системоутворююча складова, ядро «нової економіки», яка визначає перспективи і динаміку стійкого розвитку
Мільнер Б.З. [9]	Новий тип розвитку економіки, в якій знання відіграють вирішальну роль, а їх виробництво є джерелом зростання
Старовойт О.В. [10]	Сформована під впливом інформаційної революції своєрідна галузь продукування та функціонування інтелекту – наукових знань у всіх сферах матеріального та духовного виробництва. Вона не заміщує знаннями реальне виробництво, а являє собою якісно нову систему їх використання та запровадження у практику
Степанов Ю. [11]	Економіка, що створює, поширює і використовує знання для прискорення власного зростання і підвищення конкурентоспроможності
Stewart Т.А. [12]	Економіка якості
Федулова Л.І. [13]	Новий технологічний рівень господарювання
Шульга Ж.О. [14]	Економіка, що створює, поширює і використовує знання для забезпечення свого зростання і конкурентоспроможності. Це така економіка, у якій знання збагачують усі галузі, усі сектори і всіх учасників економічних процесів. Вона не тільки використовує знання у різноманітній формі, але й створює їх у вигляді науково-технічної та різноманітної високотехнологічної продукції, кваліфікованих послуг, освіти
OECD [15]	Економіка заснована на виробництві, оновленні, циркуляції, розподілі і застосуванні знань

Джерело: систематизовано автором

В.Л. Світлична [16] за результатами аналізу поняття «економіка знань» робить наступні висновки: «економіка знань» у залежності від контексту, розглядається: 1) як частина господарства, яку пов'язано з процесами створення, поширення, використання знань (сектор знань); 2) як

самостійний об'єкт дослідження, наука, що вивчає конкретну предметну галузь; 3) як характеристика стану, етапу розвитку економіки й суспільства, при якому знання виступають визначальним фактором її розвитку; 4) в широкому розумінні виступає як інноваційна економіка, оскільки тільки знання може бути основою для формування потреби і втілення у життя нововведень; 5) як постіндустріальна економіка, однією з головних рис якої є збільшення питомої ваги сфери послуг у матеріальному виробництві; як інформаційна й глобальна мережева економіка, де знання, втілені у інформацію є головним чинником виробництва. Н.О. Подлужна [17] у результаті аналізу існуючих визначень категорії «економіка знань» встановлює, що майже всі автори при розкритті її змісту роблять акцент на трьох складових: основа економіки знань, за рахунок чого будуть отримані результати в економіці країни; результат, що забезпечує країни досягнення стану економіки знань; можливі процеси, в яких приймають участь знання для забезпечення функціонування економіки знань в країні. Автор зазначає, що основними підходами до визначення сутності економіки знань є такі: економіка знань як тип економіки, як сектор (галузь) національної економіки, як етап розвитку постіндустріальної економіки, як чинник людського розвитку. Зроблено детальний аналіз поглядів різних авторів на існуючі комбінації складу процесів, в яких приймають участь знання для забезпечення функціонування економіки знань у країні.

Вважаємо, що під економікою знань слід розуміти саме етап розвитку інституціональної економіки, де одним з основних факторів виробництва є інтелект. Найважливішим фактором забезпечення ефективного розвитку економіки знань в Україні є стабілізація й поступове зміцнення політичної ситуації в країні, що є індикатором розвитку всіх інших сфер.

Список використаних джерел:

1. Ажажа М.А. Інвестиції в освіту як фактор інтелектуального прогресу / М.А. Ажажа // Соціальна перспектива і регіональний розвиток : [наук.-пр. журн.]. – Запоріжжя : ТОВ «КСК-Альянс», 2007. – Випуск 2. – С. 37-40.
2. Андрощук Г.А. Прогнозирование инновационной деятельности на основе анализа активности глобальных фирм / Г.А. Андрощук // Проблемы науки. – 2006. – № 5. – С. 40-47.
3. Білоцерківець В. В. Нова економіка: сутність та генеза / В. В. Білоцерківець, А. В. Ляшенко. – Дніпропетровськ : Січ, 2007. – 221 с.
4. Гапоненко А.Л. Современный рынок знаний: понятие, участники, формы / А.Л. Гапоненко // Проблемы теории и практики управления. – 2010. – № 6. – С. 55-64.
5. Геец В. М. Социально-экономические трансформации при переходе к экономике знаний / В. М. Геец // Социально-экономические проблемы информационного общества / под ред. д.э.н. Л.Г. Мельника. – Сумы: ИТД Университетская книга, 2004. – 430 с.

6. Глухов В. В. Экономика знаний / В. В. Глухов, С. Б. Коробко, Т. В. Маринина. – Питер, 2003. – 528 с.
7. Давенпорт П. Канадские университеты и экономика знаний // Вестник Финансовой академии. – 2000. – № 1(13). – С.40-45.
8. Захаров О. І. Управління знаннями у системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності / О. І. Захаров // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. - 2012. - Вип. 1. - С. 39-47. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2012_1_6
9. Мильнер Б.З. Управление знаниями: Эволюция и революция в организации. / Б.З. Мильнер. – М.: ИНФРА, 2003. – 177 с.
10. Старовойт О.В. Економіка знань у стратегії інноваційного розвитку освіти: автореф. дис. канд. філософських наук, Київ – 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvitata.com/osvita-ta-ekonomika/>.
11. Степанов Ю. Экономика знаний или интеллектуальное общество? // Наша власть: дела и лица. – 2006. – №10. – С. 52-56.
12. Stewart T.A. Intellectual Capital: The New Wealth of Organization. New York: Doubleday/Currency. – 1997.
13. Федулова Л. І. Економіка знань / Л.І. Федулова; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2009. – 600 с.
14. Шульга Ж.О. Особливості економіки знань на сучасному етапі розвитку суспільства / Ж.О. Шульга // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. - № 1(17). - С. 94-99.
15. OECD Science, Technology and Industry Outlook. – OECD, 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу із: <http://www.oecd.org/document/>.
16. Світлична В. Л. Теоретичний базис нової парадигми суспільства – економіки знань / В. Л. Світлична // Економіка: реалії часу. - 2015. - № 3. - С. 184-193. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2015_3_29.
17. Подлужна Н.О. Систематизація підходів до визначення категорії «економіка знань» / Н.О. Подлужна // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2016, вип.30. – С. 303-317.

ІННОВАЦІЙНИЙ ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ШЛЯХ ДО ІНТЕГРАЦІЇ У СВІТОВИЙ ПРОСТІР

НАТАЛІЯ ДЕМЧУК, професор, д.е.н

НАТАЛІЯ БАРАНЕНКО, студентка гр. МгФБС-1-18

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

З розвитком людства вища освіта реалізовує потреби ринку праці у висококваліфікованих кадрах. В той час, коли зростає конкуренція у сфері освітніх послуг, збільшуються вимоги споживачів до якості освіти, а також входження України в європейський освітній простір актуалізується проблема оволодіння і повноцінного використання досягнень науки в галузі освітнього менеджменту. Реалізація нових підходів, в тому числі, запровадження інноваційного менеджменту вплине на розвиток освітньої галузі та забезпечить інтеграцію України у світовий простір.

Освітня організація – це цілісне соціальне утворення, що має спеціальну структуру й виконує у суспільстві специфічні функції (навчання, виховання та розвиток особистості) [3].

Об'єкт управління в освітній організації є складним і багатограним. Він розділяється за такими характеристиками:

- віковими (вік учнів становить від 6 до 17 років, вік учителів і батьків від 22 до 60-70 років);
- соціальними (батьки учнів належать до різних соціальних груп і прошарків суспільства – від дипломатів, представників урядових структур, бізнесменів до батьків-алкоголіків, одиноких матерів, безробітних тощо);
- статевими (вчителі-жінки становлять більшість працівників освітніх організацій).

Освітній менеджмент – галузь менеджменту, яка регулює процеси трансформування змісту освітньої діяльності і охоплює підходи, принципи, функції, методи, прийоми, технології управління у сфері освіти.

Освітній процес в загальноосвітньому навчальному закладі є цілісною педагогічною системою. До складових освітнього процесу відносять: навчально-виховний процес, навчально-пізнавальний процес, самоосвітній процес.

Основою для створення та функціонування освітніх організацій є закони менеджменту, які фіксують єдність різних явищ, здобувають прояв у діяльності людини і завжди є об'єктивними. Вони мають відповідати певним вимогам:

- відображати загальні стійкі залежності в організації;
- бути об'єктивною основою, що відображає структуру і зміст управління;
- здійснювати вплив на всі сфери управлінської діяльності;
- бути інваріантними щодо будь-яких організацій [2].

Розвиток теорії і практики освітнього менеджменту та його складових перетворюється у рушійну силу освітнього процесу, стає фактором якості вітчизняної освіти в умовах її входження в єдиний європейський та світовий простір.

Освітня організація може забезпечувати свій розвиток у довгостроковій перспективі, якщо її послуга має конкретні переваги. А це означає, що освітня послуга повинна відповідати потребам споживача більшою мірою, ніж аналогічна, яка надається іншими освітніми організаціями.

У сучасних умовах керівник загальноосвітнього навчального закладу покликаний створювати умови для його розвитку, здійснювати управління процесом впровадження інновацій у традиційну систему.

Успішне функціонування та розвиток навчального закладу можливі тільки завдяки новаціям, які вдосконалюють діяльність колективу, відкривають нові можливості для кожного учасника навчального процесу, дають змогу працювати творчо, збагачують духовно, задовольняють освітні потреби.

Отже, інноваційна освітня діяльність – процес внесення якісно нових елементів в освіту на основі реалізації науково-дослідницького підходу в діяльності. У зв'язку з цим постає проблема цілеспрямованого управління інноваційними процесами, що і зумовило появу такого напрямку управлінської діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі, як інноваційний освітній менеджмент. Його визначають як наукову галузь загального менеджменту освіти, за допомогою якого будь-яка система, в тому числі соціально-педагогічна (загальноосвітній навчальний заклад), перетворюється на якісно нову, конкурентоспроможну, інвестиційну систему (організацію, заклад). Сутність менеджменту інновацій полягає у забезпеченні умов для внесення системних змін у діяльність загальноосвітнього навчального закладу, спрямованих на його розвиток і покращення роботи [1].

Список використаних джерел:

1. Демчук В. С. Теоретичні засади менеджменту освітніх організацій / В. С. Демчук // Теоретичні питання культури, освіти та виховання. - 2011. - № 43. - С. 196-204. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trkov_2011_43_55.
2. Мармаза О. І. Інноваційний менеджмент в освіті: сутність, функції, засоби / О. І. Мармаза // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2014. - Вип. 36. - С. 309-316. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2014_36_46.
3. Освітній менеджмент: [навч. посіб.] / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. (17)

САМОМЕНЕДЖМЕНТ ЯК ОДНА З КЛЮЧОВИХ СКЛАДОВИХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

МАРІЯ ВИШНЕВСЬКА, кандидат технічних наук, доцент
АЛІСА КРАМАРЕНКО, кандидат економічних наук, доцент
Національна металургійна академія України, м. Дніпро

В умовах інноваційного розвитку сучасного освітнього менеджменту самоменеджмент виступає як системостворюючий чинник інтеграції

різних наукових знань: менеджменту персоналу, основ менеджменту, філософії, біології, соціології, психології, етики тощо, необхідних менеджеру для вирішення практичних задач. Межує з акмеологією, предметом якої є вивчення об'єктивних та суб'єктивних чинників, які сприяють або не сприяють досягненню вершин розвитку людини та праксеологією, яка вивчає загальну теорію людської діяльності.

В методологічному плані самоменеджмент є сучасною комплексною науковою дисципліною фундаментально-прикладного характеру, основною метою вивчення якої є теоретична і практична підготовка майбутніх фахівців в галузі управління із питань:

– організації управлінської діяльності менеджерів різних рівнів на основі застосування сучасних принципів та напрямів наукової організації труда;

– розвитку навичок ефективного керівництва;

– вміння майбутніх менеджерів планувати свій час, використовуючи його, як ресурс;

– управління саморозвитком особистості, формування уявлення про професійні та власні якості людини, яка прагне бути ефективним менеджером;

– визначення індивідуальних цінностей та цілей менеджера.

Знання цих питань допомагає сформуванню ряд відповідних професійних компетенцій у майбутніх керівників, підвищити ефективність їх праці за рахунок її раціональної організації.

Сучасна система самоменеджменту ґрунтується на реалізації наукових підходів в сфері:

– планування діяльності;

– навчання і саморозвитку;

– наукової організації праці;

– моніторингу змісту власної роботи і її результатів;

– стимулювання особистої діяльності;

– контролю відповідності особистої роботи вимогам зовнішнього і внутрішнього середовища.

Спираючись на результати попередніх досліджень, можна виокремити три основних етапи становлення теорії та практики самоменеджменту:

етап 1 – латентний – визначає формування історичних, соціальних, практичних передумов виділення в науковому пізнанні такої сфери як самоуправління діяльністю та життєдіяльністю;

етап 2 – номінаційний – характеризується появою наукових засад управління, визнанням значущості людського чинника (початок ХХ століття);

етап 3 – інституційний – пов'язаний зі створенням ряду соціальних структур: лабораторій по проблемах самоуправління, кафедр у вузах, інститутів людини.

До передумов виникнення, становлення і розвитку самоменеджменту як нового напрямку в сучасному менеджменті можна віднести наступні чинники:

– зростання масштабів і динамізму змін в бізнесі – обумовлюють необхідність безперервності саморозвитку менеджерів, боротьби з можливістю власного відставання, освоєння нових підходів і навичок управління;

– збільшення рівня невизначеності, тиску, напруженості в різних формах життєдіяльності організацій, необхідність опанування незвичних видів діяльності і пов'язаних з цим стресів – вимагають від менеджерів підвищення захисно-адаптивних характеристик та уміння ефективного самоуправління;

– перетворення творчого потенціалу працівника на найцінніший капітал організації – висуває вимогу збереження і розвитку цього потенціалу, у тому числі і самими працівниками;

– поступове вичерпання можливостей традиційних шкіл і методів управління – ставить менеджерів перед необхідністю освоєння сучасних управлінських прийомів переоцінки свого потенціалу і роботи над його розвитком.

Тож зміни, що сталися, підвищують вимоги до управлінського персоналу, його професіоналізму, рівня навчання, перепідготовки і саморозвитку.

Нині в прогресивних сучасних компаніях творчому потенціалу працівників приділяється все більше уваги, що впливає на поглиблення психологізації і соціологізації менеджменту, а також подальший розвиток самоменеджменту.

Грамотний самоменеджмент забезпечує кращу організацію праці, зменшення поспіху і стресів, завантаженості роботою, помилок при виконанні своїх функцій, збільшення задоволення від роботи, досягнення професійних і життєвих цілей найкоротшим шляхом.

Таким чином, підвищуючи власну професійну управлінську підготовку, треба пам'ятати, що знання теорії організації праці менеджера, а також придбання практичних навичок в галузі самоменеджменту і виконанні основних видів праці керівника дають можливість майбутнім спеціалістам в значній мірі підвищити ефективність своєї роботи.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ФІНАНСУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ

ВІКТОР СИЧЕНКО, доктор наук з держ. управління, ректор
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради, м. Дніпро
СВІТЛАНА РИБКІНА, аспірант кафедри менеджменту та публічного управління

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Останнім часом найбільші дискусії у суспільстві та серед фахівців викликають загальне розуміння того, чим є сьогодні вища освіта, проблеми управління системою вищої освіти, управління на рівні закладів вищої освіти, забезпечення якості освіти, фінансування вищої освіти, питання доступу до неї, спеціальне регулювання освіти, застосування нових технологій, глобальна і внутрішня конкуренція тощо.

В свою чергу вища освіта забезпечує високий рівень якості життя населення, що є чинником соціально-економічного розвитку країни в цілому. За таких умов важливими регуляторами є фінансові інструменти. Відсутність належного фінансового забезпечення сфери вищої освіти має наслідком зниження інтелектуального потенціалу населення, що в результаті негативно впливає на розвиток суспільства.

Якщо ми думаємо про відносини уряду та вищої освіти взагалі, то впродовж більшої частини часу така вища освіта є переважно державним сектором, в якому держава створює умови для отримання та розподілу фінансування на основі на якість навчання, дослідження та управління кожного університету. Однак, оскільки безпосереднє державне фінансування університетів знижується і частково замінюється системою платних заробітних плат, що фінансується за рахунок державних кредитів окремим студентам, вимоги, які раніше були умовами отримання державної субсидії, тепер мають характер регуляторних вимог що окремо від фінансування. Ми перейшли на практиці з фінансування вищої освіти до регулювання вищої освіти [1, 3].

Аналізуючи, в таких умовах без серйозного перегляду політики фінансування втримати вищі навчальні заклади від «вимирання» та масштабних скорочень неможливо.

Більш того, зацікавленість держави у вищих навчальних закладах все ще сформована як така, в якій різні державні органи встановлюють умови для університетів для отримання державного фінансування. Оскільки державне фінансування відходить, нам залишаються умови без асоційованого фінансування, яке в будь-якому іншому секторі просто буде описано як регулювання. Питання полягає в тому, чи слід враховувати швидкі трансформації у фінансовому ландшафті, перебудувати відносини держави з університетами та запитати: «Які умови, за якими ми повинні надавати державне фінансування?», А замість того, «Які цілі ми прагнемо досягти у регулюванні вищої освіти установи, чи державне регулювання є найкращим способом їх досягнення?» Настав час, що ми серйозно займаємося дебатами щодо майбутнього регулювання галузі, в якій ми працюємо.

Багато дискусій викликає співвідношення між державним регулюванням з одного боку, і автономією закладів вищої освіти та академічними

свободами учасників освітнього процесу з іншого. Сьогодні є багато прихильників руху як у перший, так і в другий бік. Зазначені вище процеси об'єктивно вимагають послаблення державного регулювання у сфері вищої освіти, що відповідає також і загальному напрямку державної політики на дерегуляцію і децентралізацію управління.

Тому, очевидно, потребують перегляду окремі регулятивні норми чинного закону про вищу освіту. Зокрема, це стосується багатьох вимог до кадрового, методичного, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, вимог щодо структури, організації діяльності, внутрішньої документації закладів вищої освіти, переліку посад науково-педагогічних працівників, нормативного встановлення переліків «фахових» наукових видань та ін. [2].

Важливим є також уточнення функцій органів управління вищою освітою, відповідно до нового закону про освіту.

Однією з проблем управління державними закладами вищої освіти є конфлікт інтересів, що виникає через поєднання МОН функцій загального регулятора, органу ліцензування, органу, який розподіляє бюджетне фінансування між закладами вищої освіти тощо, з функціями і повноваженнями засновника значної частини (але не всіх) державних закладів.

При державному фінансуванні вищої освіти необхідно враховувати підтримку розвитку перспективних галузей економіки, стимулювання університетів до конкуренції, планування майбутньої діяльності ВНЗ.

На жаль, на сьогодні вища школа України характеризується високим рівнем економічної і фінансової несаможитливості бюджетних установ. Фінансова автономія таких закладів є критично важливою для залучення ними позабюджетних коштів, спонсорських коштів чи проведення більш гнучкої фінансової політики та управління.

Варто зазначити, що фінансова автономія — це не тільки вихід ВНЗ з під контроль держави, скільки відкриття можливості покриття тих фінансових потреб ВНЗ, які держава профінансувати не в змозі. Неможливо забезпечити ефективне використання бюджетних коштів в умовах, коли заклади освіти і науки працюють в такому режимі, який забезпечують для них сьогодні Бюджетний і Господарський кодекси, коли вони не володіють фінансовою автономією і, відповідно, не несуть серйозної ринкової відповідальності за результати своєї діяльності. В той же час, перспектива втратити статус бюджетної установи великою мірою лякає керівників і працівників навчальних закладів і наукових установ. Це відбувається у зв'язку зі специфікою загальної політики оподаткування і контролю в нашій державі. На сьогодні ця політика все ще не сприятлива для економічного розвитку, і це треба визнати. Враховуючи це, важливим кроком є напрацювання чіткої позиції, яка б обґрунтовувала ті зміни до законодавства, які дозволять навчальним закладам і науковим установам розвиватися, залучати додаткові кошти і не жити в напівтіньовому режимі [4].

Підводячи підсумок можна зазначити, що швидкі зміни, які відбувалися в нашому суспільстві протягом останніх років, змушують вже сьогодні істотно переглянути норми закону, які визначають компетенцію органів державної влади у сфері вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Бенедик Ю. Ю. Стан і тенденції фінансування вищої освіти в Україні [Електрон. ресурс] / Ю. Ю. Бенедик. – Режим доступу : <http://www.naub.org.ua>
2. Борецька Н. О. Форми та методи державного регулювання сфери вищої освіти / Н. О. Борецька // Актуальні проблеми державного управління. – 2012. – № 6 (51). – С. 51–54.
3. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції та Україна / Т. Фініков. – К. : Таксон, 2002. – 176 с.
4. Шевченко Л. С. Фінансування вищої освіти: диверсифікація джерел / Л. С. Шевченко // Л. С. Шевченко. // Теорія і практика правознавства. - 2013. - Вип. 2. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/tipp_2013_2_44.pdf

ПРОГРАМИ ПОДВІЙНИХ ДИПЛОМІВ: МІФИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ

ІРИНА ВОЛОВИК, доцент, начальник відділу міжнародних зв'язків
**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
Дніпро**

ОЛЕНА КОЩЕНКО, спеціаліст з міжнародної співпраці

Вища школа управління охороною праці в м. Катовіце, Польща

Вже кілька років поспіль ДДАЕУ співпрацює з Вищою школою управління охорони праці в м. Катовіце за програмою «Два дипломи – 2D!»? адже академічна мобільність повинна бути неодмінною складовою навчальних програм, особливо для студентів освітнього ступеня Магістр.

Останнім часом все більшого розповсюдження набувають програми подвійних дипломів, основна мета яких - надати студентам додаткові можливості щодо набуття нових знань, навичок, підвищення мовних компетенцій в міжнародному середовищі та посилення позицій на ринку праці.

Польські університети пропонують українським партнерам велику кількість програм кредитної та ступеневої мобільності. Як же розібратись у перевагах та недоліках таких програм?

По перше, університет повинен мати ліцензію на програму, пройшов акредитацію. По-друге, необхідно провести порівняльний аналіз

навчальних планів підготовки магістрів за відповідною спеціальністю. Якщо в Україні та в Польщі навчання відбувається за дуже різними галузями знань (технічні та економічні науки, наприклад), важко привести до «спільного знаменника» навчальні програми – кількість предметів, які необхідно буде додатково вивчити буде дуже значною.

Тому для подвійного диплому варто вибрати ту ж саму галузь знань /спеціальність і зробити ставку на спеціалізацію. Наприклад, студенти ДДАЕУ, які навчаються за спеціальністю «Менеджмент» та «Маркетинг» мали вдалий досвід навчання в Польщі за програмою «Управління проектами». Дипломна робота за спеціальністю «Менеджмент» містить всі елементи проектного планування і цілком підпадає під стандарти польської програми.

Для представників технічних спеціальностей цікавим буде спеціалізація «Управління і технологія виробництва». Під час сесій в Польщі студенти будуть мати заняття на виробничих підприємствах:

1. На підприємстві з очищення стічних вод, де студенти ознайомляться з сучасними технологіями очищення комунальних вод на прикладі діючого обладнання.

2. На підприємстві з переробки відходів.

3. На електростанції. Заняття з питань охорони повітря.

4. Заняття по рекультивациі деградованих промислових земель. Студенти ознайомляться з технологіями рекультивациі деградованих промислово земель на прикладі управління відходами металургійної галузі з подальшою рекультивациєю земель.

Отже, «Екологія», «Технології захисту навколишнього середовища» є новими спеціальностями, які можуть брати участь в проекті.

Для отримання польського диплома, студенти ДДАЕУ, які навчаються в магістратурі на денній формі навчання, зараховуються студентами Вищої школи управління охороною праці, вони повинні скласти 2 залікові сесії в Польщі та захистити (повторно) дипломну роботу за своєю спеціальністю. Практично одночасно студенти отримають і український диплом і зможуть пройти післядипломне стажування в Польщі або взяти участь в проекті Erasmus+ в одній з країн Європейського Союзу <http://www.ua.wszop.edu.pl/m-zhnarodna-sp-vpratsya/programa-dva-diplomi/>

A PROFESSIONAL LEARNING CULTURE

T. KRAMARENKO, associate professor, Candidate of Pedagogics
DSAEU, Philology department
Dnipro

To begin with, a professional learning culture is based on dialogue with others, including students, peers, mentors and professional networks. While a

professional learning culture is characterised by the engagement of individual teachers in an ongoing process of learning, it does not mean that teachers learn in isolation from others. A culture is a shared enterprise and professional learning is at its most effective when it is done collaboratively. This means that a professional learning culture requires a communal dimension in which professional learning is both a formal and an informal process of sharing expertise and experiences as a professional learning community.

Developing a Professional Learning Culture. A professional learning community involves teachers working collaboratively together to identify and work with the issues and challenges raised by teaching and learning in individual or shared contexts. Such collaboration involves dialogue about issues and problems related to teaching and learning and to students' progress. Language teachers often work in isolation from other teachers of the same subject, and in some cases in isolation from other teachers in the school. For this reason, professional learning communities are vital.

A professional learning community means developing a collaborative approach to, and mutual support for, personal learning by providing 'opportunities to learn that (involve) collaboration, dialogue, reflection, inquiry and leadership. For language teachers, networks are therefore an important part of the professional learning culture. Such networks can be constructed in various ways, connecting:

- teachers within a school community across disciplines
- teachers of the same language
- teachers of diverse languages
- teachers at different levels of schooling
- teachers at the same level of schooling.

Each such network allows for different possibilities of dialogue and collaboration. Networks within a school facilitate dialogue and exchange about specific groups of learners and the ways in which teaching and learning happen at other times and in other subjects giving a deeper understanding of students' experiences of schooling. Language specific networks contribute to professional learning which is focused on the particularities of individual languages. Such networks are often made up of teachers at different levels of schooling and facilitate exchange about what happens at different stages in a learner's progression through language learning. Networks among teachers at the same level of schooling support teachers in working with the cognitive, social and developmental issues which are relevant to their area of work. Such networks typically include teachers from different languages and enrich the possible perspectives that teachers of any particular language bring to their reflection and investigation. A rich professional learning culture would allow opportunities for interactions with various different configurations of teachers. Learning communities can be developed using communication technologies that can include teachers who are in remote locations, often isolated from others teaching in their language. A professional learning culture is not,

however, simply a set of networks of teachers. It is fundamentally a dialogue about curriculum, teaching, learning and assessment which occurs among all educators who professionally contribute to developing understanding and reflection. A professional learning culture may include a mentoring relationship between a beginning teacher and a more experienced teacher. In this case, the relationship is not a simple 'master-apprentice' relationship, as learning in such contexts is a two-way process in which the knowledge and experiences of the less experienced teacher provide possibilities for learning for the more experienced teacher as well. A professional learning culture also involves dialogue with students – a process of coming to understand their perspectives on, and experiences of, education – to develop an understanding of their needs, expectations and interests and of what it is that they bring to their classroom learning.

In developing a professional learning culture it is important to have a clear sense of one's own learning needs and professional standards, such as the AFMLTA's Professional standards for accomplished teaching of languages and cultures which are useful for working towards such a sense. These standards are designed to describe accomplished teachers of languages and cultures. They reflect an ideal to which teachers should aspire. Teachers can work with them to understand and to develop their own professional stance and practices. These standards are intended to benefit teachers at all levels of schooling as signposts for ongoing professional learning and as a resource for evaluating their own knowledge and practice as they reflect on their work as teachers. Working with professional standards enables all of us, as educators, to consider our own practice and professional capabilities in a critical way. Using such a document can help target professional learning, identify personal learning goals and develop personalised learning plans.

Making conclusions it is necessary to highlight that, the AFMLTA standards are accompanied by reflection questions which are designed for teachers to use in considering how each standard applies to their own professional context and to identify areas for future learning. They also have language specific annotations for some of the more commonly taught languages which can be used for more detailed focus on aspects of professional knowledge and practice.

THE QUESTIONNAIRE METHODS

O. LYTVYNOVA, PhD in Pedagogical Science, Associate Professor,
Dnipro State University of Agriculture and Economics, Ukraine,
Dnipro

The socio-psychological survey in pedagogical and psychological literature is known not so long ago and dates back to the end of the nineteenth and

early twentieth century's. The first "questionnaires", which were no longer relevant to purely sociological issues and had the form of so-called questioners, were developed for the study of the psyche and had the form of a list of questions for the opinion of the respondents about various phenomena, self-assessment of their own mental qualities, their relationship to various activities, etc. The answers of the test subjects were recorded either in the form of free verbal statements or entries, or in the form of a choice of the given answer variants (closed questions). The second form (closed questions) has become most widespread. Such questionnaires resemble tests and often have such a name, although the subjects in this case do not solve problems, but express their thoughts, report on the results of self-observation or express the degree of agreement with different judgments that characterize different psychological qualities of the individual.

A survey conducted in socio-psychological studies, involves identifying the depth characteristics, internal mechanisms of the formation of actions. The researcher is not interested in the fact of the presence of the act, but above all the psychological reality that causes it.

Thus, we can say that the survey is a specific form of formalized communication, which is mediated by the questionnaire.

Questionnaire is a list of questions and statements embodied in the form of a questionnaire or a questionnaire organized in content and form.

In any version of the survey is one of the most difficult varieties of social and psychological communication. Participation in the survey is a rather unusual activity for the respondent. If you immediately start questioning on important and serious issues, some may refuse to answer at all. That is why the researcher should gradually acquaint people with the subject of the questionnaire, with the rules of filling in the questionnaire. For this purpose, at the beginning of the questionnaire there should be simple questions. In the middle of the questionnaire should be placed the most important in terms of research and difficult for respondents. The final part of the main text includes the most intimate and control questions, the purpose of which is to deepen and clarify the information .

Because with the help of the questionnaire the researcher receives information from the answers to the questions, the latter should be formulated so that all respondents would understand them exactly as the compiler of the questionnaire itself. Questions should be simple and understandable for all respondents, formulated so that the answer is unambiguous. The respondent, answering the questionnaire, should not be able to show himself better than he actually is. However, this is not easy to do. The correct formulation of questions is a much more complicated and time-consuming task than it usually seems. Insufficient attention to the formulation of questionnaires is due to the fact that the questionnaire focuses on the linguistic abilities of people in their circle, that is, persons with higher education. Therefore, it is desirable to avoid terms in the questionnaire, which are not used by respondents in their everyday lives.

Also, some difficulties may arise from respondents when answering questions that contain more than 11 words. Such questions are very difficult to perceive and respondents' answers may be inaccurate.

To study the level of dialogue culture, we offer three main types of questionnaires. Firstly, these are questionnaires composed of open and closed questions. Secondly, these are questionnaires of a selective type, where the respondents on each question are offered several ready answers. The task of the subject is the choice of the most appropriate answer. Thirdly, questionnaire-scale, in which the subject should not only choose the most appropriate answer, but also evaluate the correctness of each of the proposed answers in the scores.

In order for the questionnaire to be used as a tool for measuring the level of the culture of dialogical communication, the researcher should ask himself a question:

1. Are the language requirements met, did it not turn out that for some of the questions the language of questions is too complicated, and for the part, on the contrary, is primitive?
2. Are all questions and all answers answered?
3. Are not too abstract or not very specific questions formulated?
4. Are the units of measurement that are in the questionnaire understandable to the respondent?
5. Is there a reliable memory of the respondents for answering questions about past events, is not it necessary to secure somehow in such a case?
6. Is there no danger that the questions of the questionnaire lead to a certain conformity or formulated so that respondents give them a stereotypical answer?
7. Not too many options for answering questions and whether respondents will be able to handle a large number of options; how to reduce their number or how to split by block?
8. Do not question the issue of distrust or negative emotions?
9. Does not the self-esteem or intimate aspects of the life of the interviewee be affected?
10. Is everything in the order of graphic design of the questionnaire, there are no distortions in the semantic sections of the text, is there not monotony, uniformity in the design?

САМООСВІТА ПЕДАГОГА ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

ВАЛЕНТИНА ОЗИМА, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Немирівський коледж будівництва та архітектури Вінницького НАУ, Україна

Модернізація сучасної освіти націлена на побудову і реалізацію індивідуального освітнього маршруту, самоосвіти людини на різних етапах її життєвого шляху. Педагог – основна дійова особа у реформуванні сучасної освіти. Змінюються орієнтири освіти – змінюється викладач, змінюється мета й завдання його освітянської діяльності. Модель сучасного викладача передбачає готовність до застосування нових освітянських ідей, здатність постійно навчатися, бути у постійному творчому пошуку. Ці якості не видаються додатком до диплома про педагогічну освіту, а формуються у щоденній педагогічній праці.

Сучасні вимоги до педагога на перше місце ставлять систематичну самостійну роботу з розвитку професійної компетентності, поглиблення його теоретичних знань та практичних умінь.

Педагогічний словник так визначає поняття «самоосвіта»: «Самоосвіта, ціленеправлена пізнавальна діяльність, керована самою особистістю; придбання систематичних знань у будь-якій галузі науки, техніки, культури, політичному житті й т.д.» [1, с.16]

Для того, щоб навчати, педагогу самому необхідно постійно навчатись. В основі самоосвіти лежить цікавість того, хто навчається, в поєднанні з самостійним вивченням матеріалу. Головними внутрішніми мотивами самоосвіти педагога мають бути: бажання поліпшити слабкі сторони володіння певним напрямом діяльності, бажання вдосконалювати свою педагогічну майстерність, не зупинятися на досягнутому.

Прагнення до знань, психологічна готовність педагога до об'єктивної потреби навчатись протягом своєї педагогічної кар'єри є безперечним гарантом його професійного становлення.

Загальновідома істина: добитися успіху може лише той викладач, який постійно знаходиться на сучасному рівні знань, вільно адаптується до нових тенденцій життя.

Організація і методи є необхідними складовими самоосвіти[3, с. 20].

I. Організація самоосвіти передбачає:

1. Зв'язок самоосвіти з практичною діяльністю педагога.
2. Систематичність і послідовність самоосвіти, постійне ускладнення її змісту і форм.
3. Багатоплановий (комплексний) підхід до організації вивчення обраної теми з самоосвіти.
4. Індивідуальний характер самоосвіти як найбільш гнучкої форми набуття педагогом знань.
5. Гласність і наочність результатів самоосвіти в педагогічному колективі.
6. Створення умов для звернення педагогів до нових досягнень науки і передового педагогічного досвіду.
7. Завершеність самоосвітньої роботи на кожному її етапі (доповіді, участь у семінарі, підготовка виступу, доповіді, участь у методичних

об'єднаннях, засіданнях педагогічної ради, науково-практичній конференції та ін.).

II. Методи самоосвіти: самостійна робота над літературою; спілкування; самотренування; самостійне виконання практичних завдань; відвідування закладів культури, екскурсії; дослідження та експерименти.

Самоосвіта здійснюється індивідуально або колективно. Суто індивідуально її може виконувати високорозвинена особистість, діяльність якої продуктивна і творча [2, с. 14].

При організації самоосвіти враховується професійний рівень педагогів, використовуються різні критерії, що дозволяють віднести педагогів до тієї чи іншої групи і відповідно до цього вибрати цілі і способи навчання.

Педагогу-початківцю самостійна робота по самоосвіті дозволяє поповнювати і конкретизувати свої знання, здійснювати глибокий і детальний аналіз ситуацій, які виникають у роботі з студентами.

Педагог зі стажем має можливість не тільки поповнити скарбничку своїх знань, але й знайти ефективні, пріоритетні для себе прийоми розвиваючої та корекційної роботи з студентами і батьками, оволодіти елементарною діагностичною та дослідницькою діяльністю.

Крім того, у педагогів розвивається потреба в постійному поповненні педагогічних знань, формується гнучкість мислення, вміння моделювати і прогнозувати освітньо-виховний процес, розкривається творчий потенціал.

Сьогодні треба розуміти, що професіоналізм сучасного викладача не повинен обмежуватися предметом і методикою його викладання. Педагог має бути в курсі передових технологій, орієнтуватися в сучасній політиці, економіці, мати знання в різних сферах суспільного життя. Самоосвіта – це безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення. Педагог повинен постійно самовдосконалюватися, тому що його робота пов'язана з постійним оновленням.

Список використаних джерел:

1. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність. – К., Вища школа, 1997. – 348 с.
2. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту. – К.: Либідь, 2004. – 424 с.
3. Малихін О. В. Методичні рекомендації для формування у майбутніх учителів потреби в професійній самоосвіті. – Кривий Ріг: КДПУ, 2000. – 24 с.

УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИШУ

ОЛЕНА РЕЗУНОВА, к.пед.н., доцент кафедри філології
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Бурхливий розвиток сучасних технологій та інформаційних систем призводить до повної трансформації усіх сфер суспільного життя. Не стала винятком і освітня сфера. Якість підготовки випускників будь-якого вищого навчального закладу суттєво залежить від рівня компетентності людини, котра здійснює та організовує освітній процес. Традиційно професорсько-викладацький склад вищих навчальних закладів становлять видатні науковці, проте рівень їх управлінської компетентності не завжди достатній. Саме тому, перед сучасними викладачами вищих навчальних закладів освіти ставлять цілу низку завдань щодо професійного становлення, в тому числі й набуття якісно нових складових управлінської компетентності. Підтвердження цього факту можна знайти в документах міжнародного, європейського та національного рівнів. Викладачам пропонується нова роль, роль викладачів-управлінців, здатних не лише досконало володіти матеріалом та вміло пояснювати його студентам, але й грамотно управляти навчально-пізнавальним процесом, забезпечуючи при цьому високий освітній рівень майбутніх фахівців.

Розвиток суспільства спирається на освіту як на основу прогресу людства, що висуває принципово нові вимоги до всіх учасників освітнього процесу, особливо до викладачів, які є його безпосередніми організаторами. Процес надання освітніх послуг та управління ними потребує сьогодні модернізації новітніми інформаційними технологіями, інноваційним педагогічним інструментарієм та сучасним психолого-педагогічним супроводом. Неабияке значення для грамотного управління освітнім процесом відіграє управлінська компетентність педагога.

Під управлінською компетентністю викладача вищої школи, на думку Д.Козлова, слід розуміти інтегративну сукупність професійно-особистісних здібностей і операційно-технологічних характеристик управлінських умінь, що забезпечують прийняття управлінських рішень [7].

В. Андрущенко вбачає управлінську компетентність викладача ВНЗ в знаннях про організаційну структуру вищого навчального закладу, уміннях користуватися нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність ВНЗ, вміннях формувати стратегічні плани і концепції та оперативно приймати рішення тощо. [1].

Традиційно до основних форми організації освітнього процесу в ВНЗ відносять: лекції, практичні, семінарські, лабораторні та практичні заняття. Первинне набуття майбутніми педагогами вищої школи базових знань та умінь щодо управлінської діяльності здійснюється за рахунок вивчення цілого ряду дисциплін, а саме:

- психології (психології особистості, діяльності, спілкування, міжособистісних стосунків, розвитку пізнавальної та емоційно-вольової сфер)
- педагогіки (характеристики систем освіти, змісту освіти, сутності та організації процесів навчання і виховання),

– теорії управління.

Аналіз наукових джерел виявив, що до основних інноваційних форм організації навчального процесу з формування управлінської компетентності відносять:

- тренінги з розвитку управлінської майстерності;
- он-лайн семінари-практикуми з управлінської діяльності(вебінари);
- школи управлінської майстерності;
- інтерактивне навчання;
- ділові ігри.

Отже, управлінська компетентність є необхідною складовою професійної компетентності викладача вишу і розглядається як сукупність особистісних якостей і здібностей викладача, його професійні знання, компетенції та досвід, що дають йому змогу ефективно здійснювати управління освітнім процесом.

Виростання інноваційних підходів до формування управлінської компетентності майбутніх педагогів у галузі вищої освіти сприяють розвитку нового типу викладачів-професіоналів, здатних організувати навчальний процес відповідно до вимог нового часу. Результатом грамотної управлінської діяльності викладачів вищої школи повинна стати підготовка таких фахівців, які будуть конкурентоспроможними на ринку праці не лише в Україні, але й за її межами.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В.П. Система управлінських компетенцій викладача: світоглядний фундамент дослідження / В.П. Андрущенко, Г.О. Нестеренко // Управлінські компетенції викладача вищої школи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (14–15 березня 2013 року) ред. кол. : В.П. Андрущенко (голова), Г.О. Нестеренко (заст. голови) та ін. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – С. 10–13.

2. Козлов Д.О. Сутнісні складові сформованості управлінської компетентності викладача вищої школи у процесі магістерської підготовки / Козлов Д.О. // Наукові записки кафедри педагогіки . – 2014. – № 37. – С. 158–167.

FORMATION OF PROFESSIONAL COMMUNICATION OF FUTURE VETERINARIANS IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING

OLENA STUKALO, senior lecturer

Dnipro State University of Agriculture and Economics, Dnipro

In the context of education modernization, the problem of professional training is especially important. The increased interest of scholars and practitioners for professional training is due to a change in the educational paradigm – there is a shift from mass-productive forms and methods of teaching to individual and creative, when a specialist is trained with the emerging need for professional self-education, capable of self-development and full self-realization in the chosen profession.

Professional communication is an integral part of the future veterinary doctor. The need to improve the level of preparation for professional communication of future veterinarians in higher education institutions will raise the issue of forming their readiness for communication, professional self-improvement and development. Therefore, there is a need to consider the peculiarities of forming a structure for students' readiness for professional communication.

It is very difficult while organizing the process of training to define its priorities, goals and training. Thus, the system of professional training simultaneously provides and fulfils a certain state order for a future specialist, is a certain stage and a means of life self-determination.

Modern requirements to the level of proficiency in a foreign language enter into a certain contradiction with the teaching. A large number of educational programs are overloaded with general scientific and professional disciplines, which eliminates the possibility to increase, and sometimes save the number of hours allocated to a foreign language. That is why researchers in the field of teaching a foreign language insist on the actual development of the concept of the approximation of the quality of foreign languages teaching in higher schools to European standards and the implementation of this concept in the practice of training. Teaching students of a foreign language in a higher school requires improvements in the system of the provision of education, the creation of effective teaching systems, new technologies, forms and methods of training that could provide intensive mastery of the knowledge system and on this basis – a significant increase in the level of students' activity. There is a contradiction between the growing demands of the society and the level of professionalism of the individual and the existing practice of professional training of students, between high-quality non-consistency of educational activities and professional activities. Thus, it is possible to overcome this problem through the application of such forms and methods of education, which not only transmitted the totality of knowledge, but also ensure optimal personal development in general, the transformation of cognitive activity into a professional one and, accordingly, changing needs, motives, goals. Particular attention is paid to the application of advanced technologies, for example, multimedia.

The foreign language course for students of Veterinary Medicine Faculty is based on the principles: from simple to complex; from the known – to the unknown. It is built in parallel on the basis of the knowledge, skills and abilities acquired by students during the basic study of a foreign language in a general education school, and the theoretical knowledge that is learnt in classes on

various subjects and special courses. The general level of English-language competences of today's graduates of secondary schools leaves a lot to be desired. Observations on the practice of professional foreign language teaching at the Faculty of Veterinary Medicine show that starting to learn this language, students have extremely vague idea of their future profession. That is why it is expedient to consider the general veterinary texts in the first semester, the language material of which does not cause particular difficulties, and from the second semester begin to read the thematic texts focused on the most recent achievements of veterinary science. Particular importance is given to the formation of lexical skills, as the primary goal is to create and expand the vocabulary of spoken orientation. Much attention is paid to working with terminology, because communication in a foreign language and the solution of any professional and everyday issues will simply be impossible without knowledge of the terms.

Teaching a foreign language for professional communication provides the development of personal potential of students. In numerous studies it has been established that in the field of professional motivation the most important place belongs to the positive attitude towards the profession, because this motive is connected with the ultimate goals of the study.

Nowadays the question is how to learn a foreign language and what material to teach in order to meet the goals and requirements of professionally oriented education is also very important. One of the peculiarities of learning the language of professional orientation is that it should be as close as possible to the actual professional activity of a future specialist. Therefore, it is very important to carefully select the training material that would complement and deepen students' knowledge of specialized disciplines and promote the development of skills for working with professionally oriented texts.

Foreign language for professional purposes is a compulsory component of specialist training. The content of teaching a foreign language for professional communication serves as an indicator of qualitative and quantitative characteristics of the level of communicative competence as a result of learning the language of students of non-language specialties. Foreign language for professional communication helps the student's development, his professional orientation. It has a great educational and developing potential. All this is capable of solving the problems faced by the teacher and students within the profile-oriented teaching of a foreign language.

МОВНА СТІЙКІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-АГРАРІЇВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ВНЗ

В. ЧОРНОБАЙ, викладач

**Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро**

Молодь України, майбутні фахівці у галузі сільського господарства зростають і формуються як особистості під час навчання. Зростання авторитету української мови, усвідомлення внутрішньої потреби спілкуватися й пізнавати світ засобами рідної мови, турбота про високу культуру спілкування хвилюють майже всіх студентів, фанів своєї країни.

Сьогодні молоде покоління має змогу вивчати мовотворчість репресованих, заборонених, емігрованих і забутих письменників, політиків, учених, діячів культури і релігії, таким чином, розширюючи свій світогляд і збагачуючи словниковий запас. Проте є проблема: знижується мотивація необхідності читання художньої літератури. Держава майже не опікується вітчизняними видавцями і створенням української книжки зокрема.

Як засвідчують дані соціолінгвістичного дослідження, молодь не сприймає однозначно зміст поняття рідна мова. Найвдаліше цей термін тлумачиться в енциклопедичному виданні «Українська мова»: «Рідна мова – мова, з якою людина входить у світ, прилучається до загальнолюдських цінностей у їх національній своєрідності. Людина стає свідомою, оволодіваючи мовою своїх батьків... Рідна мова сприймається не просто як засіб комунікації, не тільки як знаряддя формування думок, а значно інтимніше – як одне з головних джерел патріотизму, як рецептор духовно-емоційної сфери людини». Якщо рідна мова виконує лише функції мови хатнього вжитку, а інші суспільні функції не актуалізовані, то зміст поняття рідна мова стає для особи досить умовним і нестійким.

Засвоєння національної культури без знання української мови неможливе, тому духовно-культурний розвиток сучасної української нації зобов'язує державу дбати про розвиток української мови. Молодь, яка знає українську і хоче говорити нею в переважно російськомовних містах, має почувати себе комфортно і спокійно, долати психологічний бар'єр. Сьогодні, на відміну від ситуації ще 16 років тому, українська мова активно розвивається: українською виходять наукові видання, пишуться публіцистичні статті, випускається високоякісна художня література, лунають мелодійні українські пісні; лине вона з радіоприймачів, з екранів телевізорів. У Києві та інших містах формується україномовне середовище активних молодих людей, які ставлять розвиток мови та української культури за мету свого життя. Україна стала відомою у світі завдяки виступам спортсменів, перемозі на Євробаченні та прагненні українського суспільства до свободи й демократії.

Сьогодні українська молодь вже з гордістю каже за кордоном, що вона з України. Отже, забезпечити мовну стійкість особистості може розвинена культура, що має глибокі корені національної традиції і водночас відкрита для світового прогресу. Перехід на українську мову спілкування у повсякденному житті не може бути примусовим – це має бути особисте рішення окремого громадянина, глибоко усвідомлене ним самим. На жаль, непокоїть той факт, що спілкування українською мовою

відбувається в основному з батьками, родичами, у процесі навчання – з викладачами, але у стосунках з ровесниками сучасна молодь спілкується переважно російською мовою та суржиком. У культурі усного спілкування молодих людей вкорінюється знижений стиль мовлення, розвивається ненормативна лексика. Таким чином, молодь втрачає не тільки мовне, національне.

Незаперечним і вагомим засобом, що впливає на мовну стійкість молодого покоління, є зростання престижу мови, тобто її авторитет у міжнародному та міжнародному спілкуванні. Він залежить від багатьох чинників, домінуючими серед яких є авторитет України у світовому просторі, державний статус мови, її інформативність. Престиж мови – величина змінна. У світовій історії відомо чимало випадків падіння і піднесення мов. Це залежить від суспільства – носія мови, від його досконалості, місця та ролі в загальнолюдському прогресі. Отже, на сьогодні авторитет української мови залежить не тільки від розвитку духовної культури нашого народу, а й від розвитку національної економіки, техніки, які прокладають їй шлях у світ. Цілком зрозуміло, що коли національною мовою починають говорити представники всіх професій, відповідно розвивається національно-мовна термінологія всіх галузей науки і техніки. Тоді і молода людина розуміє, що без знання державної мови вона не зможе зарекомендувати себе як фахівець, підвищити свій професіоналізм. Успіх Української держави й активність молоді – поняття взаємопов'язані: чим більші успіхи, тим більше підстав для вироблення національно-мовної свідомості.

Про феномен соціальної престижності мови інформують дані проведених соціолінгвістичних досліджень. Аналізуючи результати опитування, можна зробити важливий висновок: українська мова починає користуватися все більшою популярністю серед молоді. Мотивація вивчення української мови у студентів: хочуть бути по-європейськи освіченими, культурними людьми (47%); прагнуть відчувати національну ідентичність (41%). Однак студенти не вважають, що знання української мови потрібне для гарної кар'єри. Хоча в українській державі знання української мови як державної має бути необхідним елементом професійного зростання, опитування не виявило належної зацікавленості цією темою. Сучасна молодь усвідомлено визначає чинники підвищення престижності української мови, а відтак і бажання нею говорити, незалежно від комунікативної ситуації (в офіційному і неофіційному спілкуванні).

Дніпровський державний аграрно-економічний університет виступив як організатор 6-ї Міжнародної науково-практичної конференції **«Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації»**.

Форма проведення конференції, – дистанційна. Конференція проходила з 7 по 9 листопада 2018 року. За результатами роботи підготовлено збірник Матеріалів конференції.

Конференція проводилась з метою висвітлення передових науково-практичних результатів досліджень, отриманих у галузі менеджменту. Конференція покликана стимулювати обмін ідеями та тематичною інформацією між українськими та закордонними вченими, представниками наукового та виробничого середовищ, слугувати джерелом інформації про сучасний рівень наукової роботи для студентів та аспірантів.

ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

1. Актуальні проблеми менеджменту в умовах глобалізації
2. Сучасний стан та шляхи розвитку менеджменту в Україні
3. Напрями розвитку публічного управління
4. Економіко-організаційні аспекти розвитку кооперації в Україні
5. Інноваційний розвиток сучасного освітнього менеджменту

Електронна адреса Організаційного комітету
confdsau@gmail.com

Всього, під час конференції, із 126 доповідями виступили 175 учасників, які представляли наступні організації:

- **Сполучені Штати Америки**

- Ohio State University

- **Польща**

- Вища школа управління охороною праці в м. Катовіце

- **Росія**

- Псковский государственный университет
- Ижевский филиал Российского университета кооперации

- **Україна**

- Дніпровський державний аграрно-економічний університет
- Дніпровська академія неперервної освіти
- Національна металургійна академія України
- НТУ «Днепровская политехника»
- Університет ім. Альфреда Нобеля
- Дніпровський національний університет ім. О. Гончара
- Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка
- Донецький національний університет імені Василя Стуса
- Херсонський державний аграрний університет
- Херсонський державний університет
- Університет митної справи та фінансів
- Полтавська державна аграрна академія
- Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ірпінський економічний коледж»
- Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
- ДУ Інститут зернових культур НААН
- Національний університет водного господарства та природокористування
- Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського, м. Київ
- ДОГО «Сільськогосподарська консультаційна служба»
- Немирівський коледж будівництва та архітектури Вінницького НАУ